

ISSN 2524-0986

iScience™

АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

ЖУРНАЛ

Выпуск 5(49)

Часть 4

Переяслав-Хмельницкий
2019

АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

ВЫПУСК 5(49)
Часть 4

Май 2019 г.

ЖУРНАЛ

Выходит – 12 раз в год (ежемесячно)
Издается с июня 2015 года

Включен в наукометрические базы:

РИНЦ http://elibrary.ru/title_about.asp?id=58411

Google Scholar

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=JP57y1kAAAAJ&hl=uk>

Бібліометрика української науки

http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals

Index Copernicus

<http://journals.indexcopernicus.com/++++,p24785301,3.html>

Переяслав-Хмельницький

УДК 001.891(100) «20»

ББК 72.4

A43

Главный редактор:

Коцур В.П., доктор исторических наук, профессор, академик Национальной академии педагогических наук Украины

Редколлегия:

Базалук О.А.	д-р филос. наук, профессор (Украина)
Доброскок И.И.	д-р пед. наук, профессор (Украина)
Кабакбаев С.Ж.	д-р физ.-мат. наук, профессор (Казахстан)
Мусабекова Г.Т.	д-р пед. наук, профессор (Казахстан)
Смырнов И.Г.	д-р геогр. наук, профессор (Украина)
Исак О.В.	д-р социол. наук (Молдова)
Лю Бинцянь	д-р искусствоведения (КНР)
Тамулет В.Н.	д-р ист. наук (Молдова)
Брынза С.М.	д-р юрид. наук, профессор (Молдова)
Мартынюк Т.В.	д-р искусствоведения (Украина)
Тихон А.С.	д-р мед. наук, доцент (Молдова)
Горашенко А.Ю.	д-р пед. наук, доцент (Молдова)
Алиева-Кенгерли Г.Т.	д-р филол. наук, профессор (Азербайджан)
Айдосов А.А.	д-р техн. наук, профессор (Казахстан)
Лозова Т.М.	д-р техн. наук, профессор (Украина)
Сидоренко О.В.	д-р техн. наук, профессор (Украина)
Егизарян А.К.	д-р пед. наук, профессор (Армения)
Алиев З.Г.	д-р аграрных наук, профессор, академик (Азербайджан)
Партоев К.	д-р с.-х. наук, профессор (Таджикистан)
Цибулько Л.Г.	д-р пед. наук, доцент, профессор (Украина)
Баймухамедов М.Ф.	д-р техн. наук, профессор (Казахстан)
Мусабаева М.Н.	д-р геогр. наук, профессор (Казахстан)
Хеладзе Н.Д.	канд. хим. наук (Грузия)
Таласпаева Ж.С.	канд. филол. наук, профессор (Казахстан)
Чернов Б.О.	канд. пед. наук, профессор (Украина)
Мартынюк А.К.	канд. искусствоведения (Украина)
Воловык Л.М.	канд. геогр. наук (Украина)
Ковальська К.В.	канд. ист. наук (Украина)
Амрахов В.Т.	канд. экон. наук, доцент (Азербайджан)
Мкртчян К.Г.	канд. техн. наук, доцент (Армения)
Стати В.А.	канд. юрид. наук, доцент (Молдова)
Бугаевский К.А.	канд. мед. наук, доцент (Украина)
Цибулько Г.Я.	канд. пед. наук, доцент (Украина)

Актуальные научные исследования в современном мире // Журнал - Переяслав-Хмельницкий, 2019. - Вып. 5(49), ч. 4 – 259 с.

Языки издания: українська, русский, english, polski, беларуская, казакша, o'zbek, limba română, кыргыз тили, ჯჷჷრტუ

Сборник предназначен для научных работников и преподавателей высших учебных заведений. Может использоваться в учебном процессе, в том числе в процессе обучения аспирантов, подготовки магистров и бакалавров в целях углубленного рассмотрения соответствующих проблем. Все статьи сборника прошли рецензирование, сохраняют авторскую редакцию, всю ответственность за содержание несут авторы.

УДК 001.891(100) «20»

ББК 72.4

A43

СОДЕРЖАНИЕ

СЕКЦИЯ: ПЕДАГОГИКА

Horobets T. S. (Kharkiv, Ukraine) THE ADVANCED TRAINING COURSES AS A TYPE OF TEACHERS' MOBILITY.....	8
Shatayeva Gaukhar Kazbekovna, Zhanysbay Moldir Darkhankyzy (Nur-sultan, Kazakhstan) USING CASE STUDY METHOD IN TEACHING STUDENTS OF NON-LINGUISTIC UNIVERSITIES.....	14
Апокина Лилиана Юрьевна, Еременко Ульяна Васильевна (Сургут, Россия) К ВОПРОСУ О ТОЛЕРАНТНОСТИ.....	22
Асанова Мадина (Алматы, Казахстан) СИСТЕМНО-ДЕЯТЕЛЬНОСТНЫЙ ПОДХОД В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА-ХОРЕОГРАФА.....	25
Асылбекова Марзия Пазиловна, Дуйсенгалиева Марал Канатовна (Нұр-Сұлтан, Казахстан) ВИРТУАЛЬНАЯ УЧЕБНАЯ СРЕДА И РАЗВИТИЕ КОММУНИКАТИВНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ.....	29
Асылбекова Марзия Пазиловна (Нұр-Сұлтан, Казахстан) СТУДЕНТТЕРДІҢ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	35
Білоусова Надія Валентинівна, Філоненко Олена Станіславівна (Ніжин, Україна) СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	38
Боброва Елена Юрьевна, Острианська Наталія Віталіївна (Харків, Україна) ДО ПИТАНЬ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ-ІНОЗЕМЦЯМ.....	47
Волкова Елена Анатольевна (Киев, Украина) ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ С ПОМОЩЬЮ КОНТРОЛЯ, САМОКОНТРОЛЯ И САМОАНАЛИЗА.....	56
Гаджиева Гюльмира (Нахчыван, Азербайджан) ВОПРОСЫ ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В ТВОРЧЕСТВЕ АЛИКУЛУ ГЕМКУСАРА И ИХ ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ ИСТОРИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ МЫСЛИ.....	60
Горбач Наталья Львовна, Кальченко Татьяна Михайловна (Харьков, Украина) ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЯ НА ЗАНЯТИЯХ ПО АНГЛИЙСЬКОМУ ЯЗЫКУ.....	66
Григорьева Елена Николаевна (Елабуга, Россия) МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ ШКОЛЬНИКОВ ТЕХНИКЕ СКРАПБУКИНГ.....	70

Дубровська Лариса Олександрівна, Дубровський Валерій Леонідович, Гордієнко Тетяна Володимирівна, Білоусова Надія Валентинівна (Ніжин, Україна) ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	74
Дубровська Лариса Олександрівна Самойленко Олена Володимирівна, Дубровський Валерій Леонідович (Ніжин, Україна) ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ФОРМ РОБОТИ З БАТЬКАМИ УЧНІВ МОЛОДШОЇ ШКОЛИ.....	79
Жанысбай М. Д., Тажикеримова А. Б. (Нур-Султан, Казахстан) КОМПЕТЕНТНОСТЬ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ИСПОЛЬЗОВАНИИ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	87
Жанысбай Мәлдір Дарханқызы, Шатаева Гаухар Казбековна (Нур-Султан, Казахстан) ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ СТУДЕНТАМ НЕЛИНГВИСТИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ.....	92
Замятина Анастасия Эдуардовна (Елабуга, Россия) ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭОР В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ТЕХНИКЕ КУКЛОДЕЛИЯ.....	99
Ігнатова Лариса Миколаївна (Харків, Україна) ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОЇ ОСОБИСТОСТІ ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕРНАЛЬНИХ ФОРУМІВ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	103
Kosmaganbetova Gulnara (Astana, Kazakhstan) PSYCHO-DIDACTIC PRINCIPLES OF TEACHING TO A PROFESSIONALLY-ORIENTED FOREIGN LANGUAGE.....	112
Космаганбетова Гульнара Кайроллаевна, Саматанова Айтбала Рахмановна (Астана, Казахстан) ТІЛДІК БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДА ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ ТӘСІЛДЕУ МАҚСАТЫНДА СТУДЕНТТЕРДІ ТИІМДІ ТЫНДАЛЫМҒА ҰЙРЕТУ.....	117
Куатбекова Жамиля Амангельдиновна (Нур-Султан, Казахстан) ВАЖНОСТЬ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В УСЛОВИЯХ АКАДЕМИЧЕСКОЙ МОБИЛЬНОСТИ.....	122
Кузнецова Кристина Александровна (Елабуга, Россия) КЕЙС-ЗАДАНИЯ В ТЕХНОЛОГИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ: ОТ ТЕОРИИ К ПРАКТИКЕ.....	127
Латипова Лилия Николаевна (Елабуга, Россия) ТРАНСФЕР ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО ИСКУССТВА В ТЕХНОЛОГИЧЕСКОМ И ДИЗАЙН-ОБРАЗОВАНИИ В ПРОЦЕСС ТВОРЧЕСКИХ РАБОТ.....	132

Манабаева Асыл Шангереевна, Буртибаева Аймангуль Кабетовна (Караганда, Казахстан) НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ.....	135
Мосейчук Юрій Юрійович, Ушенко Юрій Олександрович, Зорій Ярослав Богданович, Палічук Юрій Іванович, Мужичок Вадим Олександрович (Чернівці, Україна) УДОСКОНАЛЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ, МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	138
Оролбек Е., Сипульдина Ж. К., Баймаханова А. Б. (Нур-Султан, Казахстан) ПРИМЕНЕНИЕ НОВЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ.....	144
Оролбек Е., Сипульдина Ж. К., Баймаханова А. Б. (Нур-Султан, Казахстан) ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ: ТЕХНОЛОГИЯ КЕЙС-СТАДИ.....	149
Оролбек Е., Сипульдина Ж. К., Баймаханова А. Б. (Нур-Султан, Казахстан) ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ.....	154
Острианська Наталія Віталіївна (Харків, Україна) ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ ЧИТАННЮ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ.....	158
Пегова Хэнэ Раилевна, Ушатикова Ирина Игоревна (Елабуга, Россия) ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ ПРОДУКТИВНОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБЩЕНИЯ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ.....	164
Пегова Хэнэ Раилевна, Салимуллина Елена Викторовна, Талышева Ирина Анатольевна (Елабуга, Россия) ФЕСТИВАЛЬ ШКОЛЬНЫХ УЧИТЕЛЕЙ КАК ПЛОЩАДКА ДЛЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО САМОРАЗВИТИЯ ПЕДАГОГОВ.....	168
Попова Наталья Владимировна (Барнаул, Россия) ПРАКТИЧЕСКИЙ ОПЫТ РЕАЛИЗАЦИИ ОРГАНИЗАЦИОННО- ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ УЧРЕЖДЕНИЙ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	171
Пшеничний Максим Володимирович, Цибулько Григорій Якович, Ткаченко Юлія В'ячеславівна (Слов'янськ, Україна) ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ - ОСНОВА РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	175
Сейтова Ж. А., Тажикеримова А. Б. (Нур-Султан, Казахстан) ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ ЧЕРЕЗ РАССКАЗЫ.....	181
Сейтова Ж. А., Тажикеримова А. Б. (Нур-Султан, Казахстан) УЧЕБНАЯ АВТОНОМИЯ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ.....	186

Стращенко Ирина Юрьевна, Якименко Виктория Игоревна (Ростов-на-Дону, Россия) МЕТОДИКА ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПРИКЛАДНОЙ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ТАМОЖЕННОГО ДЕЛА....	190
Сухомлин Елена Володимирівна, Стороженко Ігор Леонідович (Дніпро, Україна) РОЛЬ ПОЗАУРОЧНИХ ЗАХОДІВ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСІ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ У НАБУТТІ ТА ЗАСТОСУВАННІ ЗНАНЬ.....	193
Тяжина Елена Балтабековна (Нур-Султан, Қазақстан) СТУДЕНТТЕРДІҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН ДАМУ ТАБЫСТЫ ОҚЫТУДЫҢ НЕГІЗІ.....	201
Усманова Зарина Фиратовна, Боргуль Наталья Михайловна Моисеева Елена Валерьевна (Кокшетау, Казахстан) ТЕОРИЯ ДЖ. КАММИНСА ПРИ РЕАЛИЗАЦИИ ПРИНЦИПА ПРЕДМЕТНО-ЯЗЫКОВОГО ИНТЕГРИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ.....	206
Ушатикова Ирина Игоревна, Пегова Хэнэ Раилевна (Елабуга, Россия) ВОСПИТАТЕЛЬНО-РАЗВИВАЮЩИЙ ПОТЕНЦИАЛ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	210
Хамзина Зауре Болатовна, Жалелова Гульжан Мухамбедиевна, Кайкенов Думан Базарбаевич (Нур-Султан, Казахстан) ОБРАЗОВАНИЕ И ВОСПИТАНИЕ ОДАРЕННЫХ И ТАЛАНТЛИВЫХ СТУДЕНТОВ.....	213
Хамзина Зауре Болатовна, Жалелова Гульжан Мухамбедиевна, Кайкенов Думан Базарбаевич (Нур-Султан, Казахстан) ВАЖНОСТЬ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ТАЛАНТЛИВЫХ СТУДЕНТОВ К ВНЕКЛАСНОЙ РАБОТЕ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ.....	217
Хамзина Зауре Болатовна, Жалелова Гульжан Мухамбедиевна, Кайкенов Думан Базарбаевич (Нур-Султан, Казахстан) РОЛЬ И МЕСТО ПЕРЕВОДА В ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	222
Шепель Олег Михайлович (Томск, Россия) ЕСТЕСТВОЗНАНИЕ ПОСТНЕКЛАССИЧЕСКОЙ НАУКИ.....	227
Шепель Олег Михайлович (Томск, Россия) ГРАФИЧЕСКОЕ ПРЕДСТАВЛЕНИЕ ИНТЕГРАЛОВ НА ШКОЛЬНЫХ УРОКАХ МАТЕМАТИКИ.....	232
Шишко Ірина Миколаївна (Харків, Україна) ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	236
Садулаева Билянт Султановна, Мунаев Умар Сайд-Ахмедович (Грозный, РФ) ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННОГО УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОГО МОДУЛЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ.....	239
Садулаева Билянт Султановна, Вазкаева Седа Сайд-Ахмедовна (Грозный, РФ) МЕТОДИКА ИЗУЧЕНИЯ ТЕМЫ «АНАЛОГОВАЯ И ДИСКРЕТНАЯ ФОРМА ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ИНФОРМАЦИИ» В ОСНОВНОЙ ШКОЛЕ...	244

Садулаева Билянт Султановна,

Вазкаева Седа Сайд-Ахмедовна (Грозный, РФ)

РАЗВИТИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В УСЛОВИЯХ

ВНЕДРЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СИСТЕМ..... 250

СЕКЦИЯ: ПЕДАГОГИКА

УДК 316.444::378.14(4)

Horobets T. S.

National Aerospace University – «Kharkiv Aviation Institute»
(Kharkiv, Ukraine)

THE ADVANCED TRAINING COURSES AS A TYPE OF TEACHERS' MOBILITY

Abstract. *The article deals with the advanced training courses as a type of teachers' professional mobility who teaches foreign students of Russian and Ukrainian as foreign languages. It is generalized the experience of European colleagues related to professional mobility. The advanced training courses are considered as one of the most accessible types of professional mobility. The advanced training courses for teachers who work with foreign students were performed at National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute» within the period 11-13.02.2019. 15 teachers participated in the survey after these courses. The most and least effective courses were defined. it was concluded that the most useful issues in the contents of the advanced training program are practical advice on methods of foreign students' teaching according to the requirements of the new educational standard, familiarization with new methods of integrated classes teaching; definition of the integrated classes content and contents of morning meetings; methods of joint activities of foreign students and teachers. It was also determined the correlation between the advanced training courses as a form of teachers' mobility and the increase of teachers' competence in teaching students Russian and Ukrainian as foreign languages.*

Ключові слова: *advanced training courses; higher education; lecturers; new educational standard; teacher mobility.*

Горобец Татьяна Сергеевна
Национальный аэрокосмический университет им. Н. Е. Жуковского
«Харьковский авиационный институт»
(Харьков, Украина)

КУРСЫ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ КАК РАЗНОВИДНОСТЬ МОБИЛЬНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ

Аннотация. *В статье рассматриваются курсы повышения квалификации как разновидность профессиональной мобильности преподавателей, которые обучают иностранных студентов русскому и украинскому языку как иностранному. Обобщен опыт европейских коллег, связанный с профессиональной мобильностью. Рассмотрены курсы повышения квалификации как один из самых доступных типов профессиональной мобильности. Проведен опрос преподавателей, прошедших курсы повышения квалификации. Определены наиболее и наименее эффективные курсы. Сделаны выводы о взаимосвязи между курсами повышения квалификации как формы мобильности преподавателей*

и повышением компетенции преподавателей при обучении студентов русскому и украинскому как иностранным языкам.

Ключевые слова: преподаватели; высшее образование; курсы повышения квалификации; мобильность преподавателей; новый образовательный стандарт

Introduction. The active international cooperation with foreign countries plays the main role in modern conditions of higher education development in Ukraine. Nowadays the students of Ukrainian higher education institutions are youth from Iran, Nigeria, Morocco, India, China, etc. International contacts in the field of education are useful not only for the professional training of specialists but also for adopting foreign students into a dialogue of cultures and forming a system of European values in their life views. It should be noted that the system of higher education of Ukraine is not in stagnation now, it is in the permanent modernization process. The transition from the Soviet education system to the Bologna Convention goes through many stages and changes. The main task of it is the integration of Ukrainian higher education system into the European educational process. That is why one of the most important tasks in the study of a foreign student is to bring up an active, educated, moral, creative person who east deals with modern information space and communication technologies, able to find out non-standard solutions, predict possible consequences, and take responsibility for the final result. Receiving education in the Ukrainian higher educational institutions foreign students must acquire quality education, where professional knowledge and skills are the main elements of the educational process. That is why the mobility of teaching staff is also an important tool in forming the global educational process. Mobility is an integration process in the field of education for the acquisition of new skills and abilities through research programs.

The problem of professional mobility was investigated by I.V. Homiuk, I.M. Dychkivska, I. Horev, T.A. Kuzmich, M.I. Striuk, etc; the pedagogical conditions of this process were studied by L. Sushentseva, I.V. Kozych, N. V. Latusha, T.L. Golub, etc.

The conceptual provisions of the research problem

The main concept of the study is the conclusion of the difference in understanding the content of the labor and professional mobility of teacher staff working with foreign students. Considering the works of Artiomov and Kuzmich, labor mobility is understood as a change of place of work, mainly with a change of specialty in order to increase income. Professional mobility, considering by Sushentseva, Latusha, Golub, means the ability of a person to adapt to new professional activities or to work in new conditions. Thus, the idea of adaptation, flexibility and speed reaction in changing and unpredictable conditions of professional activity is the dominant aspect of the personal mobility interpretation. Professional mobility is a special property that characterizes the internal readiness of a specialist for qualitative changes.

In the aspect of the higher education system reform it is important to identify the main problems associated with the professional mobility of teaching staff. In addition, a system of events' organization can help the teacher to reach the degree of compliance with the requirements of modern higher education by professional mobility.

Analysis of the European experience of teacher staff mobility

Determine the ways of implementing the teaching staff self-improvement program within the framework of professional mobility, we considered the experience of European colleagues to generalize the problem issues of permanent professional development and mobility of teachers in different countries (Study on Policy, 2013). The survey was a reflection of European teachers attitude to improving their qualifications and determining the role of the process for keeping the teaching status and workplace, as well as for career development within the educational system. The survey of teachers provided an opportunity to determine the most effective forms of their professional development: individual and common types of research and informal dialogue on the improvement of educational and qualification programs. European teachers have identified workshops, conferences (visiting other universities and colleges) as the least effective for their own professional development. Especially important and demanded by European teachers were the selection of their programs for the preparation of activities for foreign students with special needs (the so-called inclusive education in the domestic educational area) and training programs, which included the formation of competencies for regulating the discipline and behavior of students in the period of adaptation in the new country (45%).

Among the main obstacles to professional development, European teachers identified conflicts between salary and study costs (40%), as well as the lack of teachers' interchangeability for a mobility period (51%).

The European Innovation Schemes for teachers who are just beginning to work at universities or experienced difficulties are quite original. The teachers who experienced difficulties due to the need to change the subject of teaching are on the top of the professional mobility list. HR-managers can help you identify an additional training program which includes job interview, evaluation of the competencies level, career guidance sessions, educational support and training (Dumont H., 2010). In this case, the teacher improves professional competence at the educational and social levels, in particular at the level of interaction and teamwork. Important support for teachers who need to receive advanced training in Europe is academic leave. However, the teacher may not take the opportunity of paid academic leave if would like to maintain the anonymity of advanced training. In this case, the scheme of professional mobility is realized through the following steps:

- meeting with HR-manager and contracting for advanced training or job change assistance for lower qualification;
- training on specific modules that need to enhance the teacher's competency within general pedagogy, student management, body control, and voice;
- review of innovative and pedagogical practices.

The system of «individual right to education» for a teacher is realized for 1 year and contains monthly financial compensation up to 85% of the salary.

Some training systems are designed for 150 hours, while teachers have the right to study five days a year in order to gain a higher level of pedagogical skills (EURYDICE, 2008).

The study of teachers' readiness to the professional mobility whose motivation is determined by the orientation to meet the new standards and requirements of educational programs to study Ukrainian as a foreign language was

considered actual in the aspect of higher education reform. This problem is especially relevant for teachers of the Russian language as a foreign language since linguistic reform is the first link in the reform of all higher educational institutions of Ukraine. At the same time, teachers who will teach foreign students the Ukrainian as a foreign language in 2019-2020 should already find the opportunity to receive the necessary advanced professional competencies.

The results of the diagnostic survey of Russian as a foreign language teachers showed that the main problem for them is the formation or updating the competencies which determine the readiness to work under new educational programs. At the same time, it should be noted that the most popular advanced training program is Ukrainian as a foreign language for Russian language teachers, who next year should be prepared to work according to the new educational programs. The main motivation issues of the higher educational institutions teachers to receive the new teaching competence were defined as follows:

- need for information considering the new standards and education programs;
- need for familiarization with new methods of teaching integrated lessons;
- need to determine the thematic content of integrated lessons;

The advanced training courses for teachers who work with foreign students were performed at National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute» within the period 11-13.02.2019. Focusing on the fact that teachers, in accordance with the requirements of the New Ukrainian Education, should acquire competencies for conducting integrated classes, it was identified the following thematic content of the advanced training program:

№	Name of courses	Number of hours
1	«Culture of Neighborhood» as an example of an integrated course for foreign students	4
2	«Morning Meetings» on the material of the culture of good neighborliness and foreign citizens adaptation	4
3	Educational and methodical manual «Alfa plus». Integration of reading and writing during the period of studying the Ukrainian as a foreign language for students at the preparatory department	2
4	Features of thematic integration in the process of studying the grammar by foreign students preparatory department	2
5	Methodological technology «Daily 5 points» in teaching Ukrainian as a foreign language at the preparatory department	2
6	Speaking club as the new way to systematize the knowledge of foreign students	2
7	Innovative approach to work organization at the classes of Ukrainian as a foreign language	2
8	Combined classes	2
9	The concept of higher education: the speech aspect of its implementation	2
10	Features of literary education of foreign students	2
11	Innovative education of foreign students in higher education	4
12	Integrated class «I am in Ukraine»	4

15 applications were submitted to the advanced training courses. The survey was conducted among the trainee teachers after completed the training course. All 15 teachers participated in the research. According to the respondents' answers, the results from the most to the least useful s were distributed as follows:

At the first place was determined the courses related to the language training of foreign students («Integration of reading and writing during the period of studying the Ukrainian as a foreign language for students at the preparatory department» – 46.3%, «Features of thematic integration in the process of studying the grammar by foreign students preparatory department» – 26.8%, «Methodological technology «Daily 5 points» in teaching Ukrainian as a foreign language at the preparatory department» – 9.7%, «Speaking club as the new way to systematize the knowledge of foreign students» – 12.1%, «Features of literary education of foreign students» – 4.8%.

The average points (2 to 6 places) were surveyed by the respondents on the courses «Innovative approach to work organization at the classes of Ukrainian as a foreign language», «Combined Classes».

The smallest points (9 to 12 places) received courses «Culture of Neighborhood» as an example of an integrated course for foreign students «Morning Meetings» on the material of the culture of good neighborliness and foreign citizens adaptation», «Integrated class «I am in Ukraine «.

Analysis of feedback on the courses permits to determine that the most useful for updating the professional competences of teachers was practical advice concerning the teaching methods for foreign students study according to the requirements of the new educational standard. At the same time, the most positive assessment was received by the courses that presented specific methodological materials which are already used in higher education institutions. In particular, the interactive manual «Krok» provides materials for foreign students to study at language lessons of introductory-phonetic level (Krok-1) and basic (Krok-2).

Acquainted with the principle of material placement in the manual «Krok», the teachers realized the content of specific integrative elements of the class: reading, writing, fixing in the form of didactic-speech games, dialogic speech, verbal-logical exercises, graphics skills, figurative sensory perception of information, etc.

«Speaking club» methods were also interesting for teachers. It is allowed to systematize the students' knowledge in the form of lexical elements of the sound and the alphabetic parts of the word.

However, quite a large part of the program of advanced training requires reflection, since the results of the survey determined a little interest in courses among teachers. The reason for the negative feedback may be lack of teacher's readiness to the training, so it should be noted that such courses as «I in Ukraine», «Combined classes», as well as «Morning Meetings» have a potential popularity, because these courses deepen the basic program of higher education, and the experience of their teaching is insufficient

We consider the comments and wishes of the participants to improve the advanced training programs of teachers' professional development:

- familiarization with the results of monitoring the work of other universities;
- presentation of fragments of individual classes or their stages;

- supplementing the courses' program with the information on European training;
- presentation of thematic planning of all subjects at the preparatory and main department.

Conclusions. Professional mobility of Ukrainian teachers, who work with foreign students under the conditions of educational reform is carried out in the form of advanced training and re-training. Analyzing the organization model of teachers' advanced training courses at KhAI, it was concluded that the most useful issues in the contents of the advanced training program are practical advice on methods of foreign students' teaching according to the requirements of the new educational standard, familiarization with new methods of integrated classes teaching; definition of the integrated classes content and contents of morning meetings; methods of joint activities of foreign students and teachers.

REFERENCES:

1. Golub T. L. Naukovo-doslidnic'ka komponenta universitetskoï osviti v svitli Bolonskogo procesu. Vishha osvita Ukraïni: tematich. vipusk «Vishha osvita Ukraïni u konteksti integracii do evropejs'kogo osvitn'ogo prostoru». K.: Gnozis, 2010. T. 1 (19). 218-226 pp.
2. Dychkivska I.M. Innovacijni pedagogichni tehnologii: navch. posib. Kiïv: Akademvidav, 2004. 352 p.
3. Kozych I. V. Profesijna mobilnist vikladacha vishhogo navchalnogo zakladu: sutnist ta struktura. Visnik Zaporizskogo nacionalnogo universitetu. №2 (23), 2014. 155-161 pp.
4. Kuzmich T. A. Proektuvannja pedagogichnogo prostoru dlja stimuljuvannja vnutrishnoï i zovnishnoï mobilnosti uchasnikiv navchal'no-vihovnogo procesu: metod. rek. Herson, 2012. 18 p.
5. Latusha N. V. Ponjattja «Profesijna mobilnist» u pedagogichnomu aspekti. Naukovi zapiski Vinnitskogo derzh. ped. un-tu im. M. Kocjubinskogo. Serija: Pedagogika i psihologija. Vinnicja, 2014. № 42, vol. 2. 6-9 pp.
6. Strjuk M. I., Semerikov S. O., Strjuk A. M. Mobilnist: sistemnij pidhid. Informacijni tehnologii i zasobi navchannja, 2015, Vol. 49, №5. 37-70 pp.
7. Sushenceva L. Profesijna mobil'nist' jak suchasna pedagogichna problema. Kreativna pedagogika: nauk.-metod. zhurn. 2011. № 1. 129-136 pp.
8. Homiuk I. V. Teoretiko-metodichni zasadi formuvannja bazovogo rivnja profesijnoï mobilnosti majbutnih inzheneriv: monografija. Vinnicja: VNTU, 2012. 379 p.
9. Horev I. Teoretichni problemi doslidzhennja naukovih zasad profesijnoï mobil'nosti. Visnik L'vivs'kogo universitetu. 2009. № 25. 242-249 pp.
10. Shleneva M.G. Ukrainian as a foreign language: practical types of class work. Problemi i perspektivi pidgotovki inozemnih studentiv: materiali mizhnarodnoï naukovo-praktichnoï konferencii, Kharkiv, 11-12 zhovtnia 2018. Kh.: KhNADU. 102-105 pp.

УДК 37:81`0=111 (045)

ББК 74.261.7(Англ) я 431

Shatayeva Gaukhar Kazbekovna, Zhanylsbay Moldir Darkhankyzy
Kazakh Agrotechnical university
(Nur-sultan, Kazakhstan)

USING CASE STUDY METHOD IN TEACHING STUDENTS OF NON-LINGUISTIC UNIVERSITIES

Abstract: *To improve the quality of students in non-linguistic universities, it is necessary to use innovative teaching methods. The article emphasizes the importance of the case study method in teaching students.*

Key words: *Case method, innovative methods, simulation, new technologies, traditional methods.*

*Шатаева Гаухар Казбековна, Жанылсбай Молдир Дарханкызы
Казахский Агротехнический университет им. С. Сейфуллина
(Нур-султан, Казахстан)*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА CASE STUDY ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ В НЕ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ВУЗАХ

Аннотация: *Для улучшения качества подготовки студентов в не лингвистических вузах необходимо использование инновационных методов преподавания. В статье подчеркивается важное значение метода кейс-стади в обучении студентов.*

Ключевые слова: *метод Кейс, инновационные методы, симуляция, новые технологии, традиционные методы.*

В настоящее время английский язык играет большую роль в современную эпоху глобализации. Независимо от того, как каждый рассматривает английский как второй язык, во всем мире многие люди заинтересованы в приобретении знания английского языка.

Одним из вариантов преподавания английского языка как иностранного в техническом вузе является использование метода изучения конкретного случая. В отличие от традиционного преподавания на основе лекций, когда участие учащихся в классе минимально, метод тематического исследования является активным методом обучения, который требует участия студента в классе. Для студентов, которые были ознакомлены только с традиционными методами обучения потребуются серьезные изменения в их подходе к обучению.

Большинство ученых утверждают, что студенты могут учиться более эффективно, когда активно участвуют в учебном процессе [2, 3, 6, 7, 8, 9, 12, 13]. Подход, основанный на изучении конкретных ситуаций, является одним из способов реализации таких активных стратегий обучения в технических университетах. Существует ряд определений термина «тематическое исследование». Как и многие исследователи, мы определяем «тематическое исследование» как деятельность, ориентированную на

студента, основанную на описании реальной ситуации, обычно включающую решение, проблему, возможность, проблему или проблему, с которыми сталкивается человек или лица в организации [1, 4, 5, 10, 14, 17].

Здесь важно подчеркнуть, что дело не является проблемой. Проблема обычно имеет единственное правильное решение. Лицо, принимающее решение, сталкиваясь с ситуацией, описанной в конкретном случае может выбирать между несколькими альтернативными направлениями действий, и каждая из этих альтернатив может быть обоснована логическим аргументом.

Несомненно, тематические исследования являются все более популярной формой обучения и играют важную роль в развитии навыков и способностей у студентов. Некоторые преподаватели избегают использования тематических исследований в аудиториях по ряду причин. Прежде всего, они могут чувствовать, что они будут поглощены содержательным аспектом тематического исследования и потеряют лицо перед своими учениками. Во-вторых, им может быть не по себе от смены ролей в их преподавании - от преподавателя к координатору. Наконец, преподаватели, которые привыкли к обучающему стилю обучения могут чувствовать, что на самом деле обучение не происходит, если они используют симуляции или тематические исследования.

Тем не менее, существует множество преимуществ использования вариантов при обучении иностранному языку. Примеры изучения помогают:

1) развить и развить критическое мышление (приложение / синтез / оценка) и рефлексивное обучение у учащегося;

2) развивать навыки решения проблем;

3) улучшить организационные навыки студента - поскольку тематические исследования иногда очень плотны в информации, ключ заключается в том, чтобы объединить эту информацию в логические разделы и упорядочить их так, чтобы можно было понять ясную картину проблемы / проблемы;

4) улучшить коммуникативные навыки - тематические исследования могут быть использованы для улучшения письменного и устного общения студента. Невербальные навыки общения также практикуются с использованием тематических исследований;

5) обучить навыкам управленческой коммуникации, таким как проведение встречи, переговоры по контракту, презентация и т.д. Тематические исследования вынуждают студентов в реальных ситуациях требовать от них участия в управленческой коммуникации;

6) улучшить навыки аудирования / совместного обучения;

7) поощрять навыки совместного обучения и командной работы у изучающего язык;

8) заставить вас задуматься и провести мозговой штурм;

9) соединить теорию и практику;

10) позволяют наивным вопросам студентов ускорить глубокие изменения в подходе;

11) учить студентов, что, в конце концов, не может быть одного «правильного» ответа;

12) поощрять внимание и самосознание относительно предположений и концепций;

13) отражать контекстуальную, сложную природу или знания;

14) построить партнерство / коллегияльность среди учащихся и преподавателей;

15) заставить студентов быть активными, а не пассивными. Обеспечьте обе возможности для всех учащихся быть успешными и разнообразными роли [1, 4, 5, 6, 10, 11, 14, 15, 16, 17].

Метод тематического исследования обычно включает три этапа: - индивидуальная подготовка; - небольшая групповая дискуссия; - обсуждение в большой группе или классе. Хотя преподаватель и учащийся начинают с одной и той же информации, их роли различны.

Чрезвычайно важно, чтобы тематические исследования были хорошо подготовлены заранее, чтобы каждый студент знал, какова его роль. Недостаточно просто дать студенту пример из практики и надеяться, что он поймет, как его использовать. Это ошибка, допущенная многими преподавателями, незнаемыми с методом изучения конкретных случаев.

В отличие от преподавания на основе лекций, кейс-метод требует интенсивной подготовки студентов перед каждым занятием. Следующий процесс на основе кейса может быть использован, чтобы помочь учащимся наилучшим образом использовать кейсы:

1) определить факты кейса. Чтобы понять ситуацию, описанную в тематическом исследовании, необходимо прочитать его несколько раз. Первое чтение кейса может быть легким, чтобы получить общее представление об истории. Последующие чтения должны быть более сфокусированными, чтобы помочь студенту ознакомиться с фактами дела и вопросами, которые важны в ситуации, описываемой в деле - кто, что, где, почему и как в случае;

2) определить поставленную задачу. Студент также должен получить глубокое понимание ситуации с помощью подробного анализа кейса. В процессе анализа кейса он / она должен попытаться определить главных действующих лиц в кейсе (организации, группы или отдельные лица, описанные в кейсе) и их взаимоотношения. Студент также должен помнить, что в тематическом исследовании представлены различные виды информации. Существуют факты, которые можно проверить из нескольких источников. Есть выводы, которые представляют суждение человека в данной ситуации. Существуют также предположения, которые не могут быть проверены и генерируются в ходе анализа кейса или обсуждения. Очевидно, что все эти различные типы информации не одинаково ценны для принятия управленческих решений. Обычно, чем больше вы полагаетесь на факты (а не на предположения или предположения), тем лучше логика и убедительность ваших аргументов и качество ваших решений;

3) генерировать возможный курс действий или генерировать, оценивать и предлагать ряд возможных решений;

4) оценить сильные и слабые стороны, возможности и угрозы для каждого курса действий;

5) принять решение относительно удовлетворительного или хотя бы работоспособного плана действий [5, 6, 10, 11, 14, 15, 16, 17].

Готовясь к обсуждению кейса, студент также может делать заметки относительно ключевых аспектов ситуации и анализа кейса. Они могут включать следующие пункты:

- о какой компании (или компаниях) идет речь? На какую отрасль ссылаются

- какие продукты / услуги упоминаются?;

- как / почему компания столкнулась с проблемами (или стала успешной)?;

- с какими проблемами решения сталкиваются лица, принимающие решения в данном случае?

При выборе кейса преподаватель должен учитывать следующие шаги:

- определить четкие цели обучения;

- знать своих учеников;

- понять, как концепции кейса вписываются в общую концептуальную карту для курса или блока;

- выбрать лучшую стратегию использования материалов кейса.

Кроме того, следующие шаги должны быть выполнены во время вводного класса кейса:

1) внимательно прочитайте кейс со своими студентами. Преподаватель может заниматься любыми лексическими или грамматическими вопросами. Вы также можете попросить своих студентов представить справочную информацию в визуальной форме;

2) предоставить студентам некоторую информацию о том, как они должны анализировать тематическое исследование: - прочитать кейс несколько раз; - определить основные проблемы / проблемы; - установить цели; - определить решения; - выбрать лучшее решение; - решить, как решение должно быть реализовано; - составить план действий по реализации выбранного решения. 3) предварительно учить язык, необходимый для обсуждения тематического исследования. Обратите внимание, что важно выбрать навык, на котором вы хотели бы сосредоточиться, и преподавать конкретный язык.

Стандартная процедура использования метода тематического исследования на уроках включает в себя следующие аспекты:

1) ученики должны прийти в класс подготовленными для обсуждения кейса (ученики лучше поймут кейс, если им будут давать осторожные вводные указания);

2) если нет особых педагогических причин, ключевые факты должны быть представлены в письменном случае, а не добавлены в ходе обсуждения. Самый безопасный способ обсудить дело - убедиться, что у всех есть четкое понимание фактов;

3) случаи должны быть достаточно полными, чтобы можно было определить проблему;

4) размер группы должен позволять свободный обмен между всеми участниками. Группы больше 12, как правило, исключают многих участников из участия (большие группы могут быть разделены. Совокупный вклад членов различных дискуссионных групп улучшает опыт обучения). Если группу студентов просят проанализировать случай, они должны убедиться, что они встретились, чтобы обсудить и проанализировать случай;

5) координаторы должны быть объективными, без эмоциональных вложений в дело. Они должны знать о больших целях дела. Ведущий должен сделать класс безопасным для разговоров. Это не происходит сразу. Студенты должны узнать друг друга и развить определенный уровень доверия;

6) координаторы должны задавать тщательно продуманные вопросы. Первый вопрос, который задает преподаватель имеет решающее значение. Основной критерий - заставить студентов говорить, желательно вдумчиво. Если вы начнете с вопроса, который слишком глупый или выглядит как вопрос с подвохом никто не ответит. Вопросы не должны позволить обсуждению погрузиться в детали кейса, а скорее обеспечить, чтобы обсуждение фокусировалось на способах решения проблемы. Лучшие вводные вопросы - открытые, где есть много разумных ответов. Преподаватель должен периодически пытаться перефразировать высказывания студентов, говоря: «Джек, я правильно понимаю...». Преподаватель не должен превращать дискуссию в прославленную викторину, где он проходит через серию вопросов, говоря «правильно» или «неправильно». И эта дискуссия не является замаскированной лекцией. Преподаватель должен связать идеи одного студента с другим. Он должен спросить Джека, как его идеи совпадают с более ранней точкой зрения Вивиан к примеру.

7) ролевые игры могут помочь прояснить некоторые концепции, вовлекая студентов в решение проблем с точки зрения разных ключевых игроков [1, 4, 5, 6, 10, 11, 14, 15, 16, 17].

Обсуждение случая в классе обычно направляется ведущим. Ожидается, что студенты примут участие в обсуждении и представят свои взгляды. В некоторых случаях преподаватель может принять особое мнение и предложить ученикам ответить. Во время обсуждения, в то время как студент представляет свою точку зрения, другие могут задавать ему вопросы или ослабивать его. Координаторы обычно поощряют новаторские способы рассмотрения и анализа проблем и выработки возможных альтернатив.

Более того, студенты не должны сидеть в ряд. В идеале, U-образный или подковообразный тип рассадки для урока. Открытая часть U должна быть обращена к доске. Это позволяет преподавателю войти в U с доской за спиной и учениками спереди и по бокам. Такое расположение позволяет всем студентам видеть друг друга.

Взаимодействие между студентами, а также между студентами и координаторами должно происходить конструктивно и позитивно. Такое взаимодействие помогает улучшить аналитические, коммуникативные и межличностные навыки студентов [2, 3, 4, 10, 15].

Во время спора студенты должны быть осторожны, чтобы вклад, который они вносят в дискуссию был актуален и основывался на тщательном анализе информации, представленной в деле.

Координатор может задавать классу случайные вопросы о самом тематическом исследовании или о взглядах, высказанных отдельным студентом. Если у студента есть некоторые новые идеи о проблемах, ему / ей обычно рекомендуется поделиться ими с классом.

Студенты должны ответить, когда ведущий задает некоторые соответствующие вопросы. Важность подготовки заранее не может быть

подчеркнута достаточно - студент сможет осмысленно участвовать в обсуждении кейса, только если он осведомлен о фактах кейса и провел систематический анализ кейса. Дискуссия по конкретному случаю может закончиться тем, что ведущий (или учащийся) суммирует ключевые моменты обучения (или «вынос») сессии.

Эффективность студента в случае обсуждения обычно оценивается. Степень участия никогда не является единственным критерием оценки - качество участия является одинаково (или более) важным критерием. Есть много возможностей оценить успеваемость студентов, когда они используют индивидуальные подходы к обучению. Вот некоторые оцениваемые действия, которые студенты могут выполнять, работая над своими исследованиями: - их участие (качество и степень участия) и вклад в работу в группах; - виды проблем, которые они определяют; - вопросы, которые они развивают; - расследования, которые они предлагают; - где и как они находят ресурсы; - как они проводят расследования (коммуникативные навыки, логическое оформление и структурирование контента, качество анализа и рекомендаций и т. д.); - презентации, которые они делают; - письменный анализ кейсов (логическая последовательность и структурирование содержания, языка и представления, качества анализа и рекомендаций и т. д.).

Дискуссии часто могут оставить студентов и координаторов с неудовлетворенным чувством. Оба могут задаться вопросом, чего они действительно достигли. Работа совета не всегда достаточно. Предоставление студентам последующего задания обычно делает свое дело. Пусть они напишут краткое изложение дела, напишут письмо руководителю компании или разработают стратегический план. Это все хорошие домашние упражнения. Вам не нужно сдавать каждому студенту бумагу для каждого случая. Они могут написать что-то, скажем, в половине или трети случаев. Такой подход делает рабочую нагрузку более управляемой для всех.

Кроме того, письменный анализ дела может быть частью процесса внутренней оценки. Когда требуется письменный анализ кейса, студент должен убедиться, что анализ правильно структурирован. Координатор может предоставить конкретные рекомендации о том, как анализ должен быть структурирован.

Однако при подаче анализа студент должен убедиться, что он аккуратен и не содержит фактических, языковых и грамматических ошибок. Фактически, это требование к любому отчету, который может подать студент, а не просто кейс-анализ [1, 7, 12, 13].

Выполнение тематического исследования дает студентам следующие преимущества:

1) позволяет студентам учиться на практике. Тематическое исследование позволяет студентам встать на место лиц, принимающих решения в реальных организациях, и решать проблемы, с которыми сталкиваются менеджеры, без риска для себя или для вовлеченной организации;

2) улучшает способность студентов задавать правильные вопросы в данной проблемной ситуации;

3) предоставляет студентам широкий спектр отраслей, организаций, функций и уровней ответственности. Это дает студентам гибкость и

уверенность в решении различных задач и обязанностей в их карьере. Это также помогает студентам принимать более обоснованные решения о выборе профессии;

4) укрепляет понимание студентом теории управления, предоставляя реальные примеры основных теоретических концепций. Предоставляя богатую, интересную информацию о реальных деловых ситуациях, они вдыхают жизнь в концептуальные дискуссии;

5) предоставляет студентам представление о реальной работе бизнеса и других организаций в реальном мире;

6) отражает реальность принятия управленческих решений в реальном мире, в которой студенты должны принимать решения на основе недостаточной информации. Случаи отражают неоднозначность и сложность, которые сопровождают большинство проблем управления;

7) помогает понять и рассмотреть различные точки зрения и перспективы других членов их команды. Несомненно, это служит для улучшения общения студентов и навыков межличностного общения;

8) обеспечивает комплексное представление управления. Принятие управленческих решений включает в себя интеграцию теорий и концепций, изученных в различных функциональных областях, таких как маркетинг и финансы. Кейс-метод подвергает студентов этой реальности управления [1, 4, 5, 6, 7, 8, 16, 17].

Следует признать, что стили и способы обучения варьируются от одного студента к другому. Другими словами, тематические исследования могут не подходить для всех. Некоторые студенты могут работать более эффективно в формальных и ограниченных во времени условиях, таких как экзамен. Хотя это, возможно, не лучший способ обучения, к нему они привыкли в школе. Одним из возможных решений этой проблемы является сочетание тематических исследований и экзаменационной оценки. Это обеспечивает баланс в стилях обучения. Кроме того, это позволяет учащимся развить ряд навыков, и ни один студент не должен быть несправедливо ущемлен по сравнению с другим.

Индивидуальный подход является полезным методом для развития следующих навыков:

- групповая работа;
- индивидуальные навыки обучения;
- сбор и анализ информации;
- Тайм-менеджмент;
- навыки презентации;
- практические навыки [4, 8, 10, 11, 15, 16, 17].

В дополнение к практическому применению и проверке академических знаний, метод изучения конкретных ситуаций также может помочь студентам подготовиться к реальным проблемам, ситуациям и кризисам, предоставляя приближение к различным профессиональным условиям (например, классная комната, зал заседаний, зал суда или больница). Таким образом, посредством изучения конкретных случаев студентам предоставляется возможность решать свои собственные профессиональные проблемы с помощью испытаний, опыта и результатов исследований других. Очевидным преимуществом этого метода является то, что он позволяет учащимся

ознакомиться с настройками и контекстами, которые они иначе не могли бы испытать. Метод тематического исследования также включает идею о том, что студенты могут учиться друг у друга, оспаривая друг друга, утверждая что-то и затем подвергая сомнению.

В целом следует сказать, что предварительная подготовка преподавателя, пригодность учебной программы, мотивация студентов, подлинность материалов и видов деятельности, в которых учащиеся участвуют, а также адекватность оценочных мер и целей, преследуемых в case, предоставьте ключ к успеху метода Case.

REFERENCES:

1. Casanave C.P. Writing games: Multicultural case studies of academic literacy practices in higher education. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2002.
2. de Courcy, M. Learners' experiences of immersion education: Case studies of French and Chinese. Clevedon, UK: Multilingual Matters, 2002.
3. Gass, S.M., Selinker, L. Second language acquisition (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 2001.
4. George, A.L., Bennett, A. Case studies and theory development in the social sciences. Cambridge, MA: MIT Press, 2005.
5. Hamel, J., Dufour, S., Fortin, D. Case study methods. Qualitative research methods (Vol. 32). Newbury Park, CA: Sage, 1993.
6. Kreber C. Learning Experientially through Case Studies? A Conceptual Analysis Teaching in Higher Education, 2001. Vol. 6 № 2 pp 217-228.
7. Lantolf, J.P. (Ed.) Sociocultural theory and second language learning. New York: Oxford University Press, 2000.
8. Lardiere, D. Ultimate attainment in second language acquisition: A case study. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2006.
9. McKay, S. Researching second language classrooms. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2006.
10. Merriam, S. Case study research in education: A qualitative approach. San Francisco: Jossey-Bass, 1988.
11. Merriam, S. Qualitative research and case study applications in education (2nd ed.). San Francisco: Jossey-Bas, 1998.
12. Mitchell R., Miles F. Second language learning theories (2nd ed.). London: Edward Arnold, 2004.
13. Sivan A, Wong Leung R, Woon C. and Kember D. An Implementation of Active Learning and its Effect on the Quality of Student Learning Innovations in Education and Training International, 2000. Vol. 37 № 4 pp 381-389.
14. Stake, R. Case studies. In N.K. Denzin, Y.S. Lincoln (Eds.), Handbook of qualitative research (2nd ed., pp. 435–454). Thousand Oaks, CA: Sage, 2000.
15. van Lier, L. Case study. In E. Hinkel (Ed.), Handbook of research in second language teaching and learning (pp. 195–208). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2005.
16. Yin, R. Applications of case study research (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage, 2003.
17. Yin, R. Case study research: Design and methods (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage, 2003

УДК 371.7

Апокина Лилиана Юрьевна, Еременко Ульяна Васильевна
Сургутский государственный педагогический университет
(Сургут, Россия)

К ВОПРОСУ О ТОЛЕРАНТНОСТИ

Аннотация: статья посвящена обоснованию актуальности формирования толерантности в современном обществе; анализу отличий, сходства и противоречий в существующих трактовках понятия «толерантность».

Ключевые слова: толерантность, виды толерантности, безопасность.

*Apokina Liliana Yurievna, Eremanko Ulyana Vasilyevna
Surgut State Pedagogical University
(Surgut, Russia)*

TO THE QUESTION OF TOLERANCE

Summary: the article is devoted to justifying the relevance of forming tolerance in contemporary society; analysis of the differences, similarities and contradictions in existing interpretations of the notion of "tolerance".

Keywords: tolerance, tolerance, security types.

В последние годы понятие «толерантность» активно привлекает к себе внимание. Считается, что этот термин первоначально применялся в медицине и биологии и использовался для характеристики отсутствия реакции того или иного организма на воздействие определенных факторов. Позднее данное понятие начали использовать в психологии и социологии, где под ним стали подразумевать способность индивида терпимо относиться к мировоззрению, обычаям, образу жизни и особенностям поведения, отличающимся от собственных. Авторы, описывающие понятие толерантности, отмечают его противоречивость, которая выражается в том, что необходимость данного качества возникает тогда, когда предельно сложно относиться к кому-то терпимо в обществе [1, с. 27]. Именно тогда и появляется необходимость в развитии противоположенных характеристик личности: терпимости и принятия. В современных многонациональных и многокультурных обществах толерантность является тем важнейшим качеством его членов и необходимым условием, которое способствует сохранению в нем спокойствия и порядка. Культивируемый во многих странах процесс развития толерантности направлен, в первую очередь, на движение к достижению равновесия интересов в обществе между людьми. Толерантность напоминает о том, что различия между людьми не означают опасности и что поведение каждого из нас приемлемо только в нашей культуре, тогда как в любой другой, может быть воспринято не однозначно. По мнению Николсона, толерантность предполагает не просто терпимое отношение, но и уважение к личности другого человека [2]. Декларация принципов толерантности ЮНЕСКО

определяет данное понятие как уважение к разнообразию культур. Отсутствие терпимости, в свою очередь, ведет к крайне нежелательным социально-политическим последствиям, таким как расслоение общества на враждующие группы, категорически не приемлющие ценности и идеалы другой [1, с. 26]. Изначально, все поведенческие привычки человека закладываются в семье [3, с. 57]. Все особенности образа жизни, отношения к себе и миру, к здоровью и благополучию (своего и окружающих), жизни, культуре и ценностным ориентирам других людей первоначально определяются семьей, являющейся фундаментом всех свойств личности [4, 5]. Некоторые авторы считают, что воспитываемая сегодня образовательными организациями, средствами массовой информации, у детей, подростков и молодежи толерантность проявится в более сформированном виде только у их детей. Известно, что многие профилактические направления работы, будь то формирование здоровых поведенческих привычек, воспитание моды на здоровье и неприятие вредных привычек, отличаются тем, что требуют много времени для того, чтобы их реализовать и еще больше для получения планируемого эффекта (который к тому же сложно измерять) [4]. По отношению к понятию «толерантность» сложность заключается еще и в том, что при кажущейся понятности этого качества, нет единой системы взглядов на него. Авторы трактуют его в большом диапазоне оттенков: от преувеличенно позитивного до совершенно негативного. До сих пор нет единого понимания не только самого этого понятия, но и споры ведутся и о самой целесообразности толерантной атмосфере в обществе.

Наиболее частой трактовкой понятия «толерантность» является терпимость. Однако, многие авторы обращают внимание на то, что это не одно и то же, справедливо предполагая, что можно негативно оценивать людей или явление и при этом воздерживаться от осуждения или вмешательства [6, 7]. Некоторые авторы выделяют множество видов толерантности: этническую, религиозную, межкультурную, гендерную, сексуальную, медицинскую [8]. Несходство взглядов выражается в том, что некоторые трактуют толерантность практически как равнодушие [9], тогда как другие, напротив, как активную и осознанную позицию индивида [6]. Очевидным является тот факт, что все те позитивные смыслы, которые вкладываются в данное качество личности, не сформируются сами собой и этим необходимо заниматься на всех уровнях системы образования.

К наиболее притягательным составляющим толерантности относится такая как исключение дискриминации людей по причине любого несходства: во внешности, мнениях, взглядах на те или иные явления, вероисповеданиях, обычаях, культуре и др. Это и есть самая привлекательная составляющая данного понятия, дающая возможность даже тем, кто трактует его иначе, свободно проявлять себя в любом обществе, не ощущая при этом какой либо опасности.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Хомяков М. Б. Идеология толерантности // Национальный психологический журнал. - №2 (6). – 2011. – С. 25-33.

2. Nicholson P. John Locke's later letters on toleration // Horton J., Mendus S. (eds.). John Locke. A letter concerning toleration in focus. – London, New York, Routledge, 1991. – Pp. 163–187.
3. Багнетова Е.А. Влияние семьи на формирование здорового образа жизни старшеклассников г. Сургута // Экология человека. – 2011. – №4. – С. 56-60.
4. Системный анализ, управление и обработка информации в биологии и медицине. – Часть X. Динамика поведения вектора состояния организма жителей Югры в условиях нормы и патологии / Филатова О.Е., Еськов В.В., Филатова Д.Ю., Багнетова Е.А., Буров И.В., Вишневский В.А., Еськов В.М., Ефимова Л.П., Козлова В.В., Привалова А.Г., Саляева Л.А., Русак С.Н., Филатов М.А., Хадарцев А.А., Хадарцева К.А., Шумилов С.П., Ушаков В.Ф. - Самара: Офорт, 2013. –186 с.
5. Багнетова Е.А. Особенности питания старшеклассников, проживающих в гипокомфортных условиях ХМАО-Югры / Е.А. Багнетова, В.И. Корчин, И.А. Кавеева // Международный журнал экспериментального образования. – 2014. - №8-1. – С. 11-13.
6. Подгорецкий Й. Толерантность: понятие и концепция // Вестник ТГПУ, 2004. – Вып. 2 (39). – С. 24-31.
7. Бондырева С.К. Толерантность (введение в проблему) / С.К. Бондырева, Д.В. Колесов. – М.: Моск. психолого-соц. ин-та; Воронеж: НПО МОДЭК, 2003. – 240 с.
8. Жмырова Е.Ю. О понятии «Толерантность» и ее видах // Вестник ТГТУ, 2006. – Том 12. – № 4Б. – С. 1265-1269.
9. Lazari Pawlowskal.Trzypojeciatolerancji // Studia Filizificzne. - 1984. - №8.

СИСТЕМНО-ДЕЯТЕЛЬНОСТНЫЙ ПОДХОД В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА-ХОРЕОГРАФА

Аннотация. В статье рассматривается проблема формирования и развития будущих педагогов-хореографов в ВУЗах культуры и искусства Казахстана. Описываются наиболее важные виды подходов в обучении по данной специальности. Проводится анализ модульных концепций. Предлагается системно-деятельностный подход к организации профессиональной подготовки обучающихся хореографическому искусству.

Ключевые слова: хореография, образование, педагог-хореограф, системно-деятельностный подход.

Summary. The article deals with the problem of the formation and development of future teachers-choreographers in the high institutions of culture and art of Kazakhstan. The most important types of approaches in training are described according to the specialty. An analysis of modular concepts are conducted. A systematic-activity approach to the organization of professional training of students in choreographic art is suggested.

Keywords: choreography, education, teacher-choreographer, systematic-activity approach.

Анализ подготовки будущих педагогов-хореографов в области методики преподавания показал, что неэффективность формирования и развития профессиональной компетенции связана в значительной мере с тем, что базовые и профилирующие дисциплины слабо ориентированы на реальную педагогическую практику и не учитывают индивидуально-личностные потребности и профессионально-ориентированные ожидания будущих педагогов. Поэтому возникает актуальная необходимость в системно-деятельностном подходе к организации профессиональной подготовки будущего педагога-хореографа.

Результат направленности базовых и профилирующих дисциплин специальности «Педагог-хореограф» проявляется в различных умениях и предполагает, прежде всего, знание методики преподавания своего предмета. Методическая наука находится в состоянии своего развития, обогащаясь и пополняясь новыми научными исследованиями в вопросах организации, планирования, использования в практической деятельности современных методов преподавания. В связи с этим, представляется необходимым найти правильные пути разработки программы, которая могла бы обеспечить интегрированный результат по базовым и профилирующим дисциплинам, дать полное представление о педагогической деятельности с позиции разных аспектов.

В контексте системно-деятельностного подхода структурирования программы осуществляется с учетом базовой подготовки студентов.

При построении содержания программы исходными положениями выступали следующие:

1) Педагог является носителем содержания образования, причем активным носителем, способным вносить корректировку в содержания обучения, адаптировать его применительно к своим потребностям. Он является носителем определенной педагогической технологии, индивидуализирующей процесс обучения.

2) В структуре личности педагога особая роль принадлежит профессионально-педагогической направленности. Профессиональная направленность личности педагога включает интерес к профессии учителя, педагогическое призвание, профессионально-педагогические намерения и склонности. Основа педагогической направленности является интерес к профессии, который находит свое выражение в положительном эмоциональном отношении к ученикам. Педагогическое призвание в отличие от подагрического интереса, который может быть и созерцательным, означает склонность, вырастающую из осознания способностей к педагогическому делу [1, с. 25].

3) Деятельность педагога связана с управлением учебным процессом, составляющими которого являются такие аспекты, как планирование, организация, контроль. Следовательно, педагог должен владеть методической компетенцией.

Системно-деятельностный подход предполагает полную и оптимальную систематизацию взаимоотношений между компонентами содержания профессионального образования педагога. К таким компонентам относятся общекультурная, психолого-педагогическая, нормативно-правовая, социокультурная, коммуникативная, специальная предметная подготовка [2, с. 45]. В результате такого подхода формируется, анализируется и действует система овладения знаниями и умениями методики преподавания. Естественно, что процесс профессионально-ориентированного обучения строится и на ряде других закономерных положений. Так, поиск методических подходов к построению содержания профессионально-ориентированного обучения, связанных с индивидуализацией, все чаще проводится с опорой на модульные концепции, «в основе которых лежат три основных принципа – прочность, мобильность, системность» [2, с. 31].

Анализ модульных концепций [3, с. 65-98] показал следующее:

- Модульный подход, обладая высокой действенностью в преподавании, дает возможность оптимизировать процесс обучения, придать процессу обучения системный характер;

- Практический опыт применения модульности в преподавании указывает на возможность расширения самообразовательных процессов для специалистов;

- Применение модульности в профессиональной подготовке педагога способствует методическому росту, личностному развитию, приобретению умений творческой и продуктивно выстраивать процесс обучения;

- Практическая значимость модульного подхода обусловлена тщательной подготовкой не только программ, но и хорошей организацией инфраструктуры дидактического процесса; модульный подход к отбору

содержания и его структурирования является одним из путей формирования механизма развития личностных и профессиональных способностей личности педагога.

На оснований проведенного анализа удалось установить тот факт, что структурирование содержания программы в виде модулей обеспечивает свободный выбор будущим педагогам тех модулей, которые устраняют пробелы в методических знаниях или способствуют актуализации приобретенных ранее знаний и умений, апробированных в практике обучения различных направлений танцевального искусства.

Оптимальным вариантом структуры содержания профессионального образования будущего педагога в рамках закрепления уже пройденных базовых и профилирующих дисциплин может быть блочно-модульное построение. Блоки представляют собой комплекс модулей, объединенных единой тематикой. Следовательно, блоки несут в себе актуальную профессионально-ориентированную информацию, расширяющую профессиональную культуру педагога. Помимо этого для каждого отдельно взятого уровня развития профессиональной компетенций предусмотрены определенные модули. Вариативность модулей позволяет структурировать учебно-тематические планы с учетом уровня знаний, умений и навыков будущих педагогов и перспектив профессионального становления.

В качестве основных составляющих содержания профессионально-методического развития будущих педагогов предлагаются интегративные образовательные блоки, представляющие собой проблемно-содержательную взаимосвязь дисциплин, и как последовательное преемственное вхождение в предметное поле комплексного гуманитарного, профессионально-методического, психолого-педагогического, нормативно-правового и социально-культурного знания по уровням развития профессиональных компетенций.

Таким образом, первоочередной задачей в решении проблемы целостного развития личности будущего педагога является достижение структурно-содержательного единства личностно ориентированных модулей. Изучение вопросов личностно-ориентированного содержания обучения [4, с. 110; 5, с. 65], показывает, что такое обучение обеспечивает свободу выбора содержания преддипломного образования с целью удовлетворения их образовательных, духовных, культурных, профессиональных и жизненных потребностей. Структурное единство содержания профессионального образования на разных уровнях его формирования предполагает согласованность таких составляющих, как теоретическое представление, учебный материал, педагогическая деятельность, личность обучаемого.

Системно-деятельностный подход в сочетании с гуманно-личностным подходом создают реальные предпосылки для переосмысления и преобразования взаимоотношений педагога-учителя и педагога-ученика. Эти подходы к организации развития профессиональной компетенции педагога стимулируют включение механизмов общекультурного и профессионально-методического развития и предполагают непосредственную мотивацию деятельности будущего педагога в процессе профессионально-ориентированной подготовки. Это дает ему возможность осознать

перспективы своего роста и самокритично оценить собственные достижения в сфере профессиональной деятельности.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Родыгина У. С. Психологические особенности профессиональной идентичности студентов педагогических факультетов // Психологическая наука и образование. – 2012. - №7. – С. 22-27
2. Креативная педагогика. Методология, теория, практика / под ред. д.т.н., проф. В. В. Попова, акад. РАО Ю.Г. Круглова. – 3-е изд. – М.: БИНОМ, 2012. – 319 с.
3. Попов Е. Б. Модульная педагогика: идеи, концепции, практика. – СПб.: Питер, 2012. – 213 с.
4. Разина Н. А., Абдулина Т. Н. Профессиональная готовность учителя к личностно-ориентированному взаимодействию. – изд. 3-е. – М.: РАЕ, 2010. – 218 с.
5. Кусаинова М. А. Личностно-ориентированное обучение: история, теория, технология. – Астана: Фолиант, 2011. – 240 с.

УДК 378

Асылбекова Марзия Пазиловна, Дуйсенгалиева Марал Канатовна
Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева
(Нұр-Сұлтан, Казахстан)

ВИРТУАЛЬНАЯ УЧЕБНАЯ СРЕДА И РАЗВИТИЕ КОММУНИКАТИВНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ

Аннотация. В статье рассматриваются предпосылки для развития коммуникативной компетенции в виртуальной учебной среде и исследуются задачи, способствующие развитию коммуникативной компетенции. Задания и задачи характеризуются с точки зрения их целей и оцениваются с точки зрения интереса студентов и результатов их использования. Степень приобретения коммуникативных навыков связана с личностным развитием, которое включает в себя все более изощренное и разностороннее использование электронной поддержки и повышение квалификации в области применения информационных и коммуникационных технологий

Ключевые слова: виртуальная учебная среда, коммуникативные компетенции, ИКТ.

*Asylbekova Marziya Pazilovna, Dyisengalievа Maral Kanatovna
Eurasian National University. L.N. Gumilyov
(Nur-Sultan, Kazakhstan)*

VIRTUAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE COMPETENCES

The article discusses the prerequisites for the development of communicative competence in a virtual learning environment and explores the tasks that contribute to the development of communicative competence. Tasks and tasks are characterized in terms of their goals and evaluated in terms of student interest and the results of their use. The degree of acquisition of communication skills is related to personal development, which includes the increasingly sophisticated and diversified use of electronic support and advanced training in the application of information and communication technologies.

Keywords: virtual learning environment, communicative competences, ICT.

Противники и критики внедрения ИКТ в образовательный процесс убеждены, что деперсонализация обучения, а именно электронного обучения, приводит к ухудшению коммуникативных навыков и в целом упадок культуры общения. Их аргументы основаны главным образом на тех моделях обучения, в которых студенты являются лишь «дополнением» процесса передачи информации, они скорее копируют, чем помогают в процессе обучения; они получают ответы на вопросы, которые они не могут задать. Мы, безусловно, осознаем, что такое обучение может происходить и в реальной, а не только в виртуальной учебной среде, а также что обучение должно основываться главным образом на вопросах. «Ответ на вопрос, однако, влечет за собой

понимание смысла вопроса и, следовательно, его основной мотивации. Как мы знаем слишком хорошо, нет ничего сложнее, чем когда мы должны отвечать на так называемые тупые вопросы, то есть вопросы, которые не имеют четкого, однозначного направления значения. Из этого следует, что утверждение никогда не содержит полного содержания своего значения исключительно в себе» [1, с. 41]. «Каждое утверждение мотивировано», что означает, что все, что сказано, может быть оспорено осмысленно: почему вы это говорите? Обучение, основанное на мотивированных утверждениях, может быть реализовано как в традиционной школьной, так и в виртуальной среде.

Информационные и коммуникационные технологии позволяют нам узнать о гораздо большем количестве идей и идей, которые могут быть получены благодаря непосредственному опыту или которые могут быть достигнуты с помощью независимых самообразовательных усилий. При надлежащем использовании ИКТ позволяют нам выйти за пределы предыдущих горизонтов и лучше осваиваться в мире, связывая наши наблюдения, выводы и информацию с другими людьми; делиться знаниями, пониманием, надеждами и заботами тоже. Наш постоянно беспокойный, разнообразный мир – пространство, в котором мы создаем свои дома как пространства для понимания – может стать более привычным для нас благодаря цифровому представлению; мы можем «поселиться» в нем и найти «соседей по квартире», партнеров по диалогу или дискуссии или спору, спору; партнеры, с которыми мы не могли встретиться в реальном космосе. Этот аспект философского понимания вопроса о человеке и мире играет важную роль в формировании нашего собственного мнения о значении нашей собственной деятельности.

Путешествие к философскому размышлению о положении человека в разнообразном мире очень индивидуально, как и путешествие к пониманию различных программ и предметов обучения. Поэтому преподавание должно обеспечивать относительно широкий диапазон вдохновения, а также – с учетом неоднородности предыдущей подготовки, интересов, разного уровня одаренности, умения концентрироваться и т. Д. – определенное количество базовых опор, стандартов, основных ключевых элементов и набор дополнительных материалов и ссылок на них. Вклад в отражение основных действий в нашем мире и нашей жизни проявляется в развитии трансверсального разума, а также в развитии отношений и общения между представителями различных дисциплин, профессий, поколений и конфессий.

Мы полагаем, что в отношении инструментов, доступных в виртуальной учебной среде, возможно не только достичь тех же результатов, но при определенных конкретных условиях индивидуальных курсов электронного обучения для заинтересованных студентов в академической среде результаты могут быть дальнейшее улучшение. Цель состоит в том, чтобы помочь учащимся стать менее зависимыми от преподавателя при их подготовке, а также иметь возможность использовать и применять то, что они узнали, для продолжения самостоятельного обучения [2, с. 11-12]. Хороший учитель поощряет оригинальное мышление и творческий подход к выполнению задач. Виртуальная учебная среда предоставляет множество разнообразных заданий, упражнений и тем для размышлений. Помимо обязательного

раздела, студент выбирает дополнительные элементы в зависимости от его или ее индивидуальных интересов и в то время, которое он или она считает наиболее удобным.

Большинство курсов, которые мы создаем для языкового обучения, предназначены для поддержки преподавания в классе и сосредоточены на грамматике и лексике, общении, развитии и совершенствовании коммуникативных навыков.

Для студентов, посещающих учебные поездки, и студентов, обучающихся по совместительству, эти курсы предоставляют возможность регулярного общения с преподавателем и сокурсниками. Этот контакт обладает хорошо продуманной структурой, что касается содержания и дидактики, что отражается не только в представлении предмета, но также в формулировании обязательных и дополнительных заданий, которые затем представляются также через виртуальную учебную среду.

Также здесь могут проводиться консультации, дискуссии и конфронтация мнений. Коммуникативный «априори» отражается во все более и более точной трактовке курсов, в которой студенты могут найти не только все необходимые элементы содержания предмета, ссылки на материалы начального и среднего образования и др. источник информации, а также глоссарии, наборы заданий (дифференцированных в зависимости от уровня сложности, в соответствии с интересами и потребностями учащихся), задания и образцы эссе, презентации PowerPoint, сделанные как предшественниками, так и их сокурсниками. Инструменты для общения, совместной работы, общего рабочего пространства и также доступны. Студенты сами вносят свой вклад в курс своей работой, своей коммуникативной деятельностью. Виртуальная учебная среда доступна в любое время с любой рабочей станции, она обеспечивает индивидуальный темп и может обеспечить вдохновение и интеллектуальные проблемы, которые привлекают студентов университета. Чтобы наши педагогические усилия были адекватными, нам нужно знать следующую информацию:

1. Кто наши ученики (возраст, пол, социальное положение, работа)?
2. Что студенты приносят с собой в класс (мотивация, отношение, ценности, предыдущее образование, знания, интересы)?
3. Что нужно студентам (разные причины для учебы)? [3, с. 262-265].

Мы развиваем навыки речи, разговорной речи в области человеческого сосуществования, которая представляет собой специфическое сообщество студентов университетов и преподавателей как в традиционных, так и в виртуальных учебных средах. «Следовательно, язык – это настоящая среда для человеческого существа, если мы видим его только в той области, которую он сам заполняет, в сфере человеческого единства, в сфере общего понимания, когда-либо пополняемого общего согласия – в той мере, в которой это необходимо. К человеческой жизни, как воздух, которым мы дышим. Как сказал Аристотель, человек – это действительно существо, у которого есть язык. Ибо нам следует говорить с нами все человеческое» [1, с. 29].

Подходы к постановке задач и упражнений на развитие коммуникативных навыков.

Учебный процесс подразумевает сотрудничество, студенты ценят разнообразие – в основном коммуникативных компетенций – необходимо

развивать не только познавательную, но и эмоциональную, ценностную и социальную составляющие. Многие ученые (например, Франтишек Куколик в этой стране) в своих книгах и статьях имеют дело с сокращением концепции обучения в нашей научной цивилизации.

В 19 веке выяснилось, что для большинства людей это кора головного мозга левого полушария, которая играет важную роль в процессе речи или слуха. Благодаря функциям кросс-мозга, левое полушарие также способно контролировать правую руку. Тот факт, что левая сторона коры головного мозга играет такую важную роль в большинстве людей – слух, речь и контроль функций правой руки – также интерпретировался в том смысле, что левая сторона должна доминировать. Переоценка левого полушария была частично подкреплена развитием наук о духе. Левая часть мозга также связана с аналитическим, «логическим» мышлением, которое мы склонны и часто предпочитаем. Наша концепция мира носит аналитико-механистический характер... результаты такого мышления предполагают, что в наших усилиях дать рациональное и научно объективное объяснение всему. Это педагогический абсурд, когда пейзаж с цветущими цветами, лугами, деревьями, ручьями и всеми существами, ползающими и летающими вокруг, меняет учебник в «топографических пространствах» [4].

Преподавание по-прежнему в основном сосредоточено на левом полушарии головного мозга, которое предоставляет анализы, ярлыки, описания, «отвечает за» абстрактно-логическое мышление. Правое полушарие, которое обеспечивает синтез, понимает целостность, раскрывает значение, «отвечает» за эмоциональные и интуитивные процессы, с другой стороны, обычно игнорируется или полностью игнорируется.

Поэтому в виртуальной учебной среде мы также фокусируемся на использовании различных абстрактных и экспериментальных, словесных и визуальных, аналитических и целостных, рациональных и интуитивных подходов, как научных, так и художественных, особенно в области изобразительного искусства, литературы, драмы и музыка. Компоненты фактического, предметного содержания, которые логически выстроены, могут быть отражены во взаимном сосуществовании, одновременно принимая во внимание аксиологический, этический, эмоциональный и эстетический контекст и связи контента. В деятельности студентов желательно поощрять их воображение и креативность. Идея состоит не в том, чтобы априори уничтожить знание фактов, а в том, чтобы помешать студентам свести учебу к простым репродуктивным энциклопедиям, и научить их искать информацию, применять ее и проявлять творческий подход [5].

Какие упражнения, какие задачи оказались успешными и были оценены как интересные на курсах электронного обучения? Приведенный ниже обзор основан на отзывах о курсе, назначенных магистрантом педагогика и психология с углубленным изучением предмета в 2018 – 2019 годах (было проанализировано 20 заданий).

Таблица 1

Упражнения и задачи для развития коммуникативных навыков

П/н	Упражнение, задача	Количество заданий, дающих положительную оценку
1	Творческие задание: быстрота и, ассоциативность мышления.	103
2	Соответствие заголовков картинкам.	107
3	Упражнения, развивающие воображение (упражнения на концентрацию, упражнения, практикующие свободные ассоциации и их овладение языком)	98
4	Создание карт разума.	91
5	Написание истории на основе данного материала.	84
6	Коллаж интересов.	76
7	Текстовая интерпретация.	71
8	Постановка вопросов по заданным текстам.	71
9	Упражнения, практикующие аргументацию за и против автора и его/ее высказываний.	62
10	Подготовка презентаций.	59
11	Написание сочинений.	47
12	Разговорные упражнения на основе заданных контуров.	46
13	Феноменологическое описание картины.	33
14	Интер-семиотический перевод	33
15	Создание и интерпретация пиктограмм.	31
16	Диаграмма интерпретации.	27
17	Множество истин и разнообразие речевых режимов упражнений.	21
18	Импровизационные упражнения.	18

Хотя это не была репрезентативная выборка студентов, некоторые важные мотивы и темы для размышления могут быть четко определены.

И ученики, и учителя должны уделять достаточно внимания тому, какие упражнения и задачи важны для развития коммуникативных навыков. В приведенном выше обзоре мы можем определить высокий уровень личного восприятия, с одной стороны, и высокий уровень оригинальных, творческих усилий, с другой стороны, что подтверждает предположение, что обучение не может быть сведено только к когнитивным параметрам. Там, где мы используем виртуальную среду обучения в преподавании языка, мы можем сказать, что уровень приобретения навыков общения связан с дальнейшим развитием личности. Такое развитие включает в себя не только социальные и просоциальные компетенции, но и навыки более эффективного использования инструментов электронной поддержки, что увеличивает компетенции в применении информационных и коммуникационных технологий.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Gadamer, H. G.: Člověk a řeč. Praha: Oikuméné 1999. - P. 98
2. Edge, J.: Essentials of English Language Teaching. Essex: Longman Group UK. 1993. - P. 11-12.
3. Harmer, J.: The Practice of English Language Teaching. Essex: Longman Group UK 1991. - P. 262-265.
4. Koukolík, F.: Mozek a jeho duše. Praha: Makropulos 1995.
5. Semradova I., Hubackova S. Virtual learning environment and the development of Communicative competences. //Procedia - Social and Behavioral Sciences - №89, 2013. -P.450 – 453

УДК 378

Асылбекова Марзия Пазиловна
Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева
(Нұр-Сұлтан, Казахстан)

СТУДЕНТТЕРДІҢ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аннотация. В статье рассматриваются характерной особенностью современного этапа образования является формирование коммуникативной компетенции студентов, обеспечивающей адаптацию будущего специалиста к современным условиям жизни. Формирование коммуникативной компетенции происходит не только на учебных занятиях, но и во внеаудиторное время через активные формы работы, такие как спор, дебаты, дискуссия и др.

Ключевые слова: коммуникативная компетенция, компетентность, компетенция.

Asylbekova Marziya Pazilovna
Eurasian National University. L.N.Gumilyov
(Nur-Sultan, Kazakhstan)

FEATURES OF FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS

Abstract. A characteristic feature of the modern stage of education is the formation of communicative competence of students, providing adaptation of the future specialist to modern conditions of life. Communicative competence is not only in the classroom but also in extra-curricular time through active forms of work, such as discussion: dispute, debate, discussion, etc. To choose a relevant debate, public significant topic or problem, develop a technology debates, as well as levels for evaluation of formation of communicative competence of students, formulates questions for reflection.

Заманауи қоғамдық дамудың қазіргі үрдісі өзінің ісәрекетін тиімді жоспарлай алатын, танымдық қызметінде алынған білімді орынды пайдалана білетін, түпкі нәтижеге жету үшін әртүрлі топтардағы адамдармен тиімді қарым-қатынас диалогіне түсе алатын білімді студентті тәрбелеу мәселесін қойып отыр.

Заманауи білім – қоғамды әлеуметтік, мәдени үрдіспен қамтамасыз ететін жоғары құндылық. Осы жоғары құндылық сапасын көтерудің басты шарты - студенттердің коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру болып табылады. Олай болса, білімге негізделген қоғам құрылысының негізгі басымдықтарын ескере келіп, студенттер тарапынан жоғары кәсіби коммуникативтік құзыреттілік талап етіледі.

Құзыреттілік түсінігі көп аспектілі ұғым. «Құзыреттілік» термині латынның «competentis» деген термині «білу», «жасай алу», «дегеніне жету» деген мағыналарды береді. Ғылыми еңбектерде «құзыреттілік» ұғымына әр

түрлі мағына берілуіде. Мәселен, Ш.Таубаева: «Құзыреттілік - ол тұлғаның оқыту мен әлеуметтену процестері барысында меңгерген білім мен тәжірибеге негізделген, оның жалпы қабілеті мен іс-әрекетке даярлығы ретінде айқындалатын, тұлғаның қасиеті» [1] - деп тұжырымдайды. Ал, А.Ф. Присяжная педагогика ғылымында құзыреттілік - тұлғаның белгілі бір сферадағы функциялары мен үкiлеттiгiн анықтайтын, оның интегративтi қасиетi ретiнде қарастылатындығын айтады.

Сонымен қатар, ғалым К. Құдайбергенова «Құзыреттілік ұғымы - соңғы жылдары педагогика саласында тұлғаның субъектілік тәжірибесіне ерекше көңіл аудару нәтижесінде ендіріліп отырған ұғым. Құзыреттіліктің латын тілінен аудармасы «competens» белгілі сала бойынша жан – жақты хабардар білгір деген мағынаны қамти отырып, қандай да бір сұрақтар төңірегінде беделді түрде шешім шығара алады дегенді білдіреді» [2] деп көрсетеді.

Ресей ғалымы Н. Кузьмина «Құзырлылық дегеніміз – педагогтің басқа бір адамның дамуына негіз бола алатын білімділігі мен абыройлылығы» [3] - деп ой түйіндеген. Алайда, біз зерделеген көптеген ғалымдардың еңбектеріне сүйенсек «Құзыреттілік – бұл білімді, іскерлікті қолдану қабілеті, оқу міндеттерін шешуде тәжірибе негізінде стандарттан тыс жағдайда адамның табысты нәтижелі әрекет ету қабілеті» басшылыққа алады.

Коммуникативтік құзыреттілік – бірлесіп жұмыс істеуді бағалау, адамдар арасындағы сенімділік, бірін-бірі түсіну, тыңдау, сыйлау, этикет сақтау, дәстүрді білу, дау жан-жалды шеше алу, бұзылған қатынастарды түзету, өз қателігін түсіне білу, топпен жұмыс жасай алу, орындаушылардың жұмысын дұрыс ұйымдастыру, басқару шешімдерін таба алу және қолдана білу қабілеттері.

Коммуникативтік құзыреттілік проблемаларын философиялық тұрғыдан зерттегендер: Г.С. Батищев, Л.П. Буев, М.С. Каган, О.В. Лармина, К. Ясперс.

Коммуникативтік құзыреттілік – біріншіден, жеке тұлғаның дамуы мен өзіндік дамуы процесіндегі педагогтың жеке тұлғалық қасиеті; екіншіден, ұстаздың педагогикалық қарым-қатынастық мақсаты, түйіні, құрылымы, құралы, ерекшелігі туралы хабардарлығының көрсеткіші; қажетті технологиялық деңгейін меңгеруі; маманның жеке психологиялық сапасы; коммуникативтік іс-әрекетін әрдайым жетілдіріп тұруға тырысуы; негізгі құндылық ретінде жеке адамның тұлғасына бейімделе білу, “бағдар ету”, сонымен қатар педагогикалық қарым-қатынас кезінде туындайтын міндеттерге шығармашылық, қапысыз шешім таба білу қабілеті.

Негізгі құзыреттіліктер тізімі әлеуметтік тәжірибе мен жеке басының тәжірибесін, сондай-ақ студенттердің өз бетінше білімін дамытуға қолданылатын негізгі қызмет түрлерін құрылымдық жағынан таныстыру негізінде анықталады. А. В. Хуторский біліктіліктің 3 негізгі түрін енгізген: 1) негізгі құзыреттіліктер: құндылық – мәнді, жалпы мәдени, оқу-танымдық, ақпараттық, коммуникативтік, әлеуметтік-еңбектік, жеке тұлға ретінде өзін-өзі жетілдіру құзыреттілігі, 2) жалпы пәндік құзыреттілік, 3) пәндік құзыреттілік [4].

Коммуникативтік құзыреттілік келесідей компоненттерден тұрады:

- коммуникативтік тәртіп аймағындағы білімі (тілдерді білуі, риторика, мәдениет және сөйлеу аймағындағы білімі).
- коммуникативтік және ұйымдастырушылық қабілеті;

- эмпатияға қабілетті болу (түсіне білу іскерлігі, өзгені сезіне білу, психотерапияны сөзбен орындай алу).

- өзіндік бақылауға қабілеттілігі;

- вербальды және вербальды емес қарым-қатынас мәдениеті (сөйлеу техникасы, риторикалық амалдар, кәсіби педагогикалық әдеп ережелерін сақтау, сөйлеу мәдениетін меңгеру, вербальды емес құралдарды қолдану).

Студенттердің коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруда: жобалар әдісі, жарыссөз әдісі, ойын технологиясы (рөлдік ойындар), проблемалық пікірталас, интерактивтік оқыту технологиясы (жұппен, шағын топтарда), контекстік технология, кейс-стади технологиясы, модульдік оқыту технологияларды белсенді пайдалану керек. Жобау әдісі, мысалы, ақпараттық, коммуникативтік, жеке тұлға ретінде өзін-өзі жетілдіру және т.б. сияқты құзыреттілікті қалыптастыруға қолданыла бастады.

Студенттердің коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру пікірталастар, кейс-стади технологиялары және ойын технологиялары көмегімен сатылай жүргізіледі. Негізгі біліктілікті қалыптастыруда оқу-әдістемелік кешендер мен оқу құралдары маңызды рөл атқарады.

Демек, болашақ маман дайындау мәселесі оның тұлғалық сапалары мен қасиеттерін қалыптастырудың маңызын көрсетеді. Тұлғалық-бағдарлық бағытта білім беру нәтижесі білім, біліктілік және дағды жүйесінде, шығармашылық іс-әрекет тәжірибесіне және эмоционалды көңіл-күйді көрсете білуге, ерікті қарым-қатынасқа педагогикалық бейімделген тұлғаны қалыптастыру ретінде түсіндіріледі.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Байжуманова Н. С. Мұғалімнің кәсіби құзыреттілігі // Білім әлемінде. - 2008. - № 5. - С. 33-36.
2. Құдайбергенова К. А.. Құзырлылық – тұлға дамуының сапалық критерий //«Білім сапасын бағалаудың мәселелері: әдіснамалық негізі және практикалық нәтижесі» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның материалдары. 2008. 30- 32-б.
3. Маркова А. К. Психология профессионализма. М., Международный гуманитарный фонд "Знание", 1996.
4. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация: Перевод с англ., М., 2002
5. Муравьев Е. М. Компетентностный подход как одно из оснований обновление образования //Народное образование, -№5, 2003.

УДК 001.895

Білоусова Надія Валентинівна, Філоненко Олена Станіславівна
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
(Ніжин, Україна)

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Анотація. *Стаття присвячена актуальній проблемі: використанню інноваційних технологій під час викладання фахових дисциплін у вищій школі. Автори характеризують особистісно орієнтовані, розвиваючі, інтерактивні, інформаційні, технології кооперативного навчання та навчання у співробітництві, перевернутого навчання. Вказано на практичне застосування кожної технології у закладах вищої освіти.*

Ключові слова: *інноваційні технології, стратегії, заклад вищої освіти, студенти, практична підготовка.*

Белоусова Надежда Валентиновна, Филоненко Елена Станиславовна
Нежинский государственный университет имени Николая Гоголя,
(Нежин, Украина)

СОВРЕМЕННЫЕ ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРЕПОДАВАНИЯ ДИСЦИПЛИН В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Аннотация. *Статья посвящена актуальной проблеме: использованию инновационных технологий при преподавании специальных дисциплин у высшей школе. Авторы характеризуют личностно ориентированные, развивающие, интерактивные, информационные, технологии кооперативного обучения, обучения в сотрудничестве, перевернутого обучения. Указано на практическое применение каждой технологии в учреждениях высшего образования.*

Ключевые слова: *инновационные технологии, стратегии, учреждение высшего образования, студенты, практическая подготовка.*

Bilousova Nadya Valentinivna, Filonenko Olena Stanislavivna
Nizhyn State University named after Nikolai Gogol,
(Nizhyn, Ukraine)

MODERN INNOVATIVE TECHNOLOGIES OF PROFESSIONAL DISCIPLINES IN HIGH SCHOOL

Abstract. *The article is devoted to the actual problem: the use of innovative technologies during the teaching of professional disciplines in higher education. The authors characterize personally oriented, developing, interactive, informational, technology co-operative learning and learning in collaboration, inverted learning. Specifies the practical application of each technology in institutions of higher education.*

Key words: *innovative technologies, strategies, institution of higher education, students, practical training.*

Вимогами сучасного суспільства є формування особистості, спроможної ухвалювати неординарні рішення й ефективно налагоджувати взаємини в швидкоплинній реальності. Активність, самостійність, творчість, здатність адаптуватися до стрімких змін – ці риси особистості дуже важливі на сучасному етапі історичного розвитку, а їх формування потребує реалізації нових підходів до процесу навчання.

Сучасний випускник навчального закладу має бути конкурентоспроможним на ринку праці, усебічно освіченим, здатним знайти вихід з будь-якої ситуації та зважитися на відповідне рішення. Тому в умовах реформування як вищої, так і середньої освіти особливого значення набуває проблема вдосконалення технології навчання.

Вплив інформаційних технологій на процес навчання досліджували О. Пометун, О. Тягло, С. Терно, Д. Десятов, С. Мирошник та інші.

Педагогічна практика вимагає створення відносно простого й в той же час максимально універсального інструментарію здійснення особистісного й професійного розвитку студентів.

Одним із шляхів модернізації освітньої системи є впровадження в навчальний процес ЗВО інноваційних педагогічних технологій, тобто певних стратегій, які поєднують теорію та практику й сприяють якісному розвитку освітньої системи закладу в цілому.

Постає актуальне питання. Як же вчити по-новому? Що такого інноваційного можна запропонувати студентам?

Зупинимось коротко на основних сучасних технологіях, які використовуються в ЗВО.

Найбільшої популярності в розвинутих країнах світу набули **особистісно орієнтовані** технології в поєднанні з **розвиваючими**. Головною рисою гуманістичного підходу в освіті є особлива увага до індивідуальності людини, її особистості, чітка орієнтація на свідомий розвиток самостійного *критичного мислення*.

Дослідники вважають, що здатність швидко структурувати інформацію й знаходити в ній логічні зв'язки є наслідком натренованого мисленнєво-логічного апарату.

Порівняно з 2016 роком, навички критичного мислення піднялися в рейтингу й посідають друге місце після навичок розв'язання комплексних проблем. У майбутньому успішним працівником буде не той, хто здатен змінювати роботу, а той, хто здатен змінювати галузь працевлаштування.

Пропонуємо вашій увазі сучасні стратегії розвитку критичного мислення, які використовуються викладачами нашої кафедри під час викладання фахових дисциплін:

Сенкан – п'ятирядковий неримований вірш, що складається з 11 слів. Хоча обдаровані студенти запросто його римують. Він сприяє розвитку мовлення, його образності, є методом узагальнення інформації. До того ж, використовуючи сенкан, відбувається інтеграція навчальних предметів і навичок, бо кожного разу студенти пригадують такі самостійні частини мови, як іменники, займенники, прикметники, дієслова; правила правопису; види

двоскладних та односкладних речень тощо. Що звісно ж приносить неабияку користь під час формування освіченої людини.

Кубування. Ця навчальна методика пропонує студентам відповісти на 6 запитань різних типів, що стосуються певної теми, перекидаючи кубик один одному. На гранях кубика можливі такі вказівки: опиши, порівняй, застосуй, добери асоціації, проаналізуй, оціни. Також можна записати й інші слова або замість них використовувати цифри й пристосувати кубик до вашої дисципліни.

Студентам дуже подобається складати **асоціативні кущі**. Цю стратегію можна використовувати як на етапі мотивації під час лекції так і на семінарському чи практичному занятті. Завдяки ній студенти вчать вільно висловлювати думки, шукати взаємозв'язки між поняттями та явищами.

Також ми пропонуємо складати **асоціативні ряди подібностей і кросенси** (або їх ще називають **асоціативними головоломками**). Такі вправи розвивають логічне, образне, асоціативне мислення; дозволяють аналізувати явища та процеси, вчать описувати, доводити судження, розвивають уяву й фантазію; вдосконалюють навички роботи з інформацією; підвищується допитливість і мотивація до вивчення предмету, й, звичайно, студенти показують знання теоретичного матеріалу. Всі 9 слів або малюнків кроссенсу мають бути поєднані одне з одним і з центральним словом, яке потрібно розгадати.

Розвиваючи навички творчого мислення та розширюючи кругозір студентів, можна використовувати **друдли**, які широко використовуються в гештальтпсихології та гештальт-терапії.

Методику написання оригінальних текстів за стратегією розвитку критичного мислення **РАФТ** можна використовувати на будь-якій навчальній дисципліні. Стратегія сприяє міжпредметній реалізації змісту навчання. Дана методика дозволяє виявити не лише знання теоретичного матеріалу, а й підвищує мотивацію до вивчення предмету, сприяє розвитку літературних здібностей, самовираженню, самоствердженню тощо.

Студент обирає роль, після визначається з аудиторією, обирає формат тексту й тему. Хоча тему можна обрати й першою. Наприклад, житель Австралії створює для українських учнів 7 класу маршрутний лист з теми: «Різниця між природними зонами Австралії». Або олівець пише повідомлення власнику пенала про те, як змінилося його життя, коли в пеналі з'явився циркуль.

Дослідити певну проблему з усіх боків допоможе метод **«Шести капелюхів»**, коли студенти, приміряючи на себе уявний або справжній капелюх, розуміють за якими правилами гри вони грають у даний момент: визначають наявну та відсутню інформацію (білий); позитивні та негативні сторони досліджуваного явища (червоний); передбачають ризики та негативні наслідки (чорний); обговорюють нові ідеї, нові можливості (зелений); приймають альтернативні рішення(синій).

На даний час широко використовуються **технології навчання у співробітництві**.

Серед розмаїття інноваційних напрямків цієї технології слід віддати перевагу технологіям *1. кооперативного навчання, 2. навчання в команді (спільне навчання в малих групах, навчання в командах на основі гри, турніру) 3. технологія організації дослідницької роботи студентів у групах.*

Викладачу недостатньо сформувати групи та дати їм відповідне завдання. Суть полягає в тому, щоб студент захотів сам здобувати знання. Це твердження влучно демонструє відомий вислів: «Коня можна підвести до води, але пити він має сам!» Таку технологію доцільно використовувати під час роботи з проблемними студентськими групами, з вже вмотивованими студентами.

Останнім часом посилилась увага до **гри** в житті дорослих людей. Ігрова технологія вигідно відрізняється від інших тим, що дає змогу студентові бути особисто причетним до ходу гри, дає можливість прожити певний час близькі до реальних професійні й життєві умови, повернутися в дитинство. **Ігрові технології** дозволяють органічно впливати на особистісний і професійний розвиток практично всіх студентів. У сучасній практиці ВИЩОЇ школи застосовуються декілька видів ігор – організаційно-діяльнісні, рольові, ділові, пізнавально-дидактичні тощо.

Організаційно-діялісна гра передбачає організацію колективної діяльності мислення на основі розгортання змісту навчання у вигляді системи проблемних ситуацій і взаємодії всіх суб'єктів навчання в процесі аналізу даних ситуацій. **Рольові ігри** характеризуються наявністю завдання чи проблеми й розподілом ролей між учасниками для їх вирішення. **Ділові ігри** є імітаційним моделюванням реальних механізмів і процесів. **Пізнавально-дидактичні** ігри створюють ситуації, коли студент залучається у незвичайний ігровий контекст.

Хочемо запропонувати приклад сучасної ділової гри, яка поєднує в собі елементи дискусії, мозкової атаки, аналізу ситуацій. Це **метаплан**. Гру можна використовувати як у малих так і в великих групах. Її суть полягає в тому, обирається проблема, наприклад: «Стан збереження природи або історико-культурної спадщини в Україні» й записується вгорі дошки, фліпчарта, які поділені на 4 сектори й позначені певним кольором. Кожному сектору відповідають питання: наприклад, 1 сектор-реальний стан речей, 2 сектор-чому існують проблеми? 3 сектор-як це має бути? 4 сектор-пропозиції щодо вирішення проблеми. Потім всім учасникам роздаються картки різних кольорів з клейким краєм, на яких потрібно висловитися по кожному питанню й прикріпити до певного сектору. Усі питання кожного сектору в подальшому розглядаються визначеними викладачем групами: написи сортуються, ранжуються.... Після цього група презентує свою роботу. У кінці робиться висновок, наприклад, стосовно того, що ж ми можемо зробити самі з метою вирішення проблеми, а в чому потребуємо сторонньої допомоги.

Набувають поширення навчальні **квести та веб-квести**, у яких одночасно можуть приймати участь кілька сотень учасників. Вони є проблемним завданням з елементами рольової гри, для виконання якої використовуються інформаційні ресурси, у тому числі й Інтернет. Завдання різного рівня складності виконуються під час переходу від однієї «станції» до іншої.

Інноваційні педагогічні технології неможливі без широкого застосування нових **інформаційних технологій**, у першу чергу з використанням **комп'ютерних засобів** навчання. Інформаційно-комунікаційні технології сприяють зміні й перебудові всього процесу навчання, бо змінюється не лише

схема передачі знань, а й зміст самостійної роботи студента, яка вимагає роботи з інформаційними базами даних, програмами, тестовим завданнями.

Обсяг інформації в світі зростає значними темпами, щорічно на **30 %**. За п'ять попередніх років людством було вироблено інформації більше, ніж за всю попередню історію. Зараз людство стоїть на порозі інформаційної революції. Саме тому сучасні учні, студенти не в змозі осилити весь цей потік інформації. Ось чому пріоритетним напрямком розвитку сучасної світової освіти є перенесення акцентів зі знань і вмій (як основних результатів навчання) на формування системи компетентностей. Ми маємо навчити студентів знаходити потрібну інформацію та вміти нею користуватися. А якщо сюди додати ще скорочення кількості аудиторних годин, то без використання засобів візуалізації нам просто не обійтися. Інформація може й повинна бути закодована візуально. У порівнянні з текстовою інформацією, візуальна запам'ятовується у 60.000 разів швидше. Що й підтверджує народна мудрість: «Краще один раз побачити, аніж сім разів почути».

Використовуючи *інфографіку* в освітньому процесі ми підвищуємо результативність самого процесу засвоєння знань; працездатність і як результат маємо швидкий темп лекційного заняття; сприяємо формуванню позитивного ставлення до предмету; розвиваємо логічне, образне, асоціативне мислення; вчимо встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між поняттями та явищами тощо. І як результат зменшується кількість неуспішних студентів.

Опорні схеми та таблиці являють собою особливу організацію теоретичного матеріалу у вигляді графічного зображення. «Побачити» велику тему без схематизованого опорного конспекту важко, адже схема полегшує процес сприйняття й розуміння матеріалу. Засобами вираження структурно-логічних (або опорних) схем є малюнки, графіки, креслення, формули, умовні знаки, кольори, стрілки і т.п. Це тільки спочатку здається, що це важко і нереально, а згодом така робота приносить одне задоволення.

Найбільш ефективним прийомом навчання буде послідовна замальовка в зошит схеми, яку викладач малює на дошці, а студент у своєму зошиті. Або можливий інший варіант роботи зі схемами, коли викладач вже за готовою схемою, яка заздалегідь роздрукована або сфотографована на телефон, або виведена на екран, пояснює новий матеріал. Це дає змогу значно зекономити час, відведений на вивчення навчальної дисципліни й полегшити процес запам'ятовування й відтворення матеріалу студентами, яким би складним він не здався. А зрозумівши алгоритм складання опорного конспекту, студенти й самі можуть спробувати себе в ролі лектора та використати потім ці навички під час виробничої практики в школі.

Сучасними структурно-логічними схемами є **інтелект-карти**, які ще називають картами асоціацій, картами розуму, картами знань, картами думок, картами пам'яті або ментальними картами.

Інтелект-карти є проекцією тих процесів, що відбуваються в нашому мозку під час запам'ятовування нової інформації. Під час складання працюють обидві півкулі головного мозку. Створити ментальну карту можна й он-лайн за допомогою програм: XMind, FreeMind, Bubble, iMindMap, Mind42 та інших. Усі ці ресурси є безкоштовним або умовно безкоштовними.

Візуалізувати інформацію, знаходити і аналізувати причинно-наслідкові зв'язки дозволяє **діаграма Фішбоун**, яка складається з 4-х основних блоків: голови, верхніх та нижніх кісток, хвоста. У голові записується проблема, верхні кістки – причини, нижні – підтверджуючі факти, хвіст – шлях вирішення проблеми або висновок.

Для порівняння кількох об'єктів, процесів, їх властивостей пропонуємо використовувати **діаграму Венна**. У місці перетину кіл записують спільні властивості, а там, де кола не перетинаються – відмінні.

Існує багато способів і методик заучування віршів. Ми хочемо запропонувати для роботи зі студентами та дітьми один з методів ейдетики – метод **пиктограм**, тобто схематичне зображення предметів і дій. Оволодіти таким методом дуже важливо студентам-дошкільникам та початківцям, які будуть працювати з дітьми, які ще не вміють читати.

Навчившись кодувати віршик, можна навчитися закодовувати конспект лекції. У цьому нам допоможуть прості правила складання **скрайбінгу**.

Скрайбінг це метод розповіді чи пояснення, який супроводжується графічною ілюстрацією головного змісту сказаного. Виходить свого роду ефект паралельного наслідування, тобто ми слухаємо розповідь про щось і одночасно бачимо графічну відповідність почутому. У сучасному світі скрайбінг успішно використовують: бізнес-тренери; консультанти та психотерапевти; менеджери, власники бізнесу й керівники проектів тощо.

Учителями найчастіше використовується **скрайбінг-фасілітація** – супроводження розповіді схематичними малюнками, графіками, діаграмами у реальному часі. Сучасні навчальні відео можуть створюватися за допомогою відеоскрайбінгу, який у свою чергу може бути мальований, аплікаційний, магнітний, фланелеграфний, 3D-скрайбінг. Інструменти для створення відеоскрайбінгу: Power Point, PowToon, GoAnimate, Sparkol VideoScribe, Animator, Wideo, Moovly, Plotagon.

Під час вивчення фахових дисциплін члени кафедри навчають студентів **скетчноутінгу** – актуальному на даний час напрямку візуалізації, який являє собою ілюстровані замітки з персонажами, цитатами, стрілками та іншими елементами, які допомагають структурувати, запам'ятовувати й осмислювати інформацію. Це можливість коротко та швидко фіксувати ідеї, з'єднувати їх, а потім презентувати візуально. За допомогою записів, зроблених від руки, вимальовується головна ідея. При чому нотатки зручніші за відео-слайди та сприймаються краще ніж звичайні таблиці. Виконується скетчноутінг від руки, олівцем, кольоровими ручками, фломастерами, крейдою або за допомогою графічного редактора на персональному комп'ютері чи планшеті.

Такий спосіб запису інформації рекомендується застосовувати на лекціях, вебінарах, форумах, нарадах і т.п. Творче занотовування допоможе легко сконцентруватися на темі виступу й пригадати його деталі навіть через роки.

Намалювати ідею завжди швидше, ніж описати за допомогою слів, а отже, у людини обов'язково залишиться час для створення власних ідей!

Серед **інновацій технологічного типу** найбільш ефективними, на нашу думку, є дистанційне навчання, інформаційний та інноваційний менеджмент, мережі Інтернет та Інтранет.

Інtranет це внутрішня мережа, ізольована від зовнішніх користувачів, що не має доступу ззовні. Вона спрямована на зв'язок з колегами за допомогою електронної пошти; на збір, зберігання та поновлення найновішої інформації з мінімальними затратами; на управління.

З року в рік кількість вузів, що вводять *дистанційну форму* навчання зростає, також збільшується й кількість спеціальностей за такою формою. Проте, брак технічного, кадрового й фінансового забезпечення стримує процес розвитку.

Організація **дистанційного навчання** полягає дистанційному викладанні дисциплін, у запрошенні як вітчизняних так і іноземних лекторів, проведенню дистанційно тестів та екзаменів, занесення оцінок до електронної таблиці. Студента забезпечують необхідним навчальним матеріалом: відео-, аудіозаписами лекцій та семінарів, практичними завдання з методичними рекомендаціями. Студент має доступ до електронної бібліотеки та може самостійно вивчати запропонований матеріал у зручний для себе час. Відбувається постійна взаємодія зі студентами за допомогою електронної пошти, Skype, сайтів, мережі Інтернет за допомогою платформ: Google або Microsoft за участю додатків Google Classroom або Microsoft.Teams або, як варіант, використання платформи власного вузу.

В освітньому середовищі Google Classroom або Microsoft.Teams можна створювати власні віртуальні класні кімнати, додавати до них студентів, завдання, відео та фотоматеріали, посилання, інструкції до виконання робіт, організувати спільну взаємодію, виставляти оцінки й заносити їх у спільну відомість, доступну для всіх учасників віртуального класу.

Інтерактивне навчання відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу.

У вищій школі набули поширення наступні інтерактивні методи: кооперативне навчання; колективно-групове навчання; ситуативне моделювання; опрацювання дискусійних питань. Найбільш поширеним методом інтерактивного навчання виступає дискусія.

Поруч з ним може використовуватися також «кейсовий» метод навчання, що передбачає обговорення реальної проблеми, яка потребує прийняття оптимального рішення. Студенти разом з викладачем розв'язують пізнавальну проблему, яка має декілька варіантів вирішення, кожен з яких претендує на істину. Головним у навчанні є не оволодіння готовими знаннями, а їх вироблення в процесі співтворчості всіх суб'єктів освітнього процесу, у ході якої студенти оволодівають ще й практичними навичками роботи.

Використання тематичної інтерактивної папки, яка називається **лепбук** допомагає швидко й ефективно засвоїти нову інформацію й закріпити вивчене. Вона є своєрідним сучасним як індивідуальним так і колективним проектом або може використовуватися як варіант ІНДЗ, або в якості портфоліо. Часто ці папки є справжніми витворами мистецтва студентів, які вони з гордістю презентують на заняттях. Сама папка має просту будову: картону основу на яку кріпляться множинні кишеньки з різноманітними завданнями та інформацією.

Ураховуючи той факт, що нині значна увага в навчальному процесі приділяється самостійному навчанню студентів, актуальною є проблема

використання **методу проектів**, де студенти одержують знання, вміння та навички під час планування й виконання завдань.

Останнім часом все більше педагогів звертаються до **методу портфоліо** (Performance Portfolio or Portfolioc Assessment), який теж можемо віднести до сучасних освітніх технологій. В його основі використовується автентичне оцінювання (вимірювання знань і умінь студентів під час презентації виконаних завдань в умовах, наближених до реальних) результатів навчальної й професійної діяльності. Пропонуємо використовувати його зі студентами заочної форми навчання.

Інтерактивні комп'ютерні технології навчання. Використовуючи сучасні інтерактивні вправи за допомогою таких додатків Google як learningapps.org та flippity.net можна значно урізноманітнити навчальний процес і стимулювати студентів до вивчення навчальних дисциплін.

Пропонуємо взяти до уваги ігрову навчальну платформу **Kahoot**, яку можна використовувати в якості освітньої технології в навчальних закладах. З 2017 року Kahoot можна встановити на смартфоні й самостійно розробити вікторину з чотирма варіантами відповідей, або тест, або анкетування або виконати завдання з обранням правильної послідовності подій або чисел, вставляючи до кожного питання або картинку або відео. Можна відразу на інтерактивній лекції задати питання студентам і з'ясувати для себе рівень розуміння матеріалу, провести корекцію знань. Грати студенти можуть як індивідуально кожний за себе так і змагаючись командами. Також за допомогою Kahoot можна проводити інтерактивну конференцію.

Дуже допоможе студентам навчальна платформа **memrise.com**, яка спеціалізується на вивченні іноземних мов, але також принесе користь під час вивчення мистецтва, літератури, астрономії, математики, історії, географії, біології.

Використовуючи інтерактивну дошку **Padlet** студенти разом з викладачем можуть приймати участь у інтерактивній дискусії, ділитися своїми напрацюваннями, приймати участь у спільному редагуванні, обмінюватися враження, досвідом тощо.

За допомогою додатку **FlipGRID** можна записати відео-звернення або взяти інтерв'ю в потрібних людей зі всього світу, попередньо відправивши їм запит, а потім поділитися ним у віртуальній класній кімнаті.

Он-лайн тести та он-лайн-олімпіади – це сучасна альтернатива традиційним засобам навчання. Для їх створення пропонуємо використовувати **Google форми**.

Сучасні додатки **ZIPGRAD** та **PLICKERS** перевіряють велику кількість завдань за кілька секунд, полегшуючи роботу викладачу.

Освітнє програмне забезпечення **mozaBook** включає в себе медіа бібліотеку, редактор завдань з інтерактивними вправами та тестами, інтерактивну дошку, більше 130 тис. ігор, інтерактивні тривимірні анімації, озвучку тексту, електронні посібники тощо.

Студентам, особливо, історикам, філологам та туристам стане в нагоді **портал «Музейна планета»**, де представлено класифікацію Музеїв України, відеоматеріали, віртуальні тури до деяких музеїв.

Не можемо не згадати й про технологію **евристичного навчання**. Її основною характеристикою є створення студентами освітніх продуктів у сфері

навчальних предметів. Сюди можемо віднести: захисти творчих робіт, проєктів, написання статей, тез, курсових, дипломних, магістерських робіт, проведення лабораторних досліджень тощо. Свої роботи студенти можуть виставляти на освітній **web-сервер**. Викладач може організувати дистанційну телеконференцію, евристичну олімпіаду, мозкову атаку тощо. Одержані результати опубліковують на **web-сайті** або інтерактивній дошці **Padlet** для загального доступу. Даний тип навчання необхідний перш за все обдарованим студентам.

Набуває популярності **технологія перевернутого навчання**, за якою студенти вдома опрацьовують новий навчальний матеріал, а потім на аудиторних практичних та лабораторних заняттях мають більше часу та можливостей сформулювати певні вміння й навички.

Реалії сучасного життя показують важливість освітнього середовища як для застосування вищезазначених технологій, так і для особистісного й професійного розвитку студентів. **Організація освітнього середовища** як носія символічної інформації забезпечує додаткові можливості пізнавального, естетичного, етичного розвитку суб'єктів освітнього процесу. Цей розвиток студентів у навчальній діяльності не буде ефективним, якщо середовище їм заважатиме. Для проєктування освітнього середовища важливо мати чітке уявлення про його структурні одиниці:

1. *Фізичне довкілля* – архітектура будівель університету, дизайн аудиторій.

2. *Програма навчання* – зміст навчальних програм, їх традиційність, консерватизм чи гнучкість, використання інноваційних форм і методів навчання в ЗВО тощо.

3. *Людські фактори* – особливості студентів та стиль викладання професорсько-викладацького складу.

Отже, проєктування компонентів освітнього середовища здійснюється з метою організації можливостей для задоволення потреб суб'єктів освітнього процесу.

На нашу думку, авторитетність керівників, згуртованість і свідомість є необхідною передумовою функціонування якісного освітнього середовища, «інструментом» особистісного розвитку кожного суб'єкта освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Покропивна О. Сучасна освіта – це інноваційність. Освіта України. 2011. 28 січня. С. 5.
2. Хоружий Г. Інноваційність як принцип діяльності вищої школи. Вища школа. 2010. № 11. С. 14-25.
3. Цветкова Ганна Інноваційність як принцип нового педагогічного мислення та шлях професійної самореалізації викладачів гуманітарних дисциплін. Вища освіта України. 2016. № 1. С. 42-48.

УДК 378.147:811.161.1'243

Боброва Елена Юрьевна, Острыньска Наталія Віталіївна
Національний аерокосмічний університет
імені М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»
(Харків, Україна)

ДО ПИТАНЬ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ-ІНОЗЕМЦЯМ

Анотація. У даній статті авторами розглянуті загальні поняття методики російської мови як іноземної, методи навчання, лінгвокраїнознавство як галузь методики, аспект мови та аспекти навчання. У статті виділяються й розглядаються ключові етапи практичної роботи з іноземною аудиторією. Авторами дається загальна характеристика початкового етапу навчання, розглядаються питання, пов'язані з цілями, змістом і умовами навчання. Також викладаються погляди на практичну роботу з граматикою, лексикою. Автори дають узагальнену характеристику методів, цілей, засобів і змісту вивчення російської мови як іноземної.

Ключові слова: методика, діалог, комунікація, лінгвокраїнознавство, аудіювання, еквівалентна лексика.

*Bobrova Elena Yuryevna, Ostryanskaya Nataliya Vitalevna
National Aerospace University named after N.E.Zhukovky
(Kharkov, Ukraine)*

ON THE ISSUES OF TEACHING RUSSIAN LANGUAGE FOREIGN STUDENTS

Annotation. In the article the current article, general understanding of methodology of R.A.F(Russian language as foreign language), method of training, linguistic studies are considered by authors as area of methodology, language aspect and aspect of training. In the article, key stages of practical work of foreign audiences are considered and shown by authors. General characteristics of basic stage of education is taken by authors and questions related to goals, contests and conditions of training are considered also by them. Views are set out on practical work, with grammar and vocabulary. Authors provide generalizing characteristics of methods, goals, means and contents of training for Russian language as foreign language.

Keywords: Methodology, dialogue, monologue, communication, audience, linguistic studies.

*Боброва Елена Юрьевна, Острынская Наталья Витальевна
Национальный аэрокосмический университет имени Н. Е. Жуковского
«Харьковский авиационный институт»
(Харьков, Украина)*

К ВОПРОСАМ МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА СТУДЕНТАМ-ИНОСТРАНЦАМ

Аннотация. *В данной статье авторами рассмотрены общие понятия методики РКИ, методы обучения, лингвострановедение как область методики, аспекты языка и аспекты обучения. В статье выделяются и рассматриваются ключевые этапы практической работы с иностранной аудиторией. Авторами даётся общая характеристика начального этапа обучения, рассматриваются вопросы, связанные с целями, содержанием и условиями обучения. Также излагаются взгляды на практическую работу с грамматикой, лексикой. Авторы дают обобщённую характеристику методов, целей, средств и содержания обучения русского языка как иностранного.*

Ключевые слова: *методика, диалог, коммуникация, лингвострановедение, аудирование, эквивалентная лексика.*

Викладання російської мови як іноземної завжди на різних етапах мало свої особливості, обумовлені впливом рідної мови студентів, характером і обсягом їх лінгвістичного досвіду, набутого на базі рідної мови, національними традиціями викладання іноземних мов. Володіння іноземними студентами російською мовою, як правило, супроводжується значними труднощами. Сучасна лінгвістика, психологія, методика навчання мовам приділяють багато уваги вивченню помилкових процесів у механізмах виникнення та сприйняття мовленнєвого висловлювання, причин виникнення мовленнєвих відхилень. Велика кількість таких відхилень є наслідком порушення граматичної правильності висловлювання.

Для методики викладання російської мови як іноземної дослідження мовленнєвих помилок іноземних студентів набуває особливої важливості, оскільки може допомогти провести відбір навчального матеріалу, виявити труднощі його засвоєння для даного контингенту студентів, будувати прогноз навчання, удосконалюючи систему навчальної роботи.

Актуальність даної статті пов'язана з питаннями про необхідність удосконалювати раніше відомі та застосовувати методичні вміння й навички на заняттях російської мови як іноземної.

Ми розглянемо зв'язок методики з іншими суміжними науками й основні положення методики викладання російської мови як іноземної.

Методика навчання російської мови як іноземної спирається на загальні дидактичні принципи, на лінгвістику та психологію і розвивається у взаємодії з ними.

У мовній діяльності ми виділяємо чотири основні етапи: орієнтування, складання плану, реалізації плану, контролю.

Розглядаючи розмовну діяльність, використовуємо поняття мовного уміння й навички. Для об'єднання цих понять був впроваджений термін

«функціональний підхід». Він відбивається у протиставленні й розмежуванні протилежних і схожих між собою явищ у системі російської мови, з урахуванням стильового співвіднесення мовних явищ.

Таким чином, мовна діяльність складається з низки мовних дій, а вони в свою чергу – з низки операцій, які спираються на орієнтири у вигляді спеціальних правил, основаних на функціональному описі явищ мови. Сама назва «метод», «методика» визначає її мету – практичне оволодіння мовою як інструментом спілкування і показує, що навчання ведеться на основі свідомого засвоєння мовних явищ.

В основі вивчення російської мови як іноземної використовуються наступні принципи:

1. практична комунікативна спрямованість навчання;
2. функціональний підхід до відбору і подання мовного матеріалу;
3. комплексно-концентричний і ситуативно-тематичний принцип організації мовного матеріалу;
4. урахування рідної мови студентів і країнознавчий аспект навчання;
5. урахування психологічних особливостей студентів.

На усіх етапах вивчення російської мови як іноземної комунікативна спрямованість пронизує весь процес навчання і є основним принципом методики.

Існує декілька цілей, які формуються під впливом й особисто значущих соціальних мотивів та складаються з системно пов'язаних дій і операцій:

1. практична чи комунікативна мета навчання полягає у формуванні у іноземних студентів комунікативної компетенції, здатності спілкуватися мовою, яку вони вивчають.

2. загальноосвітня мета полягає у формуванні у іноземних студентів відповідних навичок і знань: а) країнознавчі компетенції; б) зіставлення російської та рідної мови студента.

3. Освітня мета також припускає розвиток: а) уваги, мислення, пам'яті; б) комунікативних і пізнавальних здібностей; в) загально навчальних навичок і умінь.

4. Виховна мета полягає у формуванні у студентів: а) поважного ставлення до країни, мову якої вони вивчають, її історії, культури, традицій, народу; б) мотивів вивчення російської мови; в) поглядів, норм поведінки, ціннісних орієнтацій.

Курс навчання російської мови як іноземної поділяється на етапи, що характеризуються специфікою цілей, змісту, методів, засобів, умов навчання та часовими межами.

Мета кожного етапу відповідає остаточній меті навчання. Кожне навчальне заняття складається з серії логічно завершених і пов'язаних між собою фрагментів. Ці процеси навчання спрямовані на досягнення цілей, що відповідають кінцевим цілям навчання.

Мовна діяльність – це синтетичне ціле, в якому одночасно реалізуються усі аспекти мови: фонетика, морфологія, синтаксис, лексика, тому обсяг мовного матеріалу на початковому етапі навчання російської мови як іноземної включає фонетичні, граматичні та лексичні мінімуми.

Для успішного володіння російською мовою на початковому етапі лексичний і граматичний матеріал повинен даватися невеликими дозами або маленькими концентрами, об'єднаними у загальний мінімум.

При відборі й організації мовного матеріалу на початковому етапі враховується не тільки принцип свідомості навчання, принцип урахування рідної мови, комплексно-концентричний принцип, але й ситуативно-тематичний принцип.

На початковому етапі крім принципу свідомості навчання, важливе місце займає імітація та вправи, побудовані на її основі. На наступних етапах роль імітації знижується. На основі загальнодидактичного принципу доступності навчання дається нова лексика на базі відомих синтаксичних конструкцій, а нові синтаксичні конструкції заповнюються вже відомою лексикою. Враховуючи принцип апроксимації, викладач може ігнорувати деякі помилки, що не порушують комунікації, але усі помилки, що ускладнюють розуміння, необхідно фіксувати й виправляти. Найчастіше граматичний матеріал організовується у систему мовних зразків. Кожний мовний зразок володіє конкретністю і у той же час побудований на основі абстрагованої узагальненої моделі.

Розробка системи мовних зразків включає весь процес організації мовного матеріалу: групування вивчених одиниць за схожістю виконаних студентами операцій, виділення граматичних труднощів для даного контингенту студентів, визначення послідовності вивчення матеріалу.

Мовні зразки використовуються як при презентації навчального граматичного матеріалу, так і при його тренуванні й автоматизації. При будівництві мовних зразків на основі структурної схеми складного речення компонентів мовного зразка виступає просте речення як частина складного.

До будь-якої одиниці, що використовується як мовний зразок, ставляться вимоги типовості й комунікативності. Комунікативність мовного зразка виявляється у змістовій завершеності, інформативності, наявності комунікативної цільової установки, співвіднесення з ситуацією вживання й контекстом.

Використання мовних зразків у викладанні російської мови як іноземної дає бажаний ефект, коли для їх будівництва вживається типовий граматичний матеріал, достатньо забезпечений лексичним і ситуативно-тематичним мінімумом даного етапу навчання.

При поясненні нового граматичного матеріалу використовується індукція (шлях від спостереження до висновку) або дедукція (шлях від постулата до спостереження явища). Вибір того чи іншого способу введення матеріалу залежить від характеру мовного матеріалу, від ступеня лінгвістичної підготовки студентів. Якщо студент погано знає теорію рідної мови, надається перевага індуктивному методу, тобто шлях від спостереження до висновку, де допомагає викладач. При відборі мінімуму для початкового етапу можна виділити не тільки лексико-семантичні варіанти слів, але й лексико-граматичні.

Таким чином, при складанні лексичного мінімуму за одиницю відбору або лексичну одиницю приймаються лексико-семантичні або лексико-граматичні варіанти слів, складені терміни або стійкі сполучення, що входять до активного чи пасивного запасу. Всі ці методи успішно формують шляхи формування потенційного словника для іноземних студентів. Семантизацію лексики слід проводити різними способами (малюнки, схеми, фільми,

комп'ютерні розробки), де участь і зору і слуху сприяє більш міцному засвоєнню значення нових слів. Іноземним студентам доцільно відтворювати близько до тексту вивчені монологічні, діалогічні та змішані навчальні тексти, щоб успішно брати участь у різних ситуаціях спілкування.

Що ж стосується аудіювання, то успішність його залежить від самого слухача та від умов сприйняття, а також від мовних складнощів мовленнєвих повідомлень, які відповідають мовному досвіду й знанням студентів.

Існує дві форми усної мови: монолог і діалог.

Діалог являє собою взаємодію декількох співрозмовників з метою обміну інформацією. У діалогічній мові окремі слова часто замінюються жестами та мімікою. Діалог емоційно забарвлений, а також він може поєднуватися з монологом.

Монолог – це організований вид мови, який передбачає тривале висловлювання однієї особи, зверненої до аудиторії.

Монолог відрізняється від діалогу труднощами логічного порядку та може входити як складова частина у бесіду, протікати у формі розповіді, виступу, доповіді чи лекції.

Вважаємо обгрутованим починати аудіювання з нормативної монологічної мови, оскільки вона створює фундамент для створення мовних умінь. Після засвоєння інтонаційних конструкцій, доцільно навчати іноземних студентів сприймати нескладні діалоги. Діалог і монолог повинні взаємодіяти у навчальному процесі на заняттях російської мови як іноземної з початку.

Аудіювання часто викликає труднощі. Наприклад, при сприйнятті на слух необхідно утримувати у пам'яті увесь контекст чи ситуацію. Труднощі викликає логічна інтонація, котра членує фрази на завершені змістові відрізки, служить для виділення головної думки.

Після того як викладач сформулював мету навчання, він повинен добре уявити собі зміст навчання: мовні уміння, навички, граматичний і лексичний матеріал, мовні зразки, приклади діалогічної та монологічної мови. Мовні вправи повинні забезпечити успішність формування мовного повідомлення. Вони виконуються у полегшених умовах для вирішення якої-небудь однієї конкретної задачі за допомогою опор та орієнтирів при багаторазовому повторенні нових чи найбільш складних явищ.

При виконанні мовних вправ увага студентів спрямована або на форму, або на форму і зміст. Відповідно до цього розрізняють формальні та формально-змістовні вправи. Ці вправи можуть виконуватись як на зв'язному, так й на ізольованому матеріалі (фрази, слова).

Мовні вправи розвивають уміння формувати мовне повідомлення в умовах, наближених до природного спілкування.

При підготовці підготовленого висловлювання іноземні студенти ґрунтуються на пам'яті, на асоціаціях, на правилах і численних формальних опорах. Цей вид мови пов'язаний не тільки з заданим матеріалом, але й з підказаним змістом.

Найбільш важким видом усної мови на початковому етапі є невідготовлені діалогічні висловлювання, тому що вони передбачають відсутність заданого матеріалу та змісту, а також уміння висловлювати власну оцінку і судження.

Доцільно використовувати на заняттях з російської мови як іноземної такі види робіт:

мовні вправи: імітативні, інтенсивне повторення мовного зразка, пов'язані із змінами взірця, ті, що використовуються для комбінування структур.

Мовні вправи, що навчають підготовленій мові: а) зміна тексту-зразка; б) спроба самостійного висловлювання за допомогою ключових слів, плану, заголовків з опорою на джерела інформації.

Мовні вправи, що навчають непідготовленій мові: а) з опорою на джерело інформації; б) з опорою на життєвий і мовний досвід студентів.

Таким чином, на цьому етапі необхідно виробити у іноземних студентів уміння вибирати необхідну структуру та її лексичне наповнення у зв'язку із швидкоплинними умовами мовного спілкування.

Таке уміння успішно може бути вироблено якщо умови навчання будуть наближені до умов реальної комунікації.

Основна мета імітативних вправ полягає у тому, щоб студенти відтворили на рівні імітації відпрацьований мовний зразок.

Що ж стосується навчання читанню, то можна констатувати той факт, що завдяки йому іноземний студент отримує матеріал для формування навичок і вмінь у галузі інших видів мовної діяльності.

Успішне засвоєння лексико-граматичного матеріалу, говоріння і письмо залежать від рівня сформованості навичок читання.

З процесом навчання читанню пов'язане аудіювання, оскільки працює артикуляційний апарат і здійснюється промовляння у формі внутрішньої мови.

З точки зору психології читання як рецептивна форма мовного спілкування складається з двох взаємозв'язаних нерозривних явищ – техніки читання і розуміння тексту, який читають.

Техніка читання – це уміння встановлювати міцні звуко-буквені та буквено-звуківі відповідності. Письмова мова по відношенню до усної вторинна, тому читанню слід навчати на усній основі. Важливою умовою правильного читання є дотримання норм російської інтонації (ознайомлення іноземних студентів з інтонаційними конструкціями). Уміння при читанні розділяти речення на змістові групи та робити між ними паузи допомагає осмисленню, правильно й виразно читати будь-який текст.

Знайомство з текстом повинно бути розраховано на одне заняття, після якого студенти отримують завдання читати його вдома.

У самостійній роботі над текстом допомагає його прослуховування у запису.

Читання уголос не переходить автоматично в уміння читати про себе.

Вироблення навичок читання про себе у двох видах – вивчаючому й ознайомчому – є основним методичним завданням навчання читанню на початковому етапі.

Вивчаюче й ознайомлювальне читання вимагають своєї методики навчання і спеціально підібраних матеріалів.

Письмова мова як і говоріння є продуктивним видом мовної діяльності. Механізми створення письмового тексту спираються на механізми говоріння й являють собою складний комплекс, який включає: а) відбір лексики, що наповнює текст; б) розподіл предметних ознак у групі припущень; в) виділення

предиката висловлення – основи змістової структури речення – і системи предикатних відносин; г) організацію внутрішніх зв'язків між реченнями у тексті.

При взаємозв'язаності й взаємообумовленості усіх видів мовної діяльності та їх комплексному розвитку письмова мова об'єднує говоріння, аудіювання і читання, особливо на початковому етапі. На подальших етапах навчання вихід у письмову мову отримує й говоріння – пред'явлення у письмовій формі власної мови (вір, доповідь), чужої мови (конспектування, переказ), читання (конспектування, анотування, вір за прочитаним твором, рецензія), аудіювання (конспектування або передавання у письмовій формі почутого тексту, аудіоінформація).

Диктанти являють собою традиційні комплексні вправи та спираються на зв'язний текст. Тому написання диктантів обумовлено не тільки володінням технікою письма, навичками аудіювання, але й сприйняттям, розумінням зв'язної форми.

Диктанти, як правило, використовуються зорові, слухові, зорово-слухові, само диктанти.

Вправи з формування й розвитку навичок письмової мови поділяються на підготовчі та мовні.

Наприкінці початкового етапу в іноземних студентів повинні бути сформовані наступні уміння:

- 1) викласти письмово загальний зміст прочитаного або почутого тексту;
- 2) скласти письмово розповідь з вивченої теми з опорою на зорову наочність;
- 3) скласти письмово розповідь біографічного характеру, вітальний або дружній лист у межах вивченого лексико-граматичного та ситуативно-тематичного матеріалу.

Характер матеріалу: сюжетні або описові тексти країнознавчого характеру нейтрального стилю мови, адаптовані твори художньої літератури, спеціальні тексти розмовного стилю мови, неадаптовані або мінімально адаптовані газетні повідомлення, наукові тексти, що містять вивчений лексико-граматичний матеріал.

Комунікативний характер заняття з російської мови як іноземної, його комплексність обумовлена психологічними закономірностями засвоєння іноземної мови. Усі рівні мови – фонетика, лексика, граматики – вивчаються взаємопов'язано з точки зору їх функціонування у мові. Взаємопов'язані та взаємообумовлені й види мовної діяльності.

Комплексність уроку мотивована природою мови, складається у розвитку мовних навичок на основі закономірних залежностей, що закладені у різноаспектному систематизованому мовному матеріалі.

Аспектом мови у методиці вважають усі складові частини, куди включають фонетику, лексику, словотвір, морфологію, синтаксис, орфографію. Навчання одному з аспектів мови називають аспектом навчання.

У практиці навчання російської мови як іноземної прийнято розмежовувати комплексне й аспектне навчання. При комплексному навчанні ставиться завдання оволодіти усіма видами мовної діяльності у тісному взаємозв'язку та взаємодії з мовними аспектами.

На етапі довузівської підготовки комплексне навчання займає значне місце. Аспекти мови та види мовної діяльності при роботі з одиницями

навчання об'єднуються одне з одним у комплексному занятті російської мови як іноземної.

Аспектне викладання мовних явищ різних рівнів передбачає, що фонетика, лексика, граматики, стилістика вводяться й обробляються на кожному занятті окремо.

Дуже важливі такі аспекти як переклад, аналіз художнього тексту, лінгвокраїнознавство. Найчастіше аспектне навчання проводять на середньому та продвинутому етапах навчання. Однак на навчальному етапі це доцільно впроваджувати.

Аспектне та комплексне навчання у практичній роботі взаємно доповнюють друг друга.

Що ж стосується лінгвокраїнознавства, то це важлива галузь методики пов'язана з дослідженням шляхів і способів ознайомлення іноземних студентів з сучасною дійсністю, з культурою за допомогою російської мови. Також це й галузь лінгвістики, яка займається вивченням національно-культурної специфіки у мовних одиницях, досліджує елементи семантики, що відбивають національну культуру. Мета лінгвокраїнознавчої роботи на заняттях з російської мови як іноземної полягає у тому, щоб допомогти іноземним студентам подолати труднощі сприйняття специфічних явищ, щоб усі слова та ситуації, норми поведінки даної культури стали зрозумілими. Предметом дослідження у даній галузі є мовні одиниці та текст (виявлення у лексиці, фразеології, невербальних засобах спілкування).

З позицій лінгвокраїнознавства усі лексичні одиниці класифікуються на: 1) еквівалентні; 2) неповноеквівалентні; 3) безеквівалентні; 4) псевдоеквівалентні.

Еквівалентна лексика – це лексичні одиниці, що відповідають семантиці лексичних одиниць рідної мови студента.

Неповноеквівалентні – тут семантика збігається частково.

Безеквівалентні – це лексичні одиниці, які називають реалії тільки у даній дійсності.

Псевдоеквівалентна лексика – її можна неправильно тлумачити через однакове чи схоже звучання.

У такій роботі основним завданням викладача є не тільки формування комунікативної компетенції у свідомості іноземних студентів, але й соціокультурної компетенції, допомога у реалізації міжкультурного спілкування.

Що ж стосується загальних методів навчання російської мови як іноземної, необхідно відзначити, що універсального методу не існує.

Сучасні методи поділяються на прямі (інтуїтивні), свідомі, комбіновані, інтенсивні.

Принциповими відмінностями між різними групами методів, є той чинник, чи спирається метод на інтуїтивне або свідоме володіння мовою; чи передбачається у процесі навчання опора на рідну мову; чи рекомендується взаємозв'язане або послідовне володіння видами мовної діяльності.

Отже, робимо висновки, що методика російської мови як іноземної існує як: а) теоретична наукова дисципліна; б) теоретична навчальна дисципліна; в) практична навчальна дисципліна.

Методика, як у теоретичному, так й у практичному плані, тісно пов'язана з іншими науками: педагогікою, психологією, соціологією. Для методики

викладання російської мови як іноземної важливо визначити також її зв'язок з лінгвістикою і психолінгвістикою, з країнознавством і лінгвокраїнознавством, з культурологією та проблемами міжкультурної комунікації. У методиці описуються етапи, рівні та профілі навчання. Вона визначає зміст навчання та регулює організаційні основи забезпечення навчального процесу. Принцип рідної мови й культури також припускає таку побудову процесу навчання, при якому береться до уваги мовний і розмовний досвід студентів у галузі рідної мови, а також особливості їх рідної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Акишина А. А., Коган О. Е. Учимся учить: Для преподавателя русского языка как иностранного. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Русский язык. Курсы, 2002. – 256 с.
2. Митрофанова О. Д., Костомаров В. Г. Методическое руководство для преподавателей русского языка иностранцам. – М.: Русский язык, 1988. – 137 с.
3. Митрофанова О. Д., Костомаров В. Г. Методика преподавания РКИ. – М.: Русский язык, 1990. – 270 с.
4. Остапенко В. И. Обучение грамматике иностранцев на начальном этапе. – 2-е изд., испр. и доп. М., 1983. – 149 с.
5. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. – М.: Русский язык, 1989. – 276с.
6. Щукин А. Н. Методика преподавания русского языка как иностранного. – М.: Высшая школа, 2003. – 334 с.

УДК 372.461:111

Волкова Елена Анатольевна
Национальный технический университет Украины
«Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»
(Киев, Украина)

ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ С ПОМОЩЬЮ КОНТРОЛЯ, САМОКОНТРОЛЯ И САМОАНАЛИЗА

Аннотация. В статье рассматривается потенциал контроля, самоконтроля и самоанализа в процессе формирования профессионально ориентированной англоязычной коммуникативной компетентности студентов. Описываются функции и виды контроля и самоконтроля коммуникативной компетентности студентов. Подчеркнута необходимость разработки и внедрения в процесс обучения профессионально ориентированного английского языка критериев и параметров для самоконтроля и самоанализа умений и знаний студентов.

Ключевые слова: самоконтроль, самоанализ, функции контроля, виды контроля, критерии контроля и самоконтроля.

Volkova Olena A.
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine)

BUILDING STUDENTS' COMMUNICATIVE COMPETENCE THROUGH ASSESSMENT, SELF-ASSESSMENT AND SELF-ANALYSIS

Abstract. The article examines the potential of assessment, self-assessment and self-analysis in the formation of students' English professionally oriented communicative competence. The functions and types of assessment and self-assessment of students' communicative competence are described. It has been emphasized the importance of developing and introducing criteria and parameters for self-assessment and self-analysis of students' skills into the teaching/learning process.

Keywords: self-assessment, self-analysis, functions of assessment, types of assessment, criteria for assessment and self-assessment.

Modern world trends in the development of the education system have led to significant changes in curricula, courseware, teaching and learning support materials in various fields of knowledge. Radical changes have also taken place in the approaches, principles, content, methods, technologies, teaching/learning aids, and assessment of students' language communicative competences.

According to the requirements and guidelines of the program for teaching ESP, the top priority areas should be:

- a communicative approach to studying by creating communication conditions that are as approximate as possible to real conditions;
- teaching professionally oriented English;

- development of personal motivation, cognitive abilities, autonomy and initiative in training;

- development of abilities for self-evaluation, independence in training and responsibility for own decisions [1, p. 6-8].

At the present stage of development, one of the key components of the goals of teaching a professionally oriented foreign language is the formation of an autonomous independent personality, a highly qualified specialist able to independently search for, find, compare, analyze and evaluate the necessary information, and clearly, consistently, coherently and logically express their thoughts on various professional issues.

An important factor in the process of forming such a person is the effective introduction of a *multilevel system of assessment, self-assessment and self-analysis* into the process of teaching/learning a foreign language. In the current context, effective control is a significant component of a successful study, an instrument of the quality control of the education system. [2, p. 40]. Performing feedback, evaluation, educational and developmental functions, assessment is conducted to increase the motivation and confidence of students. Moreover, it enables:

- teachers to receive information about the progress or shortcomings of their work and the individual work of students, with a view to making changes in the teaching/learning process;

- students to revise, consolidate the material, they have studied, and get information about the positive or negative results of their work [3, p. 154].

A quality curriculum should relate studying objectives to the form and content of the assessment, self-assessment, and self-analysis. A clear idea of what to assess and how to do it during the course will help the teacher rationally plan the studying process, and will provide students with the necessary level of autonomy and will develop students' ability to perform self-assessment and self-analysis. This will allow the teacher and students to share responsibility for the final result of the training, gradually giving students more responsibility for their own education [1, p. 25; 3, p. 82].

The final summative evaluation is particularly important in the system of controlling students' skills and abilities. It is the main object of assessment, which, unlike the formative one, should include the evaluating the level of formation of all types of speech activity and is carried out by teachers orally (the assessment of competence in oral monologue and dialogue speech) and in writing (the assessment of competence in listening, reading, writing and translation). To effectively evaluate the achievements of the planned goals and to obtain reliable and valid results, the teacher must have qualitatively developed types of tasks to monitor and determine the level of formation and development of all skills, and clear parameters and criteria for their evaluation.

Evaluation of skills and abilities of monologue oral speech of students allows teachers to fully appreciate such parameters of oral speech as content, range, accuracy, cohesion, pronunciation, and speed. In turn, determining the level of formation and development of writing skills, we assess the communicative quality of the work in terms of content, range, cohesion, accuracy, style and argumentative nature of the text [1, p. 54-55]. The advantage of evaluating skills is the further

development of coherent oral and written speech, a disadvantage is a possible subjectivism and a large amount of time necessary for evaluation, listening to individual answers and reading the written complete detailed answers of each student.

To minimize subjectivity and improve the effectiveness of monitoring these skills, the task of teachers is not only to learn how to apply the criteria developed by them, but also to teach students how to use these criteria. In preparing for the test, students should know what kind of material they need to revise, how to revise, how to determine their level of competence, and what and how will be evaluated.

Consequently, the educational training materials for students should contain assignments allowing students not only to revise for the formative and summative assessment but also independently evaluate the level of their language skills, provided there are clear and understandable criteria for self-evaluation.

The recommendations for self-assessment of their oral and written professionally oriented speech and the following self-analysis of their mistakes, students should receive during the whole course, completing creative assignments in English, such as writing and defending abstracts on the topic of their research work, preparing presentations on professional issues, writing reports and giving speeches at scientific students' conferences. Usually, students' abstracts are evaluated according to such criteria as the relevance to the topic, the depth, and completeness of the topic covering, structure, design, linguistic relevance (the use of vocabulary and grammatical structures, etc.) and oral presentation. In turn, the oral presentation also includes correspondence to the topic, volume, speech tempo, accuracy (phonetic, lexical, grammatical and stylistic), cohesion, logic, and reasoning of the utterance and its structural and compositional completeness [3, p. 369]. For self-assessment and self-analysis of their work, students should receive detailed criteria and guidance with an exact score for each item or sub-item.

Summing up, we can conclude that the multilevel system of assessment, self-assessment, and self-analysis is an integral part of teaching/learning a professionally oriented foreign language, the main purpose of assessment and analysis is to determine the degree of effectiveness of the teaching/learning process and achievement of the goals set by both the teacher and the student. On the part of the teacher, this system is subjected to constant analysis, evaluation and further improvement along with the introduction of changes in approaches, principles, content, methods, technologies, and tools for teaching a professionally oriented foreign language.

REFERENCES:

1. Bakayeva, G., Borysenko, I., Ivanischeva, V., Khodtseva, A., Klymenko, L., Kostrytska, S., Kozymyrska, T., Skrypyk, T., Todorova, N., & Zuyenok, I. (2005). English for Specific Purposes (ESP). National Curriculum for Universities. Kyiv: Lenvit.
2. Solovova, E. N., (2008). Metodika prepodavaniya inostrannyim yazyikam: prodvynutyiy kurs: posobie dlya studentov pedagogicheskikh vuzov i uchiteley [Methods of teaching foreign languages: advanced course: a manual for students of pedagogical universities and teachers]. M.: AST: Astral.

3. Bigich, O.B., Borisko, N.F., Boretska, G.E. (2013) Metodika navchannya inozemnih mov i kultur: teoriya i praktika: pidruchnik dlya stud. klasichnih, pedagogichnih i lingvistichnih universitetiv [Methods of teaching foreign languages and cultures: theory and practice: a textbook for students of classical, pedagogical and linguistic universities]. K.: Lenvit.

УДК 378

Гаджиева Гюльмира
Нахчыванский Институт Учителей
(Нахчыван, Азербайджан)

ВОПРОСЫ ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В ТВОРЧЕСТВЕ АЛИКУЛУ ГЕМКУСАРА И ИХ ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ ИСТОРИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ МЫСЛИ

Резюме: В статье рассмотрены идеи в творчестве Алигулу Гамкусара об идейно-политическом воспитании, изучено их значение для истории педагогической мысли. При этом было установлено, что в творчестве Алигулу Гамкусара больше мотивов, связанных с идейно-политическим воспитанием своего времени. С одной стороны, педагогическое мышление обогащает нашу историю, а с другой - обеспечивает формирование идейно-политического воспитания подрастающего поколения. Доведение до сегодняшних школьников этих фактов, то есть информации, связанной с идейно-политическим воспитанием, обеспечивает формирование их идейно-политического мировоззрения. С этой точки зрения необходим анализ идей, связанных с идейно-политическим воспитанием в творчестве великого писателя Алигулу Гамкусара. Поэтому идеи, мнения, суждения, подходы Алигулу Гамкусара к идейно-политическому воспитанию являются продуктом его национального сознания.

Ключевые слова: Алигулу Гамкусар, идейно-политическое воспитание, педагогическая мысль, патриотизм, поэзия, свобода.

Hajiyeva Gulmira
(Nakhchivan, Azerbaijan)

QUESTIONS OF IDEA-POLITICAL EDUCATION IN THE WORK OF ALICULA GEMKUSAR AND THEIR VALUE FOR THE HISTORY OF TEACHING THOUGHT

Summary: The article discusses ideas in the works of Aligulu Gamkusar about ideological and political education, studied their importance for the history of educational thought. Moreover, it was found that in the works of Aligulu Gamkusar there are more motives connected with the ideological and political education of his time. On the one hand, pedagogical thinking enriches our history, and on the other, it ensures the formation of the ideological and political education of the younger generation. Bringing these facts to today's schoolchildren, that is, information related to ideological and political education, ensures the formation of their ideological and political outlook. From this point of view, it is necessary to analyze ideas related to ideological and political education in the works of the great writer Aligulu Gamkusar. Therefore, the ideas, opinions, judgments, approaches of Aligulu Gamkusar to ideological and political education are the product of his national consciousness.

Keywords: Aligulu Gamkusar, ideological and political education, pedagogical thought, patriotism, poetry, freedom

В творчестве Алигулу Гамкусара есть примеры идейно-политического воспитания. То есть его поэзия обладает высоким уровнем воображения, политические подходы и политические взгляды находятся на высоком уровне.

В целом, идейно-политическое воспитание является одной из составляющих воспитания. Идейно-политическое воспитание, как и другие составляющие воспитания, изучает и уровень идейности, и соответствующие политическим мотивам качества подрастающего поколения и регулирует их в соответствии с национальной идеологией страны. Кстати, чтобы правильно истолковать суть идейно-политического воспитания, необходимо обратить внимание и на оттенки этимологического смысла этого понятия. С одной стороны стоит слово «идея», а с другой - слово «политика». Сначала попробуем объяснить их в отдельности (1, 97). Слово «идея», как понятие, существует еще с древности. Понятие идеи в древности использовалось как выражение «смысл», выражающее сущность, а также как абстрактное, тесно связанное с категориями сознания и мышления философии. Ссылаясь на мнение философов, мы должны сказать, что нет постоянной и неизменной идеи. Идея людей, естественно, постоянно меняется, закрепляется в соответствии с их образом жизни, материальным благосостоянием и положением в обществе, и таким образом сам человек начинает формироваться как личность. Личность - это социальная сущность, которая ассоциируется с обществом разноцветными волнами. Он развивается и меняется в связи с прогрессом общества.

Абульхасан аль Бахманяр показывает Азербайджан в известном своём труде «ат-Тахсил» («Познание»), что человек - создатель и участник общественных отношений, и если он правильно понимает реальность, становится сильной личностью. По словам Гегеля, личность является продуктом более глубокого принципа человеческого духа - понимания принципа свободной деятельности и общности и культуры воспитания (3, 52-56).

Идея греческое слово, выражающее убеждение в форме воображения и понимания частей и явлений внешнего мира. Идея исторически была по-разному понята разными учеными. Исследование «идеи» есть созерцание умом самих сущностей, а не одних лишь теней сущностей. Например, имеется сообщение, что «идеями» Демокрит называл свои телесные атомы, или материальные элементы вещей. Платон назвал тени видимых тел и явлений идей, в то время как он не видел атомов.

По своему значению в обществе идеи можно разделить на две группы: прогрессивные и непрогрессивные. Первые - влияют на прогресс общества, а вторые - на отставание. А политические мотивы всегда вызывают интерес представителей подрастающего поколения. Поэтому в процессе обучения необходимо использовать информацию, влияющую на формирование мировоззрений учащихся в связи с этими политическими событиями (10, 25).

Так как каждая эпоха представляет собой собственную систему идейно-политической информации, ознакомление представителей зрелого поколения с этой информационной системой считается полезным. В этом смысле в творчестве Алигулу Гамкусара больше мотивов, связанных с идейно-политическим воспитанием для своего времени. С одной стороны,

педагогическое мышление обогащает нашу историю, а с другой - обеспечивает формирование идейно-политического воспитания подрастающего поколения (5, 41).

Доведение до школьников этих фактов, то есть информации, связанной с идеей политического воспитания, сегодня обеспечивают формирование их идеологического и политического мировоззрения. С этой точки зрения необходим анализ идей, связанных с идейно-политическим воспитанием в творчестве великого писателя Алигулу Гамкусара. Потому что взгляды, мнения, суждения и подходы Алигулу Гамкусара к идейно-политическому воспитанию являются результатом его национального самосознания. Большинство наших писателей, обладающих национальным сознанием, к событиям, происходящим во все времена, за освоение национального самосознания подходили на уровне национального самосознания. Потому что они оценили и мотивировали прогрессивные идеи, необходимые их стране, на основе идеологии азербайджанства. Одна из таких идей - национальное самосознание. Национальное самосознание требует, чтобы человек, называющий себя азербайджанцем, радовался радости азербайджанского народа, разделял его горе, был всегда среди народа. Недостаточно говорить: «Я - азербайджанец». Принадлежность Азербайджану приходится доказать в деле, в поведении. Одним из признаков идейно-политического воспитания является служение формированию национального самосознания у подрастающего поколения» (7, 74-75).

В начале XX века именно такое выступление азербайджанской интеллигенции создало очень важные трудности. Такие трудности более заметны в творчестве Алигулу Гамкусара.

Потому что, когда оккупация царской России обострилась в политическом ландшафте, шахский режим в Южном Азербайджане еще больше навредил нашим соотечественникам. Такие противоречивые моменты не могли быть не услышаны Алигулу Гамкусаром, который был очень обеспокоен уловками царской России и шахского режима против Азербайджана и азербайджанцев. Поэтому он старался показать эти вопросы в своих произведениях, если можно так сказать, на фоне идейно-политического воспитания. Если мы обратим внимание на его стихотворение «Иранцы», то сможем более четко объяснить мотивы идейно-политического воспитания в стихотворении.

Чтобы понять содержание реальной идеи и политического содержания Алигулу Гамкусара, необходимо вспомнить политические события, которые произошли до иранского монарха Мухаммед Али шаха. То есть Надир шах (настоящее имя Надиргулу), захвативший политическую власть после загадочной смерти последнего шаха Сефевидов Тахмасиба, объявил себя иранским шахом (8, 33). После того, как его убили визири, государство Сефевидов и вся шахская структура были полностью разрушены. Азербайджан был разделен на ханства. Сформировавший одно из этих ханств как шах - Ага Мухаммед шах с конца 18 века стал управлять Азербайджаном и всем Ираном. В период таких правителей, как Фатали шах (1797-1834), Мухаммед шах (1834-1848), Насреддин шах (1848-1896), Музаффараддин шах (1896-1907), Мухаммед Али шах (1907-1909) азербайджанцы всегда жили в нужде. Мухаммед Али шах, правивший Ираном не во имя Родины, народа,

государства, а во имя своих личных интересов, (Алигулу Гамкусар выражает его как Маммадали шах), был подвергнут критике Алигулу Гамкусара, который в этом стихотворении смог более открыто выразить свою озабоченность в отношении положения своего народа. Идея Алигулу Гамкусара «До прихода Мамедали увлеклись маршрутой» (революцией), означает, что его предшественники, упомянутые выше, также эксплуатируют, обижают народ, провоцируют революцию.

Если во времена Мухаммед Али шаха было показано, что все его ремесленники, даже земледельцы, подвергались насилию, подвергается критике и то, что они не могут бороться с этим притеснением. Отметим, что в июле 1909 года после захвата Тегерана отрядами федаев (жертвовавших за свою Родину жизнью), моджахедов (то есть тех, кто боролся за свободу), Мухаммед Али шах считает себя побежденным. Свергнутый с престола Мухаммед Али шах, был изгнан из Ирана.

Изучение таких исторических фактов на фоне идейно-политического воспитания школьников, если, с одной стороны, обогащает их идейно-политические взгляды, с другой стороны, ухудшает нашу педагогическую историю (6, 21).

Стихи, написанные Алигулу Гамкусаром в связи с последующей судьбой Мухаммед Али шаха, очень важны с точки зрения развития идейно-политического воспитания школьников и подрастающего поколения в целом (9, 65).

В то время как отряды федаев и моджахедов не дали возможности им, Мухаммед Али шаху пришлось снова бежать из страны. Через произведения Алигулу Гамкусар хочет сказать, что иранский шах Мухаммед Али шах и его предшественники, несмотря на их безразличие к тюркским соотечественникам, живущим в Иране (хотя сами они были тюркского происхождения), когда они сами оказывались в беде, выражают свое глубокое сочувствие людям тюркского происхождения, в том числе тюркскому миру.

Как видно, преступления, совершенные Мухаммед Али шахом против своих соотечественников, стали причиной прекращения его политической власти. Потому что большая часть пролитой крови, убитых, принадлежало азербайджанцам. Большинство деревень, поселков и городов, превращенных в руины, принадлежали азербайджанцам. Шах делал это потому, чтобы его земляки, то есть азербайджанцы, живущие в Иране, боялись его, и чтобы не присоединялись к маршруте (революции), а персы брали с них пример. Наши соотечественники, живущие в Северном Азербайджане, не приняли эту не имеющую никакой логики, политику (4, 31-32).

Все это дает основание говорить о том, что Алигулу Гамкусар был тесно знаком как с внутренней политикой, так и с внешней политикой. Обладая очень широким идейно-политическим мировоззрением, Алигулу Гамкусар, поэтически выразил в своих политических стихах ряд идейно-политических встреч, идейно-политических проблем, описав часть встреч в политическом мире. Эти политические мысли, выраженные им в поэтическом виде, для нашей истории педагогической мысли, с двух сторон считаются полезными. Первая польза этих политических стихотворений заключается в том, что ознакомившиеся с ними школьники в первых десятилетиях XX века, знакомятся с политическими вопросами в Южном Азербайджане, получают

политическую информацию о бедах, причиненных там нашим соотечественникам. Вторая польза таких политических идей заключается в том, что они, как примеры идейно-политического воспитания, обогатят нашу историю педагогической мысли.

В числе примеров политического воспитания есть такие идеи, как внесение изменений в политическую структуру иранского государства во время правления представителя Гаджаров Мухаммед Али шаха, который провозгласив себя председателем-азамом, проводил двухстороннюю, трехстороннюю и даже четырехстороннюю политику, проведение политики, сперва опирающейся на англичан, а затем унижение перед Османами, даже имеют факты ведения двухсторонней игры с балканскими странами (11, 77-78).

На самом деле, нужно особо отметить, что все это исходит от патриотических чувств Алигулу Гамкусара. Если другими словами можно сказать, большая часть идейно-просветительских материалов Аликулу Гемкусара являются примерами уникального патриотического духа. Потому что, выступая здесь как литератор и писатель, как деятель культуры и журналист, Алигулу Гамкусар относился к борьбе народа, страдающего от угнетения, как в своей стране, так и за рубежом, как патриотический специалист и интернационалист. Эта особенность патриотизма заключается в воспитании учащихся в духе исторических национальных традиций, в духе гордости за достижения национальной культуры, литературы, лучших ученых нашей страны, писателей, художников, композиторов и скульпторов. Национальные традиции и обычаи играют важную роль в этой работе. Эти традиции сохраняются в музыке, пении, танцах, изобразительном и прикладном искусстве. Патриотизм тесно связан с интернационализмом, предполагает братскую помощь и трудящимся других стран. Патриотизм подразумевает не только любовь к своей родине, но и одновременно предполагает отдачу сил и умения в ее процветании.

С этой точки зрения идеологические идеи Алигулу Гамкусара являются более перспективными в социальном, экономическом, политическом и нравственном развитии Азербайджана. Как таковые, эти идеи изучаются представителями подрастающего поколения. Знакомство таких идей представителями подрастающего поколения имеет важное значение с точки зрения идейно-политического воспитания. То есть, знакомство школьников с творческим сокровищем великого таланта, известного как поэт, прозаик, журналист, публицист, актер, художник, исполнитель мугама, считается одной из важнейших задач идейно-политического воспитания.

Через идейно-политическое воспитание молодое поколение получает конкретное представление о многогранной азербайджанской культуре, ее отдельных видах. Жизнь и творчество таких композиторов, как Узеир Гаджибеков, Кара Караев, Фикрет Амиров, таких певцов, как Бюльбюль, Рашид Бейбутов, таких художников, как Микаил Абдуллаев, Саттар Бахлулзаде, Тогрул Наримбеков, ученых, как Юсиф Мамедалиев, Зия Буньядов, таких поэтов и писателей, как Гусейн Джавид, Сamed Вургун, деятелей науки и культуры, завоевавших мировую славу в других областях культуры, являются прекрасным примером для молодого поколения (2, 33). Идея ознакомления детей, подростков и молодежи с неисчерпаемыми

творческими сокровищами людей, представляющих Азербайджан в области науки, культуры и искусства,- является одним из признаков идейно-политического воспитания. В деле выполнения этой задачи, Алигулу Гамкусар, можно сказать, добровольно пожертвовал собой. Он боролся за свободу своей страны, независимую жизнь, проведение независимой политики, формирование подрастающего поколения в духе идейно-политического воспитания.

В заключение следует отметить, что после ознакомления с творчеством Алигулу Гамкусара, можно сделать вывод о том, что как в период его жизни, так и в нынешние годы независимости, есть примеры любого художественного творчества, пригодного для развития идейно-политического воспитания подрастающих поколений. Используя эти примеры целенаправленно, планомерно, организованно, мы немного обогатили нашу историю педагогического мышления.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Агаев И. А. Аликулу Гамкусар.. Баку, Наука, 1976, 118 с.
2. Аликулу Г. Избранные произведения. Баку, Азербайджанское государственное издательство, 1959, 168 с.
3. Аликулу Г. Избранные произведения. Баку: Восток-Запад, 2006, 168 с.
4. Алигулу Г. Судьба и искусство. Наука и образование. Баку, 2011, с.140.
5. Габибейли И. Литературная судьба Алигулу Гамкусара: в искусстве и жизни. (Судьба и искусство Алигулу Гамкусара). Баку: "Наука и образование", 2011, 140 с.
6. Гашимов А. Путь, начинающийся с Джульфы. (Судьба и искусство Алигулу Гамкусара). Баку: "Наука и образование", 2011, 140 с.
7. Гусейнзаде Л. Работы Нахчыванской базы АН Азербайджана, 1949, с. 44-50.
8. Гусейнзаде Л. Жизнь и творчество Алигулу Гамкусара (дис-сертация). Баку, 1949, 199 с.
9. Казымова Ф. "Кувеллаг" азербайджанской литературы. Баку, 2012, 324 с.
10. Казымова Ф. Алигулу Гамкусар в национальной свободе. (Судьба и искусство Алигулу Гамкусара), Баку, "Наука и образование" 2011, 140 с.
11. Юнисов Ф. Нахчыван в творчестве Алигулу Гамкусара. (Судьба и искусство Алигулу Гамкусара), Баку, "Наука и образование" 2011. 140 с.

УДК 378

Горбач Наталья Львовна, Кальченко Татьяна Михайловна
Харківський національний університет внутрішніх справ
(Харьков, Украина)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЯ НА ЗАНЯТИЯХ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Аннотация. В статье рассматриваются преимущества мультимедиа в процессе преподавания английского языка. Приводится перечень и дается анализ компонентов мультимедиа, способствующих изучению материала. Прогнозируется будущее мультимедийных технологий в преподавании английского языка.

Ключевые слова: перечень, преимущества мультимедиа, анализ компонентов, процесс преподавания, мультимедийные технологии, преподавание английского языка

Gorbach Natalya Lvovna, Kalchenko Tatyana Mikhailovna
Kharkiv National University of Internal Affairs
(Kharkiv, Ukraine)

USING MULTIMEDIA AT THE ENGLISH CLASSES

Annotation. The article considers the advantages of multimedia in the process of teaching English. An analysis of multimedia components contributing to the study of the material is made. The future of multimedia technologies in teaching English is predicted.

Keywords: list of advantages of multimedia, analysis of the components, the process of teaching, multimedia technology, teaching English language

Распространение компьютеров и интернета вызвало заметное расширение использования современных технологий в обучении иностранному языку. Первые применения компьютерных технологий как средства обучения были внедрены в 1960-х годах. И тогда же появился термин Computer Assisted Language Learning (CALL) – компьютерное обучение языку. CALL – это система основанная на текстовых программах для мультимедиа (текст, сопровождаемый звуковыми и неподвижными или движущимися иллюстрациями), где пользователь взаимодействует с программным обеспечением, дополненным мультимедиа.

В данной статье рассматриваются преимущества мультимедиа в процессе преподавания английского языка.

Мультимедиа состоит из различных компонентов: текста, графики, анимации, звука и видео. Эти компоненты могут по-разному способствовать изучению материала.

Текст. Это фундаментальный элемент во всех мультимедийных приложениях. Он передает большую часть информации.

На занятиях можно использовать обычный текст или типографские эффекты для выделения или уточнения.

Для привлечения внимания, преподаватель использует различный размер шрифта, цвет и стиль для представления информации; выделяет определенное слово или фразу.

Графика. Это диаграммы и фотографии, которые не содержат движение. Она может стимулировать интерес и мотивацию, улучшает понимание языковых особенностей. Графика играет очень важную роль в процессе обучения языку.

Анимация. Анимация - это быстрое отображение последовательности 2-х или 3-х мерного изображения или модели для создания иллюзии движения. При помощи анимации преподаватель может выделить ключевые моменты знаний и повысить мотивацию студентов.

Звук. Это речь, музыка или любой другой звук, который хранится и воспроизводится компьютерами. Он имеет больше преимуществ, чем магнитофон. В мультимедиа преподаватель может использовать более яркий и плодотворный звук.

Видео. Это видимая часть телевизионной передачи, которое транслирует визуальные изображения неподвижных или движущихся объектов.

В традиционных классах большинство преподавателей английского языка привыкли использовать доску, мел, магнитофоны и т.д.

Но современность диктует свои правила. В аудитории желательно иметь:

- мультимедийный персональный компьютер;
- (DVD-проигрыватель - композитный диск / цифровой видеодиск;
- слайд-проектор;
- экран / занавес;
- проекционный аппарат;
- доступ в интернет;
- кассетный магнитофон;

Многие исследования показали, что студенты устали от традиционных уроков английского языка и заинтересованы в новых стилях обучения. Они положительно относятся к компьютерным технологиям, используемым на уроках, и, поэтому, мультимедийное обучение имеет много преимуществ по сравнению с другими медиа в преподавании английского языка.

У известного ученого Альберта Эйнштейна была известная поговорка: «Интерес – лучший учитель». Таким образом, интерес всегда рассматривался как лучший помощник для извлечения знаний. Лев Толстой писал о процессе обучения как о процессе активного, сознательного и творческого, а не механического усвоения. Другими словами, если у обучаемого нет интереса или желания к изучению предмета, то результаты бесплодны. Поэтому преподаватели должны стараться изо всех сил заинтересовать студентов, привлечь их участвовать в обучении. И именно мультимедиа может стимулировать сильное желание студентов активно изучать английский язык. Мультимедийное обучение может не только значительно поднять интерес учащихся к обучению, но и сделать обучение более ярким и живым.

Обучение в классе это не только передача знания студентам. Один из важнейших факторов - научить студентов тому, как учиться; заставить их

перейти от «хотят, чтобы я учился» к «хочу учиться сам», от пассивного обучения к активному обучению.

Мультимедиа является одним из способов содействия развитию качественного образования. Мультимедийное обучение английскому языку может позволить студентам непосредственно участвовать в процессе обучения.

Мультимедийное обучение английскому обеспечивает хорошую образовательную платформу и добавляет энергии для качественного образования, позволяя студентам изменить и обновить свое мышление от традиционного обучения, тем самым повышая качество всех аспектов.

При помощи мультимедиа, обучаемые при необходимости, для завершения внеаудиторной работы, могут отправить сообщение преподавателю по электронной почте, а преподаватель, с пометкой ответов, - обучаемому. В этом случае, учащиеся могут не только видеть результаты своего обучения в кратчайшие сроки, но и продолжать стимулировать интерес к собственному обучению через мультимедийную сеть.

Мультимедиа позволяет студентам манипулировать и создавать материал для изучения на практике. Но использование компьютеров в обучении не могут заменить все другие методы обучения. Мультимедийное обучение может также развить у студентов способность к инновациям. Эйнштейн сказал: «Воображение важнее знания и является источником знаний». При обучении преподаватели должны обращать внимание на развитие воображения обучаемых. С помощью мультимедиа можно легко добиться желаемых результатов.

Но мультимедиа следует использовать только как дополнение к преподаванию английского языка.

Применение современных методов обучения может сделать обучение эффективным и выполнить часть работы вместо преподавателя.

Но некоторые люди неверно придерживаются мнения, что машина может заменить человека. Хотя методы обучения изменились, законы преподавания, и особенности развития студентов остаются неизменными. Преподаватели, несомненно, продолжают играть основную роль в обучении.

В последние несколько лет применение мультимедийных технологий в преподавании английского языка стало тенденцией во многих странах мира, что особенно полезно для изучения языков. Необходимо срочно модернизировать образование в обществе, и мультимедиа является важным аспектом современного образования. Чтобы удовлетворить эту потребность, в каждой стране необходимо ускорить реформация курса преподавания мультимедиа, в которых крайне необходимо превратить традиционное обучение в современное обучение английскому языку. В будущем мультимедийные технологии, вероятно, будут использованы не только в преподавании английского языка, но и в преподавании многих других предметов.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Furht, Borko, ed. Encyclopaedia of multimedia. Springer Science & Business Media, 2008
2. Mayer, Richard E. Multimedia Learning. Cambridge: Cambridge UP, 2009. eBook.
3. Коджаспирова Г. М., Петров К. В. Технические средства обучения и методика их использования. М.: Изд. центр "Академия", 2001. 256 с.

УДК 372.8

Григорьева Елена Николаевна
Елабужский институт КФУ
(Елабуга, Россия)

МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ ШКОЛЬНИКОВ ТЕХНИКЕ СКРАПБУКИНГ

Аннотация. Предметом исследования в статье является совершенствование технологического образования школьников в условиях реализации принятой Концепции преподавания учебного предмета «Технология». Цель работы – разработать авторскую методику обучения школьников технике скрапбукинга в технологическом образовании школьников средствами скрап-конструктора «Школа скрапбукинга».

Ключевые слова: технологическое образование, техника скрапбукинга, скрап-конструктор, изготовление Арт-объекта.

Grigorieva Elena N.
Elabuga Institute of KFU
(Elabuga, Russia)

METHODS OF SCHOOL STUDENTS TRAINING SCRAPBOOKING TECHNIQUE

Abstract. The object of the research is improvement of technological education of school students in the conditions of implementation of the adopted Concept of teaching the subject "Technology". The work purpose – to develop an author's methods of school students training the technique of scrapbooking in technological education of school students with the help of scrap designer "School of Scrapbooking"

Key words: technological education, scrapbooking technique, scrap designer, art-object preparation.

Сегодня в России одной из главных задач, стоящей перед системой образования на ступени основного общего образования является формирование готового и способного подростка к конкурентным отношениям. Обучение подростков в среднем звене – непростой процесс: они вышли из младшего школьного возраста, уже отстаивают свое право как им одеваться, какую носить прическу, какую музыку им слушать, как по средством чего и с кем общаться и дружить. Многие ученые замечают, что именно в этот период обучающиеся 5-7 классов начинают терять свои ресурсы. На наш взгляд, предметная область «Технология» с её возможностями и разносторонним развитием способна решить эти проблемы.

В жизни каждого человека случается масса приятных моментов, которые хочется сохранить в памяти надолго, но, к сожалению человеческая память избирательна и просто-напросто стирает какие-то мелочи, некогда доставлявшие радость и счастье. Со временем краски блекнут и растворяются в повседневных заботах, тревогах и суете. Но так приятно вернуть некоторые жизненные ситуации, для того чтобы опять почувствовать

радость. Это можно осуществить с помощью своих фотографий, видеосъемки, записей, дипломов и зарисовок в дневнике или пообщаться со старинными друзьями. Но можно сохранить такие моменты с помощью новомодного увлечения во всем мире – скрапбукинга.

В универсальной интернет-энциклопедии базовое понятие скрапбукинг в дословном переводе можно прочесть как от англ. *scrapbook*: *scrap* — вырезка, *book* — книга, букв. «книга из вырезок» — вид рукодельного искусства, заключающегося в изготовлении и оформлении семейных или личных фотоальбомов [1].

Техника скрапбукинг, которую мы рассматриваем как одну из составляющих технологического образования школьников среднего звена на личностном, предметном, метапредметном уровнях развития формирует самостоятельность, точность, творческое мышление и способности, является одним из направлений в индустрии моды на *hand made*. При этом надо заметить, что сегодня технологическое образование переживает большую революцию с введением новой Концепции в условия которой предметная область «Технология» является организующим ядром вхождения в мир технологий, в том числе: материальных, информационных, коммуникационных, когнитивных и социальных [2]. Данная концепция диктует учителям технологии о необходимости создания условий для формирования технологической грамотности, критического и креативного мышления, глобальных компетенций и прочего.

В ходе фундаментального исследования истории развития техники «скрапбукинг» и ее возможности внедрения в технологическое образование [3; 4], мы установили, что технологическое образование в школе позволяет изучать современные виды декоративно-прикладного искусства, нормативно-правовая база основного общего образования позволяет учителю-предметнику самостоятельно разрабатывать дидактическое сопровождение учебно-воспитательного процесса в школе. Дидактический материал значительно упрощает применение визуальных средств, так как он позволяет учитывать индивидуальные особенности каждого ученика, включает дифференцированные задания на самостоятельную работу, упрощает материально-техническое обеспечение занятий.

В ходе работы над методической составляющей нашего исследования мы разработали методику обучения технике скрапбукинг для школьников. Целью освоения методики является активизация и организация самостоятельной работы обучающихся в ходе формирования навыков работы в технике скрапбукинг, способности и готовности самостоятельно проектировать и изготавливать в материале Арт-объекты творческой деятельности. Отличительной особенностью нашего инновационного проекта для технологического образования является внедрение в учебный процесс авторского скрап-конструктора «Школа скрапбукинга». Дидактический материал в нашей методике позволяет вовлечь в творческий созидательный процесс обучающихся, погрузить их в индустрию моды *hand made*. Зачастую при изучении новых техник декоративно-прикладного искусства и технического творчества требуется первоначально больших материальных вхожей. Это связано с расходными материалами, необходимым оборудованием и специальными инструментами. Хорошо, если обучающийся

увлечется данной технологией, но нужно помнить, что сама предметная область технологии предполагает владение различными технологиями и не всегда бывают готовы родители к большим материальным вложениям, да и не всегда они оправданны со стороны родителей. Скрап-конструктор «Школа скрапбукинга» представляет собой творческий набор для создания Арт-объекта: лекала, расходные материалы (картон, скрап-бумага в том числе и тематическая), клей и прочие. С помощью скрап-конструктора обучающиеся смогут изготовить портфолио, обложку на паспорт и освоить навыки обтяжки.

Разработанная нами методика обучения технике картонаж на основе скрап-конструктора «Школа скрапбукинга» была успешно апробирована и подтвердила свою эффективность внедрения в технологическое образование. При проведении педагогического эксперимента мы составили технологическую карту урока, руководствуясь инструкциями по его составлению [5; 6], определили измеряемые показатели, выделили этапы и проанализировали результаты исследования. Результаты апробации показали, что школьники лучше понимают наглядный материал, в котором описан ход работы, лучше сосредотачиваются на выполнении задания, что в свою очередь улучшает качество изделий. Наш скрап-конструктор мотивирует обучающихся на создание серии Арт-объектов в технике скрапбукинг. Разработанная в ходе исследования конструкторско-технологическая карта изготовления на авторскую продукцию портфолио может быть использована на мастер-классах и творческих кружках.

Практическая значимость: разработанная нами авторская методика обучения, дидактическое сопровождение, в технике скрапбукинг могут быть положены в основу совершенствования технологического и дизайн-образования подростков на современном уровне. Представленный Арт-объект (портфолио в технике скрапбукинг) может служить не только предметом демонстрации, объектом изучения, но и экспонироваться на выставках. Надеемся, что наше исследование найдет свое применение и будет полезно.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Скрапбукинг. Википедия. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D1%EA%F0%E0%EF%E1%F3%EA%E8%ED%E3>
2. Концепция преподавания учебного предмета «Технология». URL: <https://docs.edu.gov.ru/document/c4d7feb359d9563f114aea8106c9a2aa>
3. Жукова Ю. Б. Авторская программа внеурочной деятельности "Школа-студия скрапбукинга" [Электронный ресурс]: – Орел, 2014. - URL: <https://infourok.ru/avtorskaya-programma-vneurochnoy-deyatelnosti-shkolastudiya-skrapbukiinga-598620.html>
4. Стили в скрапбукинге и рукоделии [Электронный ресурс]. - URL: http://www.liveinternet.ru/users/blazing_sky/post234663387.
5. Латипова Л. Н., Латипов З. А. Интенсивные технологии в предметной подготовке будущего учителя технологии и предпринимательства в условиях перехода на ФГОС общего образования // Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал), 2013. - № 1. - С. 9. URL: <http://journal-s.org/index.php/sisp/article/view/120139>.

6. Латипова Л. Н. Конструкт урока по технологии как одно из средств в организации учебного процесса в школе // Материалы Всероссийской научно-практической конференции «Технологическое образование в школе и вузе», 15 января, 2016. – Елабуга: Изд-во ЕИ(Ф) К(П)ФУ, 2016. - С.65-70.
URL: https://elibrary.ru/download/elibrary_25702355_50272805.pdf

УДК 378

Дубровська Лариса Олександрівна, Дубровський Валерій Леонідович,
Гордієнко Тетяна Володимирівна, Білоусова Надія Валентинівна
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
(Ніжин, Україна)

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Анотація: Проаналізовано головні завдання і функції виховання, нормативно-правові документи з проблеми, розкрито сутність культури поведінки молодших школярів. Охарактеризовано ознаки культури поведінки. Окреслено завдання виховання і роль вчителя початкової школи у формуванні культури поведінки молодших школярів. Виділено дієві стимули щодо виховання культури поведінки молодших школярів.

Ключові слова: поведінка, культура, культура поведінки, виховання, молодший шкільний вік.

Дубровская Лариса Александровна, Дубровский Валерий Леонидович,
Гордиенко Татьяна Владимировна, Белоусова Надежда Валентиновна
Нежинский государственный университет имени Николая Гоголя
(Нежин, Украина)

ПОДГОТОВКА УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ К ФОРМИРОВАНИЮ КУЛЬТУРЫ ПОВЕДЕНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Аннотация: Проанализированы основные задачи и функции воспитания, нормативно-правовые документы по проблеме, раскрыта сущность культуры поведения младших школьников. Охарактеризованы признаки культуры поведения. Определены задачи воспитания и роль учителя начальной школы в формировании культуры поведения младших школьников. выделено действенные стимулы по воспитанию культуры поведения младших школьников.

Ключевые слова: поведение, культура, культура поведения, воспитание, младший школьный возраст.

Dubrovskaya Larisa Alexandrovna, Dubrovsky Valery Leonidovich,
Hordienko Tatyana Vladimirovna, Belousova Nadezhda Valentinovna
Nizhyn State University named after Nikolai Gogol
(Nizhyn, Ukraine)

PREPARING THE PRIMARY SCHOOL TEACHER FOR THE FORMATION OF CULTURE OF THE BEHAVIOR OF YOUNG SCHOOLS

Annotation: The main tasks and functions of education, the normative-legal documents on the problem are analyzed, the essence of the culture of behavior of junior pupils is disclosed. Features of the culture of behavior are described. The problem of education and the role of elementary school teacher in shaping the

culture of behavior of junior pupils is outlined. Effective incentives have been allocated for raising the culture of behavior of junior pupils.

Key words: *behavior, culture, culture of behavior, education, junior school age.*

Постановка проблеми. Як відомо, фундамент культури поведінки закладається в молодшому шкільному віці, що визначає подальший гармонійний розвиток особистості і суспільства загалом. Складність розвитку цих якостей у молодших школярів зумовлена різноманітними факторами. А саме: недостатністю досвіду соціальної поведінки, впливом негативних зразків поведінки і наслідування їх, статусом у шкільному колективі. Тому процес формування культурної поведінки молодих школярів-складний і довготривалий.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості педагогічних умов формування навичок і звичок культурної поведінки молодших школярів відображені у працях Б. О. Азової, С. Є. Крола, О. С. Богданової, Р. Г. Гурової, В. М. Горєєвої, Н. В. Деянової, С. Г. Мельничука, Т. Я. Довгої, К. І. Шимбірової, Б. В. Бушелевої та ін.

Мета статі: визначити та проаналізувати особливості формування культури поведінки школярів.

Виклад основного матеріалу. Культура поведінки школяра – це складне і багатозначне явище, що ґрунтується на результатах морального виховання. Робота з виховання навичок і звичок культурної поведінки дитини починається у сім'ї, але набуває цілеспрямованого, систематичного характеру тільки з її приходом до школи. Саме у початковій школі закладається не тільки основа акуратності, охайності, а й ввічливості, точності, прищеплюються гарні манери, правила поведінки серед людей на вулиці та у громадських місцях, культура спілкування, вміння жити в колективі.

Отже, в сучасних умовах завданням виховання учнів молодшого шкільного віку відповідно до вікових особливостей є формування культури поведінки.

У вітчизняній системі освіти особлива увага приділяється моральному вихованню підростаючого покоління. Одним із напрямків у моральному розвитку дитини є виховання культури поведінки. Виховання культури поведінки слід розглядати як важливу соціальну, педагогічну й психологічну проблему, від успішного розв'язання якої залежить розвиток у підростаючого покоління високих моральних якостей, глибокої інтелігентності й справжнього духовного багатства.

Для того щоб широко і повно вивчити дану тему, слід знати її основні поняття.

Поведінка – спосіб життя, сукупність вчинків та дій кого-небудь, дотримання правил внутрішнього розпорядку [1, с. 7].

Загалом, культура – це різноманітна людська діяльність (зокрема всі форми і способи людського самовираження і самопізнання), навички та вміння, набуті та здобуті людиною та соціумом. Культура є також, виявом людської суб'єктивності та об'єктивності (характеру, компетентностей, навичок, вмінь і знань), сукупністю стійких форм людської діяльності які є необхідною умовою для продовження роду [2, с. 10].

Культура – це виховання. А виховання – це сформована свідомість і культура спілкування, поведінки, вчинку. У процесі формування особистості особливе значення має і виховання етичної культури, як досвід норми взаємодії між людьми, виражений моральними правилами співжиття. Етична культура розглядається як образ життя, який орієнтує дітей на моральні цінності.

У педагогіці поняття «культура поведінки» трактується як система повсякденної поведінки, яка відповідає нормам і правилам життя і характеризується умінням знаходити правильний тон у спілкуванні з людьми.

Культура поведінки відображає моральні вимоги суспільства, що спрямовують, регулюють і контролюють вчинки та дії учнів.

Опановані людиною правила трансформуються у вихованість особистості. [3, с. 111].

В культурі поведінки органічно злиті культура спілкування, культура зовнішності, побутова культура, велике місце посідає культура мови, уміння брати участь в полеміці, дискусії. Учні потребують розкриття глибокого внутрішнього змісту культури поведінки, розуміння того, що слідування звичаям свідчить про увагу до людей, традицій, інакше вони будуть бачити в них пусті умовності. Стиль поведінки учня складається в значній мірі під впливом суспільної думки.

Молодший шкільний вік – особливий етап у формуванні ставлення людини до оточуючого світу. Саме в цей час формується спрямованість особистості – громадська, колективістська чи, навпаки, егоїстична, індивідуалістська. Цей вік особливо сприятливий для формування основ культури поведінки: молодші школярі вже здатні сприймати вимоги до своєї поведінки, вони піддатливі зовнішньому впливові, схильні до наслідування, вірять учителю, коли він говорить їм про необхідність виконання моральних норм. В ці роки дитина отримує знання про навколишній світ, у неї починає формуватися певне відношення до людей, до праці, виробляються навички і звички правильної поведінки, складається характер.

Сутність культури поведінки молодших школярів полягає в цілісності етичних знань, моральних суджень, морально-вольових якостей і вчинків. Основи культури поведінки учнів характеризуються певним рівнем культурно-етичних знань, моральних оцінок і вчинків, які відображають ставлення до суспільства інших людей і до себе самих [4, с. 12].

Культура поведінки школяра – це складне і багатозначне явище, що ґрунтується на результатах морального виховання. Рівень її залежить від ефективності та узгодженості факторів, що впливають на людину: навколишнього середовища, системи усталених суспільних відносин, побут, діяльності освітньо-виховних закладів, сім'ї. [5, с. 82].

Ознаками культури поведінки за Ніною Хамською є:

- відповідальність як своєчасне і відповідальне виконання своїх обов'язків і моральних вимог, активні й ініціативні дії, повага до прав і свобод, допомога і підтримка інших, самокритичність та саморегуляція своєї поведінки, протидія злу та насиллю;

- справедливість як чесність і щиросердність у взаєминах, правдивість, об'єктивність в оцінці себе та інших, самокритичність; повага людської гідності, шана до людини, прагнення не чинити незручностей і неприємностей,

ставлення до інших як до унікальної особистості, коректність, самоповага, турбота про розвиток своєї духовної і фізичної культури;

- людяність як любов до людини, повага її гідності, чуйність і турбота про інших, вміння дякувати і каятись;
- миролюбність як доброзичливість толерантність, поблажливість, уміння доходити консенсусу, вміння прощати, просити вибачення;
- милосердя як доброта, співчуття і допомога ближньому, лагідність, співпереживання [2, с. 7].

Завдання культури поведінки молодших школярів розглядається як складова частина морального виховання. Визначають такі завдання виховання культури поведінки:

- вироблення вмінь і навичок культурно-розумової праці, здатність робити все точно й акуратно, тримати в належному порядку робоче місце, навчальні посібники, приладдя;
- виховання моральних почуттів і на їх основі вироблення навичок і звичок моральної поведінки, які б стали потребою і реалізувалися б у будь-якій ситуації та умовах;
- виховання основ трудової культури, формування прагнення сумлінно і відповідально працювати, бережливе ставлення до результатів праці та до людей праці;
- формування розуміння прекрасного, любові до нього, виховання естетичних почуттів, потреби і здатності створювати прекрасне.

Виховання культури поведінки передбачає формування в учнів системи моральних уявлень, розвиток моральних почуттів, вироблення правильних оцінок і ставлень, якими діти зможуть керуватися в житті.

Велика частина дітей приходить в 1-ий клас з дитячого садку, де вони вже отримали достатній запас моральних уявлень і звичок. Діти мають широке коло уявлень про хороші і погані вчинки, навички ввічливого ставлення до оточуючих.

У молодшому шкільному віці, як зазначає В. С. Мухіна, особливості поведінки дитини багато в чому визначаються його нової соціальною ситуацією: він – початківець, школяр. Він вперше отримує права і обов'язки школяра, стає членом класного колективу [6, с. 8].

Цілеспрямована, систематична робота з виховання навичок і звичок культурної поведінки починається з приходом дітей у школу. Саме в початкових класах закладаються основи акуратності й охайності, ввічливості, точності, прищеплюються гарні манери, уміння культурно поводитися в школі, будинку, на вулиці й у громадських місцях. Якщо елементарні норми культурної поведінки не прищеплені дітям з раннього віку, то пізніше приходиться заповнювати цей пробіл і нерідко проводити більш важку роботу перевиховувати школярів, у яких укоренилися негативні звички. Відсутність елементарних звичок у дітей утрудняє роботу над вихованням у них більш тонких і складних проявів культурної поведінки: такту, делікатності, невимушеності, добірності манер і т.д.

А. А. Люблінська підкреслює, що прагнення дітей стати школярами є хорошим стимулом для формування культури поведінки. З приходом дітей у школу коло їх спілкування і обов'язків розширюється. Головним для дітей стає навчання. Крім того, там вони повинні навчитися будувати моральні відносини

з товаришами по класу, учителем, а для цього – оволодіти необхідними навичками культури поведінки [7, с. 7]. Усвідомлення важливості, потреби нових обов'язків і справ зумовлює готовність дитини виконувати нові вимоги дорослих: сумлінно готувати шкільні завдання, старанно оволодівати знаннями, активно брати участь в житті класу.

Здебільшого молодші школярі комунікативні, легко звикають до нового колективу, прагнуть робити корисні справи для класу, школи, інших людей, виконувати громадські доручення.

На порозі шкільного життя виникає новий рівень самосвідомості дітей, так звана «*Внутрішня позиція*». Факт становлення її проявляється в тому, що у свідомості дитини виділяється система моральних норм, від яких вона іде або намагається дотримуватися завжди і скрізь, незалежно від обставин.

Ж. Піаже встановлено, що в період з 5-12 років уявлення дитини про моральності змінюються від морального реалізму до моральному релятивізму. Моральний реалізм, в розумінні Піаже, це тверде, непохитне і однозначне розуміння добра і зла, що розділяє все існуюче тільки на дві категорії – гарне і погане – і не вбачають жодних півтіней в моральних оцінках.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, культура поведінки є основою морального виховання молодшого школяра, його культури як такої. У молодшому шкільному віці дитина оволодіває елементарним умінням та навичками підтримки та збереження міжособистісної злагоди, запобігання та мирного розв'язування конфліктів; здатністю брати до уваги думку товаришів та опонентів; орієнтацію на дорослого як носія суспільних еталонів та морального авторитета.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Більдіна М. О. Структура та зміст поняття культури поведінки молодших школярів // Вісник ХДАК. Випуск 42. 2014., с. 7-12.
2. Хамська Н. Б. Виховання моральних основ культури поведінки підлітків у позаурочній діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. К., 1998., 17 с.
3. Косачов І. П. Моральний розвиток молодшого школяра в процесі навчання і виховання М.: АРКТИ, 2005., 264 с.
4. Сіданіч І. Л. Виховання культури взаємин батьків і дітей молодшого шкільного віку в сім'ї та школі: автореф. дис. кан. пед. наук: 13.00.07. К., 2004., 21 с.
5. Кузнецова О. А. Педагогічні умови формування моральних норм поведінки молодших школярів Миколаїв: ІЛІОН, 2004., 153 с.
6. Ніколаєва Л. Етична бесіда як засіб морального виховання школярів // Початкова школа, 2009 р. №3., с. 7-8.
7. Каро В. М. Діяльнісний підхід у вихованні культури поведінки молодшого школяра // Розкази онуку 2003. №4., С. 7-9.

УДК 378

Дубровська Лариса Олександрівна
Самойленко Олена Володимирівна,
Дубровський Валерій Леонідович
(Ніжин, Україна)

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ФОРМ РОБОТИ З БАТЬКАМИ УЧНІВ МОЛОДШОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті розглянуто проблеми, що є актуальними на сучасному етапі в спільній роботі сім'ї та школи в умовах їх соціального партнерства; звернена увага пропаганді педагогічним знанням з метою підвищення педагогічної освіти батьків учнів молодшої школи, організації та проведенню заходів, спрямованих на опанування батьками педагогічних знань; з'ясовано, що спільна робота школи та родини ґрунтується на принципах гуманістичної педагогіки; виокремлено основні підходи до проблеми взаємодії школи та сім'ї, розкрито форми й методи роботи педагогічних колективів шкіл з батьками; визначено роль держави та школи в контексті сучасної освітньої та соціальної політики.

Ключові слова: школа, сім'я, співпраця школи та сім'ї, суб'єкти виховання, виховання особистості дитини, педагогізація сім'ї, принципи гуманістичної педагогіки.

Дубровская Лариса Александровна, Самойленко Елена Владимировна,
Дубровский Валерий Леонидович
Нежинский государственный университет имени Николая Гоголя
(Нежин, Украина)

ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ФОРМ РАБОТЫ С РОДИТЕЛЯМИ УЧЕНИКОВ МЛАДШЕЙ ШКОЛЫ

Аннотация. В статье рассмотрены проблемы, которые являются актуальными на современном этапе в совместной работе семьи и школы в условиях их социального партнерства; особое внимание обращено на пропаганду педагогических знаний, с целью повышения педагогического образования родителей учеников младшей школы, организации и проведению мероприятий, направленных на овладение родителями педагогических знаний; выяснено, что совместная работа школы и семьи основывается на принципах гуманистической педагогики; также выделены основные подходы к проблеме взаимодействия школы и семьи, раскрыты формы и методы работы педагогических коллективов школ с родителями; определено роль государства и школы в контексте современной образовательной и социальной политики.

Ключевые слова: школа, семья, сотрудничество школы и семьи, воспитание, субъекты воспитания, личность ребенка, педагогизация семьи, принципы гуманистической педагогики.

*Dubrovskaya L.O., Samoilenko O.V., Dubrovskiy V.L.,
Nizhyn Gogol State University
(Nizhyn, Ukraine)*

**THEORETICAL SUBMISSION OF THE USE OF MODERN FORMS OF WORKING
WITH PARENTS OF YOUNG SCHOOL SCHOOLS**

Abstract. *The article deals with the problems that are relevant at the present stage in the joint work of families and schools in the conditions of their social partnership; the attention is focused on propagation of pedagogical knowledge in order to increase the pedagogical education of parents of pupils of the junior school, organization and carrying out of measures aimed at mastering the parents of pedagogical knowledge; it was found out that the joint work of the school and family is based on the principles of humanistic pedagogy; the basic approaches to the problem of interaction between school and family are outlined, forms and methods of work of pedagogical collectives of schools with parents are revealed; the role of the state and the school in the context of modern educational and social policy is defined.*

Key words: *school, family, cooperation of school and family, subjects of education, education of the child's personality, pedagogy of the family, principles of humanistic pedagogy.*

В умовах реформування освітньої системи України успішна реалізація завдань виховання підростаючого покоління можлива лише за умови взаємодії навчального закладу та родини. Особливо актуальною ця проблема виявляється у зв'язку зі стрімкими змінами в реформуванні навчально-виховної діяльності освітніх закладів. Батьки, в силу своєї зайнятості, не встигають ні реагувати, ні відслідковувати зміни в освітніх процесах. Вчителі, зі свого боку, не знаходять взаєморозуміння з батьками у вирішенні нагальних проблем. Тому, першочерговими завданнями загальноосвітнього навчального закладу в напрямі покращення взаєморозуміння з родинами є пошук ефективних форм роботи. Завдання сучасної школи, в першу чергу, зробити навчально-виховний процес максимально відкритим, доступним та інформованим для батьків. У такому випадку можна досягти взаєморозуміння між батьками і вчителями, що є запорукою ефективної діяльності загальноосвітнього навчального закладу.

Проведений аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що проблемами взаємодії загальноосвітнього навчального закладу з батьками займалися як вітчизняні, так і зарубіжні педагоги, психологи, соціологи, а також представники інших галузей науки. Серед них: Я.А. Коменський, П.Ф. Лесгафт, Дж. Локк, Й.Г. Песталоцці, Ж.-Ж. Русо. Роль педагогічної культури батьків у родинному вихованні дітей у своїх працях розглядали Г. Ващенко, А. Макаренко, Г. Сковорода, В. Сухомлинський, К. Ушинський.

Серед психологів, які досліджували соціальну та соціально-педагогічну взаємодію освітнього закладу з батьками слід назвати: Т. Андрєєву, О. Бодальова, І. Гребеннікова, І. Дубровіну, С. Ковальова. Вагоме значення для вирішення даної проблеми мають дослідження українських науковців Т. Веретенко, І. Зверєва, В. Кравець, Н. Шевченко.

Особливості спілкування педагогів з батьками, а також їх професійну компетентність з питань взаємодії з батьками розглядали в своїх роботах: Н. В. Антонова, В. А. Болотов, Л. І. Габдуліна, Д. А. Іванов, А. К. Маркова, О. І. Муравйова, Л. А. Петровська, Є. В. Попова та ін.

Таким чином, означена проблема була і залишається надзвичайно актуальною на сучасному етапі розвитку та реформування системи освіти в Україні, що й сприяло вибору теми нашого дослідження.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 р., схвалена Указом Президента України від 25 червня 2013 р. № 344/2013, і закріплює положення про те, що «зусилля органів управління освітою, науково-методичних служб за підтримки всього суспільства та держави повинні бути зосереджені на реалізації стратегічних напрямів розвитку освіти, подоланні наявних проблем, виконанні перспективних завдань, серед яких, зокрема, і підвищення відповідальності сім'ї за освіту і виховання дітей» [1].

Система взаємодії загальноосвітнього навчального закладу з батьками в навчально-виховному процесі включає різноманітні форми та методи роботи педагогічного колективу з родинами учнів, які можуть бути як індивідуальними так і колективними. На сучасному етапі реформування освітньої галузі пріоритетними вважаються індивідуальні форми роботи, а саме: відвідування сімей учнів удома, індивідуальні бесіди з батьками учня, педагогічні доручення батькам, листування.

Відвідування учителем родини учня відбувається з метою налагодження контактів із батьками, з'ясування загальної-педагогічної культури та умов життя родини, повідомлення єдиних вимог до дитини, обговорення питань, пов'язаних із відхиленнями в поведінці та проблем із навчанням, вирішення питань щодо усунення та запобігання вказаних проблем і залучення батьків до діяльності освітнього закладу.

При цьому важливо дотримуватися наступних умов: 1) відвідування родини необхідно здійснювати тільки на її запрошення, оскільки не кожен час є зручним для відвідування родини учителем: раптова його поява може збентежити батьків, зайнятих тими чи іншими справами; у них у той час можуть перебувати рідні, гості; зрештою, вчитель може й не застати батьків удома; 2) до відвідування слід готуватися. Підготовка полягає у визначенні найцікавішого, найкращого у своїх вихованцях. Відвідування педагогом сім'ї повинно залишити в сім'ї добре враження. Це цінне слід осмислити й оцінити таким чином, щоб психологічно тонко та педагогічно правильно прозвучали слова вчителя. Для цього необхідно спочатку поговорити на абстрактні теми, розпитати про традиції, звичаї, спільне проведення часу в сім'ї і лише потім обговорювати причину приходу в сім'ю.

Наступною формою встановлення контактів із сім'єю, батьками є пропаганда сімейного виховання. Із цією метою класний керівник може використати багатий матеріал журналів «Сім'я», «Світ сім'ї», «Журнал для батьків» (Вип. 40 (93) 2015 р.), «Обдарована дитина» та іншу літературу із сімейно-шкільного виховання.

Встановленню контактів сприяє й спілкування батьків і класного керівника в процесі виконання батьками педагогічних доручень. Це може бути керівництво гуртком за інтересами, дитячим клубом, об'єднанням за місцем проживання, спортивною секцією; сприяння в проведенні екскурсій, в

організації зустрічей з цікавими людьми; у створенні класної бібліотеки; участь у розвитку і зміцненні матеріальної бази школи, у вирішенні господарських завдань тощо.

До форм індивідуальної взаємодії школи з сім'єю належать також педагогічні консультації та індивідуальні бесіди, в основу яких, переважно, покладено відповіді на запитання батьків. Психолого-педагогічними основами консультацій є прихильне ставлення вчителів до ініціативи батьків; вияв готовності до надання допомоги сім'ї; конкретні рекомендації й поради з питань, з якими звернулися до педагога батьки [4]. Категорично забороняється проводити консультації та бесіди в присутності учня. Така форма взаємодії наодинці є найбільш ефективною, тому що батьки в даній ситуації поводяться більш відвертіше і простіше розповідають про проблеми та труднощі з дітьми. Також батьки мають бути переконані, що зміст індивідуальної бесіди з учителем залишиться між ними, що жодна відверта думка не буде розголошена. У свою чергу, таке спілкування вчителя з батьками дасть йому можливість обрати оптимальний та індивідуальний підхід до учня.

Листування, як індивідуальна форма взаємодії, передбачає періодичне надсилання батькам учнів листів про успіхи та недоліки в навчанні, старанність, уважність та відповідальність, або відсутність таких. Такий спосіб дає можливість повідомляти про виникнення певних труднощів у дитини, або допомагати виходити з пропозицією про зустріч з батьками. Також у змісті листа необхідно висловлювати щире подяку батькам за виховання дитини. Варто попередньо ознайомлювати учня зі змістом листа і через нього передавати батькам. Листування, як правило, використовують тоді, коли класний керівник не має можливості зустрітися з батьками у них удома або запросити їх до школи.

До колективних форм взаємодії школи з сім'єю належать:

1. Батьківська школа, що створюється для переконання всіх батьків у потребі вивчення основ гуманістичної педагогіки, педагогіки співробітництва, діяльнісного підходу. Результатом її діяльності має стати стимулювання прагнення поповнювати свої знання, оволодіння практичними навичками родинного виховання.

2. Педагогічний лекторій, метою якого є акцентування уваги батьків на актуальних проблемах виховання. Ця форма забезпечує оволодіння батьками систематичними знаннями основ теорії виховання.

3. Університет педагогічних знань, що передбачає більш складні, порівняно з попередніми, форми взаємодії з оволодіння теорією виховання. Навчання в університеті передбачає лекційний курс, а також семінарські заняття.

4. Підсумкові річні науково-практичні конференції батьків з проблем виховання. Визначається найбільш актуальна проблема з питань сімейного виховання, упродовж року проводиться її теоретичне та практичне вивчення в школі й сім'ї, наприкінці року підбиваються підсумки.

5. День відкритих дверей або батьківський день проводять зазвичай перед початком навчальної чверті, семестру з метою привернення уваги батьків до роботи всієї школи, до питань виховання. До цього дня для батьків готують концерт з попередніми виступами шкільного активу, проводять зустріч у класах, організують виставки кращих малюнків, учнівських виробів тощо,

проводять спортивні змагання на приз батьківського комітету, перегляд художніх фільмів на теми виховання тощо.

6. Традиційна форма роботи – батьківські збори в класі, які проводяться 1–2 рази на навчальну чверть. Водночас методика проведення зборів потребує свого вдосконалення. Так, одним із підходів до організації класних зборів є проблемне формулювання теми зборів (наприклад, «Чи можна зацікавитися з вихованням доброти?»). Також ефективному проведенню таких зборів допоможе, наприклад, завчасно складений опитувальник у письмовій форм [5].

Слід відмітити, що у сучасній педагогічній науці виділяють наступні традиційні форми роботи з батьками:

- батьківські збори;
- загально класні і загальношкільні конференції;
- індивідуальні консультації педагога;
- відвідування на дому [6, с. 304].

Саме батьківські збори вважають універсальною формою взаємодії педагога з батьками.

Слід зауважити, що сучасна родина та школа, з тих чи інших причин, перебувають в стадії перманентної конфронтації. Педагогічні працівники висловлюють негативне ставлення та звинувачення на самоусунення батьків від виховання власних дітей. Батьки, у свою чергу, із зневажливим ставленням вказують вчителям на їхній низький професійний рівень та невисокі моральні якості.

Переважає більшість батьків не вважають за необхідне звертатися до педагогів з приводу проблем, які у них виникають при вихованні дітей. Як правило, до педагогічних працівників батьки звертаються тоді, коли вже запізно.

Взагалі, родина та школа – потенційні природні партнери у виховному процесі. І, на жаль, дуже часто виявляються реальними супротивниками, а в епіцентрі цих ворожих відносин та агресивних звинувачень знаходиться дитина, яка змушена пристосовуватися та лицемірити, що, в решті решт, призводить до проявів аморальної поведінки. Для запобігання подібної ситуації використовують традиційну форму роботи – класні батьківські збори, які проводяться один раз на чверть, за необхідності, і частіше. Батьківські збори вважають школою для освіти батьків. Вони розширюють їх педагогічний кругозір, стимулюють бажання стати гарними батьками.

Під час проведення батьківських зборів потрібно проводити аналіз навчальних досягнень учнів, їхніх можливостей, ступеня просування класу в навчальній діяльності. Батьківські збори – це можливість демонстрації досягнутих дитиною успіхів. Розмова на зборах повинна йти не про оцінки, а про якість знань і міру інтелектуальних зусиль, відповідних пізнавальної та моральної мотивації. До батьківських зборів необхідно готувати виставки творчих робіт учнів, їхніх досягнень, і не тільки у навчальній діяльності.

Існує багато варіантів проведення батьківських зборів. Їх характер і спрямованість підказує саме життя, система організації роботи в дитячому колективі. Тематика і методика зборів повинні враховувати вікові особливості учнів, рівень освіченості та зацікавленості батьків, цілі та завдання виховання, що стоять перед школою.

Інша традиційна форма роботи з батьками це загальношкільні батьківські збори, які проводяться не більше двох разів на рік. Тематика таких зборів має характер загального звіту роботи навчального закладу за певний період часу, що передбачає виступи директора, його заступників, а також представників батьківського комітету школи. Також загальношкільні батьківські збори можна використовувати для демонстрації позитивного досвіду виховання в сім'ї. Так, наприкінці поточного навчального року можливе нагородження сімей з позитивним досвідом виховання дітей.

Батьківські конференції передбачають розширення, поглиблення й закріплення знань про виховання дітей. Вони можуть бути як загальношкільні, так і класні, та мають на меті – обговорення нагальних проблем суспільства, проблем конфліктів батьків і дітей, окреслення шляхів виходу з них; проблем зловживання наркотичних засобів; проблем сексуального виховання в родині.

Батьківські конференції повинні готуватись дуже ретельно, з обов'язковою участю психолога, соціального педагога, які працюють у школі. У їхню задачу входить проведення соціологічних і психологічних досліджень проблеми конференції, а також знайомство учасників конференції з їх результатами. Активними учасниками конференцій виступають самі батьки. Вони готують аналіз проблеми з позицій власного досвіду. Відмінною рисою конференції є те, що вона приймає визначені рішення або окреслює заходи щодо виявленої проблеми.

Індивідуальні консультації – одна із найважливіших форм взаємодії класного керівника з сім'єю. Особливо вона необхідна, коли педагог набирає клас. Для того щоб подолати занепокоєння батьків, острах розмови про свою дитину, необхідно проводити індивідуальні консультації-співбесіди з батьками. При підготовці до консультації, необхідно визначити ряд питань, відповіді на які допоможуть планувати виховну роботу з класом. Індивідуальна консультація повинна мати ознайомлювальний характер і сприяти створенню гарного контакту між батьками та вчителем. Учитель повинен дати батькам можливість розповісти йому все те, з чим вони хотіли б ознайомити вчителя в неофіційній обстановці та з'ясувати необхідне для своєї професійної роботи з дитиною: особливості здоров'я дитини, його захоплення, інтереси; переваги у спілкуванні в сім'ї; поведінкові реакції; особливості характеру дитини; мотивація навчання; моральні цінності родини.

У ході індивідуальної консультації можна використовувати анкету «Моя дитина», яка заповнюється педагогом спільно з батьками.

Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що батьки покликані створити умови для повноцінного фізичного та психічного становлення особистості, забезпечити дитині почуття захищеності, рівноваги, довіри, сформувані активне, зацікавлене ставлення до навколишнього світу. Батьки несуть повну відповідальність за розвиток, виховання і навчання своїх дітей. Однак, в сучасному суспільстві збільшується кількість неповних, конфліктних сімей, а громадська зайнятість батьків разом з низьким рівнем їх психолого-педагогічної культури значно впливають на зміну характеру відносин між дітьми і батьками. Саме тому соціальна і соціально-педагогічна робота з батьками дуже важлива для сучасного суспільства.

Важливою умовою ефективної соціальної та соціально-педагогічної роботи є співпраця соціального педагога і батьків. Робота соціального педагога з батьками здійснюється у двох напрямках: з колективом батьків та індивідуально. У практиці склалися найбільш раціональні її форми: загальні та класні збори батьків, колективні та індивідуальні консультації, бесіди, лекції, конференції, відвідування сімей учнів, оформлення різних за формою та змістом текстових матеріалів, фотомонтажі, виставки робіт учнів. Батьки залучаються до участі в організації навчально-виховного процесу: керівництво гуртками, виступи перед батьками і дітьми, підготовка та участь у проведенні позакласної та позашкільної роботи з учнями і т. д.

У співпраці з батьками з різних типів сімей соціальний педагог застосовує технології соціально-педагогічної діяльності. До найважливіших видів таких технологій відносяться: соціальна діагностика, соціальна профілактика, соціальна реабілітація, соціальна корекція, соціальна терапія. Вони дозволяють здійснити індивідуальний підхід до кожного з батьків і допомогти у вирішенні виниклих у нього проблем.

Отже, робота з батьками - невід'ємна частина системи роботи класного керівника. Ця робота приносить успіх, якщо вона, будучи систематичної і науково обґрунтованою, органічно включається в загальну педагогічну діяльність класного керівника. Виховна робота школи не може будуватися без урахування того, що індивідуальність дитини формується в сім'ї.

Класний керівник – центральна особа виховного процесу. Батьки судять про школу з майстерності класного керівника, висловлюють задоволення або незадоволення, в першу чергу, його професіоналізмом. Батьки відчувають найголовніше – хто і як вводить дитину в життя. Взаємодія класного керівника з батьками є невід'ємною частиною його роботи в школі. З перших же днів важливо налагодити з батьками дітей дружні, партнерські відносини. Адже основи вихованості дитини закладаються в сім'ї, і в школу він приходиться вже так чи інакше вихованим.

Школа зобов'язана допомогти батькам, ставши для них центром психолого-педагогічної освіти та консультування – організовуючи при школі батьківські університети, лекторії, конференції, семінари, об'єднання батьків. Школа і сім'я – від узгодженості їх дій залежить ефективність процесу виховання дитини. Взаємовідносини сім'ї і школи важливі на всіх етапах шкільного життя учня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013.
2. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді. Принципи гуманістичної педагогіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://readbookz.com/book/172/5533.html>.
3. Сухомлинський В. Батьківська педагогіка. – К.: Радянська школа, 1979. – Т. 5. – С. 410-414.
4. Кравченко Т. В. Допомога батькам у вихованні дітей: метод. рекомендації / Т. В. Кравченко, І. М. Трубавіна. – Київ: ДЦССМ, 2004. – 99 с.

5. Кравченко Т. В. Особливості взаємодії сім'ї та школи у формуванні особистості дитини [Електронний ресурс] / Т. В. Кравченко. – Режим доступу:http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkol_u/11/visnuk_20.pdf.
6. Стефанівська Т. А. Класний керівник: Функції та основні напрями діяльності. – М.: Видавничий центр «Академія», 2006. - 192 с.

УДК: 371.315:811.111(045)

Жанысбай М. Д., Тажикеримова А. Б.
Казахский Агротехнический университет имени С. Сейфуллина
(Нур-Султан, Казахстан)

КОМПЕТЕНТНОСТЬ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ИСПОЛЬЗОВАНИИ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация: В статье представлены результаты научных исследований, связанных с разработкой модели оценки критериев информационной компетентности в соответствии с профессиональными стандартами. Авторы представляют модель оценки критериев, а также показатели оценки формирования информационной компетентности у студентов специальности «Иностранный язык: два иностранных языка». Отмечено, что режим работы с информацией является обязательным требованием в любой профессии. Доказано, что для повышения уровня формирования информационной компетентности и совершенствования системы оценочных требований необходимо перейти к другим способам формирования информационных компетенций, соответственно и другим методам их оценки.

Ключевые слова: компетентность, информационная компетентность, модель специалиста, оценка информационной компетентности.

Zhanysbay M. D., Tazhikerimova A. B.
S. Seifullin Kazakh Agrotechnical University
(Nur-Sultan, Kazakhstan)

APPLICATION OF NEW INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

This article deals with the results of scientific research connected with development of model of an assessment of criteria of information competence according to professional standards are presented in article. Authors represent model of an assessment of criteria, and also indicators of an assessment of formation of information competence at students of specialty "Foreign language: two foreign languages". It is noted that the mode of work with information is the obligatory requirement in any profession. It is proved that increase in level of formation of information competence and improvement of system of estimation demands need to pass to other ways of formation of information competences, according to and to other methods of their estimation.

Key words: competence, information competence, specialist model, assessment of information competence.

Today information competes in value with material resources, its volume is rapidly increasing, and processing requires special knowledge of skills and abilities - competencies. Federal State Educational Standards (GEF) determine the list of

competencies that a university graduate should possess. Beginning with GEF 3 and GEF 3+, for each specialty, competencies necessary for graduates are prescribed, some of which are related to information processing [11]. The ability to work with information is a requirement of most employers.

According to the results of the study Mosolova E.N. "Key competencies of a specialist: the view of employers" informational competence is one of the main ones for an employer [8]. Important is the fact that informational competencies are mandatory for both students and graduates. Thus, 97.8% of the educational standards of technical specialties of undergraduate studies contain information competences in the general professional and general cultural unit [8]. The learning process is impossible without working with information. Search, selection, transformation and transfer of information are an integral part of the educational process and, in fact, constitute the information competence.

The main conclusion from the literary review of information competence [3, 4, 5, 6, 10] is the lack of an objective system for assessing the level of its formation in the learning process, the aspect related to the development and implementation of an integrated system for evaluating IC criteria for specialists studying

"Foreign language: two foreign languages."

Analyzing publications on the topic of competency assessment, it is possible to identify at least three points of view:

- the first: scientists believe that at the stage of preparing students at a higher education institution "it is not possible to talk about measuring competence", since professional competence should manifest itself in a real production environment when performing a professional task [9]. This approach implies a mandatory adaptation period for university graduates after employment. In addition, in this approach, the responsibility for the quality of training is reduced to some extent, since this quality cannot be assessed either during or after graduation, and after graduation, the specialist's competence is largely affected by many extraneous factors;

- the second: competence can be measured at the output of the student's educational process with the help of the final state exam and final qualifying work [12]. Such an approach does not fully take into account the need to evaluate the activities of the component competence;

- the third: competence can be measured or assessed in the process of studying at a university, when studying disciplines [7]. This approach is of the greatest interest, since the assessment of the level of formation of competence in the process of its formation and in the process of training a future specialist allows you to make adjustments to the learning process and thus manage the formation of competence.

The new generation 3 and 3+ standards provide for the increasing provision of freedom for educational institutions to develop new forms of evaluation tools. However, such a "freedom" in the formation of evaluation tools for many universities is new and unusual [6].

The professional community of teachers is faced with the task of discussing and comparing traditional and innovative ways of assessing the level of formation of competencies.

There is a need to shift the focus from the assessment of theoretical knowledge to the assessment of practical professional activity. We have to abandon

the existing methods for assessing learning outcomes that were used in the implementation of the first and second generation SES. It is necessary to create an innovative system of assessment of students' competencies. Obviously, the development of such a system is mandatory for the inclusion of the university in the international educational space.

Improving the effectiveness of information competence in accordance with the realities and requirements of the modern information society can be implemented using modeling.

One of the main methodological principles of building a model is a systematic approach, which allows considering relatively independent model elements not in isolation, but in their interrelation with each other, but with its functional core in a systematic approach, we consider the assessment of information competence criteria for information competence as a set of selection is conditional, to simplify the scheme, since the relationship may be more variable, which will complicate the perception the whole model): normative, prognostic-targeted, technological, methodical, organizational-functional and effective blocks.

The aim of the model we created is to evaluate the criteria for information competence in accordance with professional standards, ideally, to a high level. In our opinion, a graduate should have the following competencies that we have allocated within the framework of information competence, namely: competence in the use of standard information processing tools, competence in the organization of educational work using computer technologies in the subject area and terminological competence.

In the proposed model, a three-level IC formation system is used. In general, the level of development of specific information competencies refers to the degree of their manifestation, manifested in the ability to implement general educational and professional activities using computer technologies.

As part of this study, criteria indicators have been developed that serve as an assessment of the formation of both individual information competencies and the IC as a whole. These criteria are used in the element analysis to determine the level of information competence of each student. In this case, the criteria on the basis of which the tracking and assessment of the dynamics and results of the formation of information competence is carried out should be complex, but differentiated.

In the effective block of the structural-functional model, we defined criteria for assessing the indicators of the formation of IC students using the example of the specialty Foreign Language: Two Foreign Languages for each structural element of IC.

Table 1. Criteria for assessing the formation of IC students specialty "Foreign language: two foreign languages"

Level of formation	Competency characteristics
High (professional)	The solution of the educational problem in the field of application of standard means of processing information by students is carried out on the basis of an independently developed algorithm; teacher assistance in the performance of laboratory work is not required; demonstrated creative approach to solving typical problems using a PC. Operating with information technology terms on a creative level with a high potential for independence and individuality; on the

	basis of knowledge of the essence of a particular term, the learner gives his or her editors a definition, demonstrates the creativity of thinking.
Medium (sufficient)	The student selects one or more of the proposed algorithms to perform the work; previously acquired knowledge, skills and methods of activity are rarely used; there is a need for technical assistance of the teacher. Selection of essential and non-essential features of the term being defined; the student is able to indicate the forms of manifestation of the entity.
Low (fragmented)	The solution of the educational problem by students is carried out according to a predetermined algorithm; quite often there is a need for teacher assistance; lack of creativity. The solution of the educational problem by students is carried out according to a predetermined algorithm; previously acquired knowledge, skills and ways of working in the field of using computer technologies are not demonstrated; requires regular organizational support from the teacher, as well as advice on the theory and practice of using software. Knowledge of terms at the level of reproduction without highlighting the essential and non-essential features.

When analyzing the experimental data, the “zero level” is highlighted, indicating the lack of information competence. This level is not included in the IC formation model, although the theoretical concepts presented in the four-level knowledge assessment system of trainees V.P. Bepalko [2]. At the first level, according to the scientist, there is a recognition of objects, properties and processes with the repeated perception of previously acquired information. Achieving the second level involves the reproductive reproduction and application of the information obtained. The third level provides for productive actions on the application of the information obtained in the process of independent activity, and at the fourth level, the trainee has the opportunity for creative application of information.

In assessing the level of formation of information competence for each of the criteria proposed by us, first of all, we evaluate: the quality of performance of educational tasks, the degree of independence in using computer technologies for solving educational tasks, the ability to perceive, analyze and relay information, the ability to make own information products, the ability to search information.

Thus, the proposed model for evaluating the criteria of information competence in accordance with professional standards involves the disclosure of links between the structural and functional characteristics of vocational training in the field of computer technology, with partial disregard for the other characteristics.

REFERENCES:

1. Akhmetzhanova G. V. Multi-level pedagogical system of formation of readiness of the individual to the pedagogical activity. G. V. Akhmetzhanova. Saratov, 2002. 212 p.

2. Bepalko V. P. Fundamentals of the theory of educational systems: problems and methods of psychological and pedagogical support of technical training systems. [Text]. V. P. Bepalko. Voronezh: Publishing house Thief. University, 1977. S. 24.
3. Zeer E.F. Competence approach to education. Education and Science, 2005. № 3.
4. Ivanov M. A. The essence and content of the process of development of professional competence of students of technical universities in the context of the global crisis. M.A. Ivanova, I.S. Lebedeva. St. Petersburg: Publishing House of the St. Petersburg State Mining Institute. G.V. Plekhanova, 2009. [Electronic resource]. Access mode: <http://www.ibl.ru/konf/031209/109.html/> (access date: 12.01.2017).
5. Kostrova Yu. S. The genesis of the concepts of "competence" and "competence." Yu. S. Kostrova. Young scientist, 2011. No. 12. T. 2. S. 102-104.
6. Boy A. G. Assessment of students' competencies according to the requirements of the Federal State Educational Standard: innovative and traditional forms. Modern problems of science and education, 2014. № 2.
7. Minin M. G., Yanushevskaya M. N. Evaluation of the development of business analytical competencies of bachelors in the field of quality management // Modern problems of science and education, 2015. № 5.
8. Mosolova E. N. Key competencies specialist: view of employers. Vocational education in Russia and abroad, 2012. № 5.
9. Piralova O. F. Competence approach in the system of multi-level engineering training. Successes of modern science, 2011. No. 1. P. 69-71.

УДК 378.147:001.895:81(045)

Жанысбай Мөлдір Дарханқызы, Шатаева Гаухар Казбековна
Казахский Агротехнический Университет им. С. Сейфуллина
(Нур-Султан, Казахстан)

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ СТУДЕНТАМ НЕЛИНГВИСТИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Аннотация: В статье рассматривается вопрос интенсификации и оптимизации содержания обучения иностранным языкам студентов нелингвистических специальностей вузов. Основная идея работы использование инновационных форм и методов иноязычного обучения в контексте образовательного стандарта нового поколения. Реализация данной идеи предусматривает модернизацию учебных планов, принципов построения учебных программ по дисциплине «Иностранный язык», расширение и систематизацию тематики учебных материалов. Задачи нововведений совершенствование не только лингвистических знаний, но и формирование межкультурной коммуникативной и профессиональной компетентности обучаемых. Применение фокусирует особое внимание на аналитической деятельности преподавателя иностранного языка и прогнозирует дальнейшие разработки в области научно-методической деятельности с целью формирования профессиональных качеств и ценностных ориентаций выпускников вуза.

Ключевые слова: нелингвистические специальности, инновационные методы, межкультурные коммуникации, оптимизация содержания обучения, интерактивные и дистанционные формы обучения.

Zhanysbay Moldir Darkhankyzy, Shatayeva Gaukhar Kazbekovna
S. Seifullin Kazakh Agrotechnical University
(Nur-Sultan, Kazakhstan)

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO STUDENTS OF NON-LINGUISTIC SPECIALTIES

Abstract: The article deals with the issue of the intensification and optimization of the content of teaching foreign languages to students of non-linguistic specialties of universities. The main idea of the work is the use of innovative forms and methods of foreign language teaching in the context of the educational standard of the new generation. The implementation of this idea provides for the modernization of curricula, principles for the construction of curricula for the discipline "Foreign Language", the expansion and systematization of the subjects of educational materials. The objectives of innovation are not only improving linguistic knowledge, but also the formation of the intercultural communicative and professional competence of students. The application focuses on the analytical activities of a foreign language teacher and predicts further developments in the field of scientific and methodological activities in order to form professional qualities and value orientations of high school graduates.

Key words: *non-linguistic specialties, innovative methods, intercultural communications, optimization of teaching content, interactive and distance learning.*

In modern society, the knowledge of a foreign language is considered as one of the main tools for the expansion of professional knowledge and capabilities. Various methods and approaches in teaching foreign languages are becoming highly popular in the modern world of globalization and integration. The integration of the education system leads to the acceleration of the process of mastering foreign languages and improving its quality; therefore, researchers are considering the latest world-class teaching methods with a view to their introduction into the educational system of educational institutions.

Initially, it should be clarified how the social order of the society (training a specialist in a short time) is consistent with the requirements of the curriculum of a non-linguistic university and the minimum number of hours in the current curriculum. It seems to us possible to achieve the goal - to teach the student to talk about the problems of their specialty and to understand the speech of native speakers for a limited period of study, using innovative and traditional methods, but with a strong emphasis on the principle of communicativeness both in teaching and in constructing used teaching materials and manuals. The study of the features of oral scientific speech should take into account the latest data of psychological and methodical science, on the one hand, and the communicative features of the language of the specialty in accordance with the profile of training, on the other. [1, p. 150-160]

The goal of teaching foreign language to students of non-linguistic specialties should be to achieve a level sufficient for its practical use in future professional activities. Professionally-oriented education provides for professional orientation not only of the content of educational materials, but also of the activity that forms professional skills. A modern graduate is no longer enough to be able only to read and translate professional texts, but also to be able to use a foreign language in various fields of communication.

Professionally-oriented foreign language teaching should be aimed at solving the following tasks:

1 - development of communicative skills by types of speech activity (speaking, listening, reading, writing). Successful mastery of the skills of dialogical speech is the ability to talk on various topics, share information of a professional nature. Monologue speech implies the ability to make a report, to express their point of view in the discussion. The purpose of learning to listen is to form the skills of perception and understanding of the statements of the interlocutor in a foreign language, in accordance with a specific situation and sphere of communication. The result of learning to read becomes the possession of all kinds of reading publications of various genres, including special literature. The objectives of learning to write are the ability to write annotations, read abstracts, translate, and write business letters, draw up contracts, etc.

2- mastering certain language knowledge (knowledge of phonetic phenomena, grammatical forms, rules of word formation, lexical units). Language knowledge is acquired throughout the course, since each topic or situation of communication is associated with specific language and speech means.

3- the formation of sociocultural knowledge, which introduces students to the culture of the people-carrier of the target language, helps to adapt to a foreign language environment, to avoid misunderstandings in communication. But at the same time, the main thing is not the memorization of facts, but the ability to compare the sociocultural experience of the people speaking the language being studied, with their own experience, with the cultural values of their country, which contributes to the formation of the general culture of students.

4- mastering a certain set of units of professional vocabulary, special terminology in a foreign language. The study of the language of a specialty requires the assimilation of a large number of terms and special concepts necessary for a future specialist. But for the time allotted for learning a foreign language at a university, it is impossible to master all the terminology, so it is very important for students to develop skills in working with special dictionaries, glossaries, and reference books in their specialty. [2, p. 336-337]

Traditionally, learning a foreign language in a non-linguistic university has been focused on reading, understanding and translating special texts, as well as studying the problems of the syntax of the scientific style. At present, it is necessary to shift the focus in teaching a foreign language to the development of speech communication skills on professional topics and scientific discussions, especially working on them does not prevent the development of skills, abilities and knowledge, since it is based on them. Oral speech in the form of education should be understood as listening and reading, understanding and reproduction of what has been heard or read in forms both oral, dialogue or monologue, and in writing. Thus, we are talking about the implementation of the speech act in the process of oral communication between two or more persons. The recording of the listened and the use of written text as a source of an oral speech act are easily accomplished in the conditions of an academic audience. [1, p. 150-160]

The essence of vocational-oriented teaching of a foreign language lies in its integration with special disciplines in order to obtain additional professional knowledge and the formation of professionally significant personal qualities.

This is where the main difficulty of implementing such studies in universities comes from. Teachers who teach foreign languages have received linguistic and pedagogical education and do not have specific professional vocabulary, often do not have an idea of the communicative needs inherent in this profession. Due to lack of experience and special knowledge, teachers face a number of difficulties: psychological, linguistic, methodical, etc. Also the problem is the lack of modern textbooks and manuals, lack of copying equipment. This creates inconvenience and difficulties, both in teaching and in the perception of educational material.

There are several ways to solve the difficulties:

- use the materials introducing the basic concepts of the specialty in a foreign language classroom, since often subject teachers do not pay enough attention to the basics of the profession;

- in the classroom in a foreign language to create situations in which students could use their theoretical knowledge in their specialty to solve practical problems;

- use materials already known to students, but presented from a different point of view;

- use materials already known to students, but presented from a different point of view;
- be prepared for the fact that students can correct the mistakes of the teacher;
- use the help of a subject teacher, both to prepare for classes and during them (“teaching as a team”).

Whatever method a foreign language teacher chooses, in any case, he is required to possess certain knowledge in this professional field, a desire to improve the teaching process, an interest in students' practical application of knowledge, both in the field of a foreign language and in the professional sphere, professionalism, creative approach to the implementation of the educational process. [3]

The scheme of teaching English spoken language in the specialty can be based on the following provisions:

- determination of communicative features for most types of texts of a given specialty and means of expressing these features, that is, communicative models;
- identification of oral signs and means of expression of these signs;
- comparison of means of expression and selection of models for their passive and active training;
- determination of the most complete list of communicative features and models of oral speech in the studied specialty and development of a system of exercises for their active training;
- analysis of various communication-oriented types of texts in this specialty, selection of certain types of texts for educational purposes, determination of their main communicative features, models, and development of an effective system of exercises for training selected structural units;
- the creation of a “base of preliminary knowledge” for the development of speech skills and abilities, that is, the selection and training of word-building, lexical and grammatical structures necessary for reading, understanding, listening and speaking;
- development and bringing to the degree of automation of the student training algorithms for all types of speech activity;
- verbal communication from monologue to dialogue, and, conversely, using tasks and games of a problem solving character. [4, p. 278]

Speaking about the system of exercises at the pretext stage, the teacher needs to remember about their general construction and dosage of difficulties: from one difficulty in one exercise to recognizing phenomena of similar type, cyclical repetition of the material being studied in small doses for a long time, bringing the skill to automaticity, on the complication of exercises, etc., although one of the main and indispensable conditions should remain a constant communicative orientation to oral speech in the framework of specific speech situations of teaching and learning field of activity. When working in a non-linguistic university, the teacher should be well acquainted with the peculiarities of the scientific and technical texts in the field of study and, if necessary, introduce students to them. First of all, this is the presence of special terminology, special general scientific vocabulary, specific service vocabulary, or other complex grammatical structures. [4, p. 278]

The basis for learning in a non-linguistic environment will be the text in a foreign language. The teacher must select those types of texts in the studied specialty that will help the student to realize the communicative possibilities of speaking. For example, you can distinguish between texts:

- by means of transmission: oral and written;
- by nature of presentation: description, message, story, reasoning, consideration and their combination in special types of texts, such as annotations, reviews, etc.;
- according to the degree of specialization and attitude to the addressee: research, such as monographs, scientific articles, tutorials, that is, articles and texts from textbooks, reference books, dictionaries, etc.

It is necessary to begin with the simplest descriptions and characteristics and the monological form of their processing at the very beginning. Then it is possible to study texts that are more complex in structure and style, but as soon as possible try to work out a student's algorithm for his activities in the teacher / audio and multimedia communication mode / student / student mode. It is also necessary to select professionally relevant material for work, take into account the learner's preliminary knowledge of the language and specialty, his age, purpose of communication, type of communication, level of training, etc. After selecting the word-building, lexical and grammatical structures necessary for mastering the studied texts, their training. One should constantly keep in mind the "dialogic" form of exercises, including when introducing vocabulary. It is also appropriate to train not only terminological and general scientific vocabulary, but also the official vocabulary of scientific prose and the modal-evaluative vocabulary of the oral form of communication. [5, p. 151-155]

The scientific text in English is characterized:

- language savings, expressed, for example, in the nominative nature of the sentence, features of terminological systems, special language stamps;
- original clarity (graphic means of division of the text and paragraph);
- details of the presentation (schemes, tables, repetitions, replacement of one structural unit by another).

Oral speech has other features - the predominance of simple sentences, situational incompleteness of segments of the phrase, special emotional coloring, etc., as described in the works of many linguists. Already at the stage of the primary training of speech act structures, it becomes necessary to compare the communicative features of a scientific text and oral speech in a given specialty. Some communicative signs and models that serve to express them remain in the passive vocabulary, others are actively trained. The grammatical basis of the oral act of communication should be a simple sentence and the most common types of complex sentences, which should not contain a large number of secondary members. A number of studied structures may be in the nature of cliches and phraseological units. In addition to the usual standard turns of speech and phrasal unity in colloquial speech, serving to greet, apologize, etc., we suggest actively introducing structures for expressing various speech actions — informative, motivating, evaluative, modal, contact, and etc. [6, p. 15]

It must be emphasized that the work on the creation of basic knowledge should take place, especially at the initial stage, on clear algorithms with the sound

of all the material. You can start working with reading the text, but you need to strive for the perception of information "by ear". Here, the use of "intonational reading" of modern intensive techniques can justify itself. And, of course, modern audio and multimedia should be more widely used.

The text as a basic learning unit in teaching a foreign language should, especially in the early stages and for students with poor knowledge, be voiced and listened to repeatedly and repeated in whole, in various blocks. Only then will the learner be able to learn how to identify the main theme of the text and its logical structure, which should be the basis of the communication act in the specialty. The main thing is to be able to correctly ask a question later (logically and grammatically) and more or less fully answer the question posed, that is, catch and support the conversation, remember the main problems and the logic of their presentation. Oral speaking communication-oriented exercises should include the following components:

- the presence (presentation) of the source material or model,
- (optional) explanation of the material or model,
- model imitation,
- reproduction of a particular model without change, with a change, by one person, in a communicative couple, etc.,
- own communication. [7, p. 422]

Teaching speech in a foreign language, especially in a specialty in a non-linguistic university, is a complex and time-consuming process, since the student's speech must contain elements of the corresponding textual genre, for example, a scientific style. The work of the teacher is facilitated by the fact that this speech can be close in many parameters to the teaching text of the text and having a smaller number of arbitrary situational possibilities. Many "life" situations can be "lost" in the audience when the transition from training exercises to dialogue is carried out. We can talk about listening, reading, retelling dialogues, completing them for a given situation or language material and compiling them according to one or another principle freely. You can use the full and partial reverse translation. The main thing is the ability to formulate the main topic of the problem, the ability to correctly describe, object, deny, search for the cause, etc. When developing skills of oral speech in a foreign language in the specialty, it is necessary to remember that its monologic element is not inferior to the dialogical. Therefore, the next step is to increase the volume of the monologue replica in the dialogue and later to purely monologue forms of oral speech — summaries, summarization, annotation, description of the scheme, phenomenon or process — up to recording what was heard that will be useful in taking notes and lectures. Naturally, this goal can be achieved only on the basis of communication-oriented textbooks and teaching materials. Of course, that in the classroom a foreign language develops the basic skill of oral communication, which can be fully realized in life. Other types of speech activity are also trained as they serve as the basis for the development of oral speech skills.

It should be noted that the presentation of the topic of the specialty in the foreign language exam cannot serve as a criterion for measuring the knowledge and skills of students in this field. It is rather one of the training exercises. Only in a conversation with a teacher or in a pair of "student-student", in posing questions, answering them, in determining the main topic of the proposed material,

annotations on it, etc. it is possible to ascertain the degree of preparedness of the student for the further use of a foreign language. [8, p. 208]

Thus, innovative technologies of teaching foreign languages in a non-linguistic university consist in the combination of traditional and intensive teaching methods based on the functional-communicative linguodidactic language model, and the development of an integrated system for teaching students speech communication on professional topics.

REFERENCES:

1. Андронкина Н. М. Проблемы обучения иноязычному общению в преподавании иностранного языка как специальности // Обучение иностранным языкам в школе и вузе. СПб., 2001. С. 150-160
2. Кучерявая Т. Л. Проблемы профессионально-ориентированного обучения иностранному языку студентов неязыковых специальностей [Текст] // Теория и практика образования в современном мире: материалы Междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, февраль 2012 г.). — СПб.: Реноме, 2012. — С. 336-337.
3. Матухин Д.Л. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку студентов нелингвистических специальностей, Язык и культура, № 2 (14), 2011
4. Алексеева И. С. Профессиональный тренинг переводчика: Учебное пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей. СПб.: Союз, 2001. 278 с.
5. Гуль Н. В. Подготовка студентов к чтению неадаптированной литературы // Лингводидактические проблемы обучения иностранному языку. СПб., 2001. С. 151-155.
6. Комарова Э. П. Структурно-композиционные характеристики научного текста // Новейшие методы преподавания иностранного языка студентам неязыковых специальностей вузов / М.: МГУ, 1991. С. 15
7. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. Учебное пособие. М.: ЭТС, 2001. 422 с.
8. Мильяр-Белоручев Р.К. Теория и методика перевода. М.: Московский лицей, 1996. 208 с.

УДК 372.8

Замятина Анастасия Эдуардовна
Елабужский институт КФУ
(Елабуга, Россия)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭОР В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ТЕХНИКЕ КУКЛОДЕЛИЯ

Аннотация. Данная статья посвящена вопросу организации смешанного обучения технике куклоделия. Целью нашего исследования является совершенствование технологического и дизайн-образования средствами электронного образовательного ресурса «Технология создания авторской куклы».

Ключевые слова: электронный образовательный ресурс, техника куклоделия, технология создания авторской куклы, технологическое образование.

Zamyatina Anastasia Ed.
Elabuga Institute of Kazan (Volga region) Federal University
(Elabuga, Russia)

USING THE ESM IN LEARNING NEEDLEWORK TECHNIQUE

Abstract. This article deals with the question of the organization of blended learning needlework technique. The aim of our research is to improve technological and design education by means of electronic educational resource «Technology of creation of the author's doll».

Key words: electronic educational resource, the technique of doll-making, the technology of creating an author's doll, technological education.

Высокий уровень развития общества и технологий требует сегодня от выпускника основного общего образования использования не только знаний в нестандартных ситуациях, но и создания новой конкурентоспособной продукции. Технологическое образование с его обновлениями в результате принятой Концепцией технологического образования [1] формирует обновленную технологическую культуру, культуру проектной и исследовательской деятельности. По мнению Люлина Дмитрия Владимировича, преподавателя специальных дисциплин ГБПОУ Богородского политехнического техникума [2], электронные образовательные ресурсы (ЭОР) делают процесс обучения более эффективным, повышают интерес обучающихся к учебным занятиям. На данный момент электронные образовательные ресурсы занимают особое место в образовании, являясь одним из самых перспективных методов информатизации учебного процесса, позволяют организовать смешанное обучение, что позволяет открывать принципиально новые методические подходы в системе образования в том числе и профессионального, более узкого направления. Сегодня ЭОР в технологическом и дизайн-образовании на уровне основного общего образования должны обучающимся дать возможность получить ещё профессиональные пробы в той или иной технологии или отрасли

производства. В нашем исследовании предметом изучения выступает техника куклоделия.

Куклоделие, как одна из технологий в современной жизни приобретает всё больше поклонников, коллекционеров и любителей создавать авторскую куклу. Взрослые художники-кукольники России объединились в Международную Ассоциацию кукольников, проводят ежегодные конкурсы, выставки, открывают школы кукольного мастерства, организуют интерактивные мастерские, обучающие курсы, открывают и разворачивают музеи кукол, выпускают журналы – каталоги международных выставок, индустрии кукол и прочие. Формирование навыков создания продукта творческой деятельности как авторского арт-объекта посредством техники куклоделия позволяет у обучающихся не только сформировать практические навыки, опыт работы в материале, но и провести исследовательскую и проектную работу.

Мастерство изготовления куклы дело серьёзное и очень увлекательное. В ходе фундаментального исследования мы определили, что программ по обучению школьников технологии создания авторской текстильной куклы очень мало, вербально-информационных средств обучения достаточно и даже рынок печатной продукции порой перенасыщен, но они не охватывают все вопросы и авторы-мастера кукольного дела зачастую не выдают всех своих секретов. И потом, финансовая составляющая данного хобби очень уж высокая: печатно-полиграфическая продукция высокого качества с цветными иллюстрация многим ученика непосильна. В этом ключе мы считаем, что педагогически целесообразно создание электронной образовательного ресурса и даже возможно цифрового по изготовлению авторской куклы.

С целью выявления актуальности и необходимости создания ЭОР по обучению техникам изготовления авторских текстильных кукол мы провели опрос среди будущих учителей технологии и бакалавров-педагогов дополнительного образования выпускных и предвыпускных курсов Елабужского института Казанского (Приволжского) федерального университета, который состоял из следующих вопросов:

1. Что лично вы вкладываете в понятие ЭОР?
2. Есть ли у Вас опыт обучения с помощью ЭОР? Если, да, то приведите пример.
3. Как вы думаете, можно ли освоить технику куклоделия с помощью электронного ресурса?
4. На ваш взгляд, обучение средствами ЭОР требует больших финансовых затрат или нет?
5. Какие технологии и виды кукол вы бы хотели изучить и получить опыт по изготовлению?
6. Каким на ваш взгляд должен быть электронный образовательный ресурс по изучению техники куклоделия? Приведите примерную структуру.
7. В своей практике вы встречали ЭОР по обучению технике куклоделия?
8. Где чаще всего вы берете информацию по интересующей технике и видам ДПИ?
9. Как вы думаете, удобно было бы получать всю информацию с одного источника (одного адресата), чем искать в большой сети Интернет?

Анкетным опросом были охвачены порядка 28 обучающихся. В ходе обработки результатов анкетирования мы получили следующие результаты: Под ЭОР студенты понимают обучение чему-либо через сеть Интернет, получение информации от преподавателя дистанционно, в электронном виде. Опрашиваемые имели опыт обучения с помощью ЭОР только в университете. На их взгляд технику куклоделия с помощью ЭОР освоить можно и это не будет требовать больших финансовых затрат. Большинство из студентов хотели бы освоить технику изготовления текстильных шарнирных кукол. По их мнению ЭОР должен содержать историю создания авторских текстильных кукол, виды текстильных кукол и технологию их изготовления. Анкетированные встречали только фото и видео мастер-классы, необходимую информацию находят в разных источниках сети Интернет и было бы удобно получить всю информацию с одного источника.

Полученные результаты социологического опроса еще раз подтвердили необходимость, актуальность и спрос на ЭОР по курсу ресурса «Технология создания авторской куклы». В соответствии с положением и требованиями к разработке, регистрации и размещения ЭОР в системе управления обучением Казанского (Приволжского) федерального университета на площадке Edu.kpfu.ru. Содержательное наполнение курса определяет рабочая программа дисциплины, которая состоит из моделей: Теоретические и исторические основы создания авторских кукол, Технологии проектирования и шитья текстильной авторской куклы, Технологии оформления и изготовления одежды и обуви для текстильной авторской куклы, общей трудоемкостью в 3 зачетные единицы на 108 часов. Перечень планируемых результатов обучения в соответствии с этапами их формирования тестируется в разнообразных формах контроля: реферат, лабораторные работы, творческое задание, посещение виртуального музея, написание эссе-рефлексия, сбор базы данных и прочие. Процедура оценивая настраивается в удобном режиме с элементами дифференцированного подхода в обучении. Итоговая и текущая ведомость формируется автоматически. Данные преимущества позволяют внедрять ЭОР в технологическом и дизайн-образовании на любой степени обучения.

Так как в современной системе образования возрастает роль информационных технологий, которые охватывают дополнительные возможности как для повышения качества и эффективности процесса обучения, так и для расширения сфер его применения. Быстрыми темпами развивается новая форма организации учебного процесса на основе принципа самостоятельного обучения ученика с помощью различных информационных ресурсов, мы приходим к выводу, что ЭОР в процессе обучения технике куклоделия необходим.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Концепция преподавания учебного предмета «Технология». URL: <https://docs.edu.gov.ru/document/c4d7feb359d9563f114aea8106c9a2aa>
2. Преимущества и недостатки использования электронных образовательных ресурсов в современном образовании. URL: <https://infourok.ru/preimuschestva-i-nedostatki-ispolzovaniya-elektronnih-obrazovatelnih-resursov-v-sovremennom-obrazovanii-2195983.html>

3. Молотобарова О.С. Кружок изготовления игрушек – сувениров. Пособие для руководителя кружков. - М.: Просвещение, 2015, 160с.
4. КуклоМастер. URL: <https://кукломастер.рф/articles/396102>
5. Латипова Л. Н., Латипов З. А. Интенсивные технологии в предметной подготовке будущего учителя технологии и предпринимательства в условиях перехода на ФГОС общего образования // Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал), 2013. - № 1. - С. 9. URL: <http://journal-s.org/index.php/sisp/article/view/120139>.
6. Latipova L. N., Latipov Z. A. CONTAINING MODEL FOR FORMING THE TECHNOLOGICAL CULTURE OF TRAINEES // Astra Salvensis. 2018.- Т. 6. - С. 314-328. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=681321>

УДК 378

Ігнатова Лариса Миколаївна
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»
(Харків, Україна)

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ОСОБИСТОСТІ ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕРНАЛЬНИХ ФОРУМІВ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Анотація. У роботі обґрунтовано необхідність формування інтернальності, впровадження до методики викладання інтернальних форумів як найбільш сприятливого методу самозанурення та самокритики. Розкрита значущість конкурентноспроможності як індикатора здатності до інновацій у професійній діяльності і соціальному житті. Автор пропонує конкретні методики та матеріали, що допоможуть навчити кожного учня чи студента вмінню керувати знаннями, розвивати творче мислення, подавати, пояснювати та відстоювати ідею інтернального навчання. Для всіх дорослих, які навчають і мають бажання вчитися і самовдосконалюватися.

Ключові слова: інтернальне навчання, інноваційна педагогічна діяльність, конкурентноспроможність, творче зростання, мислення, керування знаннями.

Игнатова Лариса Николаевна
Национальный аэрокосмический университет им. Н. Е. Жуковского «ХАИ»
(Харьков, Украина)

ФОРМИРОВАНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОЙ ЛИЧНОСТИ ПУТЕМ ПРОВЕДЕНИЯ ИНТЕРНАЛЬНЫХ ФОРУМОВ В УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Аннотация. В работе обоснована необходимость формирования интернальности, внедрение методики преподавания украинского языка интернальных форумов как наиболее благоприятного метода самопогружения и самокритики. Раскрыта значимость конкурентоспособности как индикатора способности к инновациям в профессиональной деятельности и социальной жизни. Автор предлагает конкретные методики и материалы, которые помогут научить каждого ученика или студента умению управлять знаниями, развивать творческое мышление, подавать, объяснять и отстаивать идею интернального обучения. Для всех взрослых, которые учат и хотят учиться и самосовершенствоваться.

Ключевые слова: интернальное обучение, инновационная педагогическая деятельность, конкурентоспособность, творческий рост, мышление, управления знаниями.

Ignatova Larisa Nikolaevna
National Aerospace university them M. E. Zhukovsky "KhAI"
(Kharkov, Ukraine)

Abstract. *The paper substantiates the necessity of formation of internality, introduction of the methodology of teaching of the internal forums as the most favorable method of self-immersion and self-criticism. The significance of competitiveness as an indicator of the ability to innovate in professional activity and social life is revealed. The author suggests specific methods and materials that will help teach each student or student the ability to manage knowledge, develop creative thinking, apply, explain and defend the idea of internal learning. For all adults who are taught and have a desire to learn and improve themselves.*

Key words: *internal learning, innovative pedagogical activity, competitiveness, creative growth, thinking, knowledge management.*

*У справжнього педагога –
найважче і найрадісніше життя,
трепетно хвилююча і водночас
складна творчість,
надзвичайно тонкі інструменти,
які вічно вдосконалюються
і якими він впливає на душу людську*
В.О.Сухомлинський

У глобалізованому світі третього тисячоліття шанс на успіх перед Україною відкриває лише ефективна реалізація її людського потенціалу. Як європейська за своєю цивілізаційною належністю нація, Україна у своєму розвитку має спиратися на людиноцентричну систему цінностей, за якою інтелект, освіта, професійний досвід, соціальна мобільність, одним словом, - **конкурентноспроможність** – головна складова національного багатства та основний ресурс соціально-економічного розвитку, індикатор здатності до інновацій у професійній діяльності і соціальному житті.

В основу розвитку інтересів людини, її прагнення жити і творити в гармонії зі своїми цінностями, з суспільством і природою покладено **Вічне Слово** як поштовх до максимального розкриття потенціалу людини, досягнення свободи особистості і водночас її готовності брати на себе відповідальність за себе, свою родину, місцеву громаду і країну.

Тому метою освіти як середньої, так і вищої є прилучення учнів через розвиток інтересу до читання, рідної мови до кращих мистецьких надбань людства, які є важливим чинником формування духовного світу особистості.

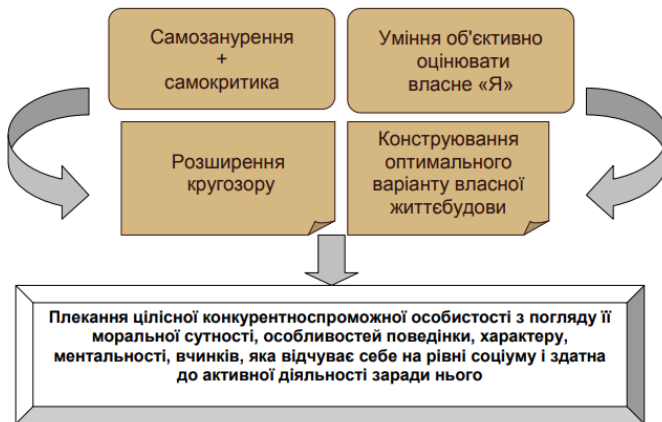
Досягнення цієї мети можливе за умови зміцнення акценту із процесу передачі знань на вироблення читацьких умінь, у єдності їхньої когнітивної складової (реагування на незнайомі слова, з'ясування їхнього значення, трактування змісту окремих виразів). Це формує конкурентноспроможну особистість – розвинену інтелектуально та духовно, емоційно виважену, самостійну, неординарну. Це надважливо в умовах сьогодення, бо сучасна молода людина повинна вміти аналізувати ситуацію, ставити цілі, планувати, проектувати й організовувати власну й колективну діяльність, рефлексувати.

Серед передумов, що стимулюють розвиток конкурентноспроможної особистості, самоусвідомлення посідає чи не найважливіше місце. Завдяки йому той, хто навчається, починає розуміти, як виконує свої обов'язки, вчиться порівнювати себе з товаришами, робить висновки щодо її відмінностей від ровесників – тобто відповідально сприймає свою особу у соціумі.

Самоусвідомлення дає змогу учневі чи студенту бути більш самостійним – виносити рішення щодо своїх вчинків, виявляти стійкість у поведінці, обдуманіше поводитися. Із розвитком цієї здатності з'являється можливість самостійно, на основі власних спонукань спрямовувати свою поведінку незалежно від зовнішніх впливів. У ході цього процесу народжується потреба самостійно здійснювати свої плани й наміри.

Ось чому розвиток самоусвідомлення потрібний не лише для виховання моральної поведінки, а й особистості у цілому. Завдяки зануренню «у себе» учень може стати співчасником навчально-виховного процесу й виконувати разом з педагогом поставлені завдання. Яким же чином визначається рівень самоусвідомлення? Найкраще - через **інтернальність** – схильність індивіда до усвідомлення своєї життєвої філософії. Варто практикувати в системі навчання інтернальні форуми як найбільш сприятливий метод самозанурення та самокритики. Також використовувати різні форми інтернальності: «Я-характер», «Я-спроможність», «Я-поведінка» тощо.

Модель інтернального навчання виглядає так:

Безумовно, кожен викладач прагне, щоб його заняття були змістовними, емоційно насиченими, відповідали б тенденціям сучасної освіти — особистісній і компетентісній зорієнтованості, розвивальності, діалогічності, спрямованості на використання інформаційних технологій тощо, а головне, — залишали яскравий слід у душі дитини. З огляду на те, що сучасне суспільство стало на шлях переходу до ринкової економіки й демократизації, перед педагогами постало питання: як найкраще підготувати учнів до демократичного та економічно продуктивного життя? Для учнів чи студентів

вищої школи у сучасних умовах головне завдання - навчитися ефективно відшукувати знання і критично мислити, сприймати нову інформацію, ретельно й критично її досліджувати, осмислювати різні погляди, піддавати певні ідеї м'якому скепсисові, перевіряти їх на можливість використання. Крім того, учні вважають, що більш як 25% тих видів діяльності, які будуть запитані у XXI ст., сьогодні ще немає, а ті, що вже є, істотно зміняться. Тому людям потрібні будуть абсолютно нові знання, уміння й навички. Першопричиною цих проблем стали інформаційний і технологічний вибухи у сфері інформаційного забезпечення, котрі спровокували екстраординарне виробництво інформації, а з технологіями CD та мережі Інтернет велика за обсягом інформація, зокрема матеріали найвідоміших бібліотек і всі можливі банки даних, стала приступною для всіх охочих.

Усе це наводить на думку, що за період навчання у школі вже неможливо буде передати дітям ту кількість знань, яка стане їм у пригоді протягом усього життя. Конкретна інформація, яку можемо дати нашим учням, становить тільки невелику частину будь-якої галузі знань.

Як же виховати тоді конкурентноспроможну особистість?

На допомогу приходять опосередкованість спілкування як золота ниточка, що з'єднує сам процес здобуття знань із життєвим досвідом на основі використання найсучасніших інформаційно-комунікаційних технологій, із самоусвідомленням особистістю значення свого «Я» для соціуму. Як поєднати ці парадигми? **Через інтернальність!**

Екстернальність – інтернальність – схильність індивіда до визначеної форми контролю. Якщо відповідальність за події, що відбуваються в її житті, людина бере на себе, пояснюючи їх своєю поведінкою, характером, спроможностями, то це – інтернальний контроль. Якщо домінує схильність приписувати причини того, що відбувається, зовнішнім чинникам (соціуму, навколишньому середовищу, долі або випадку), то це – екстернальний контроль.

Тож очевидно, що **лише інтернальне навчання дасть позитивні результати!**

При цьому завдання викладача чіткі і зрозумілі:

- формувати загальнонавчальні вміння учнів та студентів як основу інтернальної діяльності;
- на заняттях використовувати випереджальні завдання, які передбачають творчу діяльність учнів;
- формувати навички дослідницької діяльності та залучати учнів до виконання завдань творчого характеру;
- розвивати вміння учнів висловлювати власну думку, застосовувати різноманітні прийоми аргументування;
- вчити студентів планувати власні стратегії розв'язання пізнавальних проблем і оцінювати їх;
- практикувати роботу у блогах, на веб-сайтах, медіа-форумах;
- стимулювати учнів до оволодіння сучасними технічними засобами навчання та використовувати їх для отримання і передачі інформації;
- створювати проблемні ситуації вибору на основі життєвого досвіду;

• стимулювати учнів до самостійного творчого мислення через участь в інтернальних форумах.

Інтернальний форум полягає в організації вирішення різноманітних завдань, головною умовою яких є самозанурення. Відбувається діяльність на основі співробітництва учнів чи студентів з викладачем. Варто широко практикувати роботу з медіа-експресіями, що дає можливість зекономити час. Чудовим дидактичним засобом активізації пізнавальної і творчої діяльності, розвитку креативності і водночас формування певних рис особистості є медіа-проекування, джигсоу.

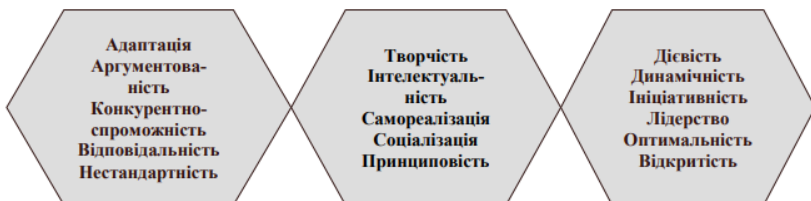
Участь в інтернальному форумі – це практика особистісно орієнтованого навчання і виховання в процесі конкретної праці учня, на основі його вільного вибору, з урахуванням його інтересів. Таким чином, даний вид діяльності – це цільовий акт творчості, самоусвідомлення, самодослідження, в основі якого лежать інтереси учня чи студента.

Отже, суть інтернальності - стимулювання інтересу учнів до певних проблем та через опосередковану діяльність, на практиці розв'язання їх конкретними діями.

Опосередкована міжособистісна комунікація передбачає зорієнтованість на суб'єктах спілкування і являє собою процес обміну повідомленнями і їх наступну інтерпретацію та вирізняє:

- **субтообистісний контакт** (як налаштованість індивідів на сприйняття матеріалу);
- **суб'єктну взаємодію** (як дію, що призводить до змін у поведінці і, їх діяльності, поглядах та установках);
- **міжособистісне спілкування** (як розуміння і узгодження дій, стратегії взаємин індивідів).

Опосередкована комунікативна взаємодія з елементами інтернальності під час роботи в малих групах, окрім обміну інформацією, сприяє консолідації думок і дій учнів, спонукає до утвердження толерантної культури групи (може бути реалізованою в проєктній роботі у вигляді мультимедійної презентації). Вона сприяє розвитку особистості, допомагає краще пізнати себе, розвиває вміння та навички, необхідні повноцінним успішним членам суспільства:

Взаємодія передбачає комунікацію учня (групи учнів) з незнайомим партнером (групою партнерів), оскільки первинна інформація поширюється за умови використання інформаційно-комунікаційних технологій (через блоги, конференції, дистанційне навчання).

Кожна із названих рівнів комунікації являє собою опосередковану взаємодію, оскільки спілкування відбувається не віч-на-віч, а через Інтернет-

технології. Така назва для навчального діалогу може сприйматися трохи дивно щодо реалії розвитку освіти, орієнтація на особистість учня потребує, можливо, й більш ефективних форм і методів залучення студента до діалогу з мистецьким явищем, до внутрішнього діалогу зі своїм читацьким «Я».

Моделюючи процес навчання, обираючи доцільні методи, прийоми і форми роботи, викладач виступає у ролі фасилітатора (розробляє алгоритм дій під час виконання завдань, допомагає учням усвідомити особливості власної поведінки та її подальший вплив на оточуючих). Саме тому заняття - це завжди міжсуб'єктна взаємодія студента і викладача (читача, аналітика, фасилітатора, тренера), яка спонукає обидві сторони до змін у діяльності, поглядах, ціннісних установках.

Найсучасніший комп'ютерний засіб навчання - мультимедіа, що ґрунтується на спеціальному апаратному і програмному забезпеченні. Одна з його беззаперечних переваг - можливість розробляти інтерактивні комп'ютерні презентації.

Презентація - це набір сторінок-слайдів, що послідовно змінюють одна одну, на кожній з яких можна розмістити текст, малюнки, схеми, відео- та аудіофрагменти, анімацію, використовуючи при цьому різні елементи оформлення. Робота з ними не потребує особливої підготовки викладачів та студентів.

Створення власного сайту (блогу) учнями з допомогою вчителя доцільне на уроці узагальнення матеріалу, під час розв'язання проблемних завдань.

Метод інтернет-конференції буде доречний на заняттях узагальнення знань. Розглянемо принципи проведення її на форумі.

Форум - інтернет-ресурс, популярний вид спілкування. Неодмінна умова якісного проведення конференції - наявність швидкісного інтернету. Бажано об'єднати студентів у дві групи, проте це ускладнить оцінювання їхніх робіт, бо вони будуть змушені працювати в парах.

Для роботи потрібно створити окремий форум. Слід пам'ятати, що в інтернеті існує дуже багато сайтів, на яких пропонуються різні види форумів, які автоматично створюються, залишається тільки внести основні характеристики для правильної роботи їх. Після цього треба продумати загальні правила конференції, обговорити їх із студентами.

Як показує сучасна освітня практика, інформаційні технології набули широкого розповсюдження: по-перше, як допоміжні засоби ефективнішого розв'язання традиційних дидактичних завдань (наприклад, різноманітні мислительні операції у процесі використання програмних пакетів підтримки лінгвістичної діяльності студентів з метою формування вмій і навичок виконання мовних вправ); по-друге, як засоби, що можуть повністю моделювати окремі види діяльності учня - тренінги, контроль знань, умій і навичок та ін. Перелічені вище засоби застосування інформаційних технологій у навчальному процесі допомагають педагогу заощадити час для виконання творчих робіт, що стимулюватиме і викладача, й учня до розвитку їхньої пізнавальної активності, інтелекту, інтуїції тощо.

Ведучи мову про підготовку школярів до дорослого життя, не можна не сказати про те, що перехід до сучасних моделей навчання немислимий без опанування сучасних інформаційних технологій, які відкривають доступ до

нетрадиційних джерел інформації (гіпертекстових і мультимедійних систем, конструктивістських середовищ). Як показує досвід, вони допомагають у реалізації інноваційного навчання (наприклад, метод проектів у дослідженні будь-яких мовних чи літературних питань) завдяки переходові від рутинних форм діяльності до інтелектуальних. Таким чином педагог отримує додаткові можливості перерозподілу часу на користь потрібного діалогу, організації співпраці, а для себе - власного творчого пошуку.

Природно, що найперспективнішим є той напрям використання інформаційних технологій, який допомагає у розв'язанні нетрадиційних дидактичних завдань, скажімо, таких, як опосередковане навчання на основі конструктивістських середовищ, мультимедійних і телекомунікаційних систем.

Основною умовою є не передача конкретного й обмеженого обсягу знань, а пробудження пізнавальної активності учнів, осмислення запропонованого теоретичного та практичного матеріалу й далі - аналітичного добору максимуму інформації з погляду функціональності та практичної запитаності. Отже, у процесі навчання дається настанова на індивідуальний пошук (іноді колективний) і добирання найбільш цінного, корисного й потрібного матеріалу в навчальному інформаційному блоці.

Поєднання медіа-ресурсів з інтернальним навчанням впливає на розвиток життєтворчості для подальшої реалізації особистості в соціумі.

Головні завдання, які треба намагатися реалізувати під час поєднання «живого спілкування» з комп'ютерно орієнтованими системами, - такі:

- розкрити практичну значущість виучуваного матеріалу,
- активізувати процеси самопізнання на основі проведення учнівських дослідницьких робіт,
- розвинути інтелектуальні вміння,
- формувати комунікативні навички й навички інформаційної культури.

Отже, опосередковане навчання на основі інтернальності має бути в епіцентрі змін у новочасній освітній системі й має стати стратегічною основою для постійної освіти особистості протягом усього її життя.

Але... Не слід забувати викладачу, що діти копіюють нас, тож ми, педагоги, маємо якнайшвидше опанувати «ази» роботи мережевої взаємодії для того, щоб стати тим самим диригентом, координатором, компетентним фахівцем у використанні ІКТ.

Робота у блогах, на сайтах – це заочні типи інтернальної діяльності, але я акцентую увагу на так званому «живому» спілкуванні, що спирається на використання медіа-технологій.

Отже, **інтернальне навчання на основі поєднання медіа та «живої» взаємодії** - це нове слово в сучасній педагогіці, яке сприяє осучасненню, динамічності, інноваційності навчально-виховного процесу.

Зважаючи на нові підходи до вивчення української мови, перспективи подальшої роботи я вбачаю ось у чому:

- стимулювати учнів та студентів до інтернальності;
- використовувати інноваційні методи, засоби навчання;
- сприяти самовираженню кожної особистості, використовуючи розвивальний потенціал заняття;
- через упровадження в практику життєтворчих методів створити умови для розвитку індивідуальності кожного учня чи студента;

- відстежити взаємозв'язок сучасних навчальних технологій з різними формами організації занять;

- використовувати можливості самоінтеграції на нестандартних заняттях для розвитку дослідницьких і творчих здібностей учнів.

Такі види навчання сприяють самозаглибленню дитини, спонукають її до постійної творчості, до самовдосконалення, саморозвитку та самореалізації.

«Кожна людина – проект світу і смислу, несе в собі особливу місію». У цих глибоких за змістом словах закладена проектна сутність життєтворчості – серцевини інтернального навчання, яке зорієнтоване у майбутнє, коли перед людством стоїть завдання – створити собі нову якість буття, оскільки **бути людиною, конкурентноспроможною особистістю – означає стати нею**, і це нескінченний процес самотворення.

На сучасному етапі освітньої діяльності особливого значення набуває проблема проектування нових життєвих стратегій, компетентності, посилення гнучкості й мобільності соціальної поведінки, адже чим вищий життєвий ресурс людини, чим ширші її соціальні можливості, тим легше їй здолати кризові настрої, оволодіти власним життям.

- **Тож внутрішню структуру інтернальних форумів можна бачити** самообліку сильних та слабких старін своєї діяльності;

- критичне ставлення до будь-якої отриманої інформації, вироблення особистої позиції в процесі здобування певних знань;

- гнучкість застосування знань, умінь, навичок в умовах нових змін;

- уміння творчо розв'язувати різноманітні проблеми на основі здобутих самостійно знань;

- презентація, обґрунтування та захист отриманого результату;

- знаходження нестандартних нових рішень на основі самостійно здобутих знань;

- використання для отримання інформації різноманітних баз даних, джерел інформацій;

- уміння використовувати нові технології інформації та комунікації;

- адекватне оцінювання значення здобутих знань у своїй діяльності;

- уміння співпрацювати з іншими людьми, здобувати знання шляхом колективної діяльності;

- прийняття рішення на основі співробітництва, толерантне ставлення до опозиційної точки зору;

відповідальність **такою**:

- розуміння особистих потреб на підставі самоаналізу, самопізнання,

- за організацію своєї діяльності.

Упровадження у систему роботи інтернального навчання, спрямованого на формування оптимістичної людини з чіткою громадянською позицією сприятиме поліпшенню якості навчальної практики, загальним кінцевим результатом якої будуть люди з компетенціями, необхідними для активної роботи, підтримки національної конкурентноздатності України на теренах освоєння прогресивних інформаційних і комунікаційних технологій.

Тож треба осучаснюватися, модернізуватися, намагатися йти у ногу з часом – лише за таких умов вихованці побачать приклад людей нової генерації, щоб наслідувати наші вчинки, поведінку та життєвий оптимізм!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Брыксина О. Ф. Конструирование урока с использованием средств информационных технологий и образовательных электронных ресурсов // Информатика и образование, 2008. - №5. – С. 34 – 38.
2. Вовк Л. П. Педагогічна традиція у системі освітніх інновацій // Пульсар. – 2005. - № 9. – с. 45-47.
3. Ворошилов В. Свою методику аналізує учитель // Директор школи. – К., 2009. - №7. – С. 36.
4. Донченко Т. К. Уроки мови та літератури мають стати уроками словесності // Дивослово. – 2007. - № 4.
5. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод, посіб. авт. уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н.; 2006. – 136 с.
6. Конаржевський Ю. А. Аналіз уроку. М.: Просвещение, 2007.
7. Методика навчання рідної мови та літератури в середніх навчальних закладах. За ред. М. І. Пентиліук та інш. К.: Ленвіт, 2009.
8. Пентиліук М.І. Особливості технології уроку // Дивослово. – 2005. - №4.
9. Пехота О. М., Кітченко А. З. та ін. Освітні технології. – К.: А. С. К., 2006.
10. Родигіна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. – Х.: Вид.гр. «Основа», 2005.
11. Формування самоосвітньої компетентності учнів / К. «Шкільний дім », 2008. – 128.
12. Щербань Т. Модель компетентного випускника. Завуч. – 2005. - №28.

УДК 371.01

Kosmaganbetova Gulnara
S. Seifullin KATU
(Astana, Kazakhstan)

PSYCHO-DIDACTIC PRINCIPLES OF TEACHING TO A PROFESSIONALLY-ORIENTED FOREIGN LANGUAGE

Abstraction: *The article discusses approaches to learning a foreign language at a technical university. The main objectives of the modernization of vocational-oriented teaching of a foreign language are identified, recommendations are given on how to improve innovation activity. Teaching a foreign language to undergraduate degree at a technical university is considered as an indispensable component of professional training, and proficiency in a foreign language is one of the indicators of the degree of general education of a modern person. In this case, learning a foreign language has multi-purpose.*

Keywords: *Principles of learning, the process of learning a foreign language, intercultural communication*

Космаганбетова Гульнара Кайроллаевна
КАТУ им. С.Сейфуллина
(Астана, Казахстан)

Аннотация: *В статье рассмотрены подходы к обучению иностранному языку в техническом университете. Выявлены основные задачи модернизации профессионально-ориентированного обучения иностранному языку, даны рекомендации по совершенствованию инновационной деятельности. Обучение иностранному языку бакалавриата в техническом университете рассматривается как обязательный компонент профессиональной подготовки специалиста, а владение иностранным языком - как один из показателей степени общей образованности современного человека. В данном случае обучение иностранному языку носит многоцелевой характер.*

Ключевые слова: *принципы обучения, процесс изучения иностранного языка, межкультурное общение.*

In modern psychological and pedagogical science, most researchers distinguish three paradigms of vocational education: cognitive, activity, and personal.

According to the cognitive paradigm, the goal of learning reflects a social order for the quality of knowledge and skills. Pedagogical concepts of this paradigm: traditional, academic, reproductive. At the same time, students are the object of pedagogical influence, the authoritarian style of relations between the teacher and students prevails.

In accordance with the activity paradigm, training should ensure the success of social, labor, and artistic activities. The formation of knowledge, skills and abilities, a generalized system of mental actions and practical actions is the goal of learning. The use of this model is justified in the study of professional special

disciplines, in the process of industrial training. Information technology and control in the form of test tests dominate in training.

For the personality paradigm, the main thing is the continuous development of the student's personality, psychological support for education, and assistance to students in self-determination and self-realization. The purpose of training is the formation of meta professional qualities that ensure the successful mastering of new types of activity, professional mobility, and self-regulated learning. The psychological and pedagogical merits of personality-oriented education are indisputable, but in modern political and sociology-economic conditions it is difficult and expensive from a state-managerial position, but not technologically secure from pedagogical position.

Thus, at present, the model of professional development, focused on the personal characteristics of an employee demanded by modern production, is replacing the adaptive model of training specialists aimed at implementing specific actions — dynamic professionalism as an integrated ability to plan and organize their activities independently make decisions and take responsibility for them. The uncertainty of the modern post-industrial society necessitates the training of universal workers who own generalized ways of performing professional functions, possessing a “portfolio of competencies” and professionally significant qualities, transforming the value of higher technical education [1].

In this connection, the problems of designing and modeling the professional activities of future specialists become important. As is known, modeling is widely used in scientific research, but this method does not find wide and systematic use in teaching students. In combination with other methods, modeling allows you to give students more complete knowledge, provides a high scientific level and creative nature of training. At the same time, this method is poorly studied, and the experience of its use in technical universities has not found its analysis, synthesis and systematization.

The modeling of professional activity in the educational process is its reflection in the content of training and in real educational activity, which, firstly, gives students a correct and complete picture of the holistic professional activity (from goal-setting to self-analysis of the process and results) and second, it allows them, in the process of learning, to master ways (actions, operations) so fully as to ensure a smooth transition to the real fulfillment of their job duties (professional functions) [1].

The purpose of vocational education is to prepare a highly qualified specialist who is able to navigate in a rapidly changing production environment, who is able to think creatively, independently acquire knowledge and apply it to solve practical problems.

As E.A.Mambetkazyev rightly emphasizes, along with academic success, it is equally important today that specialists have a number of other qualities, namely:

- had well-developed oral and written communication skills;
- understood the basics of mathematics and the natural sciences;
- mastered the skills of working with information technology;
- critically thought;
- felt the need for continuing education;
- able to work in groups;

- were creative and initiative, disciplined, capable of permanent work, requiring considerable effort;
- got job satisfaction in a healthy competition;
- demonstrated their cultural sensitivity, including at the international level;
- result oriented and not afraid to make independent decisions.

To enter the information society, we need comprehensively developed people with interpersonal skills, who do not need permanent leadership, are able to act in conditions of uncertainty, to independently search for solutions to complex problems included in the philosophy of continuing education.

Of course, the industry needs professionals. But a pure professional, not sensitive to others, unable to work in a group, unable to share knowledge creates more obstacles than benefits a modern enterprise [2].

Due to the fact that a foreign language in a technical college is one of the basic disciplines that form the theoretical basis for the study of specialized disciplines, in this connection, the requirements for the quality of knowledge and the level of training in this subject increase. Therefore, the goal of professionally oriented foreign language teaching at a technical university is to form a knowledge system as a basis for further professional training of future specialists. The goal determines the end result of professionally oriented learning of a foreign language.

V. A. Sitarov, having considered various classifications of the principles of teaching, concludes that there is no universal classification, although there are classical principles that are recognized by the authors. These principles can be combined into the following 4 groups: methodological (philosophical), scientific, and psychological (principles for taking into account age characteristics, personality psychology, groups, etc.), didactic proper (principles of accessibility, visibility, individualization, etc.) [3, p. 214].

Learning real communication is impossible without knowledge and skills in the field of the culture of the people whose language is being studied, the characteristics of everyday life, and social relations in society. It is important to teach speech communication taking into account and in accordance with the stereotypes of communication adopted in society. Any speech action in the second language is due both to the system of the language being studied, and in relation to one language system (native) to another (studied) language [4, p. 27].

E. I. Passov identifies five principles of communicative teaching of communication: the principle of verbal and cogitative activity, the principle of individualization, the principle of functionality, the principle of situationality, the principle of novelty.

The principle of situational performs the function of speech stimulation. The communicative situation makes it possible to independently determine the content of your statement, i.e. act as they would in real communication. To prepare the student for the heuristic of communication, to develop his ability to respond adequately only through the constant change of these components. Variation of types of tasks, educational material, and types of educational work is intended to ensure the mobility of speech skills, which is achieved through the development of skills of spontaneous speech, the ability to paraphrase, the ability to combine the information received, etc. [5, p. 19].

One of the most important general teaching principles of teaching foreign languages is the principle of a student-centered orientation of learning. The main

content of the principle of personality-oriented orientation of teaching foreign languages lies in the consistent activation of each student's intellectual abilities, knowledge and speech experience, his emotions and moods, as well as the development of these personality parameters.

The second general didactic principle, which is especially important in the organization of a modern academic subject, is the principle of consciousness. The skills and abilities of language skills are formed on a conscious basis.

Modern integration processes and the intensification of countries' interaction in the conditions of an open and interconnected world push foreign languages into educational priorities, into an obligatory competence component of the modern specialist's model, into an effective tool for preparing the young generation for life in the new conditions of international interaction and cooperation [6, p.24].

Formation of the ability to participate in intercultural communication should occupy a central place in the educational process. The term "intercultural communication" is quite widespread in modern methodical science and its interpretation is given very clearly. This term defines an adequate mutual understanding of two participants in a communicative act belonging to different cultures. It is this statement of the goal of learning that meets the requirements of foreign languages at the present stage of development of society [7, p. 177].

The sociolinguistic level of language learning contains rich reserves for the humanistic, spiritual development of the student's personality. In today's world, the study of languages is important as a means of comprehending the mentality and culture of other nations, which ultimately should lead to mutual enrichment of cultures and mutual understanding of peoples. From this point of view, the internationalization of the individual through the study of a foreign language and culture can be viewed as a path to national-cultural self-identification. It is not by chance that the main principles of UNESCO, which are the basis of numerous projects of the Council of Europe related to education, are the principles of "multilingualism" and "multiculturalism", which provide academic mobility of young people.

Language learning in the context of vocational orientation is an educational and evolving process, during which the scope of activities – interpersonal communication and professional communication in a foreign language play an essential role, both cultural deletions and cultural convergence manifest themselves. As a result of this, a certain third culture emerges, characterized by a new look at one's own personality and an intermediate position between the native and foreign culture.

REFERENCES:

1. The concept of development of education of the Republic of Kazakhstan until 2015 // Bilim-Education, 2000. - № 1 (5). - pp. 82-104.
2. The message of the President of the Republic of Kazakhstan – the Leader of the Nation Nursultan Nazarbayev to the people of Kazakhstan "Strategy" Kazakhstan-2050 "is a new political course of the established state." - Astana, 12/14/2012.
3. Towards a knowledge economy through innovation and education. Lecture of the President of the Republic of Kazakhstan N. Nazarbayev at the L.N. Gumilyov Eurasian National University. - Astana, 2006.

4. Belbotaev A., Bulanbaeva J. Manual for the study of the state language. - Almaty: Globus, 2007 - 216 p.
5. Verbitskaya L. A. Globalization and internationalization in education and the importance of learning foreign languages. // World of the Russian word, 2001. - №2. - С. 15.
6. In the world of methodology. Republican scientific-methodical manual. Almaty, 2008. - 362 p.
7. Badambaeva G. A., Esenzholova R. D., Kantsev A. N., Masgutova S. S., Abdykalykova A. Zh., Pavlenko V. K. Methodology of teaching Russian language in the main classes of the Kazakh school. A., 2001, 235 p.

УДК 371.01

Космаганбетова Гульнара Кайроллаевна,
Саматанова Айтбала Рахмановна
КАТУ им. С.Сейфуллина
(Астана, Казахстан)

ТІЛДІК БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДА ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ ТӘСІЛДЕУ МАҚСАТЫНДА СТУДЕНТТЕРДІ ТИІМДІ ТЫНДАЛЫМҒА ҰЙРЕТУ

Аннотация: Мақалада техникалық университетте шет тілін үйрену тәсілдері қарастырылады. Кәсіби бағытталған шетел тілін жаңаша оқытудағы негізгі мақсаттары анықталып, инновациялық қызметті жетілдіру бойынша ұсынымдар беріледі. Техникалық жоғары оқу орнында шет тілін бакалавр дәрежесінде оқыту кәсіптік оқытудың ажырамас бөлігі, сондықтан шет тілін білу қазіргі адамның жалпы білім деңгейінің көрсеткіштерінің бірі болып табылады. Бұл жағдайда шет тілін үйренуде бірнеше мақсатты айқындау керек.

Түйін сөздер: оқыту қағидалары, шетел тілін оқытудың үдерісі, мәдениетаралық қарым-қатынас

Kosmaganbetova Gulnara, Samatanova Aitbala
S. Seifullin KATU
(Astana, Kasachstan)

TRAINING AUDITING WITH COMPETENCE APPROACH IN LANGUAGE EDUCATION

Abstract: Approaches to teaching a vocational-oriented foreign language at a technical university is considered in the given article. Since reading and listening as receptive activities require learning more words, this stage could contribute to the expansion of the receptive vocational-oriented vocabulary of students. The current socio-economic situation requires high demands on professional foreign language proficiency as a condition for successful international cooperation, which is a natural consequence of the objective globalization process. In this case, a foreign language is a means of personal growth and professional competence of a bachelor training at a technical university.

Key words: principles of learning, teaching listening in the process of learning a professionally-oriented foreign language

Қандай да бір тілде сөйлеуді үйрену үшін оның жүйесін меңгеру қажет. А. А. Алхазивилидің айтуынша, "тілді оқытудың соңғы мақсаты оның жүйесін меңгеру емес, осы тілде сөйлеу әрекеттерін меңгеру болып табылады. Өйткені адам сөйлеуді, жазуды, оның не айтқанын немесе осы тілде оқығанын түсіну үшін тілді үйренеді. Нақты жағдайларды талдау технологиясы (кейстік әдіс) талдау дағдыларын дамытуды, шешім қабылдауды көздейді, бұл "шынайы өмірлік жағдайларға дайындық" [1, с. 112-116].

Қазіргі уақытта ерекше назар аударатын мәселердің бірі тыңдалымға үйрету жатады. "Тыңдалым" термині "түсінікпен тыңдау" немесе "сөйлеуді есту

арқылы түсіну"дегенді білдіреді. Тыңдалымды іс-әрекет ретінде және қабілет ретінде қарастыруға болады. Сөйлеу қабілетінің бір түрі ретінде тыңдалым оның басқа түрлерімен тығыз байланысты.

Ең алдымен, бұл сөйлеу қабілетімен байланысты. Сөйлеу қабілетін тыңдалымсыз үйрену мүмкін емес. Сол негізмен кері тәуелділікті орнатуға болады. "Сөйлеу қабілеті"және" тыңдалым қабілеті "- "ауызша сөйлеу" деп аталатын бір құбылыстың екі жағы. Тыңдау және сөйлеу - бір құбылыстың тек екі жағы ғана емес, - бұл өзара байланысты, өзара шарттасқан және бір-біріне өзара ықпал ететін компоненттер, бір механизмнің, оның орталығы ішкі сөйлеу болып табылады.

Тыңдалым ұғымы дыбыстап сөйлеуді қабылдау және түсіну процесін қамтиды. Тыңдалым, сөйлеу қабілетімен қатар, шет тілінде қарым-қатынас жасау мүмкіндігін қамтамасыз етеді. Тыңдалым дағдысы сөйлеуді қабылдау барысында ғана қалыптасады. Бұл ретте, әр түрлі қарқынмен, әр түрлі интонациялық ресімдеу мен әр түрлі дұрыс деңгейде сөйлеуді түсіну қажеттілігі бар. Әр түрлі, тіпті ең төменгі, шетел тілінде тыңдалымды меңгеру деңгейі сөйлеу қызметінің осы түрі үшін негіз болатын бірқатар операциялардың қалыптасуын болжайды: 1) дыбыс ағынын тану; 2) тыңдалымға арналған мәтіннен бірліктердің мәнін қабылдау; (И.А. Зимняя) [2].

Тыңдалым екі процесті қамтиды – дыбысты есту және түсіну, бір жағынан, осы құралдардың мағыналық мәндерін талдау және синтездеу нәтижесі, екінші жағынан, тілдің материалдық құралдарын талдау және синтездеу. [3].

Тыңдалымға үйрету сәтті және тиімді өту үшін ол дәйекті түрде жүзеге асырылуы тиіс, аудиоматериалдар және олармен жұмыс істеу тәсілдері білім алушылар деңгейіне сәйкес келуі тиіс, ал үйрету барысында коммуникативтік бағыт болуы тиіс [4, с. 153].

Тыңдалымға үйрету сәтті және тиімді өту үшін ол дәйекті түрде жүзеге асырылуы тиіс. Аудиоматериалдар және олармен жұмыс істеу тәсілдері білім алушылар деңгейіне сәйкес болуы тиіс, ал оқыту коммуникативтік бағытта болуы тиіс. Тыңдалым барысында тыңдаушы күрделі перцептивті-мнемониялық қызметті және талдау, синтез, дедукция, индукция, салыстыру, қарсы қою, абстрагирлеу, нақтылау және т. б. ой операцияларын орындайды.

Тыңдалымның жетістігі объективті де, субъективті де факторлармен анықталады. Объективті факторлар ұсынылған мәтіннің ерекшеліктерінен және оның қабылдауы ететін шарттардан құралады.

Субъективті факторлар тыңдаушының психикасының ерекшеліктерімен және оның дайындық деңгейімен анықталады. Тыңдау үшін мәтінді іріктеу кезінде оның тілдік ерекшеліктерін, мазмұндық сипаттамасын және композициялық ерекшеліктерін ескеру қажет.

Білім алушының психикалық ерекшеліктерін бағалау кезінде, ең алдымен, оның сөйлеу есту қабілеті, назары мен есі, сөйлеу болжамына және ықтималдық болжауға қабілеттілігі, ішкі сөйлеудің даму деңгейі ескеріледі. Тыңдауды қалыптастырудағы маңызды шарт мотивация болып табылады.

Егер тыңдаушы тыңдау қажеттілігін сезінсе, бұл оның психикалық әлеуетін барынша жұмылдыруға әкеледі, яғни сөйлеу есту және сезім

мүшелерінің сезімталдығы шиеленіседі, неғұрлым мақсатты назар аударылады, ойлау процестерінің қарқындылығы артады.

Тіл үйренуге деген уәждеме жасау үшін, атап айтқанда, тіл мен әлем туралы жаңа таным ретінде тыңдалымға деген қажеттілік қарым-қатынасқа белсенді қатысу ретінде аудиотекстерді дұрыс таңдау маңызды болып табылады. Ал өте қиын мәтіндер студенттердің көңілін көтеріп, олардың табысқа деген сенімін жоғалтуы мүмкін. Тым жеңіл аудиомәтіндер да қажет емес.

Қиындықтарды жеңу сәтінің болмауы жұмысты қызықты және тартымды етпейді. Ол тілге үйрету барысында дамытушы фактор бола алмайды. Соңғы уақытта әдістемедің ортасында тілді оқыту кезінде елтану аспектісіне сүйену маңызды екенін айтады.

Егер тыңдалымға арналған мәтіндер оқытылатын тілдің елі, халқының өмірі мен әдет-ғұрпы, мерекелер мен салт-дәстүрлері туралы мәліметтерді қамтыса, онда олар ой-өрісін дамытып, басқа халықтарға деген сүйіспеншілікті тәрбиелейді. Тіл үйренуге уәждемені жасаудың тиімді құралдарының бірі жастар мәселелеріне арналған мәтіндер болып табылады. Нақты оқу міндеттеріне байланысты және ақпаратты толық түсіну белгісі бойынша тыңдалымның екі түрі ерекшеленеді: толық түсінікпен тыңдалым және мәтіннің негізгі мазмұнын түсінумен тыңдалым. Тыңдалым мәтіндері бейтаныс лексика мен сөйлемдерді қамтымайды. Мәтіннің негізгі мазмұнын түсініп тыңдау кезінде студент мәтінді жалпы түсінуге ұмтылуы тиіс. Тыңдалымның екі түрін табысты меңгеру үшін студент дауыстап берілетін ақпаратты нақтылауды немесе түсіндіруді көздейтін қайта сұраудың формулаларын пайдалана білуі керек: бұл мәселені тағы бір рет қайталаңыз.

Тыңдалым оқытудың басынан бастап сөйлеу қарқыны қалыпты болуы керек. Хабарлаудың ұзақтығы 3-5 минуттан аспауы тиіс (көру тіреуінсіз), өйткені психологтардың деректері бойынша тыңдауда шаршау көру қабылдағаннан әлдеқайда ерте келеді.

Қазіргі заманғы әдістемедің тыңдалым мақсаты және оқыту құралы ретінде әрекет ете алады. Тыңдалым оқыту құралы ретінде жаңа тілдік және тілдік материалдармен танысуды қамтамасыз етеді. Ол сөйлеу қызметінің барлық басқа түрлерінде дағдылар мен іскерлікті қалыптастыру құралы ретінде әрекет етеді, сөйлеудің қол жеткізілген деңгейін қолдауға ықпал етеді, сондай-ақ аудитивтік дағдыларды қалыптастырады. Диалогтік сөйлеуді есту арқылы қабылдау мен түсінуді үйрету барысында репликада-сұрақта интонациялық орталықты дұрыс бөле білуді дамыту маңызды. Егер білім алушы өзі диалогқа қатысса, мұндай қабілет дұрыс жауап беру үшін қажет. Сондықтан білім алушы дұрыс жауап беруді үйренуі керек, мынадай сұрақтарға: "сұрақта қандай сөз жауапты анықтайды, яғни логикалық стресс қандай сөзге түседі". Тыңдалымды дамытуда эквивалентті ауысулар механизмін қалыптастыру үлкен рөл атқарады. Эквивалентті ауыстыру-бұл тыңдаушының қабылданған хабарды сөзбе-сөз қайталамай, мағынаны беретін басқа сөздермен ауыстыру қабілеті. Бұл механизм ішкі сөйлеу және олардың ұйығуы кезінде ойлау үрдістерінің жеткілікті жылдамдығын қамтамасыз ету үшін қажет, бұл тыңдау үшін маңызды. Мұнда жұлын компрессиясы жатады. Баламалы ауысулар механизмін қалыптастыру мынадай тапсырмаларды

орындауға ықпал етеді: "мәтіннің (абзацтың) мазмұнын бір сөйлеммен бер" немесе "мәтінге тақырып ойлап тап".

Әдістемеде тыңдалымға үйрету барысында визуалды (бейнелеу) және вербалды тіректер бөлінеді. Визуалды тіреулерге студенттер мәтінді тыңдау кезінде пайдалана алатын карталар, суреттер, фотосуреттер, схемалар мен материалдар жатады. Тағы бір түрі-вербалды тіректер. Олар тыңдаушыға ұсынылған әдіске, мысалы, аудиомәтінге сәйкес мәтінді ауыстыруға мүмкіндік беретін негізгі сөздер, жоспар, әртүрлі сауалнамалар түрінде ұсынылуы мүмкін.

Осылайша, тыңдалым нақты мақсатқа ие болады. Оның тиімділігін бақылау оңай, өйткені ішкі ойлау қызметі сыртқа шығарылады.

Тыңдалған хабарламаның мазмұнын түсінуді бағалау критерийлері ең алдымен тыңдаушының мәтінді қабылдау кезінде туындаған коммуникативтік ниетін, орнатуды іске асыру қаншалықты мүмкіндігінен байланысты. Тыңдаушыны орнату негізгі және жеке маңызды ақпаратты түсінумен, тәжірибелік іс-әрекет үшін немесе құрдастары ұжымында қарым-қатынас үшін құнды мәліметтер алумен байланысты болуы мүмкін. Осыған байланысты тыңдалған мәтінді түсінгенін тексеру үшін тапсырмалар үш түр болуы мүмкін:

Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсінуге арналған тапсырмалар;

- қабылданған ақпаратты шығармашылық өңдеуге арналған тапсырмалар;

- қарым-қатынаста және басқа да қызмет түрлерінде алынған мәліметтерді пайдалануға арналған тапсырмалар.

Қабылданған ақпаратты шығармашылық түрде қайта өңдеуге, студенттердің белсенді ойлау жұмысына, жалпы мазмұнға, жеке мәселелерге қатысты өз көзқарасын білдіруге, автордың тұжырымдарына келесі тапсырмалар жатады: әрекет етуші тұлғаларды сипаттаңыз, автордың әрекет етуші тұлғалар мен оқиғаларға қатынасын анықтаңыз, оқиғалар мен әрекет етуші тұлғаларға қалай қарайтынын айтыңыз.

Тапсырмаларды орындай отырып, студенттер тек оқытушыға ғана емес, сонымен қатар бір-біріне жұппен, үштікпен, топпен жұмыс істей отырып, бір-біріне жүгінеді. Аталған тапсырмаларды орындау тек қана сөйлеуді есту арқылы түсіне білуді қалыптастырып қана қоймай, сонымен қатар түсінуді куәландырады, демек, бақылау функциясын де орындайды. Оқу және тыңдалым іс-әрекеттің рецептивті түрлері ретінде көптеген сөздерді меңгеруді талап ететіндіктен, бұл кезең студенттердің рецептивті сөздігін кеңейтуге өз үлесін қосуы мүмкін. Тыңдалым түсінгенін тексеру мақсатында бақылаудың тестілік түрлерін қолдануға болады. Олар бір мезгілде барлық аудиторияны қамтуға мүмкіндік береді. Бақылаудың тестілік түрлеріне альтернативті тест (иә - жоқ; дұрыс - дұрыс емес), көпше таңдау тесті (3-4 тұжырымнан - бір дұрыс, қалғандары алаңдататын) және толықтыру, қалпына келтіру тесті (closeprocedure) жатады. Тест тапсырмаларын қолдану кезінде оқытушы келесі артықшылыққа ие болады. Ол барлық студенттерді бір уақытта жұмысқа тартып, әр адамның нәтижелерін бағалай алады, өйткені студенттер орындауларды символдармен жазады, мысалы, көпше таңдау тесттері: 1а, 2с, 3b және т.б.).

Сондықтан, тыңдалымға үйрету шет тілді сөйлеуді қабылдау мен түсінуге үйретуді көздейді.

Шетел тілінің оқытушысына нақты мамандық бойынша оқу материалдарын ғана емес, сонымен қатар мамандық тілін, яғни арнайы терминологияны үйрену ұсынылады. Тәжірибе көрсетіп отырғандай, шет тілі оқытушыларына мамандық негіздерін, сондай-ақ тақырыптық мәтіндерді бағдарлай отырып, базалық кәсіби лексиканы оқып-үйренуге ұмтылу қажет. Сонымен қатар, базалық білімнің болмауы және мамандық негіздерін түсінбеу аударма кезінде мағынаның бұрмалануына, мәтіндермен және оқу материалдарымен жұмыстың басқа түрлерін қайта болжауға әкеп соқтыруы мүмкін.

Сондықтан, техникалық университетте шетел тілін оқытудың кәсіптік-бағдарлы жүйесін жүзеге асыра отырып, оқытушы студенттер игеретін кәсіби саладағы белгілі бір білімдерді игеруі қажет. Жоғары оқу орнындағы шетел тілі курсы оқу мазмұнымен де, әдістемесімен де ерекшеленетін мектептік білім беру сатысынан кейінгі болып табылады. Бұл жағдайда оқыту әдістемесі басқа мақсаттарға, білім алушылардың өзге жас және әлеуметтік санатына есептелген:

- тілдік дайындықтың әртүрлі деңгейі;
- техникалық мамандықты таңдау;
- студенттерге арналған нақты кәсіби мақсаттар мен міндеттер негізінде оқу бағдарламасы шеңберінде шетел тілін оқытуды құрастыру;
- тиісті әдістемені таңдау, тақырыптық материалды ұйымдастыру;
- студенттерге болашақ кәсіби қызмет үшін қажетті дағдылар мен іскерлікті дамыту.

Шетел тілін білу жоғары білім мен функционалдық сауаттылықтың іргелі құрамдас бөлігі болып табылады. Жеке қажеттіліктен шетел тілін білу ұлттық капиталға айналады.

Бүгінгі әлеуметтік-экономикалық жағдай халықаралық ынтымақтастықтың шарты ретінде кәсіби-бағытталған шетел тілін меңгеруге жоғары талаптар қояды, бұл жаһандандудың объективті процесінің табиғи салдары болып табылады.

Демек, білім беру процесін жаңғырту білім беру мазмұнын жетілдіруді талап етеді, бұл білім беру процесінің сапасын арттыруды білдіреді. Осылайша, шетел тілін кәсіби оқытудың маңызы артады. Бұл жағдайда шетел тілі техникалық университет бакалавриатының жеке өсуі мен кәсіби құзыреттілігінің құралы және, әрине, табысты кәсіби қызметтің міндетті шарты болып табылады.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

- 1 Алхазисвили А. А. Основы овладения устной иностранной речью. – М., 2008.
- 2 Зимняя И. А. Психология обучения иностранным языкам в школе. – М.: Просвещение, 1991. – 221 с.
- 3 Клюева Н. А. Экстенсивное чтение в классах филологического направления. - Екатеринбург, 2005. - С. 102-103.
- 4 Москальская О. И. Текст как лингвистическое понятие // Методическая мозаика. Приложение к журналу «Иностранные языки в школе», 2008. - № 47 – С. 2-11.

УДК 372.881.111.1

Куатбекова Жамилия Амангельдиновна
АО «Казахский агротехнический университет
имени Сакена Сейфуллина»
(Нур-Султан, Казахстан)

ВАЖНОСТЬ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В УСЛОВИЯХ АКАДЕМИЧЕСКОЙ МОБИЛЬНОСТИ

Аннотация. В данной статье рассматривается академическая мобильность и важность изучения иностранного языка, в том числе английского с целью интернационализации образования и интеграции университета в мировое образовательное и научное пространство. Описаны аспекты внешней мобильности и международной деятельности КАТУ им. С.Сейфуллина, способствующие интернационализации университета, а также участие обучающихся в программах академической мобильности. Подчеркивается важность мотивации к изучению иностранных языков, методы ее повышения, а также факторы, влияющие на мотивацию.

Ключевые слова: академическая мобильность, иностранный язык, образовательное пространство, Болонский процесс, университет.

Kuatbekova Zhamilya Amangeldinovna
JSC «Saken Seifullin University»
(Nur-Sultan, Kazakhstan)

IMPORTANCE OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING IN THE CONDITIONS OF ACADEMIC MOBILITY

Abstraction. In this article the academic mobility and importance of learning foreign language, including English for the purpose of internationalization of education and integration of the university into the world educational and scientific space is considered. The aspects of external mobility and international activity of Saken Seifullin University promoting internationalization of the university and also participation of students in programs of the academic mobility are described. Importance of motivation to learning foreign languages, methods of its increase and also the factors affecting motivation is emphasized.

Key words: academic mobility, foreign language, educational space, Bologna process, university.

На данный период формируется единое мировое образовательное пространство, которое предполагает рост мобильности студентов и сотрудничества преподавателей университетов разных стран. В будущем этот фактор будет способствовать достижению успехов в выбранной профессии, улучшению системы трудоустройства выпускников университетов, повышению статуса этих стран в сфере образования. Особую актуальность в современном мире глобализации приобретает академическая мобильность. Это в первую очередь связано с реализацией основных положений Болонского процесса. Основная цель положений заключается в том, чтобы дать студенту любых специальностей и направлений возможность получения Европейского

образования, доступа к ресурсам ведущих учебных заведений, обеспечения студента знаниями во многих направлениях европейской культуры. В рамках данной работы предполагается формирование единого Европейского образовательного пространства. Мобильность имеет определенные преимущества для обучающихся. Таким образом, во многих ведущих казахстанских вузах академическая мобильность студентов стала необходимым компонентом образовательного процесса. Так, с целью содействия развитию мобильности создаются необходимые условия для поддержки этого современного социального явления. Следует заметить, что, хотя понятие мобильности в нашей стране относительно недавнее, оно достаточно прочно укрепило свои позиции среди студентов в связи с огромными перспективами. Так, на первом месте в этом случае существует возможность студентам реализовать свои образовательные потребности получения нескольких дипломов, обучению по разным специальностям. **Академическая мобильность** - перемещение студентов и преподавателей высших учебных заведений на определенный период времени в другое образовательное или научное заведение в пределах или за пределами своей страны с целью обучения или преподавания [1]. Различают два вида академической мобильности: внутренняя (национальная) и внешняя (международная). Именно внешняя академическая мобильность обучающихся подразумевает владение иностранным языком.

Говоря о нашем университете (КАТУ им. С.Сейфуллина), то программа внешней академической мобильности **предоставляет** возможность обучающимся КАТУ приобрести бесценный международный опыт в образовательной сфере, расширить профессиональные навыки, приобрести опыт обучения в международной культуре и получить полезную языковую практику. Академическая мобильность - отличная возможность для студентов с хорошей успеваемостью, знанием иностранного языка и сильной мотивацией пройти обучение в течение академического семестра в вузе-партнере КАТУ с последующим перезачетом освоенных кредитов.

Основными преградами для академической мобильности являются культурные, социально-экономические и академические барьеры. Болонский процесс является попыткой снизить эти препятствия в рамках Европейского пространства высшего образования) [1].

Студенты, участвующие в программах академической мобильности, как правило делятся на две группы: так называемые, фримуверы - студенты, которые отправляются в другие учебные заведения по собственной инициативе на условиях самофинансирования, и программные студенты, которые являются участниками программ студенческого обмена на базе какой-либо кафедры, факультета, образовательного учреждения или организаций национального уровня (например, таких как Erasmus, Nordplus или программа Фулбрайта). В настоящее время, уже ставший традиционным для европейских студентов и преподавателей обмен по программе Erasmus (которая подразумевает под собой такие перемещения) был дополнен элементом виртуальной мобильности, или Virtual Erasmus, благодаря которой студенты из разных стран могут обучаться совместно, не покидая своего дома [1].

Иными словами, в рамках образовательных стандартов выбирать предметы, курсы, учебные заведения в соответствии со своими склонностями,

устремлениями и амбициями. КАТУ имени Сакена Сейфуллина среди приоритетов своего развития видит расширение международного сотрудничества с ведущими в мире университетами и научными центрами, внедрение в учебный процесс лучших достижений мировой высшей школы и распространение принципов Болонского процесса в Казахстане.

Одной из самых серьезных причин, препятствующих интернационализации образования в целом и развитию академической мобильности в частности, признается недостаточный уровень иноязычной коммуникативной компетенции: критическое число студентов и преподавателей имеют уровень владения иностранным языком, достаточным для участия в программах академической мобильности и других международных проектах; недостаточное число дисциплин и образовательных программ реализуется на иностранных языках. Дисциплина «Иностранный язык» обязательна для студентов всех специальностей университета.

Большинство университетов-партнеров предлагает конкретный перечень курсов, как на национальном, так и на английском языке. При выборе языка обучения, вы должны обратить внимание на тот факт, что уровень владения языком должен быть не менее B2 по европейской шкале (intermediate level). Особое значение в процессе формирования способностей современного специалиста имеет высшая школа, задачей которой является не только образование в широком смысле слова, но и подготовка специалистов к профессиональной деятельности, требующей высокого уровня компетенции, в том числе в области владения родным и иностранным языками [2]. Таким образом, **иностранный язык становится важным элементом международной интеграции национальных образовательных стандартов.** Иностранный язык поможет и уже помогает успешному движению казахстанских вузов по «Болонскому пути». Знание иностранного языка: открывает реальные возможности свободного перевода из одного вуза в другой; повышает академическую мобильность; даёт возможность работать в интернациональной профессиональной команде; повышает конкурентоспособность специалистов, как на казахстанском, так и на мировом рынке труда.

Одним из главных этапов в подготовке выпускников, обладающих современными компетенциями, востребованными на мировом рынке труда, является участие студентов в программах академической мобильности [3]. Кроме способности к изучению иностранного языка ключевой составляющей при обучении является мотивация, которая по своей сути всегда целенаправленна. Срок ее действия истекает, когда цель будет достигнута, или уменьшается, когда цель становится труднодостижимой. Следовательно, учебные цели в изучении иностранного языка должны быть прозрачными и практически осуществимыми, к тому же при частых переживаниях неудачи первоначально имеющаяся оперативная мотивация будет сведена к нулю. В настоящее время занятие по иностранному языку ориентировано на учебную цель и учебный процесс. Участники АМ хорошо мотивированы, перед ними стоит ясная цель, и они хотят достичь этой цели [4].

Представим организационную модель эффективного мотивированного процесса обучения в виде замкнутого цикла, основные этапы которого включают участника академической мобильности, который хочет изучать

иностранный язык. Участник академической мобильности прикладывает усилия для получения новых знаний. Процесс изучения протекает успешно. Повышается уровень компетентности участника академической мобильности. Повышение компетенции дает участнику академической мобильности возможность учиться, прикладывая меньше усилий (облегчает учебный процесс). Участник академической мобильности рассматривает обучение как увлекательный процесс, приносящий удовлетворение. Участник академической мобильности хочет изучать иностранный язык. Предлагаемая модель, в широком смысле, соответствует системе с обратной связью. При этом на последнем этапе мотивация к изучению иностранного языка выше начального первого этапа. Мотивации можно достичь лишь в том случае, если разумно подойти к определению содержания программ обучения иностранному языку и осуществлять контроль усвоения студентами полученных знаний с опорой на положительный опыт, т. е. считать не ошибки, допущенные учащимися при выполнении заданий, а количество переданных фактов. Если передано более 50 %, можно считать результат удовлетворительным, более 75 % — хорошим. Процесс обучения будет тем эффективнее, чем будет выше заинтересованность учащегося в самом учебном процессе, а не только в результатах обучения [5].

Как приблизить процесс изучения ИЯ к процессу овладения профессиональными навыками? Ответить на этот вопрос преподаватели с филологическим образованием не могут - они не эксперты в специальных дисциплинах. Определить истинные потребности студентов агротехнических специальностей можно только, объединив усилия преподавателей ИЯ и специальных дисциплин. Привычно отработанные темы можно заменить актуальными текстами: история вуза партнера, научное направление и проекты кафедры для прохождения стажировки, программы конференций и семинаров на ближайший год и т. д. Приобретенные языковые навыки должны быть обязательно использованы в коммуникативных целях. К базису всех коммуникативных навыков относятся признаки разговорного языка. Знания учащихся легко проверяются во время видеоконференций, при студенческих обменах, при анализе и составлении программ летних школ, когда выясняется, насколько хорошо участники АМ выучили прикладной язык на занятиях. Рост академической мобильности в сфере высшего профессионального образования обеспечивает высокую мотивацию к изучению иностранного языка.

Эффективность учебной деятельности учащихся тем выше, чем большее место в структуре мотивов занимает познавательный интерес и практическая значимость учебного материала. В связи с этим для повышения и сохранения мотивации обучения в условиях языковой подготовки к иноязычной коммуникации для участия в программах академической мобильности определены следующие факторы: постановка реалистичных учебных целей, использование учебного материала по выбору обучаемого, внедрение интерактивных методов обучения, активное использование информационных технологий, создание оптимальных педагогических условий. Учет факторов, повышающих вторичную (функциональную) мотивацию, позволяет достичь положительных результатов и эффективности языковой

подготовки участников академической мобильности при обучении иностранному языку.

В КАТУ им. С. Сейфуллина программа внешней академической мобильности для обучающихся успешно реализуется начиная с 2013 года. В период с 2013 по 2016 год в рамках программы внешней академической мобильности обучились 232 человека. Среди них 21 человек обучались по программе магистратуры и 211 человек - бакалавриата.

Таким образом, обучение по программе внешней академической мобильности студенты и магистранты КАТУ проходили в вузах Финляндии, Польши, Германии, Болгарии, Италии, Турции, Франции, США, Литвы, Беларуси, РФ и других. С 2017 года в рамках программы внешней академической мобильности обучились 142 человек, включая программу Эразмус+ и программу студенческого обмена. В общем, 7 человек обучались по программе магистратуры и 135 человек по программе бакалавриата.

Следует отметить, что за последние годы география обучения студентов и магистрантов зарубежом значительно расширилась. Обучение по программе внешней академической мобильности обучающиеся КАТУ проходили в вузах Франции, Италии, Чехии, Польши, Беларуси и РФ [6].

Академическая мобильность является неотъемлемой частью интернационализации образования в современных условиях и важнейшим аспектом развития международной деятельности университета и повышения его конкурентоспособности в международном образовательном и научном пространстве.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

- 1 <https://ru.wikipedia.org/>
- 2 Остроумова А. Ю. Роль академической мобильности в повышении мотивации студентов ТПУ в изучении иностранного языка // Молодой ученый. — 2015. — №7. — С. 840-843.
- 3 Богданова Н. В. Мотивация участников программ академической мобильности в процессе языковой подготовки // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена — 2012. — № 150 — С. 171–178.
- 4 Болсуновская Л. М., Матвеев И. А. Диверсификация методик обучения иностранному языку в условиях перехода на многоуровневую систему профессиональной подготовки специалистов (на примере Института геологии и нефтегазового дела) // Филологические науки. Вопросы теории и практики Тамбов: Грамота, 2010. № 1 (5): в 2-х ч. Ч. I. С. 42–46. 3.
- 5 Чучалин А. И. Языков Е. Г. Стандарты и руководства по обеспечению качества основных образовательных программ подготовки бакалавров, магистров и специалистов по приоритетным направлениям развития Национального исследовательского Томского политехнического университета (Стандарт ООП ТПУ) // сб. инструктивно-методических мат-лов. 2-е изд. расширен. и перераб. — Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2010. — 153 с.
- 6 <http://kazatu.kz/ru/ob-universitete/centr-razvitiya-mejdunarodnogo-sotrudnichestva-i-poliyazichnogo-obrazovaniya/vneshnyaya-akademicheskaya-mobilnost/>

УДК 372.8

Кузнецова Кристина Александровна
Елабужский институт КФУ
(Елабуга, Россия)

КЕЙС-ЗАДАНИЯ В ТЕХНОЛОГИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ: ОТ ТЕОРИИ К ПРАКТИКЕ

Аннотация. Данная статья рассматривает возможности применения в технологическом образовании школьников новую форму обучения, а именно проблемно-ситуативное обучение с использованием кейсов. Также включает в себя результаты анкетирования и мини-кейсы.

Ключевые слова: кейс-метод, технологическое образование, кейс-задания, качество образования, проблемность ситуации.

Kuznetsova Krestina A.
Elabuga Institute of KF
(Elabuga, Russia)

THE CASE ASSIGNMENT IN TECHNOLOGICAL EDUCATION: FROM THEORY TO PRACTICE

Abstract. This article considers the possibility of using a new form of education in technological education of schoolchildren, namely problem-situational learning using cases. Also the article includes the results of the survey and mini-case studies.

Key words: case-method, technological education, case-tasks, quality of education, problem situation.

Современная система образования поставила перед общеобразовательной школой ряд задач, одной из которых является – становление развития в каждом ребенке самостоятельной, инициативной, творческой личности. Поставленная задача координально изменила роль педагога в образовательном процессе. Теперь учитель перестает быть носителем знаний, фактически он лишь создает «среду», в которой становится возможным формирование целого ряда компетенций. В организации такого рода деятельности педагогам предоставлены широкие возможности выбора форм и методов работы с детьми. Для этого учитель выбирает такие технологии обучения, при которых обучающиеся большую часть времени будут работать самостоятельно, также научатся планированию, организации, самоконтролю, оценке своих действий и деятельности в целом. Также новые технологии сделают учебный процесс более интересным, занимательным, современным [1] и позволят его интенсифицировать [2].

При изучении различных технологий обучения, была отмечена одна новая форма из числа эффективных технологий обучения, а именно проблемно-ситуативное обучение с использованием кейсов. Внедрение учебных кейсов в практику российского образования в настоящее время

является весьма актуальной задачей. Ведь кейс-технология как нельзя лучше отвечает всем заявленным требованиям. Эта технология предполагает синтез проблемного обучения, информационно-коммуникативных технологий и даже метода проектов [3].

Внедрение кейс-технологии способствует повышению мотивации обучающихся, так как им становится понятным, зачем, в какой ситуации может пригодиться тот или иной учебный материал, как применить его в конкретной практической деятельности. Для того чтобы эффективно использовать кейс-технология, необходимо знать особенности её применения, структуру, приемы, способы организации деятельности обучающихся.

Что же могут изменить ситуационные кейс-задания в образовательном процессе? Возможные области изменений: мотивация учебной деятельности, актуализация предметных знаний и умений, объединение знаний по различным предметам, «школьных» и «внешкольных» знаний, включение родителей учащихся в образовательный процесс, развитие партнерских отношений между участниками образовательного процесса, «проблемное» планирование образовательного процесса [4].

Почему же все-таки кейсы? Отличительной чертой кейсов является возможность оптимально сочетать в себе и теорию, и практику, что собственно и играет главную роль при подготовке специалиста. Метод кейсов содействует развитию умения анализировать ситуации, оценивать альтернативы, выбирать оптимальный вариант и планировать его осуществление. И если в течение учебного времени такой подход используется неоднократно, то у обучающегося вырабатывается устойчивый навык решения практических задач.

Чем отличается кейс от проблемной ситуации? Кейс не предлагает обучающимся проблему в открытом виде, а участникам образовательного процесса предстоит отобрать ее из той информации, которая содержится в описании кейса.

Кейс-задание может включать в себя абсолютно все учебные ресурсы. То есть программу курса, электронный учебник, справочник, лабораторный практикум, тесты, печатные материалы, аудио и видеоприложения.

Решение кейсов одинаково эффективно в групповой работе, в работе в парах, в индивидуальной работе. И результат решения кейсов может быть представлен в виде презентации, защиты проекта, устного выступления и другими всевозможными способами.

Кейсы можно классифицировать по объему, например: полные кейсы, их размер достигает в среднем 20-25 страниц, и решение ее может занимать, при работе в группе, около нескольких дней; сжатые кейсы их размер от 3 до 5 страниц – для разбора непосредственно на занятии, подразумевающие общую дискуссию; мини-кейсы предполагают 1-2 страницы и решение в кратчайшие сроки [5].

На базе инженерно-технологического факультета Елабужского института Казанского федерального университета готовят учителей технологии. При подготовке преподаватели ВУЗа применяют различные интерактивные методы обучения [6], такие как: метод проектов, мозговой штурм, дискуссии, игровые методы, а также современный - кейс-метод, что позволяет студентам с легкостью демонстрировать свои знания на практике.

С целью определения уровня знания студентов о кейс-технологии было проведено анкетирование среди студентов 2 и 4 курсов, общей численностью 17 человек. В анкетировании респондентам предлагалось ответить на такие вопросы как: Оцените степень своего знания о кейс-методе как о современной образовательной технологии; Сталкивались ли вы во время обучения в школе с решением ситуационных задач на уроках? Если, да, то, на каких?; Как часто в школе вы решали ситуационные задачи (кейсы)? В каком классе?; Какие из основных интерактивных методов обучения применялись вашими преподавателями за время обучения в институте?; Как Вы считаете, есть ли необходимость применения кейс-метода на уроках технологии?; Использовали ли Вы кейс-метод на уроках технологии во время практики в общеобразовательной школе?; В каких классах, по Вашему мнению, наиболее целесообразно осуществлять обучение на основе кейс-метода?

Проанализировав, результаты опроса мы получили такую картину, что большинство студентов 2 курса знают о данной технологии обучения, с ней они познакомились еще во время обучения в школе, но из-за обилия наименований сама технология называлась немного иначе, при этом, не теряла свое смысловое значение. Удалось определить и то, на каких уроках использовался метод кейсов. Кейс-технология применялась преподавателями в 9-11 классах на уроках обществознания, математике, биологии, а также физике и химии.

Студенты четвертых курсов, проучившись три с лишним года в институте, все знают, что такое кейс – технологии. И с данной технологией, как говорит анализ, они познакомились во время обучения только в нашем институте. Кейс-технологии использовались студентами и во время практики в общеобразовательных школах. Наиболее оптимальный возраст для проведения уроков на основе кейс-метода пришелся на 7-9 классы, но это не говорит о том, что кейс-задания могут использоваться лишь в этих классах, ведь эта технология легко регулируема, поэтому подойдет для любого возраста, изменяться будет лишь уровень сложности задания. Но дефицит учебного времени и сложность подготовки, могут стать основной причиной отказа применения данной технологии.

Предмет «Технология» готовит подрастающее поколение к самостоятельной жизни в условиях рыночной экономики. Поэтому учитель технологии должен тесно связать уроки и жизненные ситуации для того, чтобы дети были готовы к решению разных проблем. Кейс-технология может быть тем самым связующим звеном между учащимися и реальной жизнью.

Для того, чтобы кейс-задание легко воспринималось учащимися, оно должно быть написано интересно, простым языком, отличаться проблемностью, раскрывать в себе как положительные, так и отрицательные стороны ситуации, а также содержать достаточное количество информации. Например, в технологическом образовании можно использовать такие мини-кейсы:

Ситуация 1:

В 7 классе при изучении раздела «Создание изделий из текстильных и поделочных материалов» Катя изготовила коллекцию текстильных подарочных мешочков из натурального льна, и декорировала их различными видами вышивки. Катя аккуратно и качественно выполнила большую и

сложную работу, потратила много времени, работала с интересом. Работа была высоко оценена учителем, одноклассниками, родителями, но результат не принес удовлетворения самой Кате.

Вопросы: Почему это произошло? Можно ли исправить ситуацию? Какие способы декорирования подарочных мешочков ты можешь предложить? Какие техники тебе известны? Готова ли ты познакомиться с какой - то новой техникой?

Ситуация 2:

На уроке произошел спор двух учениц, который может быть кратко озвучен так: "Обрезки – это богатство или мусор?" Оля говорит, что все небольшие остатки тканей она выбрасывает, так как лоскутки ей ни к чему и они вовсе непригодны для дальнейшей работы, что они лишь мешают и занимают место в доме. Большие можно использовать как ветошь для наведения уборки, а куда девать маленькие красивые кусочки? Она устала перекладывать их из угла в угол. Все шкафы ими забиты, и она не знает, что с ними делать. А вот Лена утверждает, что у каждой экономной хозяйки найдется применение любому лоскутку. Из обрезков и лоскутов можно сделать много симпатичных вещичек.

Задания: Какой выход из ситуации можно предложить первой девушке? Предложите свои варианты применения лоскутков. Какие композиции можно составить из лоскутов, какие изделия можно из нихшить, давая лоскутам новую жизнь. Разработайте собственное изделие из лоскутков. Представьте его эскиз, выполненный в определенной технике.

Ситуация 3:

Урок технологии по теме «Раскрой брюк». Оля в качестве итоговой работы по предмету технология выбрала изготовление швейного изделия - брюки женские классические прямого кроя. Она купила необходимые для работы материалы. Подготовила бумажную выкройку и принесла все на урок, для дальнейшей работы. При раскрое оказалось, что ткань имеет дефекты в виде мелких дыр, которые не позволяют раскроить детали брюк нужной ей длины.

Вопросы: Почему Оля оказалась в такой ситуации? Как можно исправить ее положение?

Ситуация 4:

Урок технологии по теме «Влажно-тепловая обработка». Анна сшила легкую шифоновую блузку на уроке технологии. При проведении заключительной влажно-тепловой обработки сожгла низ рукава на 5 см выше манжеты (блузка с длинным рукавом).

Вопрос: Почему это произошло? Как можно исправить ситуацию?

Ситуация 5:

На день рождения Насте подарили перчатки из натуральной замши, о которых она так давно мечтала. Они были очень мягкие, красивые, хорошо сочетались с ее любимым пальто. Выпал первый снег. Возвращаясь из школы, Настя с подружками играла в снежки, снег был такой белый и пушистый. Перчатки промокли, и она положила их сушить на горячую батарею, чтобы скорее высохли. Перчатки высохли быстро, но стали жесткими, как картон и потеряли первоначальный вид.

Задания: Что Настя сделала неправильно? Как вернуть перчаткам мягкость и первоначальный вид?

Современная школа, ориентированная на повышение качества образования, имеет в своем запасе достаточное количество современных педагогических и информационных технологий. Наша задача - последовательно и результативно их применять.

В настоящее время кейс-метод широко используется как современная технология и не только в предмете «Технология», но в различных областях знаний. Кейс-технология развивает познавательные интересы, творческие способности обучающихся включая их в активный диалог, обработку и анализ информации, характеризующей разнообразные проблемные ситуации.

Учащиеся получают возможность соотносить теорию с реальной жизнью, в которой будущим выпускникам школ пригодится умение делать выводы, отстаивать свою позицию [7].

Именно поэтому использование кейс-метода на уроках технологии сможет стать отличной альтернативой скучному и неинтересному занятию для учащихся. Кроме того, кейс - технологии помогут обучающимся раскрыть свой потенциал не только в рамках одной предметной области, но и смогут расширить их знания во многих сферах человеческой деятельности.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Иванова О. А., Цегельная Н. В., Дементьева О. М. Использование кейс-метода в образовательном процессе // Школа и производство. – 2011. – № 8. – С. 3-8.
2. Латипова Л. Н., Латипов З. А. Интенсивные технологии в предметной подготовке будущего учителя технологии и предпринимательства в условиях перехода на ФГОС общего образования // Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал), 2013. - № 1. - С. 9. - URL <http://journal-s.org/index.php/sisp/article/view/120139> - 24.03.2019.
3. Кейс-метод как современная технология личностно ориентированного обучения [Электронный ресурс]: Учительский портал. URL: <http://www.uchportal.ru/publ/15-1-0-507/> – 11.03.2019.
4. Прутченков А.С. Технология "кейс-стадии" в воспитании школьников [Текст] / А. С. Прутченков // Школьные технологии. – 2009. – № 1. – С. 55–67.
5. Каунов А. М., Амерханова А. А. Применение кейс-метода в технологическом образовании // Школа и производство. – 2011. - № 8.
6. Латипова Л. Н. Интенсификация профессиональной подготовки учителей технологии и предпринимательства // Образование и саморазвитие. - 2007. - № 2. - С. 149-155. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=17242182> – 18.05.2019.
7. Шимутина Е. Кейс-технологии в учебном процессе [Текст] / Е. Шимутина // Народное образование. – 2009. – № 2. – С. 172– 179.

УДК 372.8

Латипова Лилия Николаевна
Елабужский институт КФУ
(Елабуга, Россия)

ТРАНСФЕР ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО ИСКУССТВА В ТЕХНОЛОГИЧЕСКОМ И ДИЗАЙН-ОБРАЗОВАНИИ В ПРОЦЕСС ТВОРЧЕСКИХ РАБОТ

Аннотация: В статье автор рассматриваются потенциальные возможности творческо-проектных работ в технологическом и дизайн-образовании. Декоративно-прикладное искусство рассматривается как инструмент в управлении творческим процессом. В статье показана авторская позиция фундаментального исследования с трансфером в образовательную программу.

Ключевые слова: декоративно-прикладное искусство, проектная деятельность, творчество, технологическое и дизайн-образование.

Latipova Liliya N
Yelabuga Institute of KFU
(Yelabuga, Russia)

TRANSFER OF ARTS AND CRAFTS IN TECHNOLOGICAL AND DESIGN EDUCATION INTO PROCESS OF CREATIVE WORKS

Abstract. In the article potential opportunities of creative project works in technological and design education are discussed. Arts and crafts are considered as the tool in management of creative process. The article reveals author's position of a basic research with a transfer in the educational program.

Key words: decorative and applied arts, project activities, creativity, technological and design education.

Декоративно-прикладное искусство одно из направлений технологического и дизайн-образования, которое охватывает различные отрасли творческой деятельности, направленной на создание продукта в материале с присущими ему функциями (художественно-декоративных или утилитарных). Сегодня многие современные ученые обратились к проблемам полихудожественного воспитания разновозрастных детей (от 8 месяцев до 17 лет): разрабатываются авторские программы, основанные на синтезе искусства в образовании. Примером такого подхода является проектное обучение, которое характеризуют как упорядоченная деятельность учителя и обучающихся для достижения определенной образовательной цели. По мнению Khudyshkina Т. V результатом непрерывного творческого развития детей являются презентации проектов [1].

По мнению Chris Kennedy «Творчество» является инструментом для развития индивидуальных навыков и талантов. Развитие творчества сложный процесс. Nik Peachey и Alan Maley предлагают проводить разнообразные мероприятия, которые стимулируют воображение и результат в чем-то новом

и ценном для индивидуумов и группы заинтересованных. Они даже приравнивали творчество к мышце, которую нужно постоянно тренировать, усиливая нагрузки. Только жесткая дисциплина упражнений способна укрепить личность, сформировать инновационное мышление, способное решать проблемы. Педагогу в процесс развития творчества, по их мнению, необходимо рассмотреть способы распространения хорошей практики, интеграции подходов через учебный план и через организации так, что профессиональные инновации могли влиять не только на личность, но другие, более общие образовательные контексты [2].

Управление творческим процессом, по мнению Ed Burgoyne это не просто установка и соблюдение правил типовых процедур управления проектами, это своего рода креативная индустрия. Творчество в совместной деятельности определяться тремя вещами: людьми, процессом и культурой (коллективными философиями) [3].

Творчество является отличным мотиватором, потому что это заставляет людей интересоваться тем, что они делают. Творчество и дизайн важны в технологическом образовании. Творчество включает в себя «думать вне коробки» и оно помогает воспитать много из сегодняшних новых рационализаторств и изобретения. Дизайн - это процесс решения проблем и часто требует использования творческих мышление помогает решать проблемы и расширять человеческие возможности. Kimbell и Stables описали возможности проектирования и технологии как «способность производить изменения и улучшения в созданном мире», а формируемые у обучающихся компетентность, навыки и знания рассматривались как вклад в эту способность. Они подчеркнули, что «возможности проектирования и технологии являются процедурными и в образовательной среде могут позволить учащимся организовывать и управлять собой через проект» [4].

Мы присоединяемся к этим позициям и считаем, что вопросы организации в технологическом и дизайн-образовании проектной деятельности с целью подготовки конкурентоспособного специалиста-педагога весьма актуальны. В профессиональной подготовке будущих учителей технологии и мастеров производственного обучения в Елабужском институте Казанского (Приволжского) федерального университета уделяется большое внимание. Декоративно-прикладное искусство и технологии трансформируются в предметную и методическую подготовку педагогических кадров. Обучающиеся погружены не только в проектную деятельность средствами декоративно-прикладного искусства, но и образовательные проекты: проводят интерактивные мастер-классы в Детском университете, Детской магистратуры, ИнтелЛето и прочие. В рамках данных мероприятиях обучающиеся вовлекают разновозрастные группы населения в мини проектную деятельность, ведущим средством которых является декоративно-прикладное искусство и дизайн. Проектная деятельность в предметной подготовки рассматривается с позиции ранжирования на этапы: предпроектное исследование, художественно-аналитическое и конструкторско-технологическое. Предложенная градация позволяет рассмотреть продукт творческого труда в материале начиная его с замысла и завершая его воплощением. При этом происходит планомерное распределение и транспрофессииализация ролей: дизайнер, конструктор,

технолог, мастер и прочие. На протяжении всей образовательной программы обучающиеся вовлечены в проектную деятельность, которая связана с удовлетворением их потребностей через создание материального продукта - Арт—объекта, средствами декоративно-прикладного искусства. Проектная деятельность формирует способность нестандартных решений конструкторско-технологических задач на конструирование, доконструирование и переконструирование, важные профессиональные качества как коммуникация, способность решать задачи в коллективно-распределённой группе. Все это в совокупности трансформируется в профессиональную деятельность.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Khudyshkina T. V., Evtyugina, A. A. Suraevab, M. O. & Ilyukhinab, L. A. (2016). Experience of Polyart Education of Children of Different Categories lejme — Mathematics Education Vol. 11(8): 2858-2870.
2. Maley, A. & Peachey, N. (2015). Creativity in the English: language classroom. London, British Council.
3. Burgoyne, E. (2013). Managing the Creative Process & Integrated Project Management <http://adsubculture.com/articles/2013/9/30/managing-the-creative-process-and-integrated-project-management>
4. Warner, S. A. & Gemmill, P.R. (2011). Creativity and Design in Technology & Engineering Education. <https://vtechworks.lib.vt.edu/bitstream/handle/10919/47790/2011CTTEYearbook.pdf?sequence>

УДК 37.014

Манабаева Асыл Шангереевна, Буртибаева Аймангуль Кабетовна
Карагандинский государственный университет им. Е.А. Букетова
(Караганда, Казахстан)

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

В статье раскрываются вопросы обновленного содержания образования. Данный вопрос предполагает использование инновационных технологий обучения, формирование личности, способной к саморазвитию. Результаты инновационного обучения способствуют усвоению знаний через самостоятельную творческую деятельность.

*Manabaeva Assyl Shangereevna, Burtibaeva Aimangul Kabetovna,
Karaganda state Universitymthey E.A. Buketov
(Karaganda, Kazakstan)*

Abstraction: *The article deals with the problems of the updated content of education. This problem involves the use of innovative learning technologies, the formation of a person capable of self-development. The results of innovative learning contribute to the assimilation of knowledge through independent creative activity.*

Keywords: *education system, updated content of education, competences, learning outcomes.*

21 век – век информационных технологий, век, который вносит свои коррективы в процесс образования школьников. Стратегические ориентиры развития образования определены Елбасы Н.А. Назарбаевым в Послании народу Казахстана «Нұрлы жол – путь в будущее» и находят свое воплощение в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан [1]. Изменения в сфере технологий, коммуникаций и науки предъявляют современные требования к учителям школ, которые должны понимать свою роль в процессах обновления содержания образования и обеспечивать внедрение новых методов, стратегий, подходов в обучении учащихся общеобразовательных школ.

В процессе обновления содержания среднего образования особое значение придается навыкам применения в жизни. Учащиеся должны научиться творчески применять знания на практике, критически мыслить, выполнять задания исследовательского характера, уверенно использовать информационно-коммуникационные технологии в решении творческих задач, владеть способами коммуникативного общения, включая также и языковые навыки и навыками работы в группе и индивидуально. Все качества современного обучающегося формируются на основе общечеловеческих и этнокультурных ценностях, которые в последующем обеспечивают успешное овладение компетенциями.

Основная цель образовательных реформ Республики Казахстан - адаптация системы образования к новой экономической среде. В этом

контексте Н.А. Назарбаев поставил задачу вхождения страны в число 50-ти наиболее конкурентоспособных стран мира. В достижении этой цели совершенствование системы образования играет важную роль. Для того, чтобы в будущем войти в число цивилизованных и развитых стран, необходимы знания, соответствующие современным требованиям.

В концепции 12-летнего среднего общего образования Республики Казахстан определена главная цель – формирование и развитие образованной и творческой, компетентной личности, способной жить в динамично развивающемся обществе, готовой к саморазвитию, самообразованию и самосовершенствованию.

Деятельность современной школы направлена на воспитание и обучение молодого поколения, в связи с чем современное общество предъявляет к учителю высокие требования. Поэтому в настоящее время идет процесс модернизации высшего профессионального образования, вызванного потребностями общества в конкурентоспособных, компетентных специалистах, обладающих стремлением к профессиональному росту. Государству нужны образованные, профессионально компетентные и здравомыслящие личности, умеющие самостоятельно добывать знания, приобретать навыки, необходимые для жизни в современном информационном обществе.

В Послании Н. Назарбаева «Третья модернизация Казахстана: глобальная конкурентоспособность» (2017 г.) отмечается роль системы образования в развитии общества «Наша задача – сделать образование центральным звеном новой модели экономического роста» [2]. Наряду с этим выделяется актуальность и своевременность проблемы формирования ИТ-знаний, финансовой грамотности, воспитания патриотизма молодежи. Все это должно сформировать у молодежи новые компетенции, обеспечивающие развитие жизненно-важных умений и навыков, необходимых для развития государства. Поэтому высшее профессиональное образование Республики Казахстан приобретает особую значимость, интегрируясь в мировую цивилизацию, используя новые прогрессивные технологии, которые привели к модернизации профессиональной подготовки педагогов. Программа обновления содержания образования предполагает, что обучение должно быть активным, проводиться в условиях созданной коллаборативной среды, с учетом дифференциации обучения.

Переход на обновление содержания высшего образования предъявляет новые требования к работе в рамках компетентного подхода к образованию, ориентированного на результаты обучения, формирование готовности работать в условиях индивидуализации образовательного процесса. Сложившаяся ситуация в системе высшего образования свидетельствует о необходимости кардинальных организационных, структурных преобразований, обновления содержания подготовки и педагогов, совершенствования качества их обучения согласно выбранного направления обучения в соответствии с современными социально-экономическими и политическими условиями развития страны. Мероприятия и механизмы модернизации подготовки бакалавров, обладающими креативностью, социальной ответственностью, развитым интеллектом обеспечивают высокий

уровень профессиональной грамотности, устойчивой мотивацией к познавательной деятельности.

Таким образом, результаты обучения на основе обновленного содержания образования способствуют усвоению учащимися знаний путем самостоятельной деятельности, расширению кругозора, повышению мировоззренческих взглядов и познавательной активности, развитию творческой компетенции через исследование.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Нұрлы Жол-путь в будущее» // www.akorda.kz
2. Послание Н.Назарбаева «Третья модернизация Казахстана: глобальная конкурентоспособность» 2017 г.

УДК 378:796.071.4

Мосейчук Юрій Юрійович, Ушенко Юрій Олександрович,
Зорій Ярослав Богданович, Палічук Юрій Іванович,
Мужичок Вадим Олександрович
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна)

УДОСКОНАЛЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ, МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація. У статті проведено аналіз удосконалення психолого-педагогічної підготовки студентів, майбутніх учителів фізичної культури. Розглянуто загальнопедагогічну підготовку вчителів фізичної культури у ЗВО, яка передбачає систему різних форм, а також видів навчальної діяльності майбутніх учителів.

Ключові слова: підготовка, учитель фізичної культури, студенти, удосконалення, виховання.

Мосейчук Юрий Юрьевич, Ушенко Юрий Александрович,
Зорий Ярослав Богданович, Паличук Юрий Иванович,
Мужичок Вадим Александрович
Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича
(Черновцы, Украина)

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ, БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

Аннотация. В статье проведен анализ совершенствования психолого-педагогической подготовки студентов, будущих учителей физической культуры. Рассмотрено общепедагогическую подготовку учителей физической культуры в ЗВО, которая предусматривает систему различных форм, а также видов учебной деятельности будущих учителей.

Ключевые слова: подготовка, учитель физической культуры, студенты, усовершенствования, воспитания.

Moseychuk Yuriy, Ushenko Yuriy,
Zorya Yaroslav, Palichuk Yuriy, Muzhichok Vadim
Yuri Fedkovich Chernivtsi National University
(Chernivtsi, Ukraine)

IMPROVING PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PREPARATION FOR STUDENTS, FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL CULTURE

Abstract. The article analyzes the improvement of psychological and pedagogical preparation of students, future teachers of physical culture. The general pedagogical training of teachers of physical culture in ZVO is considered, which provides a system of different forms, as well as types of educational activities of future teachers.

Key words: *training, teacher of physical culture, students, improvement, upbringing.*

У Концептуальних засадах розвитку педагогічної освіти України відзначено потребу вдосконалення змісту педагогічної підготовки шляхом поглиблення та професіоналізації мовної, філософської, політологічної, культурологічної, соціологічної, правознавчої, економічної, фізкультурно-оздоровчої освіти та її професійно-педагогічного спрямування. Педагогічна діяльність має відрізнятись високим рівнем нормативності, соціальної відповідальності, морального обов'язку, яскраво виявленим творчим характером. Дієвість системи знань і вмінь учителя забезпечується органічною єдністю теоретичної, методичної та практичної підготовки, що є ознакою сформованості педагогічної майстерності. Недостатня розвиненість котрогось компоненту в структурі педагогічної майстерності вчителя робить його педагогічний вплив малоефективним. Тому високий рівень майстерності потребує постійного розширення і поглиблення діапазону педагогічних знань, умінь і навичок. Відповідно, розробляючи шляхи формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури у ЗВО, слід брати до уваги всі компоненти їхньої професійної підготовки.

Уявлення про ідеального вчителя характеризують певні показники, які є метою загальнопедагогічної підготовки. Найголовніші з них:

- «навченість» – вітчизняна (за національністю) та інтернаціональна, відповідно до поставлених перед учителем освітньо-виховних завдань;
- доступність педагогічних методів для учнів, тобто «методичність» знань як здатність ці знання ефективно викладати і сприймати;
- моральність педагога як зразок поведінки для вихованців;
- розуміння натури учня, бачення в ній задатків і здібностей до певного виду майбутньої діяльності;
- естетичність як необхідне постійне вміння учителя включати в процес педагогічної дії почуття прекрасного й піднесеного.

Студентський період, як період становлення майбутнього педагога, найскладніший щодо формування мотивів та інтересів до спортивного та педагогічного вдосконалення й самореалізації. У цьому зв'язку під час навчання у ЗВО актуальним є формування у студентів особистісних уявлень про необхідність і престижність високого рівня самовдосконалення, різнобічної підготовленості, розвиток працездатності, у тому числі розумової. Отже, необхідно формувати в майбутніх учителів фізичної культури потреби щодо отримання знань, які сприяли б розвиткові вмінь і навичок організації як власного спортивно-технічного вдосконалення, так і педагогічної майстерності [1].

Можливості для виховання цієї соціально-значущої особистісної потреби у студентів полягають, насамперед, у передачі системи знань, наукових уявлень про шляхи і засоби організації фізичного виховання людини, саму сутність фізичної активності людини, закони розвитку її фізичного потенціалу, про загально-дидактичні закони й закономірності.

Стосовно професійно орієнтованої підготовки вчителя фізичної виховання сучасні уявлення про механізми рухових навичок, які склалися на

основі досягнень передових фізіологічних шкіл, відкидають спрощені погляди на автоматизовані рухові дії й показують складність їх архітекtonіки, що включає багаторівневе управління рухами, прогностичне моделювання дій та їх безперервної корекції. Тому проблема інтелектуалізації процесу навчання рухових дій передбачає опору на сучасні фізіолого-психологічні, теоретико-методичні та, особливо, психолого-педагогічні дослідження цього процесу, як і процесу навчання в його загальному вигляді. Тенденції інтелектуалізації вимагають також розширення і поглиблення системи професійно орієнтованих теоретичних знань, що повідомляються у процесі фізичного виховання та фундаменталізації психолого-педагогічних знань майбутніх учителів фізичної культури.

Разом з тим, інтелектуалізація нерідко трактується однобічно, пов'язується лише з чисто розумовою діяльністю, що призводить до хибних висновків щодо інтелектуального змісту рухової діяльності як специфічної основи фізичного виховання.

Таким чином, провідною складовою професійної підготовки майбутніх вчителів у ЗВО є загальнопедагогічна підготовка. У науковій літературі, присвяченій проблемам організації вищої педагогічної освіти, підкреслюється, що загальнопедагогічна підготовка становить основу, ядро всієї підготовки педагога у ЗВО, є системою, необхідною кожному вчителю для реалізації його соціально-професійних функцій, незалежно від його спеціальності [2].

Результатом процесу загальнопедагогічної підготовки вчителя є розвиток його особистості, що передбачає підвищення загальної культури, сформованість професійно значущих особистісних якостей, професійної компетентності, формування педагогічного мислення, педагогічної позиції та професійної орієнтації, оволодіння системою загальнопедагогічних методів і технологій тощо (тобто основних складових майстерності). На думку більшості дослідників, результативність загальнопедагогічної підготовки визначається по-перше: методами та засобами організації цього процесу, по-друге: його змістом, по-третє: організаційною структурою навчального процесу. Іншими словами, загальнопедагогічна підготовка трактується, як процес навчання студентів у ході занять з педагогічних дисциплін і педагогічної практики та його результат, що характеризується певним рівнем розвитку особистості вчителя, оволодіння педагогічною теорією й операційними сторонами діяльності педагога.

Ми вважаємо, що загальнопедагогічна підготовка є стрижневим елементом професійної підготовки вчителя фізичної культури, як процес і результат вивчення педагогічних дисциплін та освоєння педагогічної практики, в ході якого відбувається розвиток загальнопедагогічної культури і формування педагогічної майстерності особистості майбутнього вчителя.

Виховання особистості вчителя і його професійна підготовка – єдиний, цілісний, неподільний, внутрішньо пов'язаний процес. Метою загальнопедагогічної підготовки є формування загальнопедагогічної культури вчителя.

Професійна культура особистості вчителя фізичної культури розглядається як інтеріоризований компонент загальної культури, який має властивості цілого і виконує функцію її проектування у сферу педагогічної діяльності. Професійна культура виражається в системі професійних якостей

особистості, є узагальненим показником професійної компетентності вчителя, передумовою його ефективної професійної діяльності.

Загальнопедагогічна культура вчителя фізичної культури – цілісне багаторівневе утворення, якісні характеристики якого детерміновані формуванням педагогічної майстерності особистості на основі розвитку її педагогічних здібностей і педагогічних якостей, засвоєння педагогічних цінностей, становлення професійної спрямованості, суб'єктної позиції, рефлексії тощо. З іншого боку, педагогічна культура інтегрує різні елементи свідомості та практичної діяльності, містить у своїй основі світоглядну, моральну, інтелектуальну, емоційну, естетичну та фізичну сторони культури. У ній виражається ставлення майбутнього вчителя до педагогічної діяльності, розуміння її суті, своєї ролі та свого місця в педагогічному процесі, характер соціальної підготовки, стиль повсякденної педагогічної діяльності, спілкування, поведінки, ставлення до самоосвіти.

Основними структурними елементами системи загальнопедагогічних знань є:

- знання фундаментальних педагогічних ідей, концепцій, закономірностей;
- знання провідних педагогічних теорій, основних категорій і понять;
- знання основоположних педагогічних фактів і явищ;
- прикладні знання про загальну методику навчання і виховання учнів.

Педагогічні знання вчителя реалізуються у практичній діяльності та органічно пов'язані з педагогічними вміннями, які, в свою чергу, є формою функціонування педагогічних знань учителя фізкультури. Вміння можна визначити і як пристосування одержаних у процесі підготовки знань до конкретних умов педагогічної діяльності. Рівень загальнопедагогічної підготовки випускників ЗВО визначається їхньою здатністю застосувати отримані знання в реальній навчально-виховній діяльності (компетентністю).

У науковій літературі відображені різні підходи до опанування педагогічних умінь у ЗВО. Розроблені професіограми, які визначають зміст і систему загально-педагогічних знань, необхідних вчителю конкретної спеціальності, а також перелік відповідних педагогічних загальних і специфічних умінь і навичок. Наприклад, для вчителів фізичної культури визначено такі специфічні вміння: організовувати спортивні змагання та фізкультурно-масові заходи, правильно пояснювати і показувати фізичні вправи тощо. Разом із засвоєнням загальнопедагогічних знань і умінь відбувається процес формування педагогічного світогляду і методологічного мислення майбутнього вчителя, педагогічної спрямованості його особистості, ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності. Це перетворює зміст загальнопедагогічної підготовки в компонент особистості вчителя, який включається в її структуру, формуючи педагогічну майстерність.

Виховання вчителя фізичної культури, який визнає пріоритет особистісних освітніх цінностей і спроможний побудувати індивідуальну освітню траєкторію учня, вимагає особливих підходів. Передусім такий учитель повинен мати якісну загальнопедагогічну підготовленість.

Загальнопедагогічна підготовка вчителів фізичної культури у ЗВО передбачає систему різних форм, а також видів навчальної діяльності майбутніх учителів: *навчально-пізнавальної, навчально-практичної* та

самостійної практичної. Навчально-пізнавальна діяльність із загальнопедагогічних дисциплін розглядається як процес вирішення навчальних завдань щодо застосування теоретичних знань на практиці й у ході виконання практичних завдань з теоретичних дисциплін, спрямованих на пізнання закономірностей, принципів, способів організації педагогічних операцій, опанування основ фізичного виховання. Самостійна практична діяльність передбачає вирішення завдань з організації фізичного виховання школярів на основі самостійного планування, виконання запланованого й осмислення результатів власної діяльності. Організація діяльності студентів у процесі загально-педагогічної підготовки має носити комплексний **інтегрований** характер, спрямований на забезпечення взаємозв'язку різних видів діяльності майбутніх учителів. Такий взаємозв'язок реалізується шляхом інтеграції різноманітних її видів, коли здобуваючи знання майбутні вчителі використовують їх при вирішенні практичних завдань, а в практичній діяльності спостерігають прояв педагогічних закономірностей, осмислюють та узагальнюють знання. У навчально-практичній діяльності інтегрується пізнавальна і практична діяльність майбутніх учителів; вона організовується як на аудиторних заняттях, так і в період педагогічної практики [3].

У процесі підготовки вчителя в системі вищої професійної освіти загально-педагогічна підготовка виконує *освітню, виховну, розвивальну, координаційну й інтегровальну функції*, що реалізуються в єдності та взаємозв'язку.

Успішність загальнопедагогічної підготовки забезпечується органічним зв'язком між засвоєнням теоретичних знань і формуванням на їх основі практичних умінь, використання теоретичних знань під час проходження педагогічної практики. Робота всіх викладачів ЗВО, зокрема загально-педагогічних, професійно орієнтованих дисциплін і дисциплін спортивно-педагогічного вдосконалення, має спрямовуватись не лише на підвищення спортивно-професійної кваліфікації, виведення студентів на вищий рівень функціонального стану, фізичної, технічної, психологічної готовності, а й на моральне виховання і формування професійно-педагогічної майстерності студентів.

Отже, загальнопедагогічна підготовка виконує важливу роль у професійній освіті фахівців фізичного виховання і спорту. У зв'язку з цим виникає потреба інтегрування на її основі всіх компонентів психолого-педагогічної освіти з урахуванням специфіки професійної діяльності вчителя фізичної культури та відповідно до сучасних вимог до навчання педагога в системі вищої професійної освіти. Удосконалення психолого-педагогічної підготовки студентів шляхом інтегрування її компонентів дозволяє одержати їм належний обсяг знань, умінь і навичок, ефективно вирішувати освітні та виховні завдання. Такий підхід забезпечує задоволення потреб студентів, розкриття їхніх професійних і педагогічних здібностей, формує у них стійкий інтерес до педагогічних засад фізичного виховання, що є передумовою підвищення педагогічної майстерності майбутніх учителів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Мосейчук Ю. Ю. Психолого-педагогічні аспекти вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у контексті неперервної

освіти. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» - Хмельницький: ХІСТ, 2017. - №13 С. 53–57.

2. Палічук Ю. І., Вілігорський О. М. Підготовка майбутніх педагогів до розвитку культури здоров'я учнів. Молодий вчений: [науковий журнал]. 2018. № 3.3. (55.3). С. 109–112.
3. Палічук Ю. І. Стан здоров'я та здоровий спосіб життя молоді. Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наук. праць: Педагогіка та психологія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. Вип. 735. С. 132-137.

УДК: 37:81'243:001.895

Оролбек Е., Сипульдина Ж. К., Баймаханова А. Б.
Казахский Агротехнический университет имени С. Сейфуллина
(Нур-Султан, Казахстан)

ПРИМЕНЕНИЕ НОВЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ

Аннотация: В данной статье рассмотрена актуальность применения новых информационных технологий в образовательном процессе. Целью обучения иностранному языку является формирование у субъекта межкультурной коммуникации и применение новых информационных технологий в обучении иностранному языку.

Ключевые слова: Интернет, новые технологии, инновационные технологии, информационные технологии, мультимедийные технологии

Orolbek E., Sipuldina Zh. K., Baymahanova A. B.
S. Seifullin Kazakh Agrotechnical University
(Nur-Sultan, Kazakhstan)

APPLICATION OF NEW INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Abstract: This article discusses the relevance of the use of new information technologies in the educational process. The purpose of teaching a foreign language is the formation of the subject of intercultural communication and the use of new information technologies in teaching a foreign language.

Keywords: Internet, new technologies, innovative technologies, information technologies, multimedia technologies

New foreign language teaching has gained a high pace in recent years. Responsibility for designing a lesson enables students to communicate effectively in a foreign language. They can achieve great success in the shortest possible time with the help of new technologies. The introduction of innovative technologies in the traditional learning process will allow teachers and students to improve traditional forms and methods of teaching, as well as new ones, in particular: trainings, round tables, press conferences, etc. Qualification of teachers is to create a situation in their pedagogical communication, where teachers and students have the opportunity to choose and control. Innovation is not only innovation, but also the ability to use new ones in the traditional educational process. [1]

The problem of application of new information technologies in the educational process is one of the problems. The purpose of learning a foreign language is the formation of the subject of intercultural communication, the use of new information technologies in teaching a foreign language is a necessity of teaching a foreign language.

In Informatization of educational process it is possible to solve the following methodical, pedagogical problems::

- access to extensive information in education; increase motivation to get education; independent work; self-control, etc. b.
- personal development (personal Outlook, aesthetic education, development of research activities, formation of information culture, etc.); b.
- implementation of social order (formation of computer competence, training of specialists in a particular industry, etc.) b.)
- improvement of educational work (improving the quality and effectiveness of education, providing motivation for cognitive activity, deepening interdisciplinary connections, etc.).

Based on the use of the globalized Internet system, it is possible to form students' knowledge in four types of speech activity, using the materials of the system, to form their reading, writing, vocabulary enrichment skills. Using the Internet, he can communicate with representatives of the country studying the language. [2]

Increasing students' interest in learning a foreign language is carried out on the basis of their participation in the following events: debates, competitions, Olympiads, etc.

The term "Internet" from the English word "international net", means "international communication". With the help of the Internet, you can enter into direct, direct contacts with a language representative, at the lessons of a foreign language, you can create a real model of communication by connecting to the Internet. Using language in a natural language environment as a means of communication, language learners in a spontaneous way, using different language formulas, learn to respond quickly to pronunciation. [3]

The use of the following information resources and Internet resources in foreign language lessons will be one of the most effective:

- e-mail (e-mail), teleconference, video conference;
- ability to reproduce personal information or in other words Web
- individual output to the server;
- information directories (Yahoo, InfoSeek/ UltraSmart, Galaxy) search engines (Alta, Vista, HotBob, Open Text), history within the system (Chat).

Working with a computer in foreign language lessons, students receive psychological benefits. In particular, the assessment for each work carried out by students shows on the basis of repeated mistakes, that is, it is not a direct non-visit of the teacher who expresses his opinion, approves or to some extent does not forgive the results of the work, provides students with the opportunity of independent work and self-confidence. It should not be assumed that the teacher does not exclude a place in a foreign language class.

On the contrary, the teacher is the only subject able to perform tasks of the studied languages as a person, to create a socio-psychological environment that determines the results of work, focusing on their activities. [4]

Currently, communication, interactivity, authenticity of foreign language teaching in the cultural context of the language learning process dominate. These principles create prerequisites for the development of intercultural competence as a component of communicative ability. In the traditional teaching of a foreign language, language exercises are limited only by the fact that they learn the language, learn the necessary material. That is, it will have an idea: "vocabulary + required structure = language". However, limited to learning the language structure,

it does not give a full opportunity to master the language as a means of communication. To learn language communication in a foreign language, it is necessary to create a real life situation. It helps students to learn the necessary material and the formation of appropriate behavior. In solving this problem, the Internet system is significant. We will also describe it in a traditional foreign language lesson. In most cases, in the process of teaching a foreign language, the teacher manages the student's game, that is, he moves to a managerial position than orientation or leadership. This action, as psychologists show, constrains the process of thinking of students. For example, questions of the round table, discussions should be developed by the teacher independently, plans are given and insist on it in conversation with students. That is, in his statement the person is not given freedom.

The student can not without understanding the problem, obtaining the necessary information, creative approach to solving the problem, independently think, formulate and Express interesting opinions. And in solving the problem is very important new idea, valuable opinion. And if he is sure to be summed up and will have an idea, its result will be high. Indicators of efficiency of technologies of teaching a foreign language:

- Take into account the moral, psychological, intellectual and age characteristics of students.
- Formation of a positive mood for learning.
- Establishment of the principle of cooperation and scientific communication, exchange of views between teachers and students.
- Activation of students through the enhancement of memory and creative level.
- Broad run multimedia and other technical equipment to the development of education.
- The final result of students ' satisfaction with the prospects with the end of classes.
- Educational technology has three types. They are traditional, innovative and informational. The main thing is not a set of technologies, but its degree.

With the help of computer technology, using various sources of information, resources, improving the professional skills of students to master the language through their own search. Introduction, storage and transfer of various information in new information technologies electronically. According to the peculiarities of their use in the educational process can be grouped as follows:

Computer training programs (electronic textbooks, simulators, Tutors, laboratory exercises, test systems). In accordance with multimedia technologies, the training system is conducted using a computer, video equipment, optical disk.

Intelligent and expert system. The formation of a database of information. Telecommunication devices that combine e-mail, teleconference, broadband or regional communication systems.

Electronic library. These technologies are developing faster than their use in education. E-mail is most commonly used in higher education. Currently, audio information exchange, video information exchange, keyboards with thematic information, file exchange, multilateral conferences are among the most common methods of computer video conferencing.

These technologies are part of the student who speaks the most English. After all, these materials are provided only in English. The computer system is a tool for improving the educational process. However, the information associated with the training of the Internet, rarely, little, in a systematic way. Management of the educational process by means of intermediate communication is carried out by means of reception, sending materials by e-mail, copying of course and diploma works, exchange of interactive messages. Today, these technologies have a more emerging importance than training. However, the desire to master a foreign language through the use of various information flows contributes to the formation of future medical students as a competent specialist. The development of students' technical knowledge in accordance with the professional program with the development of a foreign language is associated with a systematic increase in their readiness and search for technological information and pedagogical technologies for this purpose. [5]

The new pedagogical technology allows students to independently focus on learning a foreign language and take into account their abilities in training. In contrast to the technique, the technology is that the design of training is focused not on the basis of generalization of experience, but on the scientific justification of training.

The technology is based on the stability of the result. Depending on the conditions and factors of learning pedagogical technology from the point of view of personal business position concretizes the properties of didactic education to the development of science with the use of empirical innovations in the educational process to achieve high results. To do this, it is necessary to improve the content, method of training, form of organization of the educational process, the textbook.

Researchers of the problem of Internet technologies emphasize that any pedagogical technology is informational. Information technology is characterized by extensive use of computer technology in the educational process. The use of new information technologies in teaching meets the basic principles of pedagogical technology. The use of new pedagogical and telecommunication technologies in the study of a foreign language as a professional orientation is an innovative form of improvement of modern education.

Pedagogical technology is a joint technological activity of the teacher and students in order to improve the quality of education and achieve project results.

In conclusion, the use of innovative technologies in the classroom is the only way to create favorable conditions for its effectiveness, which in turn contributes to joint work, human relations. The application of an innovative approach to learning is a great achievement of practice-oriented learning, and its quality meets the huge needs for improving the quality of life, along with achieving the goal in the specific conditions of the acquired knowledge.

REFERENCES:

1. Bim I. L. Personality-oriented approach - the main strategy of school renewal / I. L. BIM // Foreign languages at school. – 2002 - №2 - p. 11-15
2. Velikanova A. V. Competence-based approach to education/issue 2, Samara: Profi - 2007- 92 c.
3. New pedagogical and information technologies in the education system: a textbook for students of pedagogical universities and the system of advanced

- training of teachers. staff/ E. S. Polat, M. Y. Bukharkina, M. V. Moiseeva, A. E. Petrov. - Moscow: Academy, 2004 - 272 s.
4. Kopylova V.V. Methods of project work in English lessons.M:globe, 2007 – 170 с.
 5. Polat E. S. Method of projects at foreign language lessons/ E. S. Polat // Foreign languages at school. - 2000 - №2 - p. 3-10

УДК: 001.895:81'243:001.51(045)

Оролбек Е., Сипульдина Ж. К., Баймаханова А. Б.
Казахский Агротехнический университет имени С. Сейфуллина
(Нур-Султан, Казахстан)

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ: ТЕХНОЛОГИЯ КЕЙС-СТАДИ

Аннотация: В данной статье рассматриваются виды инновационных технологий, используемых в методике преподавания иностранного языка, в связи с внедрением новейших, разнообразных и перспективных образовательных технологий в образовании и науке страны. при изучении иностранного языка выделяются следующие виды инновационных технологий: интегрированное обучение, технология проектов, личностно-ориентированная технология, дистанционное обучение, языковой портфолио, метод тандем, технология кейс стади и компьютерная технология. Была отмечена технология Кейс стади и ее значимость.

Ключевые слова: Инновационные технологии, интегрированное обучение, кейс стади, личностно-ориентированная технология.

Orolbek E., Sipuldina Zh. K., Baymahanova A. B.
S. Seifullin Kazakh Agrotechnical University
(Nur-Sultan, Kazakhstan)

INNOVATIVE TECHNOLOGIES OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING: CASE STUDY TECHNOLOGY

Abstract: This article discusses the types of innovative technologies used in the methodology of teaching a foreign language, in connection with the introduction of new, diverse and promising educational technologies in education and science of the country. While learning a foreign language, the following types of innovative technologies are distinguished: integrated learning, project technology, personality-oriented technology, distance learning, language portfolio, tandem method, case study technology and computer technology. The Case study technology and its importance were noted.

Keywords: Innovative technologies, integrated learning, case study, personality-oriented technology.

The education of an educated, skilful, multi-faceted personality is an important state matter. Education has now become an important element of the social structure and the social role of education has increased in the world. It is obvious that the future of a person depends on the quality, volume of knowledge, level of thinking. Therefore, we transfer the modern stage of education development in our country from the traditional form of education to innovative methods. The state program "Education" considered the issue of improving education and the introduction of new technologies in the educational process [1, p. 104].

At the beginning of the XX century Aymauytov noted "teaching is not just a skill, it is an art that finds new". Therefore, it is necessary to improve the methods of learning to look for and do a lot of work that increases the activity, interest, understanding, thinking, the ability of language learners.

In order to enter the world educational space in the education system of the Republic of Kazakhstan are currently undergoing many reforms and the first President of the Republic of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev in his Message to the people of Kazakhstan "new Kazakhstan in the new world" states that "the main criterion for the success of the educational reform is to reach the level that any citizen of the country, who has received the relevant knowledge and skills, has become a highly demanded specialist in any country of the world" [2]. In order to adapt the individual in accordance with the requirements of modern globalization of life, the conditions of social development of the country requires extensive use of innovative technologies in education.

In accordance with this, informatization and computerization in modern society, the development of technical means in the educational process and the use of new educational ways are very important today. The use of these innovative technologies in education, in connection with the independence of the Republic of Kazakhstan, the opening of the way to market policy, comprehensive contact with the States of the world in the political, cultural and economic spheres has become one of the modern requirements.

In addition, students should possess well-developed communicative abilities, able to perfectly speak a foreign language, demonstrate their language skills at a high level, critically cope with difficulties. And the implementation of these requirements allows the use of innovative technologies in language teaching [3, p. 45].

Innovative technologies are one of the main ways to successfully meet the new challenges facing the education system. If we use innovative technologies in teaching a foreign language, it would be possible to prepare students for modern requirements. The changes taking place in life, in particular the result of the closely interrelated development of science and technology in recent years and globalization, require the readiness of every citizen to such intensive changes and rapid adaptation. In the context of modern requirements, students seek to gain new knowledge. Thus, it demonstrates the propensity of students to gain knowledge using innovative technologies.

Currently, the purpose of learning a foreign language is to form a new generation of qualified specialists with high responsibility for life, developed worldview culture, instilled in creative thinking, high business ability, the predominance of humanistic thinking, with innovative knowledge of moral qualities [4, p. 11].

Case study technology is a technology based on the analysis of the situation on a specific or simulated production, identification of problems, search for alternative solutions, and application in the process of making optimal solutions to the problem.

The case method was first used in the educational process of the Harvard law school in 1870, and the school of business in place since 1920. One of the first in his writings, he used the name of the term (1921). The first comprehensive discussion of the case method, the name of this term is also reflected in Harvard

University's work on business (1925). Two classical schools, such as Harvard and Manchester, which deal with the Case study method, are engaged in in-depth study of the case study method. The main goal of the case study method in the first school is to find a fair solution, in the second school the variety of solutions is considered. American cases are large in size, the texts of which contain 20-25 pages, further illustrated 8-10 pages. The volume of European cases is 1.5-2 times less than in them [6].

Harvard business school is engaged in the development and discussion in the organization of the educational process in compliance with the clear content of the case. Increasing the interest of students using video, computer and software devices is the main requirement of Harvard school. According to static data, a student of Harvard school or any business school will create hundreds of cases in the process of learning, and we can make sure that every year this school produces hundreds of new cases and manuals, which are included in the collection of cases.

In the case, the approach focuses on the fact that the students have a real or fantasy, i.e. the self-esteem of a predetermined situation, a clear and comprehensive formulation of their opinions, etc. b is translated into the improvement of personal abilities of the student. Much attention is paid to the formation of students ' new qualities and skills, the development of the ability to analyze and solve various problems and learn to work with information. S. D. According to Smirnov, "the case (literally-a special case, a specific case) describes a specific situation that could have taken place or actually occurred. We consider the facts, decisions taken within a certain time, which are described not as absolutely exhaustive, but rather as a system of guidelines. Participants of discussion and decision-making (including students) can speculate and build on this forecast" [7, 201].

Case is a unique information complex, according to the rules, consists of three parts: additional information that can be used in the analysis of the case, a description of the specific circumstances and tasks for the case.

The case method is a technological concept of General education, including methods of analysis. Method the Case allows students to demonstrate academic theory from the point of view of specific circumstances. This method contributes to the formation of students ' interest in the subject, its deep assimilation, processing and analysis of information obtained in the learning process.

The main stages of their creation are listed below:

- Determine the purpose and place of the case in the education system;
- Create or select a theme model;
- The appointment criteria for the different cases;
- Identification of the necessary sources of information;
- Preparation of an action plan for the collection of additional information;
- Preparation of methodological materials during the examination, its application [8, 166].

The activity of the teacher in the application of the case method consists of two stages. The first stage includes creative work to select the case and drawing up questions, the choice of the situation in accordance with the theme, the definition of goals and objectives, the preparation and description of the situation. The second

stage is the activity of the teacher in the classroom. The period of application of the case method in the classroom includes the following steps::

- introduction to the case;
- situation analysis;
- discussion;
- summarizing.

When using Case studies, special attention is paid to the following issues::

- give pre-prepared texts or tasks to improve students ' speaking skills;
- share your thoughts with the leaders of the small groups to perform together, pass the chips, if students do not understand;
- division of the group into several subgroups
- each group has its own leader;
- the teacher plays the role of a guide, an observer [9, 7].

The following skills can be developed using the case study method:

1. General analytical skills. These skills include the ability to distinguish data from data, to be able to correctly analyze information about the importance and importance, access to them, the ability to find and recover missing information, the ability to real and logical thinking, etc. 1.General mastering these skills is very important if the quality of information is poor.

2. Practical skill. The low level of complexity of the problem in comparison with the specific conditions specified in the case allows to systematize the skills of practice in economic theories, methods and principles used in it.

3. Creative skills. The solution of the problem is impossible only with the use of the case method, so creative skills of generating an alternative solution are very important.

4. Communication skills. Of these, we note: the ability to conduct discussions, to convince people around them in their thoughts, opinions during the discussion. The use of visual materials, tools and other media items, grouping, protection of their views, persuasion of opponents, preparation of short and variable reports.

5. Social skill. The order of self-assessment of people to specific social skills, the ability to listen, supporting discussion or expressing the opposite approach, proving it, self-assessment, etc. b. skills. They are formed during the discussion in the case.

Self-differentiation skills. During the discussion, disagreements contribute to a more detailed understanding and analysis of others and their opinions, as a result of which skills of self-differentiation are formed [10].

In conclusion, the method of the case involves the formation of students ' new qualities and skills. In addition, the development of students ' ability to analyze and solve various problems, to learn how to work with information is of great importance in the process of learning the language.

REFERENCES:

1. General provisions Kazakhstan-2030. - Moscow: Higher School, 2001. – Moscow: Science, 1974.
2. Nazarbayev N. A. "New Kazakhstan in the new world" 28.02.2007

3. Zholdasova.B. "Application of innovative technologies in education" // Education, № 5, 2007. – P. 45.
4. Iskakova P. K. "Professional formation of management of innovative educational processes in universities". Autoabstract. – Turkestan, 2008. 11 PP.
5. Shchukino S. M. "Modern intensive methods and technologies of teaching foreign languages". - Moscow: Filomatis. In 2010, 130 p.
6. gov.kz/loader/load/12761
7. Smirnov S. D. Pedagogy and psychology of higher education. From activity to personality. - M., 2005. – 200 p.
8. Freeman Y. S., Freeman E. D. "ESL/EFL Teaching: Principles for Success". – Portsmouth, NH: Heinemann.1999, 166 p.
9. Mr. Kostanay, St. Industrial, 41.P. the Role of pedagogical technologies in the education system of new content // 12-year education, 2009, № 4, p. 76.
10. Smolyaninova O. G. Educational site on the case-method of training and methods of its use in the educational process of KSU.

УДК: 37:81'243:004.77(045)

Оролбек Е., Сипульдина Ж. К., Баймаханова А. Б.
Казахский Агротехнический университет имени С. Сейфуллина
(Нур-Султан, Казахстан)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Аннотация: В данной статье рассматривается применение информационно-коммуникационных технологий в учебном процессе вызванное новыми подходами к процессу обучения. Основной целью использования ИКТ на уроках иностранного языка является формирование и развитие социокультурной компетенции учащихся. Интерактивное обучение делает учебный процесс занимательным и творческим, способствует учитывать темп работы каждого учащегося. Данные технологии активно применяются в индивидуальной, парной и групповой форм работы учащихся.

Ключевые слова: Интерактивное обучение, интернет, ИКТ, информатизация, информационные технологии.

Orolbek E., Sipuldina Zh. K., Baymahanova A. B.
S. Seifullin Kazakh Agrotechnical University
(Nur-Sultan, Kazakhstan)

THE USE OF COMPUTER TECHNOLOGY IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

Abstract: This article discusses the use of information and communication technologies in the educational process caused by new approaches to the learning process. The main purpose of using ICT in foreign language lessons is the formation and development of socio-cultural competence of students. Interactive learning makes the learning process entertaining and creative, helps to take into account the pace of each student. These technologies are actively used in individual, pair and group forms of work of students.

Keywords: Interactive learning, internet, ICT, informatization, information technologies.

Everyone recognizes that the new education system is being developed through the advent of the Internet. Many Methodists with the help of video films, e-mail (e-mail), multimedia presentations, animated pictures, etc. are engaged in the development of exercises that form speech ability in the form of a monologue and dialogue in a foreign language. And not abroad, it is not so easy to have the ability to speak the language of that country. Therefore, one of the important tasks of the teacher is to create real situations of speech in foreign language lessons, using various techniques of new technologies. The use of computer technology in the process of teaching a foreign language helps to conduct classes in an interesting way. For example, animated graphics, movie scenes, presentations, etc. b. expressed with different sounds. Scenes on the computer monitor change due to

the activity of the student. This is a dynamic and available game student focuses on themselves, as well as in the learning process wakes up the activity of the student. As a result, the student easily and quickly perceives the information and increases the motivation and interest of students [1, 96].

The 21st century was not accidentally mentioned as the age of public Informatization. Computer-used in all spheres of human activity. The world community is developing the processes of global information in all spheres of public life. The economic situation, the quality of human life, national security and the role of the state in the world community depend on the degree of development of information and technological development and the pace of its development. In all economically developed countries and in many developing countries, there is an intensive process of Informatization of the education system. Ways to improve General education are being created and large funds are being allocated for the introduction of new information technologies in the learning process.

The latest information technologies in education allow to use more actively the scientific and educational potential of leading universities and institutes, to attract the best teachers to the creation of distance learning courses, to expand the audience of students.

Despite the accumulated rich experience in the field of computer training, many foreign teachers are wary of the possibility of using computer learning tools [2, 156].

In comparison with other means of teaching didactic advantages are: multifunctional, interactive, dialogical interaction, obtaining possible modes of organizational forms of work. As a learning tool, the computer is able to realize all the benefits. At the same time, the use of a computer in the learning process is regulated by the requirements for technical devices, and must comply with certain rules. The following principles of use of computer in language teaching are relevant:

- arrangements with;
- need for;
- informativities;
- reliability;

Consistency rules:

It involves a clear definition of the conditions of use depending on the content, goals and stages of training, age characteristics of users, as well as the training methodology used.

Need rules:

If by any parameters it is possible to increase the efficiency of the educational process, namely: to accelerate the speed of assimilation of the material, to activate speech activity, to achieve the goal of learning in a more rational way, to facilitate the work of the teacher or student, to reduce the learning time.

The principle of awareness:

Since the computer allows the user to obtain more information in a short period of time, it opens up the advantages of the computer As a means of reference and information support of the educational process. In addition, the computer is most consistent with the information and speech nature of foreign language teaching.

The principle of reliability:

Indicates the need for experimental verification of each computer program for training, as well as the presence of the stage of organizational preparation for the lesson with the use of didactics [3, 112].

A computer can help teachers of foreign languages.

In the new conditions, the teacher should use not only traditional textbooks, but also information and communication technologies. The world wide web, electronic educational resources can be a good helper for their students, as well as for subject teachers who want to expand their knowledge.

The teacher is a means of organization of independent work of the trained computer and management of it in the course of training work with speech and speech material. This determines the nature of the exercises and methodological techniques. The most commonly used are the following:

1. General provisions Question-response dialogue. The essence of the student's work is to give accurate answers to computer questions using the language material recorded in the question as the basis and scheme.

2. Dialogue with partial answer. To answer the computer, the student chooses one of the suggested options.

3. Dialogue with freely generated by the response. This dialogue provides a program with all possible answers to each question, so that the computer "learned" and estimated the correctness of the answer.

4. Exercises to fill in the gaps. The computer offers the student a text or a set of sentences with spaces. It is necessary to fill in the gaps using a whisper word in the form of a Russian word, which must be translated into a foreign language and used in the desired form. You can also select from the proposed computer and fill in the gaps with words or phrases.

5. Exercises for self-control of vocabulary knowledge. Options such exercise are possible:

a) the Computer offers a list of words to translate;

b) the Computer offers to find alternative pairs of these words in two languages, noting the ratio of the two lists of words (Russian and foreign).;

c) the Computer offers to determine the ratio of the two lists of foreign words and determine the pairs of synonyms and antonyms;

d) the Computer provides a list of foreign words and a list of definitions of these words.

6. Computer programs (from a foreign computer-related training):

1. General provisions Wardstock (program to work with the dictionary)

2. Matchmaster (program for choosing a match)

3. Choirmaster (program for choices)

4. Cloudmaster (program for array jobs)

5. Crossword (master to fill the crossword)

6. Unisab (production programmer)

7. Unilex (program to work with the dictionary to the text).

8. Gapmaster (program to fill vacancies)

9. Pinpoint (program for sensations)

10. Spiked (program speed reading)

11. The map (a program for working with text)

12. Testmaster (q & a testing program) [5, 73].

Grammar on the computer also for different contingent of pupils (the rule, the table of application of any other grammatical forms, classification and management of verbs, etc.) and vocabulary (indicating the main phrases of the word, its synonyms and antonyms), the rules of reading and pronunciation, ligvoelovedenie and historical information, etc. b. you can enter. Using a computer to search for the necessary reference material saves students from searching for the appropriate dictionary or reference book, which allows more time to lose. Every day it is important to study the interstate language of the Republic of Kazakhstan – English through new technologies. Language learning through information and communication, computer technology is an effective system that contributes to the improvement of language learning skills on their own [6, 98].7. Unilix (program to work with the dictionary to the text).

8. Gapmaster (program to fill Vacances)
9. Pinpoint (program for sensations)
10. Spiked (program speed reading)
11. The map (a program for working with text)
12. Testmaster (q & a testing program) [5, 73].

REFERENCES:

1. Azimov E. G., Vilchinskaya Y. N., the Materials of the Internet on the English language lesson // Foreign languages at school. -2001. – №1.
2. Taubaev K. Zh. New pedagogical tekhnologies. – Taraz: Tarmu, 2003.
3. Koshkinbetova S. A., Kenzhebaev K. T. Ways of introduction of innovative technologies in educational process of school.– Taraz University, 2004.
4. Karpova A. S. Internet in the training of future teachers of a foreign language //Foreign languages at school.- 2002. – №4.
5. Kuzmicheva T. N. Technical means in English language training. – M. "Education", 2001.
6. Howatt A. P. R. Programmed learning and the language teacher. London, 1999. Kadyrova G. M. Advantages of using computer technologies in teaching a foreign language/ G. M. Kadyrov, A. E. Turebaev, Egibility // Young scientist. — 2015. — №8.1. — Pp. 37-39.

УДК 378.147:811.161.1'243

Острианська Наталія Віталіївна
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут» імені М. Є. Жуковського
(Харків, Україна)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ ЧИТАННЮ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Анотація. У статті розглядається читання як вид мовленнєвої діяльності. Проаналізована методика навчання читанню іноземних студентів.

Ключові слова: читання, мовленнєва діяльність, аудіювання, техніка читання, інтонація.

Острианская Наталья Витальевна
Национальный аэрокосмический университет
«Харьковский авиационный институт» имени Н. Е. Жуковского
(Харьков, Украина)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ОБУЧЕНИЯ ЧТЕНИЮ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ

Аннотация. В статье рассматривается чтение как вид речевой деятельности. Проанализирована методика обучения чтению иностранных студентов.

Ключевые слова: чтение, речевая деятельность, аудирование, техника чтения, интонация.

Ostryanskaya Nataliya Vitalevna
National Aerospace University named after N.E. Zhukovsky
(Kharkov, Ukraine)

PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICAL PROBLEMS OF TEACHING FOREIGN STUDENTS TO READ

Annotation. In the article reading is considered as speaking type practice. Training method has been analysed for Reading.

Keywords: Reading, Practice(performance), listening, Technique of Reading, Intonation.

Розвиток умінь самостійно читати літературу українською мовою є важливою складовою навчання іноземних студентів. Читання являє собою самостійний вид мовленнєвої діяльності разом з говорінням, слуханням і письмом та має свої особливості й характеристики.

Сучасна методика навчання мовам іноземних студентів пропонує диференційоване навчання різним видам мовленнєвої діяльності, враховуючи, що між ним існує тісний зв'язок і взаємозв'язок.

Метою навчання читанню є формування навичок і умінь, які дозволяють сприймати текст українською мовою як джерело інформації. Для іноземних студентів це один зі шляхів знайомства з нашою країною, культурою, традиціями, досягненнями нашого народу.

Читання може бути засобом навчання, тому що завдяки йому студент отримує матеріал для формування навичок і умінь у галузі інших видів мовленнєвої діяльності. Успішне засвоєння лексико-граматичного матеріалу, говоріння та письмо залежать від рівня сформованості навичок читання.

Найближчим до читання за своїми характеристиками знаходиться слухання. В обох випадках сприйняття матеріалу відбувається під контролем слуху та має місце промовляння у формі внутрішньої мови. Робота артикуляційного апарату є обов'язковим компонентом не тільки читання уголос, але й читання про себе. Мета навчання про себе полягає у тому, щоб скоротити внутрішнє промовляння до мінімуму, добитися візуального читання, читання очима.

Враховуючи постійну залежність зорового компонента від мовного та слухового, рекомендується при навчанні читанню виконувати вправи з аудіювання.

Відомо, що буквенний код стосовно звукового і, таким чином, письмова мова стосовно усної вторинна. З цього ми робимо методичний висновок про те, що читання доцільно навчати на усній основі, тобто з попередньої обробки артикуляції звуків, складів, словосполучень і речень. Період усного випередження при навчанні українській мові дорослих іноземних студентів не буде довготривалим. Враховуючи, що дорослі студенти мають сформовані навички читання рідною мовою і процес співвіднесення графічних символів зі звуковими для них є звичним. Труднощі при читанні викликає інша графічна система та конкретне співвідношення графіки мови, яку вивчають студенти, зі звуковими символами, а також міжмовна та внутрішньомовна інтерференція.

На початковому етапі викладання української мови як іноземної відбувається комплексне навчання навичкам говоріння, слухання, читання та письма при провідній ролі усної мови. Усне випередження полягає у тому, що до читання тексту у спеціальних вправах відпрацьовується вимова окремих слів, словосполучень, речень.

З точки зору психології читання як рецептивна форма мовного спілкування складається з двох взаємозв'язаних нерозривних явищ – техніки читання та розуміння тексту, що читають студенти.

Під правильним читанням розуміють вміння у нормативному темпі правильно пов'язувати букви у сполуки – слова, дотримуючись норм української вимови: редукції голосних, оглушення і озвончення приголосних у певних позиціях, правильного наголосу, правильної вимови, читання слів разом, а речень з паузами, виділення голосом змістових одиниць речення.

Під технікою читання розуміють вміння встановлювати міцні звуко-буквені та буквено-звукові відповідності. Для того, щоб навчитися читати, студент повинен оволодіти фонетичною структурою слова (його фонемним складом, акцентно-ритмічною структурою), навичками вимови слів, типами інтонаційних конструкцій.

Вироблення навичок техніки читання в основному пов'язано з читанням уголос. Читання уголос – важливий і необхідний етап початкового навчання.

Слід мати на увазі, що уміння читати уголос не переходить автоматично в уміння читати про себе. Потрібна спеціальна система такому читанню. Можна вважати, що у студентів вироблена техніка читання, якщо:

- 1) є міцні асоціативні зв'язки між буквою і звуком;
- 2) у пам'яті закладена система правил читання, і кожне нове слово читається інтуїтивно;
- 3) вироблені навички артикуляції й інтонування на рівні тексту;
- 4) переборена спрямованість уваги студентів на артикуляцію.

Дуже важливим умінням для процесу читання є прогнозування – уміння правильно розпізнавати слово за окремими його елементами і передбачати наступні слова фрази. Студент повинен навчитися слідувати за розвитком думки та під цим кутом зору сприймати слова, словосполучення, речення.

Розглянемо, що являє собою розуміння при читанні. Розуміння тексту, що читає студент, співвідноситься з технікою читання як мета і засіб. Розуміння – один з видів складної розумової діяльності людини, що включає уяву й емоції. Людина, яка читає, не просто вилучає готову інформацію, вона порівнює значення того, що читає, зі своїм досвідом, знаннями. Навіть при читанні рідною мовою існує декілька рівнів розуміння. Іноземною мовою розуміння ускладнюється через незвичне мовне оформлення. Встановлені такі чинники, що впливають на розуміння тексту:

- 1) інформаційна насиченість тексту;
- 2) композиційно-логічна структура тексту;
- 3) мовна реалізація та виявлення логічної, емоційної та вольової інформації тексту;
- 4) ступінь наближення лексики, граматики та стилю мови того, хто читає, до лексики, граматики й стилю мови тексту;
- 5) ступінь наближення системи понять того, хто читає, до системи понять, що розкривається у тексті;
- 6) знання студентом контексту і підтексту;
- 7) організація спрямованості уваги при сприйнятті тексту;
- 8) особливості сприйняття, пам'яті та мислення й уяви того, хто читає;
- 9) індивідуально-психічні особливості того, хто читає (вік, темперамент);
- 10) ступінь володіння навичками читання, або технікою читання.

Деякі з цих чинників пов'язані з текстом, інші – з читцем. Вони можуть і повинні бути враховані при відборі навчальних текстів і при організації процесу навчання.

Як уже було зауважено вище, можна виділити декілька рівнів розуміння тексту: виразність і повнота розуміння; проникання у глибину логічного змісту тексту, в мотиви вчинків і характерів героїв та визначення власного ставлення до тексту; рівень розуміння окремих слів, словосполучень, речень, загального змісту тексту, змісту тексту та його деталей, емоційно-оцінної й спонукально-вольової інформації.

При навчанні іноземців читанню українською мовою важливо передбачити перевірку різних рівнів розуміння.

Одним з важливих моментів на заняттях з читання є виправлення помилок. Виправляти помилки можна під час читання або після закінчення речення чи абзацу. На початковому етапі доцільно виправляти студентів під

час читання, тому що пізніше вони забувають свої помилки. виправивши помилку, слід попросити студента прочитати все речення або його частину, що містить виправлений варіант.

Помилку вважають виправленою, якщо студент після багаторазового повторення правильно вимовляє слово, речення, текст.

Доцільно періодично повертатися до пройденого матеріалу і читати його на заняттях. Цей прийом сприяє автоматизації техніки читання.

Сучасна методика викладання української мови іноземцям виділяє такі види читання:

- оглядове читання передбачає уміння переглянути книгу, журнал та іншу літературу з метою одержання загального уявлення про зміст. Цей вид читання використовується для пошуку певних даних (цифр, цитат), про наявність яких у тексті відомо заздалегідь. Безумовно, що іноземним студентам – майбутнім фахівцям у різних галузях науки і техніки – доведеться мати справу з літературою, яку треба буде тільки переглянути;

- ознайомлювальне читання передбачає розуміння загального змісту. Це читання про себе без спеціальної установки на наступне відтворення отриманої інформації. Студент читає так не тому, що не може досягнути більш повного, глибокого розуміння, а тому, що у даному випадку воно йому не потрібно;

- вивчаюче читання відрізняється від перших двох тим, що воно передбачає наступне відтворення отриманої інформації у тій чи іншій формі (переказ, анотація, реферат). З цим пов'язане осмислення, інтерпретація, запам'ятовування у процесі читання.

Усі ці види читання існують й при читанні рідною мовою. Відомо, що стратегія читання змінюється залежно від характеру тексту й намірів того, хто читає.

Кожен вид читання характеризується мінімальним, але достатнім рівнем умінь. Легше всього піддаються виміру такі параметри, як темп читання і кількість зрозумілої інформації. При оглядовому читанні повинно бути зрозуміло не менш 10-15% інформації, що міститься у тексті, при ознайомлювальному – 75%, при вивчаючому – вся інформація.

Кожен вид читання вимагає своєї методики навчання і спеціально складених матеріалів для читання.

При навчанні читанню українською мовою іноземних студентів для кожного етапу рекомендується виділяти певні види читання як основні. Однак на практиці найчастіше можна спостерігати навчання головним чином вивчаючому читанню на різних етапах. Це найбільш повільне читання, і воно непридатне для знайомства з великим обсягом літератури за фахом.

Під час ознайомлювального або оглядового читання важливим стає уміння відмежовувати у тексті істотне від неістотного, виділяти головні думки.

Це уміння виробляється лише у результаті наполегливої роботи, тому що відомо прагнення студентів зрозуміти кожне слово у тексті. Дуже важливо навчити їх розрізняти слова, котрі неважливі для розуміння тексту, і слова, без яких це розуміння неможливо.

З читанням пов'язана проблема розвитку у студентів різних видів здогадки і створення потенційного словникового запасу. До цього словника входять слова, які раніше не вивчалися студентами, але доступні розумінню на

основі мовної здогадки. В українській мові базою для такого словника можуть бути складні слова, слова спільного кореня в українській і рідній мові студентів, нові значення вже вивчених слів і слова, зрозумілі з контексту.

Важливо при навчанні виробити у студентів прагнення зрозуміти нове слово на основі його внутрішньої структури чи контексту.

До числа чинників, що полегшують здогадку, відносяться різні опори як у тексті, так і поза його межами. Це опори лінгвістичного характеру (структура речення, порядок слів, пунктуація, семантика слів) та екстралінгвістичного характеру (широкий контекст, який містить у собі відомості про прочитане, презентоване рідною мовою студентів, загальновідомі факти, ілюстрації, інформація про епоху й автора даного твору). Треба навчити студентів користуватися цими відомостями для розуміння даного тексту.

Необхідно навчити студентів працювати зі словником, ознайомити їх з двомовними словниками, принципом їх організації, побудовою словникової статті. Для швидкого користування словником треба добре знати алфавіт. Для швидкого знаходження слова у словнику корисно виконувати вправи на закріплення алфавіту та визначення послідовності розташування у словнику ряду слів з однаковою початковою буквою, потім – з першими двома однаковими буквами.

Як ми зазначали вище, ілюстрація є опорою для читання. При навчанні читання основна функція ілюстрації полягає у тому, що вона слугить схематичним образним вираженням змісту тексту.

Ілюстрації, що використовуються для навчання читання, можна умовно розділити на три групи.

1. Ілюстрації для вироблення усних мовленнєвих навичок, тобто таких, у опорі на які проводиться робота щодо введення, закріплення мовного матеріалу та вироблення мовленнєвих механізмів. Для них характерна однозначна презентація зображального матеріалу – предметно-дійові ілюстрації, що зображають ізольовані предмети і дії, і ситуативно-композиційні – статична ситуація без розвитку сюжету.

2. Ілюстрації для зображальної презентації змісту текстів для читання, тобто призначені для передавання у зображальній формі додаткової інформації до тексту, та ілюстрації, які використовуються для наочної презентації об'єктів країнознавчого характеру (види міст, портрети, зображення предметів, газетна інформація).

3. Ілюстрації для навчання читання. Їх основне призначення – створення образних опор, що сприяють кращому розумінню тексту. Такі опори презентують в образній формі ключові фрагменти текстової інформації. Образний зв'язок дозволяє установити адекватність вилученої з тексту інформації.

Ілюстративний матеріал емоційно впливає на студентів, створює стимул для читання.

Для навчання читання в методиці вироблені спеціальні вправи, які мають цілеспрямований характер.

Це вправи з вироблення навичок техніки читання (виконуються уголос).

Фонетичні вправи, спрямовані на формування навичок вимови.

Читання стверджувальних і питальних речень.

Фонетичний аналіз речення

Заучування напам'ять невеликих віршів, приказок, скоромовок і подальше їх читання по книзі.

Виразне читання поетичних і прозаїчних уривків.

Вправи на зняття лексико-граматичних труднощів.

Вправи на формування потенційного словника.

Вправи, які формують уміння працювати зі словником.

Вправи на розвиток навичок змістової здогадки.

Вправи для контролю розуміння прочитаного матеріалу.

Вправи, що передбачають вихід у письмову і усну мову.

Вправи, які розвивають уміння виділяти головне.

Вважаємо, що слід звернути увагу на шкідливі звички при навчанні читанню. Такими звичками вважають: читання по словах, уповільнене читання, схильність до вербалізму. Вербалізм, тобто прагнення осмислити іноземне слово через слово рідної мови, рекомендується замінити умінням пов'язувати іноземні слова і вислови відповідними образами й поняттями. Тому суцільний переклад усього тексту як спосіб перевірки вважається незадовільним.

У ході дослідження автор статті приходить до висновку, що в процесі навчання українській мові іноземних студентів відбувається комплексне ознайомлення з мовним матеріалом. Лексичний, граматичний і фонетичний матеріал об'єднується у певні комплекси, котрі забезпечують участь у реальному мовленнєвому спілкуванні. Мовленнєве спілкування передбачає наявність у студентів навичок і умінь у різних видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні, письмі.

Отже, метод читання є комбінованим, тому що він передбачає опанування одиницями мови без перекладу за допомогою здогадки за контекстом і використання наочності, але, разом з тим, допускає застосування рідної мови як додаткового засобу семантизації та контролю за розумінням тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Акишина А. А., Коган О. Е. Учимся учить: Для преподавателя русского языка как иностранного. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Русский язык. Курсы, 2002. – 256 с.
2. Егоров Т. Г. Психология овладения навыком чтения. – Санкт-Петербург: КАРО, 2006. – 304 с.
3. Клычникова З. И. Психологические особенности обучения чтению на иностранном языке: пособие для учителя. – М.: Просвещение, 1983. – 207 с.
4. Митрофанова О. Д., Костомаров В. Г. Методическое руководство для преподавателей русского языка иностранцам. – М.: Русский язык, 1988. – 137 с.
5. Митрофанова О. Д., Костомаров В. Г. Методика преподавания РКИ. – М.: Русский язык, 1990. – 270 с.
6. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. – М.: Русский язык, 1989. – 276 с.
7. Щукин А. Н. Методика преподавания русского языка как иностранного. – М.: Высшая школа, 2003. – 334 с.

УДК 37.013.77

Пегова Хэнэ Раилевна, Ушатикова Ирина Игоревна
Елабужский институт (филиал) ФГАОУ ВО
«Казанский (Приволжский) федеральный университет»
(Елабуга, Россия)

ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ ПРОДУКТИВНОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБЩЕНИЯ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ

Аннотация. В статье рассматриваются специфика и содержание педагогического общения учителя и учащихся. Сформулированы психолого-педагогические условия развития креативности будущих учителей как фактора успешности решения нестандартных коммуникационных задач в процессе педагогического общения.

Ключевые слова: педагогическое общение, функции общения, креативность, рефлексия, психолого-педагогические условия.

*Pegova Khene R., Ushatikova Irina I.
Elabuga Institute (branch) of Kazan (Volga Region) Federal University,
(Elabuga, Russia)*

THE FORMATION OF SKILLS FOR PRODUCTIVE PEDAGOGICAL COMMUNICATION OF FUTURE TEACHERS

Abstract. The article deals with the specifics and content pedagogical communication of teachers and students. Psychological and pedagogical conditions of development of creativity of future teachers as a factor of success of the decision of non-standard communication tasks in the course of pedagogical communication are formulated.

Keywords: pedagogical communication, communication functions, creativity, reflection, psychological and pedagogical conditions.

Сложность и многогранность процесса общения обусловила появление множества определений данного феномена. Многообразие взаимодействия в контексте общения рассматривается такими науками как социология, философия, политология, педагогика, психология, экономика. Анализу различных аспектов процесса общения как неотъемлемой части человеческой жизнедеятельности в последней трети XX – начале XXI в.в. посвятили свои труды такие ученые как Р.А. Максимова, Б.А. Родимов, Н. Виннер, А.Н. Леонтьев, Г.М. Андреева, Б.Г. Ананьев, А.А. Брудный, М.С. Каган, И.С. Кон, А.А. Леонтьев, М.К. Петров, Б.Ф. Ломов, Я.Л. Коломинский, Р.С. Немов и др.

Процесс общения в контексте образовательного процесса особенно ценен с позиции обеспечения успешного социокультурного развития индивида. Общение как один из видов человеческой деятельности направлено на формирование особых связей в рамках взаимодействия между субъектами, следовательно, может выступать как средство реализации образовательных, воспитательных и развивающих задач в образовательной

практике. Исследования данного процесса в области организации взаимодействия субъектов в рамках образовательного процесса привели к появлению такой профессиональной категории как педагогическое общение [1].

Направленность педагогического общения обуславливает его специфику, которая выражается не только в том, что субъекты процесса участвуют во взаимодействии и развиваются как личности, но и являются частью педагогической системы, в которой происходит усвоение знаний и формирование компетенций. Педагогическое общение специфично в контексте взаимодействия, так как субъектный контакт обусловлен двумя видами деятельности, где для учителя – это профессиональная, для учеников же – учебная деятельность [2].

Организация педагогического общения требует от учителя высокообразованной профессиональной культуры, которая будет выражаться в его умении грамотно выстраивать процесс общения и постоянной готовности к нему, быть доброжелательным по отношению к личности ребенка, а также способности проявлять уважение ко всем участникам образовательного процесса [3].

В.С. Грехнев считает, что культура общения учителя прямо пропорциональна его общей культуре, высокая культура учителя делает процесс общения более содержательным и эффективным [4].

А.А. Брудный, анализируя феномен педагогического общения, выделяет следующие его функции:

- обучающую, направленную непосредственно на трансляцию знаний;
- координационную, целью которой является организация взаимодействия;
- презентационную, в рамках которой происходит самовыражение личности педагога посредством его контакта с обучающимися. При этом автор подчеркивает важность всех функций педагогического общения [5].

Организация педагогического общения играет большую роль в реализации трудовых функций, описанных в профессиональном стандарте педагога [6]. В документе особое внимание уделяется способности учителя устанавливать продуктивные контакты с обучающимися разного возраста, их родителями (законными представителями), а также педагогическими и иными работниками посредством выбора оптимальных коммуникативных тактик.

Выбор оптимальных стратегий в процессе педагогического общения, предпочтительно интерактивных, требует наличия у педагога общекультурных и нравственных качеств личности, сформированного умения решать сложные педагогические ситуации на основе знаний и учета индивидуальных особенностей обучающихся, а также владения навыками диагностики причин конфликтных ситуаций, прогнозирования их возможного развития, предупреждения и преодоления.

Построение оптимальной стратегии в рамках педагогической деятельности обычно затруднено тем, что педагогическое общение – это творческий процесс, который ставит учителя перед необходимостью работы с разным по возрасту и уровню социализированности контингентом учеников. Успешность управления этим процессом зависит от умения учителя прогнозировать отклик на свое поведение. Исключительность каждого акта

профессионального коммуникационного взаимодействия между субъектами педагогического общения требует проявления нестандартного речевого творчества, обусловленного учетом различных факторов: ситуации общения, особенностей личности воспитанника, переживаемых им чувств, настроений и др.

Для продуктивного решения ежедневно возникающих нестандартных коммуникационных задач недостаточно применение известных шаблонов и универсальных алгоритмов. Решение нетипичных ситуаций, генерирование оригинальных тактик коммуникативного поведения в процессе взаимодействия с участниками образовательного процесса предполагает наличие у педагога определенного уровня развития креативности. Вышесказанное актуализирует необходимость развития креативности будущих учителей в рамках образовательного процесса в вузе как одного из условий эффективной адаптации выпускника к организации профессиональной деятельности в современной школе.

В свою очередь развитие креативности студентов в образовательном процессе вуза связано, на наш взгляд, с необходимостью создания определенных психолого-педагогических условий, таких как:

- изменение подходов к организации лекционных и практических занятий – уход от знаниевой парадигмы в область деятельностного подхода;

- наличие компетентности преподавателей в выборе форм обучения и педагогических технологий, стимулирующих проявление креативности студентов. Создание в рамках образовательного процесса проблемных ситуаций, ситуаций с элементами неопределенности, которые актуализируют необходимость генерировать собственные оригинальные способы решения поставленных задач;

- организация образовательного процесса в режиме продуктивного диалога или полилога, позволяющего формировать у студентов личностную позицию по отношению к конкретным идеям, теориям, технологиям и практическим профессиональным рекомендациям, составляющим содержание изучаемого предмета;

- создание благоприятной эмоциональной атмосферы, способствующей проявлению творчества в учебной и последующей практической профессиональной деятельности;

- использование интерактивных методов обучения: проектных технологий, ролевых и деловых игр, кейсов, метода микроситуаций и др.;

- организация образовательного процесса, мотивирующего студентов на глубокую рефлексию посредством анализа и самоанализа своего участия в различных видах деятельности – выступлении на семинарских занятиях, решении педагогических ситуаций, выполнении проектов, обсуждении в рамках «круглого стола» и т.д. Для этого, на наш взгляд, «на занятиях необходимо культивировать идеологию плюрализма, реализация которой предполагает обучение студентов умению занимать разные позиции, а также уметь увидеть объект не с одной точки зрения как единственно возможной, а с разных сторон» [7, с. 72]. Постепенно формирующаяся таким образом адекватная самооценка будет способствовать дальнейшему саморазвитию и самосовершенствованию специалиста. Реализация данных психолого-педагогических условий может, на наш взгляд, стимулировать проявление

творческих способностей студентов, и готовить их к решению в перспективе нестандартных педагогических задач, как при прохождении педагогической практики в оздоровительных лагерях и школе в период обучения в вузе, так и в дальнейшей работе в качестве «молодого специалиста».

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Фалей М. В. Педагогическое общение: учебное пособие. – Южно-Сахалинск: изд-во СахГУ, 2014. – 116 с.
2. Телегин М. В. Рождение диалога: книга о педагогическом общении. – М: МГППУ, 2009. – 224 с.
3. Елагина В. С., Немудрая Е. Ю. Основы педагогического общения: учебное пособие: курс лекций для студентов педагогических вузов / В.С. Елагина, Е. Ю. Немудрая. – 2-е изд. – Челябинск: НП «Инновационный центр «РОСТ», 2012. – 184с.
4. Грехнев В. С. Культура педагогического общения: Книга для учителя. – М: Просвещение, 1990. – 142 с.
5. Брудный А. А. Понимание и общение. – М.: Знание, 1989. – 64 с.
6. Профессиональный стандарт педагога, утвержденный правительством РФ в 2019 году // Menobr.ru: сайт для специалистов и управленцев сферы общего образования. – URL: <https://www.menobr.ru/article /65401-qqq-18-m1-profstandart-pedagoga> (дата обращения: 18.01.2019).
7. Ушатикова И. И. Формирование опыта рефлексивной деятельности у будущих учителей в процессе преподавания педагогических дисциплин в вузе / И. И. Ушатикова // Научный диалог. – 2012. – № 10: Педагогика. – С. 70-79.

УДК 783.2

Пегова Хэнэ Раилевна, Салимуллина Елена Викторовна,
Талышева Ирина Анатольевна
Елабужский институт КФУ
(Елабуга, Россия)

ФЕСТИВАЛЬ ШКОЛЬНЫХ УЧИТЕЛЕЙ КАК ПЛОЩАДКА ДЛЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО САМОРАЗВИТИЯ ПЕДАГОГОВ

Аннотация. *Статья посвящена формированию позиции учителя на Фестивале школьных учителей. Раскрывается гуманитарная привлекательность «учителя-модератора», который представляет учебный процесс и придает им педагогический смысл встречи.*

Ключевые слова: профессиональные компетенции, образовательные технологии, инновационные идеи в педагогике.

*Pegova Khene R., Salimullina Elena V., Talysheva Irina A.
KFU, Elabuga Institute (branch)
(Elabuga, Russia)*

FESTIVAL OF SCHOOL TEACHERS AS A SITE FOR PROFESSIONAL SELF-DEVELOPMENT OF TEACHERS

Abstract. *The article is devoted to the formation of the position of a teacher at the School Teachers Festival. The humanitarian appeal of the "teacher-moderator" is revealed, which represents the learning process and gives them the pedagogical meaning of the meeting.*

Keywords: professional competence, educational technology, the style of the new pedagogical thinking.

Возрастание роли образования в информационном обществе определяет в качестве приоритетной задачи развития современного образования в России и в других странах мира. Повышение профессионального уровня педагогов как основы компетентности является одной из стратегических целей при подготовке специалистов [2]. Согласно, Профессиональному стандарту педагога, наиболее востребованным становится учитель - творчески работающий, социально активный, способный подготовить ученика к жизни в быстроменяющемся мире [5]. В этой связи оправдан поиск нового содержания, технологий и форм профессионального роста учителя. Мы предлагаем читателям познакомиться с опытом проведения Фестиваля школьных учителей, как формой непрерывного педагогического образования.

С 2010 года в Елабужском институте Казанского (Приволжского) федерального университета проводится Фестиваль школьных учителей. Начинаясь он как республиканский педагогический форум, с 2011 года обрел статус всероссийского, а с 2012 года международного педагогического форума. На сегодняшний день, Фестиваль школьных учителей стал самым массовым педагогическим форумом профессионального общения учителей в

Республике Татарстан, который год из года все больше приобретает друзей, партнеров и почитателей.

За все эти годы Фестиваль объединил учителей всех муниципальных районов Республики Татарстан и ряда субъектов Российской Федерации. Фестиваль получил признание педагогической общественности как удачная инновационная форма педагогической коммуникации и повышения мастерства. Достаточно сказать, что за все эти годы он принял 3 500 учителей-практиков, в их числе молодых учителей более 1 000, победителей конкурсов «Учитель года» более 50, а также более 300 ученых специалистов из России и зарубежья [1].

Ежегодно тематика его проведения становилась все более актуальной: «Из года учителя в год Просвещения»(2010); «Наша новая школа»(2011); «Подготовка учителя нового поколения» (2012); «Через образование в будущее» (2013); «Профессиональный стандарт учителя» (2014 - 2015); «Меняющийся учитель в изменяющемся мире» (2016-2017); «Цифровизация в образовании» (2018).

Фестиваль как площадка организации профессионального взаимодействия учителей позволяет интегрировать в себе различные формы их интеллектуальной и социокультурной деятельности, обеспечивая возможность свободного обмена мнениями о развитии образования, самопрезентации, обсуждения комплекса проблем в их совокупности и взаимосвязи. С другой стороны, фестивальная форма предполагает насыщенную программу мероприятий, позволяющих включить участников в уникальную атмосферу образования как формы жизни и деятельности. Не случайно площадкой для проведения Фестиваля стал Елабужский институт Казанского федерального университета, имеющий более чем вековую историю подготовки учителей и располагающийся на территории Елабуги - города-музея федерального значения [3].

Основными направлениями работы Фестиваля выступают:

- презентация инновационных образовательных проектов учителей в их теоретической и практической составляющих одновременно;
- свободный обмен опытом решения образовательных задач;
- участие в работе дискуссионных площадок и круглых столов, где учителя включаются в обсуждение путей дальнейшего развития образования, и в рамках которых встречаются вместе учителя, администраторы образования, работники профессиональных союзов, фондов, организаций культуры и др., что позволяет наметить комплексные пути решения возникающих вопросов.

Фестиваль школьных учителей - это несколько дней насыщенного профессионального общения. Наиболее существенной его особенностью является не чтение лекций, не проведение семинарских и практических занятий преподавателями отечественной и зарубежной высшей школы, а модерация как способ включения участников в коллегиальную деятельность на основе опыта модератора, получившего подтверждение своей эффективности. Модераторы, которыми выступают как работники высшей школы, так и практикующие учителя, презентуют собственный опыт с побуждением аудитории к продуцированию своих идей и обмену достижениями, что способствует профессиональному взаимообогащению всех

без исключения участников процесса. Благодаря этому Фестиваль обладает высоким образовательным потенциалом, поддерживаемым уникальностью самих его участников и объединяющий их общей атмосферой взаимной требовательности и доверия [4].

Публичные лекции ученых, профсоюзных лидеров, мастер-классы экспертов, дискуссионные площадки, круглые столы, выставки педагогических достижений, встречи с выдающимися деятелями культуры, культурная программа, проведение профессиональных и творческих конкурсов - вот не полный перечень программных мероприятий, в центре внимания которых школьный учитель.

Таким образом, в ходе реализации проекта были выделены главные особенности построения отношений, связанных с мотивами деятельности в профессиональном взаимодействии, преодолением барьеров в диалоге. Знакомство учителей с теоретическими положениями о стратегиях понимания организовывалось в ходе анализа собственной деятельности и профессиональных проблем. Осмысление собственного опыта, позволило выделить стратегии понимания: личностное отношение к содержанию образования, организация проблемных ситуаций, ролевых игр на занятиях. Фестиваль школьных учителей как практико - ориентированная форма работы создает условия для становления профессиональной позиции учителя в рамках реализации ФГОС.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Merzon, Elena E.; Senko, Yury V.; Salimullina, Elena V. Festival of school teachers as a practice-oriented form of improving teachers' skills/Merzon, Elena E.; Senko, Yury V.; Salimullina, Elena V.//Ensaio: aval.pol.públ.Educ. vol.26 no.99 Rio de Janeiro Apr./June 2018. p. 278-295.
2. Бижова И. А. Профессиональное развитие педагога как приоритетная задача современного этапа модернизации образования// Педагогическое мастерство и педагогические технологии. - 2015.- № 4(6). - С.104 - 105.
3. Мерзон Е. Е., Разживин А. И. (2013) Фестиваль школьных учителей: опыт международной педагогической коммуникации // Образование: традиции и инновации: Материалы международной научно-практической конференции / Мерзон Е. Е., Разживин А.И. - Прага, Чешская Республика: Изд-во WORLD PRESS s r.o. 2013, - С. 252-257.
4. Мокшина Н. Г. Современные подходы к организации курсов повышения квалификации: фестиваль школьных учителей//Альманах современной науки и образования. - Тамбов: Грамота, 2013. - №3. - С.111 - 115.
5. Профстандарт педагогов утвержденный правительством РФ в 2019 // Портал информационной поддержки руководителей образовательных организаций «Менеджер образования» URL: <https://www.menobr.ru/article/65401-qqq-18-m1-profstandart-pedagoga> (дата обращения 12.05.2019).

УДК 376

Попова Наталья Владимировна
Алтайский государственный педагогический университет
(Барнаул, Россия)

ПРАКТИЧЕСКИЙ ОПЫТ РЕАЛИЗАЦИИ ОРГАНИЗАЦИОННО- ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ УЧРЕЖДЕНИЙ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация: представленный в статье материал – это практический опыт реализации организационно-педагогических условий в образовательной среде детско-юношеских спортивных школ. Раскрываются педагогические требования, предъявляемые к процессу совершенствования образовательной среды учреждений дополнительного образования, а также реализации творчества и положительных сторон поведения подрастающего поколения.

Ключевые слова: организационно-педагогические условия, образовательная среда, педагогические требования.

Popova Natalya Vladimirovna
Altai state pedagogical university
(Barnaul, Russia)

PRACTICAL EXPERIENCE OF REALIZATION OF ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF ESTABLISHMENTS OF ADDITIONAL EDUCATION

Summary: the material presented in article is a practical experience of realization of organizational and pedagogical conditions in the educational environment of children's and youth sports schools. The pedagogical requirements imposed to process of improvement of the educational environment of establishments of additional education, and also realization of creativity and positive sides of behavior of younger generation reveal.

Keywords: organizational and pedagogical conditions, educational environment, pedagogical requirements.

Проблемы, стоящие перед современным воспитанием, требует необходимости найти при этом общую основу, ключ для решения жизненно важных сегодня экологических, национальных и этических проблем в системе нравственного воспитания учащихся. Именно таким «ключом» и выступили общечеловеческие ценности. Требованием же современности, неотложной задачей в деле воспитания подрастающего поколения является формирование гуманной личности, творчески воспринимающей и преобразующей окружающую действительность в соответствии с общечеловеческими ценностями.

Актуальность выбранной темы исследования обусловлена требованиями социума в обеспечении развития учреждений дополнительного

образования, возможности раскрытия и реализации творчества и положительных сторон поведения подрастающего поколения.

В нашем исследовании осуществлен процесс совершенствования образовательной среды детско-юношеских спортивных школ на основе реализации организационно-педагогических условий. При определении комплексы организационно-педагогических условий мы учитывали основные компоненты предмета, состав окружающей его среды, особенности отношений предмета с окружающей средой, реализуемые виды деятельности.

Под «организационно-педагогическими условиями» мы понимаем совокупность взаимосвязанных, взаимодействующих пространственно-деятельностных объектов, социально-коммуникативных и психолого-педагогических особенностей образовательной среды детско-юношеской спортивной школы, обеспечивающих ее интенсивное развитие и совершенствование, осуществляющееся под влиянием социальных факторов [2].

К организационно-педагогическим условиям совершенствования образовательной среды детско-юношеской спортивной школы отнесены:

1. Исходным условием, обеспечивающим эффективность процесса социализации подростков является изменение общей цели обучения их в образовательной среде детско-юношеской спортивной школы, ориентированного не на передачу информации, а на становление у обучающихся спортивной направленности, убеждений, стремления к самосовершенствованию, спортивной рефлексии.

2. Освоение не только предметного материала (знания, умения, навыки), но и научение обучающихся способам освоения материала по спортивному направлению.

3. Осуществление спортивной ориентации с опорой на наглядные недеklarативные формы.

4. Привлечение к процессу формирования спортивной направленности подростков.

5. Введение продуманной системы планирования, имеющей единую программно целевую и спортивную направленность учебно-воспитательного и тренировочного процесса.

6. Интегрирование педагогической деятельности педагогов-тренеров направленной на формирование спортивной направленности, познавательной самостоятельности, обеспечивающих самоутверждение и самовыражение личности подростков в процессе социализации.

7. Организация взаимодействия подросток-педагог выступающего в виде практикума, активизирующего эмоционально-волевою, интеллектуальную и деятельностьную сферу личности вовлекающего детей в спортивную деятельность в процессе социализации.

8. Формирование и рациональное использование физкультурно-спортивной и оздоровительной сферы путем осуществления педагогического процесса формирования спортивной направленности преимущественно на территории детско-юношеской спортивной школы способствующей развитию потребности подростков в рефлексии приобретаемого опыта, как учебной, так и спортивной деятельности.

9. Разнообразие проведения практических и теоретических тренировочных занятий, групповые, малыми группами, индивидуальные.

10. Диагностика и учет индивидуальных особенностей личности подростка при формировании спортивной направленности в процессе социализации.

11. Своевременное определение и развитие важных способностей и психологических качеств личности, обеспечивающей рост спортивной готовности подростков в процессе социализации.

12. Психологическое обеспечение для возможности сопоставления собственной спортивной подготовленности подростков в процессе социализации с требованиями и условиями образовательной среды детско-юношеской спортивной школы, освоение несовпадающих элементов спортивной программы, проведение контроля успешности выработки спортивных важных качеств.

На наш взгляд, вышеперечисленные организационно-педагогические условия совершенствования образовательной среды детско-юношеской спортивной школы не только обуславливают этот процесс, но, одновременно являются его результатом [1].

В связи с этим нами определены следующие педагогические требования, предъявляемые к процессу совершенствования образовательной среды учреждений дополнительного образования:

1. Сохраняя в качестве основных фронтальные формы обучения, обеспечить каждому обучающемуся возможность свободного спортивное самоопределения, обеспечить возможность приобретения знаний по индивидуальной оптимальной программе, учитывающей в полной мере его познавательные особенности, мотивы, склонности и другие личностные качества.

2. Обеспечить реализацию принципов обучения (принципов мотивации, активности, познавательной самостоятельности);

3. Способствовать реализации дидактического принципа рефлексии, требующего от подростков самостоятельного завершения работы по формированию спортивной направленности и ставящего его перед необходимостью осмысливать те схемы и правила, в сочетании с которыми он определяет свой жизненный выбор и действует;

4. Изучение, осмысление и учет особенностей образовательного пространства как ведущего фактора-условия успешного развития и совершенствования образовательной среды детско-юношеской спортивной школы;

5. Определение и реализация педагогических условий развития и совершенствования компонентов образовательной среды детско-юношеской спортивной школы (пространственно-деятельностного; социально-коммуникативного и психолого-педагогического);

6. Поиск и использование новых возможностей как отдельных компонентов образовательной среды детско-юношеской спортивной школы, так и зоны их интеграции для ее развития и совершенствования;

7. Не вступать в противоречие с принципами и закономерностями традиционной педагогики.

На наш взгляд, вышеперечисленные организационно-педагогические условия и педагогические требования, предъявляемые к процессу совершенствования образовательной среды учреждений дополнительного образования, а так же образовательного пространства детско-юношеских спортивных школ не только обуславливают этот процесс, но, одновременно являются его результатом.

Таким образом, подводя итог по результатам исследования, проведенного в данной статье, нами установлено, что организационно-педагогические условия определяют эффективность совершенствования образовательной среды детско-юношеской спортивной школы опосредованно через предъявляемые педагогические требования к процессу совершенствования образовательной среды учреждений дополнительного образования, которые выступают в качестве стимулов роста в физкультурно-спортивной деятельности через проявления творческой индивидуальности, степени сформированности потребности в физической культуре, выраженность эмоционально-волевых и нравственных проявлений личности подростков в процессе социализации.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Попова Н. В. Предупреждение девиантного поведения подростков средствами физической культуры и спорта // Актуальные научные исследования в современном мире. - 2019. - № 2-5 (46). - С. 149-154.
2. Попова Н. В., Ельников А. В. Культурологический подход как основа совершенствования образовательной среды детско-юношеской спортивной школы // Мир науки, культуры, образования. - 2016. - Т. 61. - № 6. - С. 123-125

УДК 378

Пшеничний Максим Володимирович, Цибулько Григорій Якович,
Ткаченко Юлія В'ячеславівна
Донбаський державний педагогічний університет
(Слов'янськ, Україна)

ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ - ОСНОВА РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Проаналізовано особливості методу проектів у технології трудового навчання у вітчизняній педагогічній практиці. Досвід роботи вчителів, окремі дослідження та пропозиції, відображені в педагогічній літературі, дають можливість сформулювати основні вимоги, яким повинен відповідати проектно-технологічний метод трудового навчання школярів. Вищезазначене зумовлює необхідність ретельного, всебічного вивчення та використання надбань становлення та розвитку методу проектів у технології трудового навчання як основи розвитку сучасної особистості школяра.

Ключові слова: проектно-технологічний метод, трудова підготовка, трудове навчання, навчальний процес, продуктивна праця, операційна система, метод проектів, особистість школяра.

Пшеничный М. В., Цибулько Г. Я., Ткаченко Ю. В.
Донбасский государственный педагогический университет
(Славянск, Украина)

ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ МЕТОД ОБУЧЕНИЯ-ОСНОВА РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОЙ ЛИЧНОСТИ ШКОЛЬНИКА В УСЛОВИЯХ НОВОЙ УКРАИНСКОЙ ШКОЛЫ

Проанализированы особенности метода проектов в технологии трудового обучения в отечественной педагогической практике. Опыт работы учителей, отдельные исследования и предложения, отображенные в педагогической литературе, дают возможность сформулировать основные требования, которым должен отвечать проектно-технологический метод трудового обучения школьников. Вышеупомянутое предполагает необходимость тщательного, всестороннего изучения и использования опыта становления и развития метода проектов в технологии трудового обучения как основы развития современной личности школьника.

Ключевые слова: проектно-технологический метод, трудовая подготовка, трудовое обучение, учебный процесс, производительный труд, операционная система, метод проектов, личность школьника.

*Pshenychniy M., Tsybulko G., Tkachenko Y.
Donbass State Pedagogical University
(Sloviansk, Ukraine)*

**THE DESIGN-TECHNOLOGICAL METHOD OF TEACHING IS THE BASIS FOR
THE DEVELOPMENT OF THE MODERN PERSONALITY OF THE STUDENT
IN THE CONTEXT OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL**

The features of the method of projects in the technology of labor training in the domestic teaching practice are analyzed. The experience of teachers, individual studies and proposals, reflected in the pedagogical literature, make it possible to formulate the basic requirements that the design-technological method of labor-teaching schoolchildren should meet.

The above implies the need for a thorough, comprehensive study and use of the experience of the formation and development of the method of projects in the technology of labor education as the basis for the development of the modern personality of the student.

Key words: *design and technological method, labor training, labor training, educational process, productive labor, operating system, project method, student's personality.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Одним із завдань, що поставлені перед сучасною школою сьогодні, є розвиток у дітей кмітливості, творчих здібностей, пізнавальної діяльності, інтересу до пізнання. Саме метод проектів, який активно втілюється в шкільну практику, вимагає від учнів уміння творчо мислити. Щоб закласти в учнів здібності до практичної конструкторської діяльності, необхідно дати їм загальноосвітні і спеціальні знання, розвинути їх технічне мислення, площинну й просторову уяву, прищепити навички самостійної дослідницької роботи, конструювання та моделювання. Слід урахувати, що проектування певних виробів – справа досить складна для дітей 5-7 класів загальноосвітніх шкіл. Тому вчитель повинен сам уміти визначати обсяг конструкторських знань і вмінь, потрібних для навчання учнів різних вікових груп, розробляти для них завдання з конструювання відповідних типів, досліджувати форми організації занять; підбирати об'єкти для дидактично обґрунтованої послідовності проектування та виготовлення виробів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Значний внесок у розробку теоретичних і практичних питань технології трудового навчання зробили П. Блонський, М. Гончаров, О. Калашніков, О. Коберника, М. Ретивих, С. Шабалов та ін. Вивченню підходів до визначення змісту трудового навчання присвячені роботи П. Атутова, С. Батишева, В. Мадзігона, В. Сидоренка, В. Симоненка, Д. Тхорчевського, С. Ящука та ін. На думку науковці учитель трудового навчання повинен бути обізнаним із кількома галузями виробництва (зі столярною, слюсарною, електромонтажною справами, мати практичні навички конструювання та моделювання), бути спеціалістом широкого профілю, мати достатню

загальноосвітню й технічну підготовку. Без цих знань учитель не зможе відповісти на різноманітні дитячі запитання, розвинути їх технічне мислення й конструкторські здібності, підготувати до вибору професії. Спостереження проведені нами під час олімпіад міських та обласних засвідчують, в цілому, задовільну підготовку учнів у практичних справах, але проглядається їх неспроможність вирішувати завдання, які потребують конструкторського мислення, уяви, самостійного творчого пошуку та ініціативи, знизився інтелектуальний розвиток випускників загальноосвітніх шкіл.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Аналіз досвіду вчителів-практиків вказує на основні причини недостатньої підготовки школярів до самостійної проектно-технологічної діяльності:

- поспішність запровадження проектно-технологічної діяльності школярів з 5-го класу та недостатня фахова підготовка вчителів трудового навчання;

- брак навчального часу (відсутність елементарних практичних умінь та навичок виконання технологічних операцій);

- недостатнє методичне забезпечення загальноосвітніх шкіл навчальними посібниками з трудового навчання для 7-9 класів.

Навчальне проектування передбачає як розробку конструкторсько-технологічної документації на виріб, так і його виготовлення. Для цього навчальні майстерні потрібно забезпечити сучасним обладнанням, конструкційними матеріалами, інструментами, тобто потрібне достатнє матеріально-технічне забезпечення загальноосвітніх шкіл, без якого навіть найкращий проект залишиться лише на папері. Трудове навчання – предмет досить специфічний. Тут потрібні знання не лише з матеріалознавства, машинознавства, технології виготовлення виробів, але й з основ та принципів декоративно-ужиткового мистецтва. Програма з трудового навчання дає можливість офіційно займатися в урочний час різними видами народних ремесел. З одного боку, це дозволяє вчителю більш диференційовано підійти до організації навчання школярів за їх інтересами, а з іншого – немає стабільності, наступності здобуття відповідних знань, які б відповідали вимогам Концепції Нової Української школи.

Виклад основного матеріалу. Однією з педагогічних технологій, яка спрямована на покращення та розвиток трудового навчання, є метод творчих проектів або проектно-технологічний метод. Теорія і практика проектного підходу до навчання бере свій початок з кінця XIX – початок XX століття завдяки пошукам вітчизняних та зарубіжних учених-педагогів. У вітчизняній практиці цей метод широко використовується в школах сільської молоді та в дослідно-показових навчальних закладах до 1931 року. Потім було заборонено його використання в практиці радянської школи.

Сьогодні відбувається відродження методу проектів у навчальних програмах. У вітчизняній практиці метод проектів було запропоновано вперше в 1993 році у зв'язку із включенням освітньої галузі «Технології» до базових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів. Елементи методу проектів увійшли й до оновленої програми з трудового навчання (2017 року) загальноосвітніх навчальних закладів України [1].

У програмі з трудового навчання, зокрема, зазначається, що метод проектів є основним методом, який використовується в освітній галузі

«Технології» [2]. Це зумовлене тим, що освітні завдання цієї галузі не можуть бути розв'язані тільки традиційними методами навчання. Необхідно зазначити, що розуміння сутності теорії та практики проектної діяльності й проектного методу навчання є різним у зарубіжній та вітчизняній літературі. Під час спілкування з учителями та методистами трудового навчання виявилось, що більшість із них ототожнюють поняття «проектно-технологічний метод навчання» й «навчання проектно-технологічної діяльності», тоді як ці поняття відрізняються своєю метою. Під проектно-технологічним методом навчання треба розуміти такий метод навчання, коли школярі набувають знань і вмінь у процесі планування й виконання самостійних технічно-творчих завдань-проектів. Навчання ж проектно-технологічної діяльності обумовлюється способом взаємодії з оточуючим світом, тобто формуванням проектно-технологічної культури. Тому можна зробити висновок, що найбільш оптимальні умови для навчання проектно-технологічної діяльності, як основи розвитку сучасної особистості школяра, та використання проектно-технологічних методів можна створити на заняттях з трудового навчання.

Сучасний етап розвитку школи передбачає застосування в освітній галузі «Технології» нової системи навчання, проектно-технологічної, мета якої полягає в розробці й виготовленні навчального творчого проекту, що передбачає самостійне розроблення та виготовлення учнем виробу від ідеї до її втілення в матеріальний образ. Насамперед, це передбачає наявність суб'єктивної або об'єктивної новизни проекту, виконаного учнем з певним контролем та консультацією вчителя.

Проектно-технологічний підхід до трудового навчання, як зазначається у працях О. Коберника, М. Ретивих, В. Симоненка, С. Ящука [1], спрямований на формування в учнів ґрунтовної системи творчо-інтелектуальних та предметно-технологічних знань і вмінь; передбачає самостійне або під контролем учителя виконання творчих проектів як на етапі проектування, так і на етапі виготовлення, захист свого проекту. Основною передумовою цього є розвиток технічно-творчих здібностей учнів.

Аналізуючи науково-педагогічну літературу з цієї проблеми, стикаємося з тим, що на сьогодні питання організації проектної роботи учня та вчителя розглянуто недостатньо, тобто необхідне більш розгорнуте та ґрунтовне його висвітлення, насамперед змісту, мети й етапності проектування. У своїх працях науковці найчастіше розглядають проектування як процес створення й виготовлення об'єкта. В ході наукового дослідження встановлено, що проектування – це науково-обґрунтоване (визначене) технічно-творче конструювання нового проектного об'єкта за певною системою параметрів або перетворення існуючого прототипу до якісно нового стану [3].

Перевага проектно-технологічного методу трудового навчання, в порівнянні з попередніми, насамперед полягає в тому, що учні під час цієї діяльності більш активно залучаються до самостійної, практичної, планової та систематичної роботи, в них виховується прагнення до пошуку шляхів створення нового або більш якісно вдосконалення існуючого виробу (матеріального об'єкта), формується уявлення про його майбутнє застосування; розвиваються моральні та трудові якості учня, мотиви вибору професії. При цьому слід особливу увагу приділяти станові інтересу учнів до цього процесу, згасання інтересу сигналізує вчителю про недоліки в роботі.

Необхідно стежити, щоб учні доводили свої задуми до кінця, особливо на технологічному етапі.

Основний зміст проектування полягає в технічно-творчому конструюванні, тобто у певній сукупності дій, засобів та методів, що дають змогу учням знайти своє розв'язання проблемного завдання, яке поставлене перед ними або вибране самостійно. Усе це має бути спрямоване на досягнення визначених цілей. Ці дії та засоби пропонуються фіксувати в двох формах:

- як систему параметрів проектного об'єкта та їх кількісних показників;
- як сукупність конкретних засобів, що забезпечують реалізацію

запроектаних показників та якісних характеристик майбутнього об'єкта [4].

Як технічно-творча діяльність, проектування спрямоване на створення нового (суб'єктивно або об'єктивно) матеріального об'єкта. Виготовляючи виріб, учень розширює та закріплює свої знання з інших навчальних предметів (математики, фізики, креслення, основ підприємницької діяльності та інших); удосконалює набуті вміння й навички у виконанні технологічних, економічних та інших операцій.

Водночас, разом із зазначеними вище, вирішуються й технічно-творчі завдання: визначення функціонального призначення обраної конструкції; розвиток умінь читати креслення; складання ескізів майбутнього виробу; планування технологічного процесу; організація творчої діяльності; формування в учнів технологічної культури.

Успішність проектування неможлива без таких взаємопов'язаних цілей: соціально-економічна ефективність, соціальна інтегрованість, соціальна активність, соціальна керованість. Але найважливішим чинником виступає правильно визначена й послідовно організаційно спланована робота як учня, так і вчителя. А це, насамперед, правильна логічна послідовність дотримання етапів виконання творчих проєктів.

Спираючись на наукову літературу з питання теорії та практики проектно-технологічного підходу до трудового навчання, можна визначити структуру й послідовність проектно-технологічної діяльності учнів у такому вигляді:

- етап підготовки та організації проектно-технологічної діяльності;
- етап технічно-творчого конструювання;
- етап технологічного процесу;
- заключний етап.

За цією структурою проектування, як складова частина проектно-технологічної діяльності, має чітко визначені етапи та стадії його здійснення.

Перший етап – етап підготовки та організації. На цьому етапі учні мають вибрати об'єкт праці й поставити перед собою технічно-творчу проблему, визначити значення проектного об'єкта. На цьому етапі учні пропонують різні варіанти конструкції виробу, усвідомлюють варіанти запропонованої конструкції. Другий етап – етап технічно-творчого конструювання. На цьому етапі учні складають ескізи виробу, вибирають необхідні матеріали й інструменти, визначаються з більш оптимальною технологією виготовлення проектного виробу. Третій етап – технологічний. Учні виконують визначені технологічним процесом операції, проводять самоконтроль власної діяльності. Технологічний етап вимагає від учня дотримання технології, трудової

дисципліни та культури праці. На заключному – четвертому етапі учні виконують коригування виконаного виробу порівняно із запланованим, здійснюють випробування об'єкта, проводять самооцінку й аналіз підсумків проекту, захищають свій проект [6].

На кожному з цих етапів учні здійснюють відповідно визначену систему послідовних дій при розв'язанні проблемного завдання проекту. При цьому важлива роль, незважаючи на самостійність учня, відводиться вчителю. Найголовніше його завдання – визначити структурний план роботи, запропонувати учням цікаві й посильні, з урахуванням розвитку рівня їх фізичних, інтелектуальних, творчих здібностей, проектні завдання (об'єкти); допомагати кожному учневі у вирішенні тих чи інших проблем, які виникають на кожному етапі, так і в цілому, наприклад, у виборі раціонального підходу до вирішення проблеми, визначенні оптимального варіанту технології виготовлення матеріального об'єкта.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших пошуків у даному напрямку. Дидактичним та методичним завданням у процесі проектно-технологічної діяльності є, безперечно, не репродуктивне дотримання стадій та етапів взагалі, а формування в учнів елементів технологічної культури, розвиток здатності до генерації ідей, їх аналізу, самостійного ухвалення рішення, формування власної думки, позиції, взаємодії в процесі розв'язання спільних та індивідуальних завдань. І, безперечно, однією з головних умов вирішення цих педагогічних завдань є достатньою мірою розвиток сучасної особистості школяра.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дятленко С. М. Трудове навчання 5-9 класи: практичний посібник для вчителів / С. М. Дятленко, Р. М. Лещук, О. Ю. Медвідь; за заг.ред. А. І. Терещука. – Х.: Ранок, 2017. – 128 с.
2. Коберник О. М., Яшук С. М. Методика організації проектно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання: Навчально-методичний посібник. – Умань, 2011. – 82 с.
3. Коберник О. М. Трудове навчання в школі: проектно-технологічна діяльність. 5-12 класи / За ред. О. М. Коберника, В. В. Беребець, Н.В. Дубова та ін. – Х.: Вид. група «Основа», 2010. – 256, [1] с.: іл., табл. – (Серія «12-річна школа»).
4. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>. – 40 с.
5. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>].
6. Пшеничний М., Цибулько Г., Ткаченко Ю. Щодо необхідності створення та використання навчальних презентацій на уроках трудового навчання класи / Пшеничний М. В., Цибулько Г. Я., Ткаченко Ю. В. Наукова скарбниця освіти Донеччини № 4. 2015. Слов'янськ – 2015. 128 с. Вид. «Витоки».
7. Терещук А. І. Методика організації проектної діяльності старшокласників з технології: метод. посіб. для вчителів, навч. прогр., варіат. модулі / А.І. Терещук А. І., С. М. Дятленко. – К.: Літера ЛТД, 2010. -128 с.

УДК: 378.147:316.77.2.5:811.111(045)

Сейтова Ж. А., Тажикеримова А. Б.
Казахский Агротехнический университет имени С. Сейфуллина
(Нур-Султан, Казахстан)

ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ ЧЕРЕЗ РАССКАЗЫ

Аннотация: В данной статье представлены результаты исследования использования историй для преподавания английского языка как иностранного для детей в первом, втором и третьем классах. В процессе исследования студенты-преподаватели должны были планировать учебную программу, создавать свои собственные истории в соответствии с интересами и предпочтениями детей, планировать уроки, а также собирать и анализировать данные. Хотя учащиеся-учителя работали в разных классах, результаты исследования демонстрируют сходство, такое как мотивация детей, когда истории рассказывают или читают, расширение участия в различных мероприятиях, понимание историй и приобретение нового словарного запаса.

Ключевые слова: рассказ, история, чтение, обучение, дети

Seitova Zh.A., Tazhikerimova A.B.
S. Seifullin Kazakh Agrotechnical University
(Nur-Sultan, Kazakhstan)

TEACHING FOREIGN LANGUAGE THROUGH STORYTELLING

Abstract: This article presents the results of a study on utilizing stories for teaching English as a foreign language to children in first, second and third grades. During the research process the student-teachers were required to plan the course syllabus, create their own stories according to the children's interests and likes, plan the lessons, and collect and analyze data. Although the student-teachers worked in different grade levels, the results of the study present similarities such as the children's motivation when the stories were told or read, increased participation in the different activities, comprehension of the stories, and acquisition of the new vocabulary.

Key words: Storytelling, story, reading, teaching, children

The present study was carried out in order to implement children's stories for teaching English to young learners in a public elementary school. The study was part of the research project of a group of student teachers who will become elementary school teachers with a specialization in teaching English to young children. During the research process the student teachers became very interested in making the English learning process fun, enjoyable and meaningful for children. They found stories to be a great tool for teaching English in context and developing children's cognitive and language skills. Teaching the language through stories allowed them to use varied strategies from different language methods. This combination had a great impact on learners because learning became fun, motivating and lasting.

Before starting the process, the student teachers became familiar with the context through direct observations, surveys and interviews. Once they knew the school, the curriculum and the School's English program, as well as the classes they were going to work with, they began the research process. First they collected data in order to learn the context; then, they created and implemented a teaching proposal. During the implementation of the proposal, the student teachers collected and analyzed data which helped them improve their teaching practice. On the next pages there will be a description of some theoretical bases taken into consideration by the student teachers before starting the project, the procedure of the project, the results and the conclusions they came up with after finishing the research project. Storytelling resources were explored that provided with support and information about the new approach. It was learned that the formalized version of the storytelling approach—Teaching Proficiency through Reading and Storytelling (TPRS)—was developed by high school teacher Blaine Ray in the 1990s. Teachers use this approach to present new language items (lexical or grammatical). The story's narrative framework makes those items easier to grasp and remember. The philosophy of TPRS is based on effective classroom strategies as well as research in second-language acquisition.

Stories are often (but not always) created through a collaborative process involving both the teacher and the students. The stories tend to be quirky and memorable (and to give students opportunities to be inventive), which heightens engagement. Coming up with stories together helps to bind a class as a community—akin to an "inside joke," family legend, or local tradition.

The teacher explicitly discusses meanings of words and grammatical forms as the story is told—instead of asking students to memorize them beforehand as separate lists of rules and words. Grammatical explanations of new or difficult forms are interjected within the telling of the story itself. As the story develops, the teacher checks for comprehension and provides explanation as necessary.

The teacher does not expect students to produce any language until they have heard and discussed the story, understanding the L2 not as isolated vocabulary and grammatical rules but from "within" the narrative format of a story. This means that learners are more confident when they do produce language, since they have learned it in context and worked to understand its meaning.

Match your approach to the standards your students must meet.

Storytelling was experimented with when teaching English elementary level students. But I wasn't sure whether the storytelling approach could work in tandem with higher level standardized curriculum.

Language learners can benefit from storytelling because stories help them to develop the ability to understand spoken language and engage in thinking skills. In connection to this, Castro (2002, p. 52) reports on a study carried out in Colombia and stresses that "Listening to stories develops children's listening and concentration skills and their ability to receive and understand information expressed in words. Besides, with the stories children develop learning strategies such as listening for general meaning, predicting, guessing meaning and hypothesizing".

Through the stories, the learners become aware of cultural values different from theirs, sharpen their memory and develop the ability to predict and infer. Telling stories provides the opportunities for students to speak the foreign language

creatively, integrate information and knowledge they learn from other sources, and become more confident in the ability to express themselves spontaneously.

According to Curtain & Dahlberg (2004), storytelling can provide experience with the interpretive mode for children, even at very early stages of language acquisition, when the stories meet the following criteria: the story is highly predictable or familiar to the children from their native culture, with a large proportion of previously learned vocabulary. In early stages it is especially helpful to choose stories that include vocabulary representing the home and the school environments of the children.

The story is repetitive, making use of formulas and patterns that occur regularly and predictably. In the best stories chosen, these repeated elements provide language that children can use later for their own expressive purpose. Cameron (2001, p. 163) defines this repetitive pattern in a story as parallelism. "The pattern of predictability + surprise, or repetition + change is often reflected in patterns of repetition of the language. This repeated pattern, or parallelism, creates a way into the story for the active listener, as well as providing a natural support for language learning." The stories are memorable, as the language is repeated, and this encourages students to participate. This recycling of patterns incites students to predict what is coming next in the story and, at the same time, exercises their imagination. In addition, Lipton (1998, p. 129) echoes the idea of active participation on the part of the students by saying that the ideal story "should have a short refrain that is repeated periodically throughout the story, so that after a while the children naturally chime in and repeat the refrain without being asked".

When stories meet these criteria it is much easier for students to make meaning clear not only because the stories are related to their real life environment but also because the use of pantomime and body language makes the story more comprehensible for the students. On the other hand, stories contain patterns that help students to get familiar with and internalize the new language.

Reading stories aloud allows children to make connections between oral language and the print that represent that oral language. While reading aloud, the teacher should point to the word or line to emphasize those connections. The purpose of reading stories is to give students oral language input and a bridge to literacy in the new language. For reading stories in the early language stages, the teacher should first do a lot of pre-reading work which prepares the learner to be able to understand the story. This pre-reading work is focused on building up vocabulary through different kinds of activities such as games, puzzles, matching activities, songs and other sorts of activities that help students to become familiar with the new language. After reading the story aloud, the learner can be involved in a variety of post-reading tasks and language activities which can make the story more comprehensible and move them from receptive skills (listening and reading) to productive skills (speaking and writing).

A very good tool for reading stories aloud is the use of big books. Curtain & Dahlberg (2004) describe what a big book is:

"A big book is an enlarged piece of commercial or student-made literature, intended to recreate the intimacy and good feelings of one-on-one "read-aloud" sessions with an entire class. So they are large enough so that the entire class can see and share in the experience. Most big books have a predictable story line with

strong rhythm, rhyme, repeated patterns, logical sequence and supportive illustrations."

When reading aloud, big books play an important role since they can be a good source for teacher and students to make connections between the pictures and the written text. The pictures in the big books help children a lot because they can associate pictures and words and arrive at a better understanding of the story. A story is more memorable if it can be related to a sequence of pictures.

This research can be classified as an action research project. According to Cohen & Manion, cited in Nunan (1990), action research can be utilized as a means of remedying problems diagnosed in specific situations, or improving in some way a given set of circumstances; as a means of in-service training, providing teachers with new skills and methods and heightening self-awareness. Also, it can be used as a means of injecting additional or innovative approaches to teaching and learning into a system which normally inhibits innovations and change. The purpose of the project was to implement a proposal with innovative language teaching methodologies in order to make the language learning process fun and meaningful for children. During this process the student teachers reflected on these new practices, analyzed what worked or did not work, and made changes based on the reflection.

The research project was carried out by eight student teachers at Universidad Cooperativa de Colombia who were divided into three groups. They started their research project a year before its actual implementation. During this time they became familiar with research techniques, syllabus design, and story teaching methodology. Once they became acquainted with the process and theoretical background, they went to the public elementary school to familiarize themselves with the context and meet the children they were going to share this research and teaching experience with. After meeting the kids, the student teachers performed the needs analysis through direct observation, a survey and a diagnostic test. The test was designed in order to ascertain students' prior knowledge in the foreign language. It examined basic topics and had two parts: the first part consisted of vocabulary games planned for creating a relaxing environment and making students feel more confident. The second part consisted of a handout with different vocabulary activities selected according to the grade.

Once the student teachers analyzed the results of the needs analysis, they started to design the course syllabus and create the stories, thus designing the proposal. As mentioned before, the proposal was made taking into consideration children's interests and likes. The stories were created around characters selected by the children such as cartoon and fairy tale characters. After creating the stories, the student teachers designed a syllabus around those stories and then started the planning stage. During this stage the teachers chose strategies from different teaching methods such as TPR, Natural Approach, CLT and Whole Language.

The purpose of the proposal was to teach the language in a meaningful, funny and interesting way for children. In order to reach this goal, the student teachers planned classes around the stories which they wrote and illustrated as big books. For reading each story, the student teachers followed the steps of pre-reading, while reading, and post reading. During the pre-reading stage they created a good environment to introduce the story by decorating the room with big posters about the story. Then they did some vocabulary work through games, songs,

poems and matching activities. After that they started reading the story using body language and pictures in order to help students understand better. Also during reading, the students activated their prior knowledge by making connections between the story and their life, making predictions about what could happen next, and answering questions about the story. Through predicting and questioning, the student teachers could check comprehension and determine which students started using the new language (speaking). After reading the story, follow up activities such as little books were utilized where guided writing was introduced.

REFERENCES:

1. Suvorova Zh. A., Millrud R. P. English. Programs of educational institutions. The subject line of the textbooks "Star English". M., 2011.
2. Nightingale S. S. Textbook of English for students in the universities of the Ministry of Internal Affairs. Omsk, 2001.
3. Sociological encyclopedic Russian-English dictionary / S. A. Kravchenko. M., 2004.
4. Millrud R. P., Goncharov A. A. Theoretical and practical problems of teaching understanding of the communicative meaning of foreign language text // Foreign languages in school. 2003. № 1.

УДК: 37:81'243(045)

Сейтова Ж. А., Тажикеримова А. Б.
Казахский Агротехнический университет имени С. Сейфуллина
(Нур-Султан, Казахстан)

УЧЕБНАЯ АВТОНОМИЯ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ

Аннотация: В статье рассматривается проблема самостоятельности учащихся при обучении иностранным языкам. Автономное обучение сегодня является одним из основных методов преподавания, в том числе иностранных языков. Автономное обучение - это ситуация, в которой ученики обучаются совершенно независимо, а навыки усваиваются. Основной постулат этого метода - концентрация учебного процесса на личности учащегося, что дает ему большую свободу выбора во всех областях.

Ключевые слова: автономия учащегося, роль учителя / ученика, начальный уровень.

Seitova Zh.A., Tazhikerimova A.B.
S. Seifullin Kazakh Agrotechnical University
(Nur-Sultan, Kazakhstan)

LEARNER AUTONOMY IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Abstract: The article deals with the problem of the independence of students in teaching foreign languages. Autonomous learning today is one of the main teaching methods, including foreign languages. Autonomous learning is a situation in which students are taught completely independently, and skills are learned. The main postulate of this method is the concentration of the educational process on the student's personality, which gives him more freedom of choice in all areas.

Key words: learner autonomy, role of the teacher/student, beginner level.

Autonomous learning today is one of the main methods of teaching, including foreign languages. Autonomous learning is a situation in which students are taught completely independently, and skills that students master. The basic postulate of this method is concentration of the learning process on the personality of learner, giving him / her greater freedom of choice in all areas [1].

The problem of learner autonomy is being raised by many domestic and foreign scholars, the writings of which reveal the content of such concepts as "personal autonomy", "educational autonomy", "student autonomy", "autonomous learner", etc. [2].

In social psychology, autonomous person is understood as a subject of activity that can be purposive, in charge of implementation of decisions taken independently, having "internal reserves" that determine their own development and is regarded in the following aspects: self-determination and self-control of the individual that are realized in the form of conscious choice of mode of action, taking into account both internal aspirations and external conditions; self-actualization,

which suggests the presence of conscious responsibility for their actions, actions, understanding the importance of individual's personality and his/her constant pursuit of actual personal development; self- control which consists in self-reliance, independence and activity in achieving of set objectives, in recognition of the need for personal growth [3].

There are three models of autonomous learning: individual model, where the focus is on the learner and his own personal needs in learning a foreign language; group model, which involves discussions and decisions concerning the process of learning in the democratic manner in the group of students with the same or similar purposes; model of project work, which puts on the first place focused on the ultimate goal activity of several learners [4, 5].

Organization of independent work of students on the basis of the traditional means of higher education institutions is not always effective. Teaching is time-consuming to make traditional handout materials in the form of cards with individual tasks. Therefore, one way to increase the effectiveness of the independent work of students is the use of distance learning technologies, which focuses on the student's assimilation of knowledge in combination.

The process of studying learner autonomy at the present stage is carried out at a higher quality level, since according to the requirements of the FSES HPE of new generation the role of independent work when studying foreign languages increases significantly and researchers consider the autonomy of learner at the metacognitive level. T.Y. Tambovkina developed the concept of individual model of self-study and the development competence of independent study of foreign languages, that is, the ability to set goals independently, develop their own tactics and strategy, their implementation; carry out intermediate and final self-control [6].

Based on the data of psychological and pedagogical, and linguodidactic research on autonomy, some authors believe that implementation of the principle of autonomy by using rational methods of teaching foreign languages economics students should consist in the following [7-9]: creating favorable external conditions for implementation of internal aspirations of students in mastering foreign language and culture; actualization of personal and professional needs of economics students to learn foreign language and culture; development of students' metacognitive strategies for mastering foreign languages, development of self-study competence; development of learning tools that enable students at the initial stage of learning to achieve the basic level of language skills that meets the requirements of the program and the higher level for ambitious students who set themselves higher goals; development of tools for self-control, evaluation of the educational activity, determination of the level of foreign language skills on aspects (language material, speech activities) [10-12].

Contemporary student is not waiting for instructions from a teacher, and is able to organize his/her own learning. The role of a teacher in the conditions of autonomous learning is reduced to the role of mentor, tutor, supervisor and counselor, who helps students choose the best way to learn this or that phenomenon. Creative assignments, project work, a situation in which students need to take responsibility for the results and quality of the overall group task, create a favorable context for the formation of students capability of autonomous learning and communication in the target language.

Through teachers' accounts of their involvement in curriculum development, Mackenzie went on to explore teachers' inner desires to influence the environments in which they work and to participate in institutional change. Suggesting that institutions can also be viewed as learners, Mackenzie suggested that, for teachers, "choosing to participate in curriculum development is the first step towards increasing our own autonomy within our own teaching-learning contexts", while for institutions, "choosing to involve the faculty in their own futures and maintaining their input into curricular choices is the first step to becoming a learning organization" (p.230). Focusing more directly on teachers' well-being, Lamb (2000) argues that constraints on the practice of teaching can lead to "cynicism and resignation (in both meanings of the word)" (p.127) and that "teachers need to understand the constraints upon their practice but, rather than feeling disempowered, they need to empower themselves by finding the spaces and opportunities for manoeuvre" (p.128). Barfield, et al. (2002: 220), also argue that teacher autonomy "involves understanding and making explicit the different constraints that a teacher may face, so that teachers can work collaboratively towards confronting constraints and transforming them into opportunities for change", a process that is "driven by a need for personal and professional improvement". And for Vieira (2003: 222) a conception of teaching as a "moral and political activity" presupposes that "teachers are both willing and able to exert some control over educational settings by mediating between constraints and ideals".

In these conceptions of teacher autonomy, it seems particularly important that professional freedom should not simply be 'granted' from above; instead, it should be the outcome of processes of professional development. McGrath (2000), for example, has explicitly attempted to reconcile conceptions of teacher autonomy based on the idea of professional freedom with those based on the idea of self-directed professional activity. He argues that, from an institutional perspective, constraints on the practice of teaching constitute the structure of professional activity and serve as useful reference points for issues such as standardization and accountability, while from the perspective of individual teachers they may appear more as instruments of control. What is crucial, for McGrath, is the way in which teachers respond to these constraints. The non-autonomous option is simply to accept decisions made by others and carry them out in the classroom. The alternative, he argues, is "not to carve an independent swathe through constraints, rejecting out of hand what may have been put in place for good reason, but to exercise independent judgement in order to establish a principled strategy which may involve compromise and negotiation as well as determined autonomous action" (p. 102). This view essentially posits teacher professionalism as a pre-condition for teacher autonomy, understood as a form of freedom from constraint achieved through self-directed professional development and activity.

It also seems important that these processes of self-directed development and activity are oriented towards the goal of learner autonomy. Barfield, et al. (2002: 220), for example, define teacher autonomy as "a continual process of inquiry into how teaching can best promote autonomous learning for learners". For Vieira (2003) also, teaching becomes a moral and political activity through an orientation towards the goal of learner autonomy. Her teacher education work for teacher autonomy thus involves a crucial focus on reflective practice and action research around issues of learner autonomy. Indeed, for some writers the

implication that professional freedom may be divorced from a commitment to the goal of learner autonomy problematizes definitions of teacher autonomy based on the idea of 'teacher control'. Aoki (2002: 111), for example, offers a similar analogy between learner and teacher autonomy to that proposed by Little.

In order for learner and teacher autonomy to be understood as matters for education, they must first be conceptualised as attributes that are capable of development through educational processes. The case for the possibility of fostering learner autonomy through educational processes has been well made elsewhere. Whether teacher autonomy can also be fostered through educational processes, depends partly on our view of teacher autonomy and partly on our view of teacher education. In this paper, we have favoured a conception of teacher autonomy that incorporates elements of professionalism, professional freedom and self-direction within the process of learning how to teach. This conception of teacher autonomy clearly has practical implications for teacher education at a number of levels, including pre-service and in-service programmes, and teachers' own efforts to improve their professional competence collaboratively.

The literature discussed in this paper includes a number of accounts of teacher education initiatives oriented towards the goal of teacher autonomy (Aoki 2002; Lamb 2000; McGrath 2000; O'Dell 1997; Thavenius 1999; Vieira 2003). A convergence with established approaches such as teacher development, teacher research, reflective practice and action research, noted by McGrath (2000), is a major feature of these initiatives. But it is worth noting that most of the teacher autonomy initiatives reported in the literature involve mature in-service teachers. How we may best go about fostering teacher autonomy among pre-service teacher education students, or among foreign language students who are likely to become language teachers, remains an open question. We would want to argue, however, that the answer to this question will, in some sense, involve the notion of teacher autonomy growing out of and incorporating learner autonomy in the transition from learner to teacher, a transition which is perhaps for the autonomous teacher never complete.

REFERENCES:

1. Suvorova Zh. A., Millrud R. P. English. Programs of educational institutions. The subject line of the textbooks "Star English". M., 2011.
2. Nightingale S. S. Textbook of English for students in the universities of the Ministry of Internal Affairs. Omsk, 2001.
3. Sociological encyclopedic Russian-English dictionary / S. A. Kravchenko. M., 2004.
4. Millrud R. P., Goncharov A. A. Theoretical and practical problems of teaching understanding of the communicative meaning of foreign language text // Foreign languages in school. 2003. № 1.

УДК 796.011.3.

Стращенко Ирина Юрьевна, Якименко Виктория Игоревна
Ростовский филиал Российской таможенной академии
(Ростов-на-Дону, Россия)

МЕТОДИКА ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПРИКЛАДНОЙ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ТАМОЖЕННОГО ДЕЛА

Аннотация. В статье рассматривается проблема должной физической подготовки студентов, будущих специалистов таможенного дела, также рассматривается методика профессионально-прикладной физической подготовки и, в завершении, делаются соответствующие выводы и даются рекомендации.

Ключевые слова: спорт, физическая подготовка, профессионально-прикладная физическая подготовка, таможенное дело, профессиограмма, прикладные знания.

*Strashenko Irina Yuryevna, Yakimenko Victoria Igorevna
Rostov Branch Of The Russian Customs Academy
(Rostov-On-Don, Russia)*

TECHNIQUE OF PROFESSIONAL AND APPLIED PHYSICAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS OF CUSTOMS BUSINESS

Annotation. The article deals with the problem of proper physical training of students, future customs specialists, also considers the methodology of vocational and applied physical training and, in conclusion, draws appropriate conclusions and makes recommendations.

Keywords: sport, physical training, vocational and applied physical training, customs, professional gramogram, applied knowledge.

На сегодняшний день в России наблюдаются значительные изменения в политике, экономике и социальной сфере, что требует усиления подготовки специалистов в области таможенного дела. Соответственно, условия переквалификации и уровень имеющихся навыков и качеств физического плана у сотрудников представленной профессии, ежегодно меняется в сторону жесткой регламентации. Учитывая вышеуказанное, необходимо определить следующие задачи:

- повышение квалификационной степени и профильной подготовки таможенных служащих;
- непрерывное поддержание установленного уровня физической готовности таможенников, а также обучающихся этой специальности в высших учебных заведениях;
- обеспечение поиска и адаптации новых методов психофизического развития будущих специалистов.

Для эффективности при решении поставленных задач, студентов данной специальности необходимо обучать в соответствии с методикой профессионально-прикладной физической подготовки (ППФП), которая

базируется на требованиях, предъявляемых к сотрудникам таможенной службы. Таким образом, будет обеспечено полноформатное использование инструментария физического воспитания, целью которого выступает достижение общей физической подготовки, а также оптимальное развитие физических и психических качеств (ловкость, быстрота, выносливость, решительность, смелость, переключение внимания, выдержка и т.д.), на которых акцентируется внимание в ходе обучения [1].

Что касается самой ППФП, в ее состав входит комплекс упражнений силового характера: штанга, гантели, тренажеры, упражнения с использованием мяча, круговые тренировки разной степени сложности, направленные на усиление психомоторики и физических качеств, бег, а также различные игры спортивного типа. Тренировка по такой схеме обеспечит логически верную профессионально-прикладную физическую подготовку.

Стоит отметить, что преимущественное количество ученых сходятся во мнении, что психофизическая подготовка студентов – фактор достижения усиленной работоспособности организма, рационально выстроенного отдыха и восстановления трудоспособности в рабочее и свободное время. Кроме того, сокращаются сроки так называемой интеграции в профессию, а также эффективного освоения ключевых двигательных способностей и адаптации физической культуры и спорта к профессиональной обстановке [2].

Студенты, как будущие таможенные служащие, в плане ППФП должны выполнить поставить следующие задачи:

- 1) воспитание волевых и физических качеств, составляющих основу данной профессии;
- 2) укрепление психологической составляющей личности и ее гармоничного развития в физическом плане;
- 3) повышение выносливости организма, функциональной устойчивости и адаптивности к неблагоприятным воздействиям условий труда;
- 4) совершенствование прикладных навыков, связанных с психофизической активностью.

Прикладные умения и навыки обеспечивают безопасность в повседневной жизни и во время профессиональной деятельности. Они развиваются в процессе активных занятий физической культурой и спортом. Основная роль в этом принадлежит видам спорта, направленным на практическое применение [3].

В целом, ППФП формирует у студента прикладные знания, получаемые в ходе занятий физической культурой и спортом. Помимо того, формируется база необходимых для любого типа профессии параметров, в частности силы, быстроты, ловкости, выносливости.

Способность организма к устойчивости к совокупности проявлений внешней среды (холодам, качиванию при передвижении воздушным, морским, автомобильным видами транспорта) является прикладным специальным качеством, которое может совершенствоваться посредством выполнения физических упражнений, упражнений на выносливость, закаливания.

Задачи, которые были раскрыты выше, могут быть решены при помощи разработанной профессиограммы, содержащей описание условий труда, его функции, режим труда и отдыха, санитарно-гигиенические условия, вредное

воздействие, а также ряд дополнительных критериев: состояние здоровья, возраст, пол, географо-климатические условия. Таким образом, под профессиограммой понимают систему признаков, которые могут описать ту или иную профессию, а также включающие в себя требования, предъявляемые этой профессией или специальностью к работнику.

Необходимо отметить, что важно начать физическую подготовку ещё со студенческих годов. Чем раньше студенты осознают значимость физического воспитания в повседневной жизни, тем быстрее они смогут добиться успеха в профессиональной сфере, а именно в такой структуре как Федеральная таможенная служба.

Эффективное решение задач служебного рода требует от специалиста таможенного дела применения средств и методов физической культуры и спорта. Таким образом, необходимо обладать:

- знаниями в области физической культуры и ППФП;
- привычками, которые касаются регулярного выполнения физических упражнений;
- навыками, заключающимися в проведении коллективных мероприятий по восстановлению работоспособности, физкультурных мероприятий в рабочее время и после него [4].

Кроме физической культуры, базовое средство, обеспечивающее надлежащую подготовку будущего специалиста-таможенника, – спорт. Занятие спортом позволяет выработать ключевые психические свойства и качества личности – коллективизм, уверенность в себе, воля, самодисциплина.

Видится необходимым отметить, что ППФП оказывает позитивное влияние на обучающихся по таможенной специальности, развивая у них психофизические личностные свойства, позволяющие максимально качественно подходить к выполнению служебных задач. Методика профессионально-прикладной физической подготовки будущих специалистов таможенного дела базируется на увеличении уровня профессиональной подготовки выпускников вузов посредством развития у них психофизических качеств и навыков.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Катков, А. Е. Профессионально-прикладная физическая подготовка студентов вузов таможенных органов. - СПб., 2018. 20-28 с.
2. Сигов Н. Д., Ивахненко Г. А. Актуальные вопросы практической реализации физкультурного образования в вузе // Ученые записки Санкт-Петербургского филиала Российской таможенной академии. 2016. № 1(35).С. 124-139.
3. Физическая культура студента. Учеб. пос. для студ. высш. учебн. заведений, 2-е изд, перераб. /Под ред. В. Д. Дашинорбоева.. –Улан-Удэ: Издательство ВСГТУ, 2017. – 220-228 с.
4. Холодов, Ж. К. Теория и методика физического воспитания и спорта. Учеб. Пос. для студ. высш. учебн. заведения, 3-е изд., стер.- М.: Издательский центр «Академия», 2016. - 475-481 с.

УДК 378

Сухомлин Олена Володимирівна, Стороженко Ігор Леонідович
Індустріальний коледж ДВНЗ УДХТУ
(Дніпро, Україна)

РОЛЬ ПОЗАУРОЧНИХ ЗАХОДІВ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСІ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ У НАБУТТІ ТА ЗАСТОСУВАННІ ЗНАНЬ

Анотація. Досліджено вплив тематичних позаурочних заходів на зацікавленість студентів навчальним процесом, покращення якості навчання і закріплення знань. Показано міжпредметні зв'язки та роль загальноосвітніх предметів на підвищення власного культурного рівня та розширення світогляду. Показано можливість під час таких занять виховувати у студентів організованість і відповідальність не тільки за результати роботи, а і за успішне виконання цієї роботи в колективі; виховувати самостійність, вміння мислити, застосовувати творчі здібності в процесі навчання.

Ключові слова: сонячна система, технології, історія астрономії, астрономія, інтегративний урок, навчальна роль, виховна роль.

Сухомлин Елена Владимировна, Стороженко Игорь Леонидович
Индустриальный колледж ГВУЗ УНХТУ
(Днепр, Украина)

РОЛЬ ВНЕКЛАССНЫХ МЕРОПРИЯТИЙ В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА И ПОВЫШЕНИИ ЗАИНТЕРЕСОВАННОСТИ СТУДЕНТОВ В ПРИОБРЕТЕНИИ И ПРИМЕНЕНИИ ЗНАНИЙ

Аннотация. Исследовано влияние тематических внеурочных мероприятий на заинтересованность студентов в учебном процессе, улучшении качества обучения и закреплении знаний показано межпредметные связи и роль общеобразовательных предметов в повышении собственного культурного уровня и расширения кругозора. Показана возможность во время таких занятий воспитывать у студентов организованность и ответственность не только за результаты работы, а и за успешное выполнение этой работы в коллективе; воспитывать самостоятельность, умение мыслить, использовать творческие способности в процессе обучения.

Ключевые слова: солнечная система, технологи, история астрономия, астрономия, интегративный урок, учебная роль, воспитательная роль.

Suhomlin E. V., Storogenkol. L.
Industrial College of Dnepropetrovsk National University
of the Chemical and Technological studies
(Dnipro, Ukraine)

**THE ROLE OF EXTRACURRICULAR ACTIVITIES IN IMPROVING THE
LEARNING PROCESS AND INCREASING THE INTEREST OF STUDENTS
IN ACQUIRING AND APPLYING KNOWLEDGE**

Annotation. *The influence of thematic extracurricular activities on the interest of students in the educational process, improving the quality of education and consolidation of knowledge is shown by interdisciplinary communication and the role of general education subjects in raising their own cultural level and expanding horizons. It is shown that during such classes it is possible to cultivate students' organization and responsibility not only for the results of work, but also for the successful implementation of this work in a team; to cultivate self-reliance, the ability to think, to use creative abilities in the learning process.*

Key words: *solar system, technology, history of astronomy, astronomy, integrative lesson, educational role, educational role.*

Постановка проблеми. Спостерігаючи за сучасною молоддю, дуже часто помічаєш у них байдужість до навколишнього світу, власного розвитку, відсутність цілеспрямованості, потягу до навчання та розширення світогляду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи ці спостереження, приходиш до висновку, що всі ці прояви мають не тільки суб'єктивні причини (виховання в сім'ї, матеріальне становище, особисті якості), але й об'єктивні:

- це становище в країні;
- відсутність можливості культурного розвитку;
- відсутність у молоді впевненості в майбутньому;
- недостатня шкільна підготовка;
- недосконалість навчальних програм;
- застаріле обладнання лабораторій та ін.

Незважаючи на всі ці чинники, ми прагнемо побудувати свою роботу так, щоб у молоді з'явився інтерес до навчання та бажання якомога досконаліше оволодіти обраною спеціальністю, поширити власний світогляд і навчитися використовувати свої таланти і здібності, набуті протягом життя, знаходити зв'язок між наукою і творчістю.

В сучасній системі підготовки фахівців застосовуються такі методи, як:

- проведення уроків-конференцій та позаурочних заходів, під час підготовки до яких студенти мають можливість поповнити свої знання поза обов'язковою програмою, навчитися самостійно підбирати та аналізувати матеріал, готувати доповіді та презентації;

- проведення бінарних уроків, які показують міжпредметні зв'язки;
- проведення уроків-дискусій, "круглих столів".

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Зробивши аналіз вище наведених методів, ми вирішили під час проведення заходу поєднати такі дисципліни як «Астрономія» та «Культурологія». За

допомогою знань з культурології на першому етапі заходу розкрили історію виникнення Астрономії, як науки; як розвивалася астрономія у різних країнах світу; зв'язок Астрономії з Астрологією; вплив зірок на долі відомих особистостей.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є можливість продемонструвати, як під час проведення культурно-масових позаурочних заходів можна показати значення загальноосвітніх дисциплін в житті та діяльності гармонійно розвинутої особистості; продемонструвати міжпредметні зв'язки під час підготовки і проведення заходу; навчити поєднувати творчі здібності студентів з навчально-пізнавальним процесом; підвищити інтерес і зацікавленість студентів до вивчення предметів.

Виклад основного матеріалу.

Сучасна педагогіка вимагає від викладача великої спеціальної підготовки, професіоналізму та багатогранного особистого інтелекту.

В умовах сьогодення дуже складно зацікавити молодь, викликати інтерес до навчання, довести необхідність інтелектуального та професійного розвитку, які потрібні для формування кожної особистості; продемонструвати на прикладі свого предмету, що навчання може бути не тільки корисним, а і цікавим, пізнавальним, навіть розважальним, завдяки творчому підходу.

Такі методи навчання дають можливість студентам проявити себе, свої творчі можливості, відчуття себе більш впевнено в колективі, підвищити свій авторитет серед студентів та викладачів.

У своїй роботі для втілення цієї мети можна практикувати проведення інтегрованих уроків (фізика- інформатика, фізика- електротехніка, фізика-англійська мова, астрономія-культурологія); проведення конференцій за такими темами: «Зв'язок фізики з іншими науками », «Історія виникнення фізики як науки», «Фізика і екологія», «Фізика і моя майбутня професія», «Фізика і астрономія»; проведення позаурочних заходів: «Роль особистості в науці», «Фізика і науково-технічний прогрес»; театралізовані заходи: «Суд над часом» та виставка-презентація з астрономії «Фантазії на космічні теми».

Більш докладніше розглянемо захід «Фантазії на космічні теми», який було підготовлено у співпраці з викладачем історії, культурології і філософії. Його можна проводити, як єдиний позаурочний захід для студентів I-го і II-го курсу; як тиждень астрономії, який складається з кількох етапів, або використовувати елементи цього заходу на уроках фізики і астрономії.

На початку семестру студентам було надано інформацію про проведення виставки-презентації художніх і творчих робіт з астрономії (картини, малюнки, моделі, композиції із будь-якого підручного матеріалу, реферати, доповіді, презентації, музичні і драматичні номери) за тематикою «Фантазії на космічні теми».

На підсумкових уроках в кожній групі проводився відбір найкращих робіт, виступів, презентацій, художніх номерів за заданою тематикою. Наприкінці тижня проводився великий підсумковий захід в актовій залі для всіх груп за таким сценарієм.

СЦЕНАРІЙ

I. Перед початком основної частини заходу всім було запропоновано завітати на виставку творчих робіт, рефератів, моделей, зроблених руками студентів.

II. Основна частина заходу.

1. Короткий екскурс в Давній Єгипет, Давню Грецію, Вавілон, Візантію. Перегляд презентацій: «Астрономи давніх часів», «Залежність розвитку астрономії від культури, звичаїв та політичних і релігійних установ в країнах світу», «Історично відома особистість і астрономія».

2. Присвячення Дню космонавтики. Перегляд презентації «Перший в світі космонавт – Юрій Олександрович Гагарін» з музичним супроводом.

3. Зв'язок астрономії і астрології. До уваги глядачів презентація «Люди і зорі» починається з вірша Є.Євтушенко:

«Людей не интересных в мире нет
Их судьбы как истории планет
У каждой все особое свое
И нет планет похожих на нее...»

Студенти розповідають про зодіакальне коло – сузір'я зодіаку та їх вплив на долі людей; про залежність характеру і здібностей людини від знаку зодіаку. Наводяться приклади всесвітньо відомих особистостей відповідно кожного знаку зодіаку.

4. Зв'язок астрономії з культурологією. Перегляд презентації «Космос очами художників» (М. Реріх, С.Крайнев, О. Клімов, Ю. Швець, А.Леонов і А. Соколов, Ю. Походаєв, В. Калінін, Фред Фрімер, Генріх Пітц).

5. Зв'язок астрономії з літературою. Наведення уривків із відомих творів відомих письменників, де мова іде про космос або космічні явища(...

Поема студентки Влади Бондаренко «Парад планет»
Меркурій близько йде до Сонця
Він стоїть першим у ряду
У нього є відтінок бронзи
Та й правда Зевса син в ладу.

Так як планета – він гарніший,
Його буває трішки видно,
Із сходом Сонця яскравіший,
А з заходом, так взагалі, більш чітко.

Це бог торгівлі, той хитрун,
Що був прислугою в богів.
Той спритний злодій, той брехун,
Але не знав він ворогів.

Друга планета краща над усіх
Своїм чарованим та загадковим видом.
Бо через неї є багато тих митців,
Хто незбагнено прагне бути першим.

Венера – це краси богиня,
Втілення радості, кохання,
То наша молода княгиня,
То Афродіта. Це її призначення.

Тендітна жінка породила тут життя.
Про неї міфів і казок багато,
Але для нас вона планета,
Богами створена для свята.

Земля, по відліку, є третя,
Планета, де Гея наша мудра ще здавна,
Коли усі змагались за своє безсмертя,
Так чітко і розумно керувала всім вона.

Під владою розумної богині
Довічно вдячні будем ми.
Бо як же ми знайшли ті скрині,
Ті вічні землі, ті скарби.

Земля для нас планета рідна.
Ми живемо тут, це наш дім.
Тут сине небо, жовте жито.
Нам дуже радісно усім.

Богиня Місяця – Діана
В Єдимиона закохалась.
Її любов була безмежна.
Вічне життя і молодість йому всміхались.

Але наш Місяць подруга Землі,
Природна це супутниця планети,
Яка дарує чарівну прикрасу нам вночі,
А вдень від нас дуже далека.

З далека видно ясну зірку,
Це Марс, бог війн усіх, де перемога.
Собі як миша риє нірку,
Його прославлена дорога.
То син Юпітера й Юнони
Він є могутим над усім.
Рослинність і родючість в нього в крові,
Але не шкодить людям він.

Четверта він по відліку планета.
Червоний колір від заліза має.
Поряд с Землею немає кращого сусіда!
А може все ж таки життя там залунає?

Бог неба, світла денного, грози,
То цар богів усіх, правитель славний,
Відомий Зевс усім – то він,
Був для нас господарем продавним.

Колись у Римі стародавньому сидів,
Усім командував та управляв,
Але тепер відомий як планета –
Юпітер. Так народ його назвав.

Супутника чотири видних має:
Європа, Ганімед, Іо й Каллісто.
Ось так Юпітер п'яте місце тут займає.
У цій системі Сонячній планет, де кожна з них немов намисто.

Хто богом часу на Землі був?
Та чий це день улюблений – субота?
Сатурн, він шосте місце між планет здобув,
Йому присвячена свята свобода.

НА вигляд – це звичайна зірка,
Яка своїм жовтеньким кольором вся сяє.
Але планета ця «немов упала в дірку»:
На талії кілець з десятків має.

У цій планеті є цікава надзвичайність!
Але не зрозуміли вчені як, чому і звідки?
Ну де взялися кільця ці? Парадоксальність!
Та головне – планета сяє наче квітка.

А ця планета наше світле небо,
Бо чоловік це нашої богині,
Яка дарує всім життя так просто й легко.
Уран – сьома планета в цій родині.

Його легенда все породжувала здавна,
В часи, коли він одружився з Геєю,
І море й гори все було так гарно.
Все це йому по силах тільки відтворить.

Це газова планета, це гігант,
Який четвертий є по масі.
Він самий холодніший від усіх.
І ліку не дамо в його відвазі.

Восьма планета – Посейдон
То Бог морів й морського царства,
Він бурю може, шторм й погром.
Нептун лякає мореплавців.

Його з тризубом звикли бачить.
Кремезний стан, морська хода.
Він впорався сьогодні швидко –

Навколо тільки лиш вода.

Планетою гігантом буде,
Та розглядіти важкувато.
Хоч видно синій – синій людям
Планета він остання. Та їх і небагато.

Та головний герой цього заключного сюжету –
Це наше Сонце, що спіпить дуже гірко.
Воно нічим не схоже на планету.
То є яскрава наша зірка.

Дарує нам тепло і світло.
Завжди їм будем милуватись.
Як сонечко у небі світить,
Так люди мають посміхатись.

Усі планети нам дарують
Життя, надії, мрії та випробування.
І людям всім, що в космосі існують
Космічний шлем привіт і успіхів внавчанні!

6. Наша Сонячна система.

Доповідь – огляд «Подорож по Сонячній системі» з використанням уривків фільму.

7. Розважальна частина.

Театралізований показ мод в модельному агентстві зірок «Парад планет».

Показ полягає в танцювально – театральному виході моделі в костюмі відповідної планети Сонячної системи під музичний супровід.

В фіналі вихід всіх моделей під пісню гурту «Земляне» «Земля в ілюмінаторі» (виконують студенти).

Цей позаурочний культурно – масовий захід включає пізнавальні, розвиваючі, поширюючи світогляд функції; викликає інтерес до навчання; бажання розвивати власний інтелект і творчі здібності; виховувати себе, як гармонійно розвинуту особистість.

Захід демонструє міжпредметні зв'язки, а також збуджує інтерес до поглиблення знань з предметів. Дає можливість зрозуміти, що все в житті взаємопов'язано, і чим більше людина досвідчена більш універсальна її освіта, тим цікавішим стає життя і приємнішим коло, оточуючих тебе людей, тим більших висот можна досягти в обраній професії і додати свій внесок у розвиток рідної країни та покращення життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Пришляк М. П. Астрономія 11 клас /М. П. Пришляк / Харків «Ранок» - 2011 р. / № 1. – с. 160
2. Дагаев М. М., Демин В. Г. Астрономия / М. М. Дагаев, В. Г. Демин / Москва «Просвещение» - 1983 г. / № 2. – с. 384

3. Волынский Б. А. *Астрономия* / Б. А. Волынский / Москва «Просвещение» - 1971 г. / № 3. – с. 136
4. Воронцов-Вельяминов Б.А. *Астрономия* / Б.А.Воронцов-Вельяминов / Москва «Просвещение» - 2018 г. / № 4. – с. 240
5. Дагаев М. М., Чаругин В. М. Книга для чтения по астрономии «Астрофизика» / М. М. Дагаев, В. М.Чаругин / Москва «Просвещение» - 1988 г. / № 5. – с. 205
6. Лесков И. А. атлас-справочник «Все о планетах и созвездиях» / И.А. Лесков / Санкт-Петербург «Кристалл» - 2007 г. / № 6. – с. 208
7. Энциклопедия Астрономия / «Аванта-плюс» - 2001 г. / № 7. – с. 687
8. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Світова та українська культура: навчальний посібник / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова / Львів «Світ» - 2004 р. / № 8. – с. 344
9. Греченко В., Чорний І., Кушнерук В., Режко В. Історія світової та української культури / В.Греченко, І.Чорний, В.Кушнерук, В.Режко / Київ «Либідь» - 2002 р. / № 9. – с. 312
8. Заковича М.М. Українська та зарубіжна культура / М. М. Заковича / Київ «Знання» - 2004 р. / № 10. – с. 567
9. Зязюн І., Семашко В. та ін. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник / І.Зязюн, В.Семашко та ін. / Київ «Знання» - 2007 р. / № 11. – с. 567
10. Засекіна Т. М., Засекін Д. О. Фізика і астрономія / Т. М. Засекіна, Д. О. Засекін, Київ «Оріон» - 2018 р. / №1. – с. 304

УДК 37.02

Тяжина Елена Балтабековна
С. Сейфуллина атындағы Қазақ агротехникалық университеті
(Нұр-Сұлтан, Қазақстан)

СТУДЕНТТЕРДІҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН ДАМУ ТАБЫСТЫ ОҚЫТУДЫҢ НЕГІЗІ

Аннотация. Шығармашылық тұлғаны дамыту кешенді жүйе шеңберінде тиімді жүзеге асырылады. Мұғалім мен студенттің үздіксіз, жүйелі өзара әрекеті ғана шығармашылық қызметтің жандануына ықпал етеді. Мақалада студенттердің шығармашылық қызметін дамыту табысты оқытудың негізі ретінде қарастырылады.

Тірек сөздер: шығармашылық, шығармашылық даму, шығармашылық белсенділік, шығармашылық қабілет, шығармашылық тұлға, шығармашылық ойлау, тәрбие

Тяжина Елена Балтабековна
Казахский агротехнический университет имени С.Сейфуллина
(Нур-Султан, Казахстан)

РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ ДЛЯ УСПЕШНОГО ОБУЧЕНИЯ

Аннотация. Творческое развитие личности эффективно осуществляется в рамках целостной системы. Только непрерывное, систематическое взаимодействие педагога и обучающегося способствует успешной активизации творческой деятельности. В данной статье автор рассматривает вопросы развития творческой деятельности студентов для успешного обучения

Ключевые слова: творчество, творческое развитие, творческая активность, творческая способность, творческая личность, творческое мышление, воспитание

Tyazhina Yelena
S. Seifullin Kazakh Agrotechnical University
(Nur-Sultan, Kazakhstan)

DEVELOPMENT OF CREATIVE ACTIVITY OF STUDENTS FOR SUCCESSFUL LEARNING

Abstract. Creative personality development is effectively carried out within the framework of an integrated system. Only continuous, systematic interaction of the teacher and student contributes to the successful revitalization of creative activity. The development of students' creative activities for successful learning has been examined in this article.

Keywords: creative, creative development, creative activity, creative ability, creative person, creative thinking, education.

Бүгінгі жас ұрпаққа жан-жақты білім беру, тәрбиелеу - әрбір ұстаздың басты міндеті. Уақыт талабына сай білім беру саласында оқушының жеке тұлғалық күшін, шығармашылық мүмкіндігін дамыту сынды мәселелер басты рөл атқарып отыр. Осыған орай, қазіргі оқытушыларға өмірдің барлық саласында белсенді, шығармашылық іс-әрекетіне қабілетті, еркін және жан-жақты жетілген тұлға тәрбиелеу мақсаты жүктеліп отыр.

Мемлекеттің білім беру саласындағы саясатының басты бағыты - шығармашыл, сындарлы ойлай білетін, өз мүмкіндіктеріне сенімді, әртүрлі әлеуметтік және өндірістік проблемаларды өз бетінше шешуге қабілетті азамат дайындау екендігі мәлім. Осыған орай әлемдік қауымдастықта айтарлықтай ықпалы артып келе жатқан еліміздің білім беру саласын халықаралық дәрежеге көтеру, бәсекеге қабілетті маман даярлау мақсатында тың да нақты қадамдар жасалуда [1, 1 б.]

Осы орайда, білім алушылардың шығармашылық қызметін дамыту табысты оқытудың негізі болмақ. Тұлғаның шығармашылық дамуы тұтас жүйе аясында тиімді жүзеге асырылады. Педагог пен білім алушының үздіксіз, жүйелі өзара әрекеттесуі ғана шығармашылық қызметтің табысты жандануына ықпал етеді. Адам өмірінің маңызды компонентін құрайтын шығармашылық белсенділік тарихтың өзгермелі кезеңдерінде күрт өседі. Бүгінгі күні адамзаттың болашағы адамдардың өздеріне - олардың әлеуметтік белсенділігіне, олардың тарихи іс-әрекетінің кеңдігіне байланысты екені анық.

Білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту - оқытушы қызметінің мақсаты, ал әр түрлі белсенді тәсілдерді қолдану мақсатқа жетудің құралы болып табылады. Мұны түсіну оқытушының жұмысы үшін маңызды. Білім алушылардың дамуына қамқорлық жасай отырып, оқытудың белсенді және интерактивті әдістерін жиі қолдану қажет. Бірақ бір уақытта жеке тұлғаның даму деңгейіне жауап беретін және оның шығармашылық қабілеттерін одан әрі жетілдіру міндетіне сай келетін оңтайлы таңдау арқылы қолданылатын әдістерді қандай да бір әдістері мен тәсілдерін қолдана отырып,

білім алушылардың шығармашылық қабілеттерінің даму деңгейін үнемі ескеру қажет. Күрделі танымдық міндеттерді тек шығармашылық қабілеттерін дамыту деңгейі жоғары студенттерге ғана көрсетуге болады. Білім алушының шығармашылық күштерінің даму деңгейіне сәйкес келмейтін, студенттің мүмкіндіктерінен асатын, оған қойылатын талаптардан асатын, қолда бар даму деңгейінен айтарлықтай озық міндеттер оқытуда оң рөл атқара алмайды. Олар білім алушының өз күші мен қабілетіне деген сенімін бұзады.

Шығармашылық тұлғалардың пайда болуының басты шарты, әрине, оқыту мен тәрбиелеудің тиісті жүйесі болып табылады. Өмірбаяндарды, шығармашылық тұлғалардың тіршілік әрекетін зерттеу мысалында біз шығармашылық іс-әрекет келесі ережелермен сипатталатынын анықтадық:

- бұл ұтымды және интуитивті сәттерге тән процесс;
- ол сапалы жаңа, қайталанбас, бірегей, қоғамдық-тарихи мәнде бірегей нәрсе тудырады;
- бұл ой және практикалық іс-әрекет, онда негізгі критерий объективті жаңалық болып табылады;
- бұл адамзат дамуына ықпал ететін жаңа, прогрессивті, жасампаздық қызмет (В. И. Андреев);

- бұл қызмет жеке тұлға мен қоғамның дамуына ықпал етеді;
- шығармашылыққа іздену қызметінің әдістерін қалыптастыру мүмкіндігін жабатын тек қана ақпараттық оқыту әдістерін пайдалана отырып үйретуге болмайды;

- шығармашылық тұлғаны білім алушылардың нақты зияткерлік және эмоциялық белсенділіктерінсіз, жақсы қалыптасқан танымдық дәлелдер иерархиясыз, жеке тұлғаның белсенділіктерінсіз тәрбиелеу мүмкін емес.

Оқытудағы шығармашылық мәселесі оқытушы мен білім алушылардың мәселесі ретінде қарастырылуы тиіс. Бұл ретте «оқытушы-студент» диалогы ғана маңызды емес, сонымен қатар студенттердің өзара қарым-қатынасы ескерілуі қажет [2].

Студенттердің оқу қызметін белсендіру бойынша оқытушының жұмыс жүйесі жоспарлы түрде біртіндеп және мақсатты мақсатқа жету - табысты оқу үшін студенттердің шығармашылық қызметін белсендіру есебінен құрылуы тиіс.

Білім алушы шығармашылық іс-әрекет барысында жеке іс-әрекет жасайды:

- оқытушының түсіндірмесін тыңдайды;
- оқулық пен қосымша әдебиеттерді оқиды;
- міндеттерді шешеді;
- эксперименталды тапсырмаларды орындайды;
- өз көзқарасын толық қосымша тұжырымдармен және мысалдармен дамытады және нығайтады;

- өзекті мәселе бойынша өз көзқарасын түсіндіреді;
- маңызды сәттерді көрсете отырып, белгілі бір көзқарас үшін және қарсы дәлелдерді келтіре отырып, әр түрлі нұсқалардың артықшылықтары мен кемшіліктері туралы айта отырып, анық, қисынды жасалған баяндаманы жасайды;

- нақты білім саласынан алынған белгілі мәліметтердің, материалдардың бар екендігі туралы хабарлайды және оны тұтастай бағалайды (аннотация жазу кезінде);

- тақырып, мәтін, мақал-мәтелдер, сентенциямен байланысты фактілер, құбылыстар туралы пікірлерді, мәселелерді, сезімдерді өз түсінігін көрсете отырып, талдап, хатқа жібереді;

- әдістемелік және педагогикалық мақалаларды, сондай-ақ әдеби шығармаларды және публицистикалық материалдарды (рецензиялар, пікірлер жазу кезінде) сыни талдауды жүзеге асырады, өз бетінше мәтіндерді оқиды, прагматикалық сипаттағы материалдан қажетті ақпаратты (жарнама, проспектілер, бағдарламалар, анықтамалық парақшалар, брошюралар) алады);

- іскерлік хат-хабарларды оқиды, алынған ақпаратты сыни тұрғыдан зерделейді, фактілер мен оқиғаларды бағалайды, оқылған, тыңдалған және қаралған фактілерді, оқиғаларды (мәтіндерді, картиналар мен бейнефильмдерді) жазбаша немесе ауызша түрде дәйектілікпен баяндайды, сондай-ақ іс жүзіндегі адамдардың іс-әрекеттеріне, тақырыптар мен субтемалар мен т. б. шеңберіндегі сипатталған фактілер мен оқиғаларға өз көзқарасын білдіреді.

Көрсетілген әрекеттердің әрқайсысын жеке психикалық процестерге бөлуге болады: сезім, қабылдау, елестету, ойлау, есте сақтау, қиял және т. б.

Барлық психикалық процестердің ішінде жетекші ойлау болып табылады. Шығармашылық қызметтің белсенділігі мен нәтижелілігін арттыру үшін шығармашылық ойлау механизмін, оның мәнін дұрыс, ғылыми түсіну қажет. Шығармашылық ойлау әрқашан ғалымдардың назарын аударды, ол қазіргі кезде де психологтарды, философтарды, педагогтарды және басқа да мамандарды зерттеу объектісі болып табылады, өйткені оның механизмі әр түрлі көзқарастарға, теориялар мен гипотезаларға қарамастан соңына дейін ашылмайды.

Шынында да, ойлау барлық басқа процестерге сәйкес келеді және олардың сипаты мен сапасын жиі анықтайды. Демек, студенттің шығармашылық қызметін жандандыру-бұл ең алдымен оның ой-өрісін жандандыру.

Сонымен қатар, білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту - бұл олардың оқу уәждерін қалыптастыру. Білім алушылар танымдық міндеттерді шешуді үйреніп қана қоймай, олардың осы міндеттерді шешу ниетін дамыту қажет. Білім алушыларда оқу уәждерін тәрбиелеу қазіргі уақытта білім берудің басты міндеттерінің бірі болып табылады.

Қорытынды жасай отырып, келесі қорытындыларды тұжырымдаймыз:

- оқушылардың шығармашылық белсенділігін қалыптастыру қажеттілігі адамның шығармашылық қабілеттерінің қажеттілігін негіздейтін қоғамның қазіргі даму үрдістерімен анықталады;

- шығармашылық адам қызметінің түрлі салаларында көрініс табады, жаңа материалдық және рухани құндылықтар пайда болады;

- шығармашылыққа үйретуге болмайды, бірақ шығармашылық қызметті қалыптастыру және белсендіру оңтайлы педагогикалық жағдай жасау кезінде мүмкін болады;

- шығармашылық тұлғаны тәрбиелеу білім алушылардың нақты зияткерлік және эмоциялық белсенділіктерінсіз, жақсы қалыптасқан танымдық уәждер иерархиясынсыз, жеке тұлғаның белсенділіктерінсіз мүмкін емес;

- тұлғалық ерекшеліктерді қалыптастыру және дамыту үшін білім алушының жеке басын дамытуға және оның шығармашылық белсенділігінің деңгейін арттыруға ықпал ететін педагогикалық жағдайлар жасау қажет.;

- оқу үрдісінде оқушылардың шығармашылық белсенділігін дамытуға ықпал ететін маңызды педагогикалық жағдайлар.:

- білім алушылардың танымдық мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, білім беру мазмұнын жетілдіру негізінде жүзеге асырылатын, оқытуда жеке-әрекеттік тәсілді жүзеге асыру;

- білім алушылардың оқуы мен білімін оң мотивациялау, әрбір жеке алынған студенттің шығармашылық белсенділігі оқытудың жеке тәсілінің ерекшеліктеріне және олардың психологиялық ерекшеліктеріне байланысты.;

- педагогикалық процесс субъектілерінің өзін-өзі дамытуы жүзеге асырылатын оқытушылар мен білім алушылардың шығармашылық қызметі;

- шығармашылық студенттерді жеке қызметке шақырады;

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Досмамбетова Ш. Б., Садуахасова Г. Ж. Оқу-тәрбие үрдісінде шығармашыл тұлғаны қалыптастыру мәселелері // Молодой ученый. — 2015. — №1.1. — С. 98-100. — URL <https://moluch.ru/archive/81/14812/> (дата обращения: 21.05.2019).
2. Спиркин А. Г. О творческой силе человеческого разума. - М.: Прогресс, 1979. - 352 с.

УДК 378.1.147

Усманова Зарина Фиратовна, Боргуль Наталья Михайловна,
Моисеева Елена Валерьевна
Кокшетауский государственный университет им. Ш. Уалиханова
(Кокшетау, Казахстан)

ТЕОРИЯ ДЖ. КАММИНСА ПРИ РЕАЛИЗАЦИИ ПРИНЦИПА ПРЕДМЕТНО-ЯЗЫКОВОГО ИНТЕГРИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ

В статье рассматриваются проблемы, которые могут возникнуть при выборе материала в процессе работы по технологии предметно-языкового интегрированного обучения, рассматривается возможность использования квадрантов Камминса в определении уровня сложности материала, используемого на уроке. В данной статье также предлагаются рекомендации по выбору и подаче материала в процессе использования технологии предметно-языкового и интегрированного обучения.

Ключевые слова: CLIL, предметно-языковое интегрированное обучение, обучение иностранному языку, билингвальное и мультилингвальное обучение, мультилингвизм, квадрант.

*Usmanova Zarina, Borgul Natalya, Moisseyeva Yelena
Sh. Ualikhanov Kokshetau State University
(Kokshetau, Kazakhstan)*

THEORY OF J. CAMMINS IN THE IMPLEMENTATION OF CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING TECHNOLOGY

The article dwells on the problems of choosing a material based on content and language integrated learning technology, considers the possibility of using quadrants in determining the level of complexity of the material used at the lesson. This article also offers recommendations on the selection and presentation of the material in content and language integrated learning.

Key words: CLIL, content and language integrated learning, foreign language teaching, bilingual and multilingual education, multilinguism, and quadrant.

Термин CLIL (content and language integrated learning – предметно-языковое интегрированное обучение) появился в Европе в 1994 году. Несмотря на это, на практике эта технология применяется уже давно. Примером тому может послужить латинский язык. Многие века латинский язык был инструментом обучения во многих школах, а также являлся языком закона, медицины, теологии, науки и философии [1].

Стратегия технологии CLIL предполагает использование иностранного языка как инструмента в обучении тому или иному предмету, однако, она прекрасно работает и в обратном направлении, то есть предмет, или другими словами содержание, предполагает изучение и совершенствование самого иностранного языка. Стоит отметить, что принципы CLIL работают и в случае, например, изучения языка профессионально, на так называемых языковых

специальностях в вузе. Однако, несомненно, и в применении данной технологии могут возникнуть определенные трудности [2].

Учителя, которые работают по технологии CLIL (предметно-языкового интегрированного обучения) иногда не могут понять, почему их ученик может говорить по-английски на определенном уровне, но, тем не менее, испытывает трудности в понимании языка более академического. К примеру, при чтении текста, который относится к сфере биологии, математики, газетной политической статьи или статьи об истории. В контексте применения технологии предметно – языкового интегрированного обучения процесс устроен так, что ученик получает много различных видов информации. Эти виды были разделены профессором Института исследований в образовании в Онтарио Дж. Камминсом на два вида.

Он считает, что нужно различать два аспекта языка: академический и разговорный. Для того, чтобы описать данные аспекты он использовал термины BICS (Basic interpersonal communicative skills) и CALP (Cognitive academic language proficiency), в русском языке эквивалентом служат термины «основные навыки межличностного общения» и «познавательная академическая языковая компетентность» соответственно [3].

Основные навыки межличностного общения относятся к способности понимать и принимать участие в так называемых повседневных разговорах, а также осуществлять повседневную деятельность на целевом языке. Познавательная академическая языковая компетентность касается повседневного языка и включает различные сферы.

Основные навыки межличностного общения (или BICS) это навыки, которые используются в неформальном общении, например по телефону, в спортивном зале, на вечеринках, то есть в повседневном общении. BICS включают в себя, с точки зрения информации урока, как повседневный язык, так и многие контекстные подсказки к его пониманию. Также BICS содержат ситуации, в которых ученики могут использовать визуальные подсказки, такие как жесты или мимика, для того, чтобы общаться друг с другом. Те, кто изучают иностранный язык, в основном получают такие навыки через 2-5 лет.

Что касается познавательной академической языковой компетентности, то она относится к более формальному аспекту обучения, то есть академическому языку, который является фактором, способствующим успеваемости в школе или любом другом учебном заведении. CALP подразумевает наличие более высоких навыков мышления, таких как анализ и применение знаний. Информация предоставляется учителем из учебника, в то время как понятия зачастую академически более требовательны. Таким образом, письменная и устная часть, которую студенты должны понять и воспроизводить для CALP, является более сложной.

Преподаватели могут научить учащихся определенным навыкам CALP, а также могут направить своих учеников к переходу от BICS к CALP. В данном случае, процесс становления академических языковых навыков, для тех, кто изучает второй язык, может занять около пяти-семи лет.

В процессе применения предметно-языкового интегрированного обучения, в идеальном классе вся информация урока предоставляется на соответствующем академическом и языковом уровне. Преподаватели играют важную роль во всем этом процессе, так как предоставляют информацию

урока, которая является сложной академически, но не слишком трудной лингвистически. По данному вопросу ученым Дж. Камминсом были разработаны четыре квадранта, которые используются для описания познавательного и языкового уровня информации на уроке.

Квадранты проводят некоторое различие между информацией урока, которая может являться либо BICS, либо CALP. Различают более простые и сложные информации в отношении контекста и мышления, например:

Квадрант1	Информация поддерживается большим количеством визуальных подсказок и простым языком	BICS
Квадрант2	Информация с небольшим контекстом, несложная для понимания, изложенная простым языком	BICS
Квадрант3	Информация поддерживается большим количеством контекста, но сложна для понимания, дается более абстрактным языком	CALP
Квадрант4	Информация с очень небольшим контекстом, сложная для познания, изложенная более	CALP

Использование подобных квадрантов позволяет учителю определить, подходит ли предполагаемая информация для языковой и содержательной целей, которые необходимо достичь. Здесь можно оценить информацию с точки зрения языка и содержания, и определенные вопросы могут помочь в этом, например:

- Насколько легким или трудным является информация в материале для учеников?
- Сколько контекста использовано, чтобы помочь учащимся понять материал?
- Насколько легок или труден используемый в материале язык?
- В каком из четырех квадрантов необходимо разместить материал?
- Соответствует ли данный квадрант уровню учеников?
- Каким образом можно адаптировать материал, чтобы сделать его проще (или сложнее)?

Уровень материала должен быть приемлемым для учащихся, поэтому преподавателю необходимо продумывать как содержание, так и язык, которые, естественно, взаимосвязаны. Два аспекта играют роль в определении уровня доступности материала. Первый: уровень сложности материала, а второй: уровень и знания, которыми обладает ученик.

Словарный запас также имеет огромное значение. Преподаватели, работающие по технологии предметно-языкового интегрированного обучения, рассматривают словарь со своими учениками. Словарь можно разделить на три категории: общий, предметный и академический.

Общий словарь относится к обычным, общепотребляемым словам, использующимся в повседневном общении. Предметная терминология является специализированным языком по тому или иному предмету (такие как, «молекула» в химии или «клетка» в биологии и т.д.). Академический словарь составляют слова, которые широко используются в академических текстах. Для учеников, обучающихся по технологии предметно-языкового

интегрированного обучения важно уметь распознавать, понимать и использовать эти слова. Так как постепенно им необходимо развивать более академический язык, чтобы перейти от BICS к CALP.

Таким образом, можно сделать вывод, что обеспечение преподавателями материала на соответствующем содержательном и познавательном уровнях является очень важным, так же как и важно направлять учеников для более успешного усвоения материала урока. Он может быть представлен различными способами, путем использования, например, зрительных, слуховых или письменных средств. Необходимо обращаться к теории квадрантов Дж. Камминса, для того, чтобы правильно оценить материал урока и обеспечить понимание учеников материала урока различных видов и различных уровней.

Подводя итоги, можно предложить следующие рекомендации для подачи материала урока:

1. предлагайте мультимодальные и различные типы материалов через различные каналы: используйте чтение и прослушивание текстов, видео, фотографии, практические занятия и объекты;

2. выбирайте или адаптируйте материал таким образом, чтобы текстовый и визуальный материал поддерживал друг друга;

3. используйте различные виды материалов для различного назначения;

4. используйте Квадранты Камминса, чтобы оценить материал или информацию на предмет соответствия академическому и языковому уровням.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. D. Marsh. CLIL. The European Dimension: Actions, Trends and Foresight Potential. Public Services Contract DG EAC: European Commission, 2002.
2. P. Mehisto, D. Marsh, M.J. Frigols. Uncovering CLIL. McMillan Books for Teachers, 2015, p. 20, p. 23.
3. Дж. Кумминс. Сила языка и педагогика: Двуязычные ученики в перекрестном влиянии, 2000.

УДК 37.01(075.8)

Ушатикова Ирина Игоревна, Пегова Хэнз Раилевна
Елабужский институт (филиал) ФГАОУ ВО
«Казанский (Приволжский) федеральный университет»
(Елабуга, Россия)

ВОСПИТАТЕЛЬНО-РАЗВИВАЮЩИЙ ПОТЕНЦИАЛ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация. В статье рассматриваются возможности игровых технологий в решении актуальных задач современного школьного образования. Раскрывается содержание игровой компетентности педагога. Сформулированы психолого-педагогические условия, способствующие повышению эффективности использования дидактической игры в образовательном процессе.

Ключевые слова: модернизация общего образования, интерактивная образовательная технология, интерактивная игра, эмпатия, рефлексия, модель поведения, психолого-педагогические условия.

Ushatikova Irina I., Pegova Khene R.
Elabuga Institute (branch) of Kazan (Volga Region) Federal University,
(Elabuga, Russia)

EDUCATIONAL AND DEVELOPING POTENTIAL OF GAMING TECHNOLOGIES

Abstract. The article deals with the possibilities of game technology in solving urgent problems of modern school education. The content of the game competence of the teacher is revealed. The psychological and pedagogical conditions promoting increase of efficiency of use of didactic game in educational process are formulated.

Keywords: modernization of General education, interactive educational technology, interactive game, empathy, reflection, behavior model, psychological and pedagogical conditions.

В настоящее время в стране идёт процесс модернизации общего образования, в рамках которого акцентируется достижение нового качества образования. На уровне учебных предметов и внеурочных форм воспитательной работы наблюдается выход на личностные и метапредметные образовательные результаты, возрастает значимость познавательных процедур понимания, проектирования, коммуникации, рефлексии, которые становятся универсальными способами учебно-познавательной деятельности. Процедуры понимания связаны с развитием умений интерпретации и коммуникативной компетенции обучающихся, процедуры проектирования предполагают освоение обучающимися приемов и способов построения разнообразных видов деятельности. Всё более актуальным становится внедрение социальных проб, средств обучения школьников способам трансляции результатов своей деятельности другим субъектам образовательного процесса. В связи с этим важным является

перенос акцентов на активизацию самостоятельной, творческой деятельности и рефлексию образовательных результатов обучающихся с их непосредственным участием.

Решение данных проблем требует от современного педагога освоения и реализации интерактивных образовательных технологий, к которым, в частности, относятся игровые формы и методы обучения и воспитания. Они построены на целенаправленной специально организованной групповой и межгрупповой деятельности, «обратной связи» между всеми её участниками для достижения взаимопонимания и коррекции учебного и развивающего процесса, индивидуального стиля общения на основе рефлексивного анализа – «здесь» и «сейчас» [1].

Интерактивная игра, умело привнесенная педагогом в урок или какую-либо внеурочную форму воспитательной работы, придаст им событийный характер, обеспечив её участникам аутентичную межличностную коммуникацию, переживание разных, но вместе с тем настоящих эмоций и чувств. Заметим, что эмоции человека, тем более ребенка, неотделимы от познания окружающего мира, и их обеспечение в образовательном процессе будет способствовать повышению его продуктивности.

В условиях игры формируется способность обучающегося к эмпатии и рефлексии. Особенно явно это происходит в условиях ролевой игры в момент, когда ему приходится принимать на себя роль других, представлять, как он сам воспринимается партнером. Участник игры, анализируя собственные реакции и реакции партнера, вовлекается в интерпретацию ситуации и конструирование собственных действий. Таким образом, у него возникает необходимость намеренно менять модель своего поведения и осознанно усваивать её.

Применение игровых технологий позволяет решить ряд актуальных задач общего среднего образования, среди которых на первый план выдвигаются:

- развитие коммуникативных универсальных учебных действий (УУД), установление эмоциональных контактов между обучающимися;
- развитие познавательных УУД, общеучебных умений и навыков (анализ, синтез, постановка целей, поиск информации, структурирование знаний и пр.);
- формирование умений самостоятельно оценивать собственную деятельность и принимать решения, определяющих стратегию поведения;
- создание для школьников здоровьесберегающей среды средствами релаксации, психологической разгрузки, переключения внимания, смены форм деятельности;
- формирование способности результативно разрешать конфликты.

Следовательно, целесообразное использование интерактивной игры в образовательном процессе может быть надежным инструментом интеграции знания и личностного отношения к нему обучающегося.

Однако практика показывает, что учителя средних и старших классов часто испытывают затруднения в использовании интерактивных игровых технологий, в силу чего процесс их внедрения в образовательную среду по-прежнему рассматривается как инновационный.

Несомненно, учителю для реализации игровых технологий необходимо обладать игровой компетентностью. Е.И. Рзаева понимает игровую компетентность как структурное образование, включающее комплекс характеристик, необходимых воспитателю для осуществления психолого-педагогического сопровождения игровой деятельности. Игровая компетентность включает совокупность следующих структурных компонентов:

- психолого-педагогических знаний;
- игровых умений;
- ценностного отношения воспитателя к игре [2].

Педагог, использующий игровые технологии для активизации учебного процесса, должен в одинаковой степени хорошо владеть многими способностями, качествами, знаниями, навыками и умениями.

На наш взгляд, способность педагога организовывать игровую деятельность детей как минимум предполагает:

- наличие интереса к такой деятельности;
- обладание знаниями о функциях, педагогических возможностях, способах игровой деятельности, необходимых для моделирования и реализации той или иной педагогической задачи;

- умение устанавливать межличностные связи, выбирать оптимальный стиль общения с детьми, организовывать и поддерживать диалог;

- развитую рефлексию, которая проявляется в умении сознательно контролировать результаты своей деятельности, а также сформированность таких качеств и свойств, как креативность, инициативность, нацеленность на сотрудничество, сотворчество, склонность к самоанализу.

Таким образом, эффективность дидактической игры может быть обеспечена только компетентным в данной области педагогом и при соблюдении как минимум следующих психолого-педагогических условий:

- проблемность её содержания;
- предварительная теоретико-методическая и психологическая подготовка обучающихся к игровой деятельности в условиях учебно-воспитательного процесса;
- гармонизация игровой и учебной деятельности;
- создание положительного эмоционального фона;
- участие в игре педагога с целью управления и коррекции [3].

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Панфилова А. П. Инновационные педагогические технологии: Активное обучение: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А. П. Панфилова. – М.: Издательский центр «Академия», 2009. – 192 с.
2. Рзаева Е. И. Развитие игрового пространства в дошкольном возрасте: автореферат дис.... кандидата психологических наук: 19.00.07 / Моск. пед. ун-т. – М., 1997. – 16 с.
3. Ушатикова И. И. Формирование опыта рефлексивной деятельности у будущих учителей в процессе преподавания педагогических дисциплин в вузе / И. И. Ушатикова // Научный диалог. – 2012. – № 10: Педагогика. – С. 70-79.

УДК:37:81'243(045)

Хамзина Зауре Болатовна, Жалелова Гульжан Мухамбедиевна,
Кайкенов Думан Базарбаевич
АО "Казахский агротехнический университет
(Нур-Султан, Казахстан)

ОБРАЗОВАНИЕ И ВОСПИТАНИЕ ОДАРЕННЫХ И ТАЛАНТЛИВЫХ СТУДЕНТОВ

Аннотация. В статье рассматривается работа с одаренными студентами в условиях полиязычного образования. В статье дается попытка проанализировать выдающиеся достижения в том или ином виде деятельности.

Ключевые слова: одаренные студенты, талантливые студенты, одаренность, образование.

Khamzina Z. B., Zhalelova G. M., Kaikenov D.B.
JSC «S. Seifullin Kazakh agrotechnical University»
(Nur-Sultan, Kazakhstan)

EDUCATION AND UPBRINGING OF GIFTED AND TALENTED STUDENTS

Annotation. The article examines the work with gifted students in the conditions of multilingual education. The article gives an attempt to analyze outstanding achievements (or has internal prerequisites for such achievements) in one or another kind of activity.

Key words: gifted students, talented students, giftedness, education.

Giftedness is a systemic quality of the psyche that develops throughout life, which determines whether a person can achieve higher (unusual, uncommon) results in one or more activities compared to other people.

A gifted child is a child who stands out with bright, obvious, sometimes outstanding achievements (or has internal prerequisites for such achievements) in one or another kind of activity.

The problem of talent is now becoming more urgent. This is primarily due to the need of society in an extraordinary creative personality. Uncertainty of the modern environment requires not only high activity of the person, but also his ability, ability of non-standard behavior.

Early detection, education and upbringing of gifted and talented students is one of the main problems of improving the educational system. It is believed that gifted students do not need the help of adults, special attention and guidance. However, due to personal characteristics, such students are more sensitive to the assessment of their activities, behavior and thinking, they are more susceptible to sensory stimuli and better understand relationships and connections.

Scientists were engaged in the problem of talent:

Many scientists as G.M. Kodzhaspirov, M.V. Mezhieva, V.A. Zagvyazinsky, K.M. Mizherikov and others were engaged in the problem of talent.

However, today the theme of the development of students' talent becomes particularly relevant.

The object of the study is pedagogical and methodological aspects of work with gifted students.

Subject of study: pedagogical conditions of work with gifted students at university.

The aim of the study: to study the peculiarities of pedagogical activity with gifted students.

The hypothesis of this article is formulated as follows: pedagogical activity for the development of gifted students:

* the teacher will study the nature and characteristics of the mental development of gifted students;

* work with gifted students will be conducted on a diagnostic basis;

* special forms and methods will be applied in the organization of work with gifted students.

The goal will require the solution of the following problems:

1. reveal the essence of the concept of "gifted", "gifted students".

2. to study the peculiarities of mental development of gifted students

3. to consider pedagogical conditions of education and training of gifted students

Research methods: theoretical methods—study and analysis of methodical, psychological and pedagogical literature on the topic.

At present, caring for gifted students is one of the features of our time. Numerous competitions, olympiads, scientific societies of students, exhibitions of students' works testifying the close attention of society to the achievements of students and adolescents. And this, of course, is very important, as students have the opportunity to show their extraordinary abilities, get approval from reputable people, finally, realize that they are not alone in this world and there are other students with such hobbies, interests, talents [1. Bogoyavlenskaya, D.B. WORKING CONCEPT OF ESTABLISHMENT [Text] / D.B Bogoyavlenskaya-M.: ICHP "Publishing Magister", 2010. - 68 p].

The complexity of the phenomenon of giftedness, the prerequisites and conditions for the formation and development of giftedness in childhood are well analyzed in the "Working concept of giftedness", developed by Russian scientists. In the "Concept..." an important conclusion was drawn that "the problem of identifying gifted students and adolescents should be reformulated as a problem of creating conditions for the intellectual and personal growth of students in general educational schools and additional educational institutions" in order to identify as many students as possible signs of giftedness and provide them with favorable conditions for improving their inherent types of giftedness.

Since we are talking about an educational institution that should become a place for the development of the giftedness of the students, we focus on students showing signs of general giftedness, that is, those who are highly curious, have broad cognitive activity, vivid cognitive interests and the need for creativity.

The quality of the educational system is largely determined by its ability to guarantee high results of students, to shape the characteristics of students in the coming information age: the thinking skills, the ability to "solve problems", the ability to adapt to new requirements, new markets, new information technologies. It

becomes impossible to ignore students who do anything better than other students. At the forefront, it is logical and inevitable to implement the potential of students, taking into account their individual differences.

While working on this problem one can consider the creation of conditions for the identification, support, training, education and development of individual talents of gifted students at educational institutions. From this goal the following tasks follow:

- study of scientific and methodological and psychological-pedagogical literature on this issue;
- creation of a system for the purposeful identification of gifted and capable students;
- development of abilities of talented students in the classroom and after-hour activities.

Giftedness as a phenomenon is still a mystery to most members of society. For the general public, the most important problems are not so much the scientific basis of giftedness, as, above all, their real life manifestations, ways of identifying, developing and socializing. Care for gifted students today is a concern for the development of science, culture and social life.

Foreign and domestic psychologists dealt with the issues of giftedness of children. There are major studies in the field of psychology of the creative giftedness of Americans: J. Guilford, P. Torrens, F. Barron, K. Taylor. Based on the ideas of psychologists J. Carroll and B. Bloom, their followers developed a methodology for teaching gifted students. Jean Brunault studied the study of especially gifted students. ("Gifted students: psychological and pedagogical research and practice").

In the field of physical characteristics, gifted students are characterized by: a very high energy level and a low duration of sleep. Most parents claim that their gifted students in infancy slept less and early abandoned daytime sleep.

In modern science there are many theories of giftedness, none of which is generally accepted. These theories reflect a different understanding of the sources of giftedness, the driving forces of its development, the cultural, historical and social conditions of its manifestations, etc. Particularly controversial are the questions connected with early manifestations of giftedness. The most important among them are the questions: what is the child's giftedness, what attributes does it characterize, and how (by what methods) can these signs be identified (measured)?

It should be noted that earlier the term "giftedness" was used to denote any level of potential opportunities for students, in modern literature they usually denote a high level of potential. In this case, the general (mental) and special (by types of activity) giftedness are singled out. In the future, by this term we mean a high level of intellectual gift of students. [1, p. 16]

The criterion of achievement is widely used for judgments about the giftedness of outstanding people who have influenced the life of all mankind, science, culture and other fields of activity. However, opinions about what achievements should be considered outstanding do not coincide. It is all the more difficult to assess the achievements of students. The boundaries between age groups or trained beginners are very conditional and strongly violate depending on the types and conditions of activity, the individual characteristics of students, their surroundings. Still, the most often endowed students are those who are much

ahead of most of their peers in development and already demonstrate extraordinary success in teaching, in the development of some kind of activity: excellent academic achievement, reading and writing, medals, competitions, recognition of experts [8, p. 56]

The problems of giftedness were studied by domestic psychologists: A.M. Matyushkin in the work "The concept of creative endowments". In the article "Creative giftedness in the development of cognitive structures" by V.S. Yurkevich

There is an opinion that gifted students do not need the help of adults, with special attention and guidance. But we should not forget that due to personal characteristics of such students are most sensitive to the evaluation of their activity, behavior and thinking, they are more receptive to sensory stimuli and better understand relationships and connections [5, Kodzhaspirova, G.M. Pedagogical dictionary for stud. supreme. and media. ped. training. Institutions [Text] / G.M. Kodzhaspirova, A.Yu. Kodzhaspirov-M.: Publishing Center "Academy", 2006. -176 p.]

It should also be remembered that no matter how gifted a student is, he must be taught. It is important to accustom to perseverance, to accustom to work, to make decisions on your own. A gifted student does not tolerate pressure, oppression, shouting, and this can lead to a problem. It is difficult for such a student to cultivate patience, perseverance and unobtrusiveness. The problem of working with gifted students is extremely relevant for modern Kazakh society. Today, there are more and more articles, publications that somehow address this topic. True, they are just a drop in the sea of psychological problems that appear in teachers and parents of gifted students in our time. Each teacher encounters lessons with a problem of inclusion in the lesson of all students. And he asked himself questions - how to revive the lesson, to support interest in the subject.

REFERENCES:

1. Bogoyavlenskaya, D. B. WORKING CONCEPT OF ESTABLISHMENT [Text] / D. B Bogoyavlenskaya-M.: ICHP "Publishing Magister", 2010. - 68 p.
2. Wenger, A.L. Psychological drawing tests: Illustrated manual. [Text] / ALVenger-M.: Publishing house VLADOS-PRESS, 2003. - 160 p.
3. Lokhov, M.I. Bad good child. (Problems of development, violations of behavior, attention, writing and speech) [Text] / MI Lokhov - SPb: 2005. - 320 p.
4. Zagvyazinsky, VI Pedagogical Dictionary: Textbook. allowance for stud. supreme. Institutions [Text] / VI Zagvyazinsky, AF Zakirova, TA Strokova and others; Ed. VI Zagvyazinsky, A.F. Zakirova-M.: Publishing Center "Academy", 2008.-352p.
5. Kodzhaspirova, G.M. Pedagogical dictionary for stud. supreme. and media. ped. training. Institutions [Text] / G.M. Kodzhaspirova, A.Yu. Kodzhaspirov-M.: Publishing Center "Academy", 2006. -176 p.

УДК:37:81'243(045)

Хамзина Зауре Болатовна, Жалелова Гульжан Мухамбедиевна,
Кайкенов Думан Базарбаевич
АО "Казахский агротехнический университет
(Нур-Султан, Казахстан)

ВАЖНОСТЬ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ТАЛАНТЛИВЫХ СТУДЕНТОВ К ВНЕКЛАССНОЙ РАБОТЕ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

Аннотация. В статье рассматриваются эффективные методы преподавания английского языка. Анализируются наиболее важные формы работы со студентами, физического, эмоционального и личностного развития.

Ключевые слова: методы, формы, обучение, компоненты.

Khamzina Z. B., Zhalelova G. M., Kaikenov D.B.
JSC «S.Seifullin Kazakh agrotechnical University»
(Nur-Sultan, Kazakhstan)

IMPORTANCE OF INVOLVING TALENTED STUDENTS IN EXTRACURRICULAR WORK IN ENGLISH

Annotation. The article examines the effective methods of teaching English language. It analyzes the most important form of work with students, physical, emotional and personal development.

Key words: methods, forms, training, components.

The following methods of working with students are the most effective, the variation of which allows teachers to maintain cognitive interest and motivation for self-improvement.

1. Method of survival.

Allows students through "sensory" and "mental" representations to "move" into the studied object, to feel and to know it from within.

2. Method of heuristic questions.

Answers to six key questions: Who? What? What for? Where? When? How? and their various combinations give rise to unusual ideas and decisions regarding the object under study.

3. Method of comparison.

It gives an opportunity to compare the versions of different students, as well as their versions with cultural and historical analogs, formed by great scientists, philosophers, etc.

4. The method of constructing concepts.

Promotes the creation of a collective creative product - a jointly formulated definition of a concept.

5. Method of traveling to the future.

Effective in any general educational field as a way to develop skills of foresight, forecasting.

6. Method of errors.

It presupposes a change in the established negative attitude toward mistakes, replacing it with the constructive use of errors to deepen educational processes. Finding the relationship of error with "correctness" stimulates the heuristic activity of students, leads them to understand the relativity of any knowledge.

7. Method of inventing.

Allows to create a product not previously known to the students as a result of certain creative actions.

8. The method "if only..."

Helps students draw a picture or make a description of what will happen if something changes in the world. Doing such tasks not only develops the imagination, but also allows to understand better the structure of the real world.

9. "Brainstorming"

It allows to collect a large number of ideas as a result of the release of the discussion participants from the inertia of thinking and stereotypes [1. 78 p].

Students are distinguished by the exceptional success of training. This feature is associated with a high speed of processing and assimilation of information. But at the same time, students can quickly lose interest in daily painstaking pursuits. They are important things of principle, wide coverage of the material. It is interesting and difficult to work with such students; in the class, in the classroom they require a special approach, a special training system.

Often talented people are told that they have the "Spark of God", but that the flame flares out of this spark, and as applied to science this flame of talent, it is necessary to make considerable efforts. The most important form of work with students is **the Olympics**. They help to identify the most capable students, the formation and development of the educational needs of the individual preparation of students, creative work in various fields, scientific and practical activities.

The work on preparing for the Olympics at the university is spent throughout the educational year. "We strive the students to work on themselves, that is, they were able to set and solve tasks independently, as stimulating creative activity, it is possible to develop it only thanks to self-education. We start self-education, saying that when you follow someone after you, the road is not remembered, and so on which he himself went forever will not be forgotten, and that "Talent is 1% of abilities, and 99% of sweating." [2. p. 70-72.].

The student's intellect develops not at the expense of the student's physical, emotional, personal development. There is a question how to regulate a mental activity, help in determining cognitive qualities, in assessing weaknesses and strengths, in finding and using ways to develop the work of intellect, changing strategies for processing information, stimulating or restraining intellectual operations, predicting, planning, regulating the regime of the day.

The consciousness of the student is in the making. It is necessary to work hard on themselves, that is, constantly improve themselves.

The methods of work with students includes the following components:

- the identification of students;
- the development of creative abilities in the classroom;

development of abilities in after-hour activities (olympiads, contests, research work);

creation of conditions for the all-round development of students.

While comparing the work of students one can notice that:

They have a number of peculiarities: **some of them** are inquisitive, persevering in their search for answers, **the others** often ask deep questions, are prone to reflections, have good memories.

Having identified these students, we must teach them to think, to do everything possible to develop their abilities. The first assistant in this matter is the interest of students in the subject.

In order to support the interest in the subject and the development of the natural talents of students, creative tasks, entertaining materials and tasks, developing tasks-minutes are used. No more than 1 minute is taken for solving such problems and requires a detailed explanation of the progress of the solution of the problem. In case of difficulty, one can give hints, analyze these tasks in detail.

At all stages of the lesson, as differentiation so complex tasks are used combined, with missing or superfluous data. We have to show to students that knowledge of English is necessary for all people, in any job, specialization. Conversations, concrete examples are used. In the practice we use incentives for solving complex, olympiad problems. Systematically, we conduct lessons with a practical focus, which include tasks of different content. The main objective of these lessons is to target the students to a large and interesting work that will help them prepare themselves for the choice of a profession, to enter a great life.

We attend integrated lessons: English and Literature. It is impossible to impart interest in discipline to children, if the teacher himself is not keen on his subject. Therefore, we are constantly learning, improving our knowledge.

We attach great importance to involving talented students in extracurricular work in English. Often weeks of English are held, in which students can show themselves in various quizzes, competitions: "KVN", "Funny lessons", "Smart and clever", "Who wants to be a millionaire," etc. [3, p 10-15].

The actual problems one can face with are connected with the negative personality-behavioral aspects of the student, among which the following can be noted: egocentrism and inability to stand on the point of view of another person, especially if he is intellectually weaker, dislike of school, if the curriculum is boring and uninteresting, the backlog in physical development in comparison with peers, since the student prefers intellectual pursuits, the lack of a culture of dialogue and the desire to complete the thought of the interlocutor, as already from the first words grasps the essence of the problem, the desire to interrupt and correct the interlocutor during a conversation, if he makes logical errors or incorrectly puts an emphasis in words, the desire to always be right in the dispute because of the lack of conformity and the ability to compromise, the desire to command peers - otherwise it becomes boring with them.

These problems, or, in other words, the unattractive personality traits of a talented student, entail a complex of social and psychological difficulties, which makes it difficult for a teacher to work with such a student, often leading to a dissipative symptomatology. Socio-psychological, communicative difficulties can be typified as follows.

Socially-psychological problems of talented students are manifested very often in well-known pedagogues and school psychologists, forms of maladaptive behavior, such as, for example, assessorial and aggressive. The students's protest against the practice of the attitude of peers and adults that has developed to him, dissatisfaction with relations, the prolonged suppression of his important needs - in activity, in demonstrating one's abilities, in leadership, etc. - can take in the form of demonstrative antisociality, defensive aggression. Such a student behaves defiantly, violently and unkindly reacts to the actions and assessments of others, allows himself to be abnormal, even distinctly asocial acts: spoiling things, foul language, fights, etc.

Quite often in practice, one can also find the opposite social and psychological reaction of a talented student to the situation of suppression of his natural manifestations and needs: withdrawal into himself, into the world of his fantasies and dreams, apathy, lethargy, disinterest in contacts. Depressive behavior can take and demonstrative traits.

One of the major reasons for such socio-psychological manifestations is a long deprivation (suppression, dissatisfaction) of the student's immediate social environment, his important psychological needs.

Another reason for socio-psychological problems is the lack of cohesion in the student's means of communication. Talented students face it more often than others. Its origins often lie in the preschool past of children, the special sparing environment that loving parents have created for them.

One of the problems is that the contradiction between the need for the development and education of students and the insufficient theoretical and practical training of pedagogical personnel for working with talented students is becoming more and more real. Proceeding from this contradiction, there arises the problem of determining the psychological and pedagogical conditions for the development and education of the talented students in the general education school.

Considering all of the above, we will highlight the most common features of maladaptation of the talented students. This is [8]:

- difficulties in finding friends who are close in spirit;
- problems of participation in peer games and entertainment;
- Conformity problems, i.e. the effort to adapt to others, to seem like everyone else, to renounce their individuality;
- very early interest in the problems of the universe and fate;
- Developmental dissynchrone as a cause of loss of motivation for learning.

From all that has been said, it may appear that its an abnormal process and always accompanied by various kinds of difficulties. This is not true. A talented student is a student who develops differently; it requires changing the established norms of relationships, other educational programs, which is the content of the main problem field when working with this category of students.

One of the new methods of working with students is the research activity of students, which contributes to the development and individualization of the individual, as wel

l as the formation of motivation for acquiring new knowledge.

Another new method of working with students at university is design. The project method represents a way of learning that can be characterized as "learning through doing", when the student is directly involved in the active cognitive process,

formulates the educational problem on its own, collects the necessary information, plans possible solutions to the problem, draws conclusions, analyzes its activities, forming "on the bricks" new knowledge and acquiring a new educational life experience. This method will be used at various stages of training in working with students and when working with material of varying complexity. The method adapts to the features of almost every academic subject and in this aspect it bears the features of universality. [Internet-based materials]

REFERENCES:

1. Gilbukh Yu. Z. - Methods of work. - M.,2001, 78 p.
2. Ivashchenko N. - Three points on a sheet of paper. Management school number 38, October 2011, - 3 p.
3. Lopatina M. A. - Work with students. - The journal "The Headmistress", 1999, №6, p. 70-72.
4. Mel'horn P. - Geniuses are not born. - Kiev, Vishcha school, 1985, p 10-15.
5. Mitin A. Managerial relationship talented students. - Personnel Management. - 2007, p. 15-19.
6. Thorrance E. P. The search for satory and creativity. Great Neck, New York: Greatest Synergetic Associates. – 2001, p. 77.
7. Stern V. - Mental giftedness: psychological methods of testing mental endowments in their application to students. /
8. Bakhmutsky A. E. System for monitoring the quality of education. Pskov: ANO "Center for Social Design" Revival ", 2004. - 96 p.
9. Poya D. How to solve the problem. - M.: Uchpedgiz, 1989
10. Internet-based materials.
11. Fedotova NK From the experience of working with students / N. K. Fedotova // Bulletin of NSU. Series: Pedagogy / Novosib. State University. - 2008. - Vol. 9, no. 1. - P. 53 - 56.

УДК:371.671.15:81'243(045)

Хамзина Зауре Болатовна, Жалелова Гульжан Мухамбедиевна,
Кайкенов Думан Базарбаевич
АО "Казахский агротехнический университет
(Нур-Султан, Казахстан)

РОЛЬ И МЕСТО ПЕРЕВОДА В ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Аннотация. В статье рассматривается роль и место перевода в преподавании иностранного языка. Перевод помогает студенту освоить выразительные средства в исходном и целевом языках.

Ключевые слова: перевод, преподавание иностранного языка, языковая среда.

*Khamzina Z. B., Zhalelova G. M., Kaikenov D.B.
JSC «S. Seifullin Kazakh agrotechnical University»
(Nur-Sultan, Kazakhstan)*

THE ROLE AND PLACE OF TRANSLATION IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

Annotation. The article examines the role and place of translation in teaching a foreign language. Translation helps the student to master the expressive means in the source and in the target language.

Key words: translation, foreign language teaching, language teaching community.

Translation is one of the cardinal factors of interrelation and mutual enrichment of literatures. By translation we mean transmission of a thought expressed in one language by means of another language. Translation today is considered as one of the basic forms of literary interrelations between people. Translation as a means of teaching foreign languages has no independent value of its own for it is impossible to teach all aspects of a language in their complexity by means of translation only. Nevertheless translation in foreign language teaching (and learning) can not and should not be ignored altogether since in many cases it remains not only the most effective but also the only possible teaching means in achieving the necessary aim. That is why translation is often resorted to in the process of teaching and presenting some important aspects of a foreign language. Translation in teaching is employed by the teacher both at the initial, at the intermediary and at the advanced stage of learning/ teaching foreign languages. Translation helps the student to master the expressive means in the source and in the target language. In the process of translating the student establishes sets of equivalent substitutes in the target language for the correspondent lexical, grammatical or stylistic phenomena of the source language. Abai's translational activity in many respects promoted to the spiritual and cultural rapprochement of Russian and Kazakh people. In 20-30-th of the twentieth century interest of Kazakh poets to German poetry has increased. Magzhan Zhumabaev was the supporter of East and European cultures dialogue. He has translated into Kazakh language the

works of Goethe, Heine. Magzhan Zhumabaev translated («Orman patshasy», «Airyldym senen, Zhan saulem») of Goethe, («Eki betin, sulu kyz») of Heine. While translating «Wood tsar» Magzhan Zhumabaev leaned on Zhukovsky's Russian translation. «Wood tsar» - the work, characteristic for Goethe's creativity by its symbolic-mythological orientation. It is possible to consider that it is one of steps on early approaches, to Goethe's central work "Faust" under which he worked almost all life, translated into Kazakh language by Medeubai Kurmanov directly from German language into Kazakh. In Magzhan's translation a distortion of the maintenance and an independent innovation is not observed. On the basis of Zhukovsky's translation the poet has translated Goethe's ballads into Kazakh language more authentically, characterized beautiful silhouettes by advantageous words and has filled up the world literature with a new work. A little bit deviates from Zhukovsky's lexicon translation, but from the point of view of Kazakh poetry the poet used fully an amphibrach rhythmic changes applied by Russian classic and has adapted a verse in the familiar 7-8 links forms for Kazakh readers [2]. Thus, Magzhan in each couplet wedged by force 2-3 words to eliminate divergences in the original and translation. In art of translation such method meets since olden times, as in different languages measurement of the rhythm, expression of sounding not always corresponds to each other. The poet-translator from the very beginning searches for the form - the synonyms corresponding to the nature of the original with what the translation begins. Measurements of a verse corresponds to the nature and an aesthetics of national poetry « it is easy in language, warm to heart ». Magzhan was that person who has picked up the poetic relay race which has dropped out of Abai's hands. He has stated an idea that the youth thirsts to continue Abai's poetry and life. Research pathos of Zhumabaev's creativity clearly appears from his creative practice. Young Goethe (of romantic period), Heine, Zhukovsky, Fett («Whisper, shy breath»), Lermontov, Gorky's romantic works - are masterpieces of romanticism in the world literature. They prove, that Zhumabaev was interested in genesis of romanticism. Having compared with the actually lyrical poetry of Magzhan with his translations, it is possible to tell, that he is considered to be the predecessor of symbolism in the world romantic school. Kalizhan Bekkhozhin has addressed again to «Wood tsar» approximately in 60 years. Both of translations have managed to keep ideologically-aesthetic features of a ballad though have not avoided some literalism and approximations while translating. However it is important that Kazakh readers have apprehended the ballad on the native language with a great interest. In K. Bekkhozhin's translation the basic maintenance, idea of work is given correctly. But, as M. Kurmanov specifies, here in translation some significant features have dropped out of a field of vision. It is connected with the style inherent in the author. In each couplet of Goethe verse, tender feelings, pulses of hot heart [3] are precisely observed.

Except for a ballad «Erlkönig» Kalizhan Bekkhozhin translated also Goethe's other verses published in the collection «Songs. Ballads» in 1965. D. Turanov and I. Mambetov have addressed to I.R. Bekher, Z. Syzdykov, T. Kattalov, K. Iskakov's verses - to Anna Zegers's stories.

"Faust" of Goethe, one of the best creations in the world literature, was born once in the original language, was born again and again in other languages, bearing aesthetic pleasure to the readers of the different countries and generations. "Faust's" occurrence in Kazakh translation was the important event in the

translational literature and in cultural life of Kazakhstan. Translator Medeubai Kurmanov put before himself a sophisticated task, having taken the trouble to translate a masterpiece into Kazakh language for this work is one of the most difficult for transferring on any foreign language. His huge merit consists in that he for the first time has translated directly from the original, has deeply entered into the many-sided world of immortal images and ideas, in the world of immortal poetry. By skillfully using a rich arsenal of graphic means of Kazakh language, it was possible to Kurmanov not only to recreate on the native language a complex of work ideas, but also to keep style and national features of the original. Thus, he used various ways and receptions, achieving adequate transfer of the maintenance, considering semantic accuracy, expressive-emotional conformity to the original.

Kurmanov's "Faust" translation has a great value for the further development of German-Kazakh translational tradition. The ways, the receptions of the poetic text translation used by him can be applied by other Kazakh translators. Wide opportunities for "Faust" reconstruction in a new Kazakh variant reveal before them. One of "Faust" interpreters has written in the foreword to the tragedy: « Such ingenious product demands not one, and not two, but a lot of translations as even greater talents cannot transfer all features, all beauty of the original and precisely express inner meaning of all poetry because each translation in the certain degree supplements the previous and promote to the better understanding of Goethe masterpiece».

The question was discussed for a long time among Kazakhstan's critics and writers: whether Kurmanov has translated "Faust" from any Russian variant, for example, from B.Pasternak's translation? All doubts on this account were completely denied by Belger who has carefully studied "Faust" in the original, in Russian and Kazakh translation. In his article "Faust" how does he speak kazakh? » he results the set of examples, testifying that M. Kurmanov independently worked under a drama, not referring to the ready Russian translations.

In K. Isabaev, S. Erkebaev, Z. Ahmetov, G. Belger's opinion, translation of "Faust" by Kurmanov deserved praises and respect. The interpreter really has translated many parts of the work successfully. Some episodes were not absolutely successful, there were elements of literalism, misunderstanding of true meaning of the separate expressions. However, the author of the translation, does not stop on reached, and constantly works, improves the separate moments of translation. He searched and found in Kazakh poetry the peculiar forms for the fullest expression of Goethe poetic maintenance [4].

The first part of tragedy in Kazakh language was published in 1969. The full translation of Goethe's drama poem "Faust" was edited in 1983. The translation of "Faust" into Kazakh language in Germany was marked. Klaus Schneider in his book «Alma-Ata. Kasachischer Frahling» writes with delight about Medeubai Kurmanbaev. Many warm words are written about him in the reporting of Rut Kraft «Fruechte aus Alma-Ata». Medeubai Kurmanbaev is selected the honorary member of Goethe International society. In 1979 M. Kurmanov has published the book « The Intermediary of friendship » - serious and fruitful work in Kazakh language - a fruit of long-term supervision and researches. For the first time in this book the history of translations of German poetry into Kazakh language is described. Translations of Heine and Goethe products are exposed to the careful analysis. The author tells about the tortures and problems above "Faust's" translation [4].

Medeubai Kurmanov is the outstanding personality in modern culture of Kazakhstan who has brought the big contribution to the development of history of translational activity and translational tradition. Kazakh "Faust's" author, having undertaken once for so complex translation, has made the good beginning, giving an opportunity to other poets-translators to recreate by means of the native language the Great Goethe's drama.

The purposes which were put before translators by themselves, were wider, than simple acquaintance of Kazakh readers with the foreign products. They aspired to enrich the native literature, to impart to it that valuable, they could take from the western literatures. Free alteration of a source or free translation made the work of translator almost equal in rights with the original creativity. Translation adapted to Kazakh conditions, life, literary tradition, as a rule, it answered the pressing needs of literary and social development.

The big contribution to the development of German-Kazakh translational tradition has enclosed Kazakhstan translator, prose writer, the critic, the essayist, the publicist, the researcher Herald Belger, having worked for many years under the themes: «Goethe and Abai», «The literature of Russian Germans». Brought up on a joint of three national cultures - German, Kazakh, Russian - he successfully worked on each of them; more than thirty years he actively translated Kazakh and German prose into Russian. Belger's book «Faces of a word» in which he has generalized many practical and theoretical problems of art translation, is rightly considered as the greater contribution to the development of interpretation in Kazakhstan.

Comparing with the literary facts, revealing the obvious and latent similarities, analogues, accords of ideas and thoughts, inspirations and doubts, ascertaining and analyzing similarities and distinctions, G. Belger comes to the wide historical and cultural conclusions and generalizations. Known Kazakh writer Abdizhamil Nurpeisov in the foreword to literary-critical sketches of Herald Belger «Terrestrial elects. Goethe. Abai» writes: "Belger has special predilection for a long time to a theme of spiritual affinity, spiritual relationship of polyglot artists of the word. In the creativity of greater poets he searches and finds not only the simply muster of any ideas, themes and the plots, obvious interrelation and interference, but also a sacred generality of spirit, a generality of the certain uniform roots-formulas expressing a common to all mankind brotherhood, immemorial and natural aspiration to unity».

One of the problems while translating foreign, including the German literature into Kazakh language was that the way from the primary source of translation passed through the translation - the intermediary had other national specificity. The overwhelming part of the foreign literature was translated into Kazakh language from Russian translations owing to primary distribution of this language in the territory of Kazakhstan. But such translations-intermediaries represented already certain interpretation of product which was reflected in the subsequent Kazakh translation [1].

Presently, translation became one of the basic forms of interrelation between people. The necessity to make the property of people the spiritual riches of other people by translation is so natural, that does not require any explanation. That fact, that millions of people from the different countries of the world can read Shakespeare, Byron, Goethe, Pushkin, Abai, Auezov, Aitmatov and others on the native language expand their ideologically-aesthetic outlook, have a huge value in

upbringing and education. Interference and mutual enrichment of literatures becomes possible owing to translation « to one of the most important and most significant means of dialogue between people». Literary artistic translation presents a faithful conveying of content and of the artistic merits only of a fiction/belles-lettres passage or work. The latter may be either of a prose or a poetic genre (verse).

REFERENCES:

1. S. Abdrakhmanov « The theory and poetics of poetic translation » Author's abstract dis,doct.philol. sciences.,2007 – p 36.
2. M. O.Auezov, Time and literature. Almaty, 1962, p 388.
3. G. Belger Terrestrial elects (Goethe and Abai) - Almaty:Zhazushy, 1995. p -252.
4. M. Kurmanov. The dissert. cand.science, Almaty 1978.
5. V. S. Vinogradov, Introduction into interpretation (the general and lexical questions).
M.: publishing house of the general secondary education institute ROS, 2001. p 224.
6. Y. A. Retsker.Theory of translation and translational practice. Sketches of the interpretation linguistic theory / additions and D.I.Ermolovich's comments. M.: R.Valent, 2004. p 240.

Шепель Олег Михайлович
Томский музыкальный колледж
(Томск, Россия)

ЕСТЕСТВОЗНАНИЕ ПОСТНЕКЛАССИЧЕСКОЙ НАУКИ

Аннотация. В работе кратко излагается содержание учебного пособия «Естествознание постнеклассической науки», предназначенного для самого широкого круга читателей: преподавателей и студентов высших учебных заведений, учителей и учащихся общеобразовательных, а также средних специальных учебных заведений. В качестве основных разделов представлены три главы: физика, химия, биология. В учебном пособии предпринимается попытка представить естественнонаучный материал в динамичном развитии, поднимающем науку на всё новые уровни – от синкретической науки к классическому, неклассическому и постнеклассическому естествознанию.

Ключевые слова: учебное пособие, естествознание, физика, химия, биология, неклассическая наука, постнеклассическая наука.

Shepel Oleg M.
Tomsk musical college
(Tomsk, Russia)

NATURAL SCIENCES OF POST-NONCLASSICAL SCIENCE

Abstraction. There are briefly stated contents of the manual "Natural Sciences of Post-nonclassical Science" intended for the most wide range of readers: teachers and students of higher educational institutions, teachers and pupils of general education and also average express educational institutions. Three chapters are submitted: physics, chemistry, biology as the main sections. In the manual an attempt to present natural-science material in the dynamic development raising science on all new levels – from syncretic science to classical, nonclassical and post-nonclassical natural sciences is made.

Keywords: manual, natural sciences, physics, chemistry, biology, nonclassical science, post-nonclassical science

Известно, что дисциплины «Естествознание» и «Концепции современного естествознания» [1] предусмотрены государственными образовательными стандартами для многих высших, средних общеобразовательных, а также средних специальных учебных заведений. При этом общепризнанных качественных учебных пособий для изучающих указанную дисциплину на сегодняшний день нет. В настоящей работе предлагается кратко рассмотреть содержание одного из последних пособий [2], в котором предпринимается попытка в доступной, но не упрощённой, форме изложить обучающимся не только фундаментальные основы физики, химии, биологии, но и ознакомить их с новейшими достижениями неклассической и постнеклассической науки.

Книга включает: предисловие, введение, три главы (1. Физика; 2. Химия. 3. Биология) и послесловие. Название учебного пособия совпадает с названием настоящей статьи.

Книгу рекомендуется использовать при изучении естествознания, а также на уроках, физики, химии, биологии. При этом в предисловии подчёркивается, что в тексте уделено очень немного внимания практическому применению тех или иных естественнонаучных законов или химических веществ. Это вызвано тем, что, по мнению автора, содержание рассматриваемой книги должно представлять собой не набор утилитарных сведений, предназначенных для практического использования в материальной жизни, но быть отражением фрагмента единой, величественной естественнонаучной картины мира, восприятие которой помогает взрослому человеку осмыслить своё место во Вселенной.

Во введении обосновывается и даётся определение естествознанию, как точной науке, рассматривающей физику, астрономию, химию, биологию, географию, как аспекты единого неразрывного целого. Кратко описываются особенности различных этапов развития науки: синкретической науки, классического естествознания, неклассического естествознания, постнеклассического естествознания.

Особенностью первой главы (1. Физика) учебного пособия является попытка строго математического описания особенностей специальной и общей теории относительности, не прибегая к операциям тензорного исчисления. Например, не прибегая к тензорным уравнениям общей теории относительности, обучающимся предлагается рассчитывать замедление времени в гравитационных полях по формуле:

$$\tau = \tau_0 \cdot \left(1 + \frac{\varphi - \varphi_0}{c^2}\right)$$

где:

- τ – интервал времени, наблюдаемый в гравитационном поле с

Ньютоновским гравитационным потенциалом φ ($\varphi = -\gamma \frac{m}{r}$);

- τ_0 – интервал времени, наблюдаемый в гравитационном поле с

Ньютоновским гравитационным потенциалом φ_0 ($\varphi_0 = -\gamma \frac{m_0}{r}$).

А для ускоренно движущегося космического корабля использовать равенство:

$$\tau = \frac{c}{a} \ln \left[\frac{a \cdot \tau_0}{c} + \sqrt{1 + \left(\frac{a \cdot \tau_0}{c}\right)^2} \right]$$

где: τ_0 – интервал времени ускорения, измеренный в неподвижной системе отсчёта; τ – интервал времени ускорения, измеренный в космическом корабле. Составлены задачи, требующие использования этих уравнений.

Кроме того автор принципиально отказался от определения энергии системы, как меры работы, которую она может совершить [3], поскольку, например, энтропийная энергия как раз представляет собой энергию обесцененную, не способную превращаться в работу. Энергия определяется автором, как количественная скалярная характеристика взаимодействия наблюдаемых объектов. В качестве иллюстрации неклассических представлений о строении вещества приведены особенности свойств кварков,

лептонов и бозонов, включая Бозон Хиггса. В конечном итоге констатируется, что весь материальный мир состоит из 12 фермионов (6 кварков и 6 лептонов) и 5 бозонов, непрерывно движущихся в пространстве и времени.

Вторая глава (2. Химия) помимо традиционного материала об общей, неорганической и органической химии [4] включает в себя изложение постнеклассических представлений о кинетических закономерностях протекания колебательных реакций, типа реакции Белоусова-Жаботинского. На примере этой реакции анализируется объективная способность материи к образованию самоорганизующихся синергетических систем.

В третьей главе (3. Биология) после обычного изложения учебного материала [5] автор позволил себе подискутировать по поводу Дарвиновских представлений об эволюции живых организмов и предложил воспринимать все живые организмы частным случаем синергетических самоорганизующихся систем, не способных к целесообразной эволюции в результате случайных мутаций.

В послесловии приводится чёткая формулировка критерия, позволяющего разделять всю историю естествознания на четыре этапа, четыре уровня науки: синкретический, классический, неклассический, постнеклассический. В качестве такового критерия предлагается выбрать совокупность особенностей восприятия учёными различных эпох четырёх, условно выделенных компонентов действительности: пространства, времени, события и наблюдателя.

В классическом естествознании, сформированном И. Ньютоном, Р. Декартом, Р. Бойлем, пространство представляет собой протяжённость, в которой располагаются объекты и происходят наблюдаемые события, а время – длительность, относительно которой измеряются эти события, в том числе процессы эволюции. Причём длительность имеет однозначное направление от прошлого к будущему. Пространство, время, события и наблюдатель рассматриваются как четыре независимых друг от друга компонента действительности. Всякое событие жёстко детерминировано, то есть, воспринимается как неизбежное следствие причины, вызвавшей это событие.

В неклассическом естествознании А. Эйнштейна, В. Гейзенберга, Э. Шрёдингера восприятие пространства и времени оказывается результатом взаимодействия субъекта (наблюдателя) и объекта (пространства и времени). При этом все явления описываются относительно наблюдателя, для которого время представляет собой инвариантное расстояние (временеподобный интервал), являющееся функцией расстояния, преодолеваемого фотоном в вакууме. Принципиальное различие между пространством и временем исчезает, они оказываются аспектами единого четырёхмерного пространственно-временного континуума, восприятие свойств которого зависит от состояния наблюдателя (субъекта). В частности, для наблюдателя, находящегося в состоянии равномерного движения относительно какого-либо предмета, многие свойства этого предмета (размеры, время, масса), оказываются функцией скорости движения наблюдателя. Для наблюдателя:

— воспринимающего массу, пространственно-временной континуум вокруг этой массы искривлён;

— воспринимающего точные координаты движущейся элементарной частицы, оказывается неопределяемым её импульс;

— воспринимающего точное значение импульса этой частицы, оказываются неопределяемыми её координаты и т.д.

Кроме того, обнаруживается, что всякое наблюдение представляет собой взаимодействие наблюдающего (субъекта) с наблюдаемым (объектом), и, таким образом, субъект и объект представляют собой два аспекта неразрывного целого, формируется представление о субъект-объектном единстве. Все четыре условно выделенных компонента действительности (пространство, время, событие, наблюдатель) оказываются объединёнными в одно, единое целое, движущееся в уникарсальном направлении – от прошлого к будущему.

Хотя, на микроуровне открывается объективность статистического характера поведения элементарных частиц, т.е. отсутствие жёсткой детерминированности в законах их движения, а, значит, возможность течения микропроцесса в разных направлениях при абсолютно одинаковых начальных условиях, однако эта неопределённость, пока, не распространяется на макропроцессы. Реализация статистического поведения элементарных частиц формирует, в конечном итоге, макроявления, жёстко детерминированные причинно-следственными связями. Прошое, настоящее и будущее макропроцессов рассматриваются неклассическим естествознанием как различные участки четырёхмерного континуума, вселенная – как замкнутая самодостаточная система. Неклассическое естествознание не противоречит классическому – все уравнения И. Ньютона оказываются частным случаем уравнений теории относительности А. Эйнштейна, явления макромира объясняются поведением элементарных частиц. То есть, неклассическое естествознание представляет собой *углубление* традиционных представлений о действительности. Впервые была предпринята попытка описать математическим языком не только технологическое устройство действительности, т.е. представить количественные соотношения между различными объективными явлениями, но и онтологическое её строение – математически сформулирована взаимосвязь воспринимаемых объектов с состоянием воспринимающего субъекта, называемого «наблюдатель».

Постнеклассическое естествознание, основоположниками которого считаются И. Пригожин и Г. Хакен, обнаружило ограниченность Эйнштейновского понимания пространства и времени – открыло способность материи к, так называемым, синергетическим макропроцессам, направление развития которых, начиная с определённого момента (точки бифуркации), становится многовариантным, а выбор конкретного варианта оказывается принципиально непредсказуемым для наблюдателя. Причём, возможным вариантом нередко оказывается самоорганизация системы (эволюция) в динамичный макрообъект, структурированный в пространстве и времени. Сам процесс такой эволюции также зачастую включает в себя несколько точек бифуркации. Таким образом, свойства прошлого и будущего в постнеклассическом естествознании становятся существенно различными. Если прошлое определяется изучением пройденного пути, то будущее оказывается объективно вероятностным и точно не предсказуемым в принципе, оно оказывается разветвлённым.

Эволюция и эволюционное время, с рассмотренных позиций, представляются движением от одной точки бифуркации к другой. Представления о пространстве-времени неклассической физики оказываются применимыми только в интервале между точками бифуркации, где царствуют детерминистические законы. Вблизи точки бифуркации четырёхмерный континуум проявляет новое свойство, не рассматриваемое теорией относительности А.Эйнштейна и являющееся прерогативой постнеклассического естествознания – свойство пространственно-временного *ветвления*, которым правит Его Величество Случай. Пространственно-временной континуум Вселенной оказывается для наблюдателя вещественно-энергетических процессов не только искривлённым, но также *разветвлённым*, а Вселенная воспринимается открытой для случайных воздействий. При этом под разветвлённостью пространственно-временного континуума подразумевается множественность решения нелинейных дифференциальных уравнений, описывающих конкретные физико-химические процессы, т.е. множество вариантов эволюции события, из которых реализуется только один. Направление времени оказывается конкретным событием в точке бифуркации. Возникает необходимость говорить не только о пространственно-временной протяжённости, но о едином *пространственно-событийно-временном* континууме, в котором будущее разветвлено. Таким образом, постнеклассическое естествознание открыло объективность недетерминированности многих макропроцессов, в том числе и процессов эволюции.

Хотя представления постнеклассического естествознания не противоречат взглядам А. Эйнштейна, В. Гейзенберга, Э. Шрёдингера однако уравнения, описывающие синергетические процессы отнюдь не сводятся к формулам теории относительности или волновым уравнениям движения элементарных частиц и практически, пока, не сопоставимы. Таким образом, можно утверждать, что *постнеклассический* уровень естествознания не столько углубляет, сколько *расширяет* наши представления о картине мира по сравнению с уровнем неклассическим.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Стародубцев, В. А. Концепции современного естествознания: учебник / В.А. Стародубцев. – Томск: Издательство Томского политехнического университета, 2009. – 333 с.
2. Шепель, О. М. Естествознание постнеклассической науки: учебное пособие / О. М. Шепель. – М.: Издательский дом Академия естествознания, 2018. – 224 с.
3. Мякишев Г. Я. Физика. Электродинамика. 10-11 кл. Профильный уровень: учеб. для общеобразоват. учреждений / Г.Я. Мякишев, А.З. Синяков, Б.А. Слободсков. – М.: Дрофа, 2010. – 476 с.
4. Габриелян О. С. Химия. 11 класс. Базовый уровень: учеб. для общеобразоват. учреждений / О. С. Габриелян. – М.: Дрофа, 2007. – 218 с.
5. Высоцкая Л. В. Общая биология. 10-11 кл.: учеб. для общеобразоват. учреждений / Л. В. Высоцкая, Г. М. Дымшиц, Е.М. Низовцев и др. – М.: Просвещение, 2010. – 260 с.

УДК 372.851

Шепель Олег Михайлович
Томский музыкальный колледж
(Томск, Россия)

ГРАФИЧЕСКОЕ ПРЕДСТАВЛЕНИЕ ИНТЕГРАЛОВ НА ШКОЛЬНЫХ УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Аннотация. Для учащихся одиннадцатых классов общеобразовательных средних школ предлагается излагать геометрический смысл интегралов, как приращения подграфиков и надграфиков функции при возрастающих и убывающих пределах интегрирования. Рассматривается геометрический смысл интеграла, равного нулю. Констатируется, что при возрастающих пределах интегрирования, приращения подграфиков положительны, приращения надграфиков отрицательны; при убывающих пределах интегрирования наоборот – приращения подграфиков отрицательны, приращения надграфиков положительны.

Ключевые слова: интеграл, подграфик, надграфик, приращение, пределы интегрирования.

Shepel Oleg M.
Tomsk musical college
(Tomsk, Russia)

GRAPHICAL REPRESENTATION OF INTEGRALS ON SCHOOL MATHS CLASSES

Abstraction. It is offered to state a geometrical meaning of integrals as increments of function's subgraph and epigraph at the increasing and decreasing integration limits for pupils of the eleventh classes of comprehensive high schools. The geometrical meaning of the integral equal to zero is considered. It is noted that increments of subgraph are positive, increments of epigraph are negative at the increasing limits of an integration and on the contrary– increments of subgraph are negative, increments of epigraph are positive at the decreasing integration limits.

Keywords: integral, subgraph, epigraph, increment, integration limits.

Во всех Российских школьных учебниках по математике, предназначенных для одиннадцатых классов общеобразовательных школ [1–4], рассмотрение геометрического смысла интеграла ограничивается только частными случаями положительного приращения площади подграфиков при возрастающих пределах интегрирования. Чаще всего описывают функцию $y = x^2$. Например, интеграл:

$$\int_{-1}^1 y dx = \int_{-1}^1 x^2 dx = \frac{x^3}{3} \Big|_{-1}^1 = \frac{2}{3}$$

графически выглядит площадью, заштрихованной на рис. 1

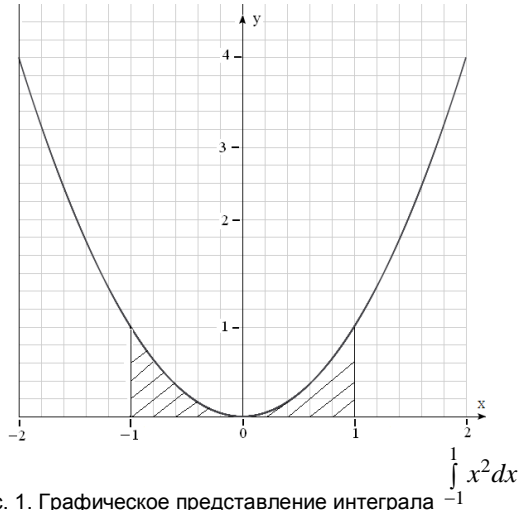

Рис. 1. Графическое представление интеграла $\int_{-1}^1 x^2 dx$.

В данном частном случае приращение площади, действительно, положительно, так как представляет собой интеграл (то есть, приращение бесконечно малых величин) произведения $y \cdot dx$, где $y > 0$ и $dx > 0$.

При этом нигде не рассматривается даже противоположная ситуация, когда $y = -x^2$:

$$\int_{-1}^1 y dx = \int_{-1}^1 -x^2 dx = -\frac{x^3}{3} \Big|_{-1}^1 = -\frac{2}{3}$$

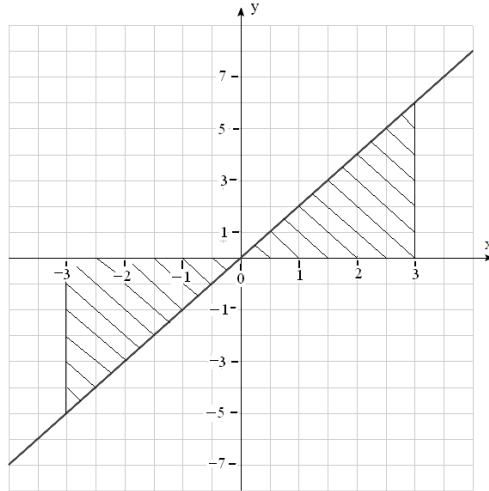
В этом случае приращение площади *над* графика отрицательно, так как представляет собой интеграл произведения $y \cdot dx$, где $y < 0$, а $dx > 0$ (рис. 2).

Рис. 2. Графическое представление интеграла $\int_{-1}^1 -x^2 dx$.

Весьма интересным будет для школьников рассмотрение геометрического смысла интеграла, равного нулю [5, с. 106]. Например, если $y = 2x$ (рис.3), то:

$$\int_{-3}^3 y dx = \int_{-3}^3 2x dx = x^2 \Big|_{-3}^3 = 9 - 9 = 0$$

$$\int_{-3}^3 2x dx$$

Рис. 3. Графическое представление интеграла

В данном случае, интеграл оказывается равным нулю вследствие того, что с геометрической точки зрения представляет собой сумму отрицательного приращения площади *над*графика и положительного приращения площади *под*графика, равных друг другу по абсолютной величине.

Представляется целесообразным повторное рассмотрение геометрического смысла на уроках математики этих же функций (рис. 1 – 3) при убывающих пределах интегрирования. В частности, если $y = x^2$ (рис. 1), то

$$\int_1^{-1} y dx = \int_1^{-1} x^2 dx = \frac{x^3}{3} \Big|_1^{-1} = -\frac{2}{3}$$

В этом случае приращение подграфика оказывается величиной отрицательной, поскольку представляет собой интеграл произведения $y \cdot dx$, где $y > 0$, а $dx < 0$.

Анализ функции $y = -x^2$ (рис. 2) аналогичен:

$$\int_1^{-1} y dx = \int_1^{-1} -x^2 dx = -\frac{x^3}{3} \Big|_1^{-1} = \frac{2}{3}$$

Приращение надграфика оказывается величиной положительной, так как представляет собой интеграл произведения $y \cdot dx$, где $y < 0$ и $dx < 0$.

ВЫВОДЫ

При графическом рассмотрении интегралов в 11 классах общеобразовательных средних школ целесообразно сформировать у школьников чёткое понимание, что с геометрической точки зрения интеграл представляет собой приращения площадей подграфиков и надграфиков. При возрастающих пределах интегрирования приращения подграфиков положительны, приращения надграфиков отрицательны. При убывающих пределах интегрирования наоборот – приращения подграфиков отрицательны, приращения надграфиков положительны.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Мордкович А. Г. Алгебра и начала анализа 10-11 классы/А.Г. Мордкович– М.: Мнемозина, 2001. – 336 с.
2. Виленкин Н. Я. Алгебра и математический анализ 11 класс / Н.Я. Виленкин, О. С. Ивашев-Мусатов, С. И. Шварцбурд – М.: Просвещение, 2009. – 295 с.
3. Пратусевич М. Я. Алгебра и начала математического анализа 11 класс. Профильный уровень / М.Я. Пратусевич, К.М. Столбов, А.Н. Головин. – М.: Просвещение, 2006. – 470 с.
4. Колмогоров А. Н. Алгебра и начала анализа 10-11 классы / А. Н. Колмогоров, И. П. Дудницын, Б.М. Ивлев и др. – М.: Просвещение, 2008. – 384 с.
5. Шепель, О. М. Математика и информатика: учебное пособие / О. М. Шепель, Е. В. Заводенко. – Томск: Издательский Дом Томского государственного университета, 2015. – 236 с.

УДК 378

Шишко Ірина Миколаївна
Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 38
Харківської міської ради Харківської області
(Харків, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

У статті аналізується технологія складання ментальних карт, можливість застосування ментальних карт в освітньому процесі, розглянуті особливості та переваги даного засобу в інтерактивних формах навчання.

Ключові слова: ментальні карти.

Шишко Ирина Николаевна
Харьковская общеобразовательная школа I-III ступеней № 38
Харьковского городского совета Харьковской области
(Украина, Харьков)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕНТАЛЬНЫХ КАРТ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

В статье анализируется технология составления ментальных карт, возможность использования ментальных карт в образовательном процессе, рассмотрены особенности и возможности данного средства в интерактивных формах обучения

Ключевые слова: ментальные карты

Shyshko I. M.
Kharkiv general educational school of I-III levels № 38
of Kharkiv City Council of Kharkiv region
(Kharkiv, Ukraine)

Usage of the mental maps in educational process. In this article the technology of making the mental maps and the possibility of their usage in educational process is analyzed also the features and advantages of this method in interactive form of education.

Key words: mental map.

Ментальні карти доволі впевнено використовуються, як освітні інновації, та посіли поважне місце серед педагогічних технологій.

Mind Map – це одна з технік візуалізації мислення. Ментальні карти дозволяють представити інформацію швидше та наочніше, чим звичайні тексти, списки та таблиці, сприяють кращому засвоєнню інформації. Яскраві малюнки, графічні зображення та слова, що викликають певний асоціативний ряд, набагато легше запам'ятовуються і згодом швидше відтворюються, ніж інформація, зафіксована лінійним способом.

Суттєві відмінні риси ментальних карт:

- об'єкт уваги або вивчення виділяється, як головний;

- основні теми та підтеми, що пов'язані з об'єктом уваги або вивчення, розміщуються від центрального об'єкта у вигляді гілок;

- гілки, що приймають форму плавних ліній, позначаються та пояснюються ключовими словами або образами. Другорядні ідеї також зображуються у вигляді гілок, що відходять від гілок більш високого порядку і т.д.;

- гілки формують пов'язану вузлову систему.

Таким чином, сутність методики ментальних карт полягає в тому, що виділяється основне поняття, від якого потім відгалужуються задачі, ідеї, окремі думки та кроки, які необхідні для реалізації конкретного проекту або ідеї. Точно так, як і основну, всі більш менші гілки можна ділити ще на декілька гілок-підпунктів.

Принципи складання ментальних карт:

- розташуйте аркуш горизонтально (для зручного читання);

- розташуйте у центрі аркуша основну ідею;

- зробіть декілька розгалужень;

- підпишіть кожне з розгалужень, використовуючи прийом «мозковий штурм», намагаючись витратити на це якомога менше часу – це перший крок до вашої ментальної карти;

- питання типу «чому?», «що?», «де?», «хто?», «як?», «який?» і «коли?» нерідко здатні прекрасно підійти в якості головних гілок ментальної карти;

- слідує правилу – «Одна гілка – одне слово»;

- пишіть ключові слова друкованими літерами, розміщуючи їх прямо на лінії, довжина лінії повинна співпадати з довжиною слова;

- усувайте «ментальні блокади», залишаючи декілька гілок невідписаними;

- використовуйте різні кольори для основних гілок, щоб вони не зливалися візуально;

- використовуйте малюнки та символи.

Ментальні карти можна використовувати в різних формах навчання:

- вивчення нового матеріалу, його закріплення та узагальнення;

- написання доповіді, реферату, науково-дослідницької роботи;

- підготовка проекту, презентації;

- анотування;

- конспектування та ін.

Вони можуть використовуватися, як учителями, так і учнями.

Для учителів актуальність даної методики може бути виражена, перш за все, у викладі нового матеріалу або його закріпленні. Розробка ментальних карт перед підготовкою до занять допомагає самому учителю упорядкувати взаємозв'язки між окремими темами навчальної дисципліни, зосередити увагу на складні місця або деякі спірні питання у темі. З навчального матеріалу, яким оперує учитель, деколи, великого, ментальна карта допоможе відібрати найбільш цікаві приклади, які підходять саме до даної категорії учнів (відповідно до рівня навченості учнів).

Ще одним застосуванням ментальних карт може бути використання її в процесі надання учням нового матеріалу. В даному випадку, для більш ефективного використання технології ментальних карт, необхідно органічно включати ментальні карти в традиційну систему навчання. Представляючи

карту учням, учителю необхідно враховувати, що відображення в карті розумової діяльності відноситься до числа їх головних переваг. Карта, що пред'являється відразу в остаточному статичному вигляді, втрачає здатність наочно відображати динаміку, хід думки. Тому дуже важливо мати можливість «вибудувати» карту поступово, додаючи наступні елементи крок за кроком і зберігаючи інтерактивний характер використовуваних ментальних карт. Корисно, якщо ментальна карта створюється спільно учителем з учнем, наприклад, під час проведення заняття в інтерактивній формі, коли активно задіюються творчі здібності та прагнення учасників освітнього процесу. Спільна робота над картою посилює інтерес до даної теми, сприяє створенню необхідного емоційного настрою в групі, іноді дає привід для дискусії. Створення спільних ментальних карт на заняттях - ще один можливий спосіб їх застосування в процесі викладання. Графічний спосіб подачі інформації захоплює учнів, дозволяє їм краще запам'ятати та засвоїти матеріал, що викладається.

Достатньо ефективною технологія складання ментальних карт представляється для перевірки якості засвоєння матеріалу учнями. На етапі рефлексії навчального заняття його учасникам може бути запропоновано протягом короткого проміжку часу надписати розгалуження від центральної теми. Кількість основних гілок обирається учителем і відповідає цілям заняття. Кількість розгалужень другого рівня може бути визначено кожним автором карти самостійно. Особливість ментальних карт полягає в тому, що вони рідко можуть бути завершені повністю, вони постійно доповнюються і розширюються в міру того, як виникають нові ідеї.

Ментальна карта являє собою ідеальне рішення для перевірки знань учнів і грає роль помічника при плануванні, виконанні, здійсненні контролю та захисту проектних робіт.

Проаналізувавши методи складання ментальних карт, можна сказати, що вони допомагають уявити ідеї, концепції, інформацію в ясній, привабливій та переконливій формах, дають їх цілісне бачення, полегшують запам'ятовування, що міститься в карті інформації, так як використання малюнків веде до ліквідації розриву між словом і способом. У сучасному світі з великим потоком інформації, застосування ментальних карт в процесі навчання може дати величезні позитивні результати, оскільки дає можливість вибирати, структурувати і запам'ятовувати ключову інформацію, а також відтворювати її в подальшому.

Ментальні карти допомагають розвивати креативне та критичне мислення, пам'ять та увагу учасників освітнього процесу, а також зробити процеси навчання цікавішими та пліднішими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бьюзен, Т. Научи себя думать /Т. Бьюзен – Минск: «Попурри», 2008. – 192 с.
2. Бьюзен, Т. Супермышление /Т. Бьюзен, Б. Бьюзен – Минск: «Попурри», 2007. – 320 с.

УДК 378

Садулаева Билянт Султановна, Мунаев Умар Сайд-Ахмедович
Чеченский государственный педагогический университет
(Грозный, РФ)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННОГО УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОГО МОДУЛЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Аннотация: в статье описывается роль электронного учебно-методического модуля (ЭУММ) при изучении дисциплины «Методика обучения информатике» студентами бакалавриата на примере раздела «Представление информации». Приводятся примеры веб-страниц ЭУММ, выполненные в программной среде FrontPage.

Ключевые слова: электронный учебно-методический модуль, методика обучения информатике, использование программной среды FrontPage.

Sadulaeva Bilyant Sultanovna, Munaev Umar Said-Akhmedovich
Chechen State Pedagogical University
(Grozny, Russian)

USE OF THE ELECTRONIC EDUCATIONAL-METHODICAL MODULE IN HIGHER SCHOOL

Abstract: the article describes the role of electronic educational module (EUMM) in the study of the discipline "Methods of teaching computer science" undergraduate students on the example of the section "Presentation of information". Examples of EMM web pages executed in the FrontPage software environment are given.

Keywords: electronic educational module, methods of teaching computer science, the use of FrontPage software environment.

В условиях построения информационного общества в современной России одним из важных факторов является информатизация системы образования. Информатизация образования означает радикальное изменение сущности и организации процессов обучения и развития человека, формирование профессионально-компетентной творческой личности.

Одним из основных приоритетов в развитии высшей школы в условиях информатизации является применение информационных и коммуникационных технологий в образовательном процессе, формирования информационной компетентности студентов.

В настоящее время все более широкое распространение получают новые методы получения и передачи знаний, в частности использование электронных дидактических средства, которые обладают возможностью гибкого комбинирования, изменения, дополнения в содержании. Среди них важное место занимают электронные учебники, электронные учебно-методические комплексы.

В нормативных документах Министерства образования и науки РФ появились требования и рекомендации по разработке соответствующего учебно-методического обеспечения. Основу такого обеспечения составляет электронный учебно-методический комплекс (ЭУМК) или ЭУММ.

Преимуществом электронного учебно-методического комплекса является наличие сгруппированного материала, который включает в себя программы лекций и практических занятий, темы рефератов, программы экзаменов и зачетов, а также методические рекомендации студентам по освоению учебных дисциплин, списки рекомендуемой литературы.

Предоставление материала в мультимедийной форме даст возможность развивать предметно-образную память у студентов, познавательную и творческую активность, позволяя увеличить коэффициент усваиваемого учебного материала, повышая интерес обучаемых к преподаваемой дисциплине.

Состав учебно-методического комплекса определяется содержанием рабочей программы по соответствующей дисциплине.

Учебно-методические и учебные материалы, включаемые в УМК, должны отражать современный уровень развития науки, предусматривать логически последовательное изложение учебного материала, использование современных методов и технических средств обучения, позволяющих студентам глубоко осваивать учебный материал и получать навыки по его использованию на практике.

Типовая структура ЭУМК по дисциплине включает: учебную программу дисциплины, электронный учебник (учебное пособие) электронный курс лекций, лабораторный практикум, учебные пакеты прикладных программ, систему контроля знаний (включающую совокупность различных видов контрольно-измерительных материалов). ЭУМК может включать и другие типы ЭОР, предназначенные для решения разных дидактических задач.

Электронный учебно-методический комплекс (ЭУМК) для вуза – это электронное издание, включающее в себя совокупность учебно-методических материалов, способствующих эффективному освоению студентами учебного материала, входящего в учебную программу дисциплины (или блока дисциплин) плана подготовки студентов по одной или нескольким специальностям (направлениям).

Разработать полноценный ЭУМК по дисциплине – задача довольно сложная и трудоемкая. Но в силу важности применения ЭУМК в учебном процессе, возможно, разработка электронных учебно-методических модулей (ЭУММ) по дисциплине.

Методика использования электронных учебников и учебных пособий в обучении рассмотрена в исследованиях А.С. Алфимовой, А.И. Башмакова, В.П. Беспалько, А.Р. Ганеевой, Л.Х. Зайнутдиновой, С.В. Зенкиной, О.В. Зиминной, С.И. Макарова, М.Р. Меламуд, И.П. Мединцевой, О.Н. Пустобаевой и др.

В этих работах обозначается роль электронных учебных пособий, акцентируется внимание на их дидактическом потенциале. Указанные исследования проведены в таких предметных областях, как информатика, иностранный язык, экономика, математика, в педагогических и гуманитарных вузах.

В настоящее время в профессиональном образовании накоплен определённый опыт использования учебных электронных изданий/ресурсов в подготовке специалистов, имеются теоретические обобщения и многочисленные методические работы по использованию компьютера при изучении различных дисциплин на всех этапах обучения, в вузе.

Однако, электронных ресурсов, нацеленных на совершенствование процесса предметной, подготовки будущих учителей в настоящее время существует ограниченное количество, охватывающее только лишь часть дисциплин этого цикла.

При этом остаются недостаточно разработанными вопросы внедрения электронного учебно-методического модуля в процессе обучения методике преподавания информатике студентами бакалавриата, отсутствуют соответствующие методические указания к использованию таких пособий на занятиях и во время самостоятельной работы студентов.

Таким образом, встает необходимость, включения электронного учебно-методического модуля в систему методической подготовки студентов бакалавров.

«Методика обучения информатике» - одна из важных дисциплин предметной подготовки учителя информатики и ИКТ. Традиционные формы обучения уже не обеспечивают решения современных задач организации образовательного процесса, формирования профессиональных компетенций бакалавров.

Одним из средств достижения эффективности профессиональной подготовки будущих бакалавров, на наш взгляд, является электронный учебно-методический модуль (ЭУММ), разработанный в соответствии с дидактическими и методическими требованиями по определенным разделам. Так, нами был разработан ЭУММ «Представление информации». ЭУММ был разработан в виде вэб-сайта в программной среде FrontPage.

В ЭУММ включены программа дисциплины, весь теоретический материал по дисциплине, руководство к выполнению лабораторных работ, планы проведения практических занятий, интерактивные тесты для самостоятельной проверки знаний обучающихся, задачи ЕГЭ по данной теме, презентация, литература по дисциплине, глоссарий.

Главная веб-страница выглядит следующим образом:

Рис.1. Главная веб-страница

Страница «Теория» имеет следующий вид:

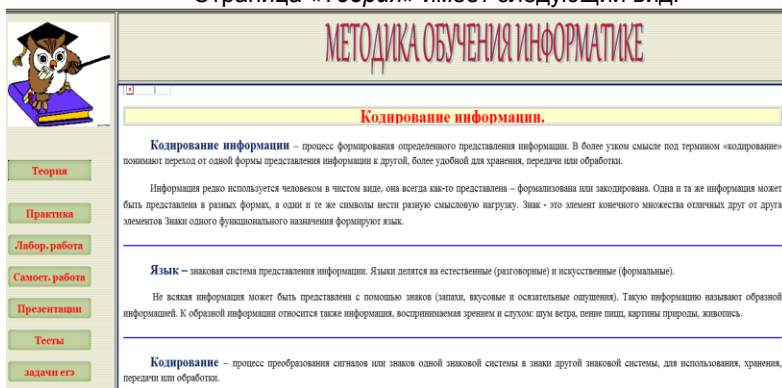

Рис.2. Страница «Теория».

В нее включен подробный материал по представлению текстовой, числовой, графической и звуковой информации в памяти компьютера.

Разработанный ЭУММ может быть использован:

1. При изложении теоретического материала (лекции);
2. При проведении лабораторных и практических занятий;
3. При проведении семинарских занятий (текущее тестирование);
4. При проведении итогового тестирования (зачетов, экзаменов).
5. При самостоятельной работе с электронным пособием.

Как показывает практика, использование электронного учебно-методического модуля в процессе обучения студентов бакалавриата приводит к положительным результатам: самостоятельная работа с электронными ресурсами, на наш взгляд, позволяет студенту не только развивать информационную компетентность, но и заниматься в своем индивидуальном

темпе и стиле, активизирует самостоятельное мышление и способствует более эффективному усвоению материала.

Использование преподавателями в обучении электронных учебно-методических модулей в вузовском процессе обучения способствует преодолению стереотипов в обучении, выработке новых подходов к профессиональным ситуациям, развитию творческих способностей студентов. Они позволяют формировать знания, умения и навыки студентов путем вовлечения их в активную учебно-познавательную деятельность.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Зимина О. В. Печатные и электронные учебники в современном высшем образовании: теория, методика, практика / О. В. Зимина, А. И. Кириллов. – Москва: МЭИ, 2003. – 167 с.
2. Линевиц, Л.А. Электронный учебно-методический комплекс как средство развития комплексных умений студентов / Л.А. Линевиц, Барнаул, 2009 г.

УДК 377

Садулаева Билянт Султановна, Вазкаева Седа Сайд-Ахмедовна
Чеченский государственный педагогический университет
(Грозный, РФ)

МЕТОДИКА ИЗУЧЕНИЯ ТЕМЫ «АНАЛОГОВАЯ И ДИСКРЕТНАЯ ФОРМА ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ИНФОРМАЦИИ» В ОСНОВНОЙ ШКОЛЕ

Аннотация. В работе рассмотрены математические модели непрерывных, дискретных систем, которые состоят из огромного числа параллельно-развивающихся и взаимодействующих элементов и поведение описывается дискретными и непрерывными процессами. Курс информатики в 7-9 классах играет значительную роль в формировании целостного мировоззрения школьников об информации как о глобальном стратегическом ресурсе в развитии общества и отдельного его гражданина; в формировании общекультурных и учебных умений и навыков работы с информацией; умению ответственного и бережного отношения к информации, умению применять средства ИКТ в учебе и повседневной жизни.

Ключевые слова: модели непрерывных, дискретных систем, курс информатики в 7-9 классах, формирование целостного мировоззрения школьников.

Sadulaeva Bilyant Sultanovna, Vazkaeva Seda Said-Akhmedovna
Chechen State Pedagogical University
(Grozny, RF)

TECHNIQUE OF STUDYING THE THEME "ANALOG AND DISCRETE FORM OF REPRESENTATION OF INFORMATION" IN THE BASIC SCHOOL

Annotation. The paper considers mathematical models of continuous, discrete systems, which consist of a huge number of parallel-developing and interacting elements and the behavior is described by discrete and continuous processes.

The informatics course in grades 7–9 plays a significant role in shaping the pupils' holistic worldview about information as a global strategic resource in the development of society and its individual citizen; in the formation of general cultural and educational skills and skills in working with information; the skill of responsible and careful attitude to information, the ability to use ICT tools in studies and everyday life.

Keywords: models of continuous, discrete systems, computer science course in grades 7-9, the formation of a holistic outlook of schoolchildren.

Членам информационного общества, которыми будут нынешние школьники нужно иметь представление о том, что такое информация, как она передается, в виде чего информация из одного гаджета передается в другой, какие по своей форме бывают сигналы и как их можно различать. Учащиеся основной школы, которые не изучали предмета физика, не знают физических

законов и им сложно представить процессы и модели, однако, некоторые методические приемы позволяют донести до детей основные формы представления информации.

Стоит отметить, что учащиеся, ежедневно использующие различные гаджеты, проявляют повышенный интерес к исследуемой теме, когда учитель задает вопрос – «В виде чего сообщение, которое Вы отправляете, будь то текст, аудио, видео передается на телефон, планшет Вашего друга?» дети предлагают различные варианты ответов и редко кто из семиклассников может сказать, что сообщение в мобильных телефонах передается в виде цифровых кодов.

На вопрос «Чем принципиально отличается современный телевизор от «старого, толстого и горбатого?»» дети называют только внешние признаки – красивый, удобный, плоский, плазменный и практически никто не задумывается о форме представления информации в этих телевизорах – аналоговая (непрерывно-детерминированная) и дискретная или цифровая (дискретно-детерминированная).

Постановка таких вопросов повышает мотивацию детей к изучению данной темы, у них появляется желание узнать, как можно больше.

Термин «информация» ассоциируется с понятиями сообщение, сведения, данные, знания, известие, связующим в этих понятиях является семантическая составляющая информации. Это достаточно естественное восприятие. В отрыве от семантической основы информации имеем возможность ввести некоторые характеристики, например, объективную количественную меру. Также это позволило осознать, что информация категория нематериальная и, следовательно, для распространения и существования информации в реальном мире ей необходима материальная основа иначе с ней невозможны никакие информационные процессы – обработка, передача, хранение и проявление.

Форма представления информации актуальна при ее передаче, с ней связаны такие важные характеристики как надежность передачи, достоверность полученной информации, скорость передачи, помехи, объем информации и пр.

Учебный материал «Аналоговая и дискретная форма представления информации» рассматривается в рамках тем «Передача информации», которая изучается в 7 классе.

Содержание учебного материала разработано на основе учебной и научной литературы, рекомендовано и утверждено в процесс обучения.

Тема «Передача информации» входит в содержательную линию «Информация и информационные процессы» и относится, которая рассматривается в разделе математические основы информатики курса информатики и ИКТ основной школы.

Основная школа включает в себя две возрастные группы: 5-6 классы и 7-9 классы. В рамках нашего исследования остановимся на второй группе.

Следует отметить, что курс информатики в 7-9 классах играет значительную роль в формировании целостного мировоззрения школьников об информации как о глобальном стратегическом ресурсе в развитии общества и отдельного его гражданина; в формировании общекультурных и учебных умений и навыков работы с информацией; умению ответственного и

бережного отношения к информации, умению применять средства ИКТ в учебе и повседневной жизни.

Учебный материал «Аналоговая и дискретная форма представления информации» рассматривается в рамках тем «Передача информации», которая изучается в 7 классе и «Кодирование информации», которая изучается в 7 и 8 классах.

Содержание учебного материала разработано на основе учебной и научной литературы, рекомендовано и утверждено в процесс обучения.

Тема «Передача информации» входит в содержательную линию «Информация и информационные процессы» и относится, которая рассматривается в разделе математические основы информатики курса информатики и ИКТ основной школы.

Основная школа включает в себя две возрастные группы: 5-6 классы и 7-9 классы. В рамках нашего исследования остановимся на второй группе.

Следует отметить, что курс информатики в 7-9 классах играет значительную роль в формировании целостного мировоззрения школьников об информации как о глобальном стратегическом ресурсе в развитии общества и отдельного его гражданина; в формировании общекультурных и учебных умений и навыков работы с информацией; умению ответственного и бережного отношения к информации, умению применять средства ИКТ в учебе и повседневной жизни.

На изучение базового курса информатики в 7-9 классах основной школы отводится всего 105 часов, по одному академическому часу в неделю, а углубленный курс – 2 часа в неделю, итого 210 часов за три года.

В результате освоения курса информатики и ИКТ в основной школе планируется формирование целого ряда личностных, метапредметных и предметных результатов. В рамках настоящего исследования следует выделить следующие предметные результаты:

– «сформированность умений и навыков использования информационных и коммуникационных технологий для поиска, хранения, преобразования и передачи различных видов информации, навыков создания личного информационного пространства;

– владение навыками поиска информации в сети Интернет, первичными навыками её анализа и критической оценки» [2].

В соответствии с УМК Босовой Л.Л. на изучение раздела «Информация и информационные технологии» отводится 10 часов в 7 классе базового курса и 16 часов в 7 классе, 2 часа в 9 классе углубленного курса.

В рамках линии информация и информационные процессы вводятся и рассматриваются следующие понятия: информация, измерение информации, универсальность дискретного представления информации; информационные процессы – хранения, передачи и обработки информации в информационных системах; информационные основы процессов управления, передача информации, источник, информационный канал, приёмник информации, скорость передачи информации

В учебнике 7-9 классов автора Босовой Л.Л. тема «Информационные процессы. Хранение и передача информации» рассматривается в § 1.2, для решения предусмотрены задачи в рабочей тетради № 15-18.

Босова Л.Л. рекомендует «использовать на уроках информатики в первую очередь материалы электронного приложения к учебникам — дополняющие учебник структурированные совокупности электронных образовательных ресурсов, предназначенные для применения в образовательном процессе совместно с учебником» [2].

«Планирование учебного процесса – сложная совокупность действий органов образования и преподавателей, предполагающая расстановку занятий школьников по предметам, времени и месту проведения» [13].

Тема «Кодирование информации» является одной из ведущих в курсе информатики и ИТК основной школы потому, что она несет значительный развивающий потенциал, при изучении этой темы ученики обобщают полученные на других уроках знания, а также идет интеграция системы знаний посредством введения дополнительных понятий.

Современные специалисты связаны с исследованиями в области обработки и анализа огромного объема информации, которая поступает по разным каналам связи – это библиотеки, архивы, глобальные и региональные сети, галереи, выставки, газеты, журналы и др.). Возникает потребность ввода достаточно большого спектра баз данных и банков данных ИС. Кроме того, исследования по внедрению постов, касающихся одной и той же информации, с использованием программ редактирования текстов, электронных таблиц, систем управления базами данных и другого программного обеспечения одновременно. К сожалению, современные информационные технологии в России пока не используются в полной мере и активно. Из-за незнания основ информатики, а также отсутствия у них навыков и возможностей, необходимых для создания ее информационных систем незначительных. Они в основном используют аудиовизуальные технологии для предоставления информации. Полный инструментарий передовых средств поиска, переработки, вывода, хранения и передачи информации отсутствует.

В результате изучения темы учащиеся должны иметь знания по теоретическим основам, методам и средствам передачи информации, уметь строить схему Шеннона с описанием всех элементов схемы и создавать примитивные работающие интегрированные информационные системы.

Формы занятий в компьютерных классах (демонстрационные, лабораторные работы и практикумы) различаются по назначению, продолжительности и доле участия преподавателей и учащихся.

В состав лабораторных работ и практикумов входят следующие пункты: теоретическая подготовка к работе (изучение материала), допуск к работе, практическое исполнение и графическое оформление работ.

Рекомендуется, чтобы описание работы было представлено в виде четкого алгоритма, и чтобы каждому ученику был предоставлен раздаточный материал. Описание задания включает в себя: тему работы; цель данной работы; краткую теоретическую информацию; вопросы, разработанные с минимальными знаниями, обеспечивающими доступ к работе; функции компьютерной работы; требования к оформлению отчета по работе; требования к знаниям и навыкам.

Подготовка к работе – это повторение теоретических материалов. Кроме того, учащиеся должны либо раньше на уроке, либо в течение часов самостоятельного изучения для описания лабораторных работ по изучению

цели содержания в книге и заранее ответить на вопросы и внести в рабочую тетрадь все необходимые ограничения в соответствии с требованиями проектного отчета о работе. Рекомендуется, чтобы компьютер был простым дополнением к этим записям, связанным с выполнением задач. Для большей ясности можно добавить описание последовательности в инструкцию.

Рекомендуется провести эту работу до того, как компьютер начнет функционировать. Формы работы могут быть следующие: индивидуальная, коллективная, групповая [7].

Разработаны методические рекомендации, описывающие практическую работу по ряду тем.

Подготовка к выполнению лабораторной работы включает следующие вопросы:

1. Определить цели и сформулировать задачи изучения темы в курсе информатики.

2. Выделить вопросы темы, формирующие мировоззренческий аспект, раскрывающий познавательные функции языка в процессе информационной деятельности человека.

3. Раскрыть логическую и лингвистическую составляющие содержания учебного материала.

4. Семантическая обработка информации и образная интерпретация.

Первый шаг: дать учащимся тему лабораторной работы и проанализировать ее.

В нашем примере предмет лабораторной работы: "Передача информации Представление информации в виде удобном для передачи ее по каналам связи".

На втором этапе нужно определить с учениками задачи урока:

Рассмотрение целей и задач раздела исследования "представление информации" в контексте базовой информатики.

Определить сущность анализа и обработки информации.

Преобразование информации в символическую форму.

Интеграция и распространение знаний.

Кодирование – это процесс представления информации в форме, подходящей для любых информационных процессов.

Вывод о полезности информации.

Создать в рамках проекта связи между основными этапами аналитической и синтетической обработки информационно-образовательной тематики в различных разделах базового курса информатики, а также между субъектом коммуникации с другими субъектами образовательной тематики.

На заключительном этапе ученик должен подготовиться к занятию и затем приступить к работе.

Целесообразно составить словарь основных понятий для каждого занятия.

Выделить особенности демонстрации знаний в курсе информатике.

Семантический анализ понятий и определений по теме представление информации в учебниках.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Босова Л. Л. Информатика. 7–9 классы: методическое пособие / Л.Л. Босова, А.Ю. Босова. М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2016.
2. Семакин И.Г., М.С. Цветкова Информатика: Примерная рабочая программа. 7–9 классов / И. Г. Семакин, М. С. Цветкова. — М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2016. — 160 с.
3. Стариченко Б. Е. Теоретические основы информатики: Учебное пособие для вузов. - 2-е изд. перераб. и доп. - М.: Горячая линия - Телеком, 2003. - 312 с.
4. Угринович Н.Д. Информатика. 7–9 классы: программа для основной школы / Н.Д. Угринович, М.С. Цветкова, Н.Н. Самылкина. М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2016. — 160 с.

УДК 37.07

Садулаева Билянт Султановна, Вазкаева Седа Сайд-Ахмедовна
Чеченский государственный педагогический университет
(Грозный, РФ)

РАЗВИТИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В УСЛОВИЯХ ВНЕДРЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СИСТЕМ

Аннотация. В статье обоснованы условия функционирования информационно-образовательных систем, ориентированных на развитие образовательной организации основные из которых: информационно-образовательная система лицея будет удовлетворять современным требованиям; сформулировать критерии развития образовательной организации; разработать логическую схему внедрения ИОС; проектировать концептуальную модель развития образовательной организации в соответствии с предложенными критериями; обосновать системный характер развития образовательного учреждения.

Ключевые слова: информационно-образовательная система лицея, критерии развития образовательной организации, логическая схема внедрения ИОС в образовательную организацию, модель развития образовательной организации.

Sadulaeva Bilyant Sultanovna, Vazkaeva Seda Said-Akhmedovna
Chechen State Pedagogical University
(Grozny, RF)

DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL ORGANIZATION IN THE CONDITIONS OF INTRODUCTION OF INFORMATION-EDUCATIONAL SYSTEMS

Annotation. The article substantiates the conditions for the functioning of information and educational systems focused on the development of an educational organization, the main of which are: the lyceum's information and educational system will meet modern requirements; formulate criteria for the development of educational organizations; develop a logical scheme of IOS implementation; to design a conceptual model for the development of an educational organization in accordance with the proposed criteria; justify the systemic nature of the development of an educational institution.

Keywords: information and educational system of the Lyceum, criteria for the development of an educational organization, a logical scheme for introducing ILE into an educational organization, a model for the development of an educational organization.

Информационно-образовательная система (ИОС) – это система, основанная на применении компьютерной техники программно-телекоммуникационной среды и технологических средств, способствующая реализации содержательного наполнения качественным информационным обеспечением всех субъектов образовательного процесса [1].

Среди базовых принципов практического построения и непосредственной организации ИОС школы мы выделили следующие [2]:

1) степень приоритетности разработки и практического внедрения различных информационных технологий и частных объектов, как учебного, так и учебно-методического назначения;

2) системную интеграцию информационных объектов и совокупности технологий, что обусловлено необходимым социальным и экономическим эффектом комплексной информатизации педагогической школы, эффективность которой напрямую зависит от создаваемых и внедряемых информационных объектов, и технологий, которые должны стать естественными элементами процесса функционирования образовательного заведения, в условиях которого происходит подготовка будущих педагогов;

3) поэтапность создания информационной среды, определяемая всеобъемлющей и одновременной информатизацией школы, которая невозможна без учета экономических, кадровых, технологических и некоторых других условий;

4) применение в процессе проектирования информационной среды самых современных положений теоретического и научно-методического характера, создания новых информационных технологий для педагогического процесса в стенах образовательного заведения;

5) реализация инновационных средств доступа субъектов образовательного процесса к информационной среде;

6) выработка условий обратной связи, идущей от учащегося к педагогу средствами педагогического тестирования и диагностики;

7) открытость информационной среды, позволяющая интегрироваться в информационную среду региона, отрасли, страны.

Системный подход – это основа научно-материалистической методологии, позволяющий в определенном, а именно системном аспекте рассматривать различные природные и социальные объекты [3]. Сущность системного подхода составляет исследование объектов как систем, он ориентирует исследователя на раскрытие целостности объекта и обеспечивающих его механизмов, на выявление многообразных типов связей и сведение их в единое целое – данный подход является основополагающим как в исследовательской деятельности, так и в образовательной практике [4].

При наличии ряда дефиниций, мы придерживаемся трактовки понятия «система», которое дал Л. Берталанфи и определил систему как «комплекс взаимосвязанных компонентов» [5].

Характеризуя внутреннее состояние педагогической системы, ученые высказывают разные точки зрения на составляющие ее компоненты. Это объясняется сложностью и многоструктурностью системного образования, а также разными подходами к основным элементам системы [6].

Концептуальная модель – это модель содержания, в формулировке которой используются теоретические понятия и конструкции данной предметной области знания. В более широком смысле концептуальная модель – это значимая модель, основанная на конкретной концепции или точке зрения. Формулировка концептуальной модели нередко представляет собой достижение определенного уровня абстрагирования на пути от предварительного описания объекта к его формальной модели [7].

Концептуальные модели воплощаются либо в чисто вербальной форме или в смешанном вербально-визуальном представлении.

Существует три вида концептуальных моделей: логико-семантические, структурно-функциональные и причинно-следственные.

Примером такой причинно-следственной модели является разработанная нами логическая схема развития образовательной организации в контексте реализации ИОС, элементами которой являются последовательно организованные этапы деятельности, ведущие к созданию программы развития образовательного учреждения.

Разработанная на данном этапе логическая схема внедрения ИОС демонстрирует один цикл, рисунок 1.

Рис. 1. Логическая схема внедрения ИОС в лицее

При построении структурно-функциональных моделей объект обычно рассматривается как целостная система, которая должна быть разделена на составные части, компоненты, элементы, подсистемы. Части системы связаны структурными отношениями, описывающими подчиненность, логическую и временную последовательность решения отдельных задач. Специалисты в области моделирования указывают, что структурно-функциональные взаимосвязи должны визуализироваться в виде различного рода диаграмм, карт и схем. С помощью таких схем удобно анализировать роль и назначение отдельных подсистем по отношению к целому, оценивать взаимозависимость отдельных элементов [8].

Структурная характеристика концептуальной модели развития образовательной организации (лица) в условиях внедрения ИОС представлена на рис. 2.

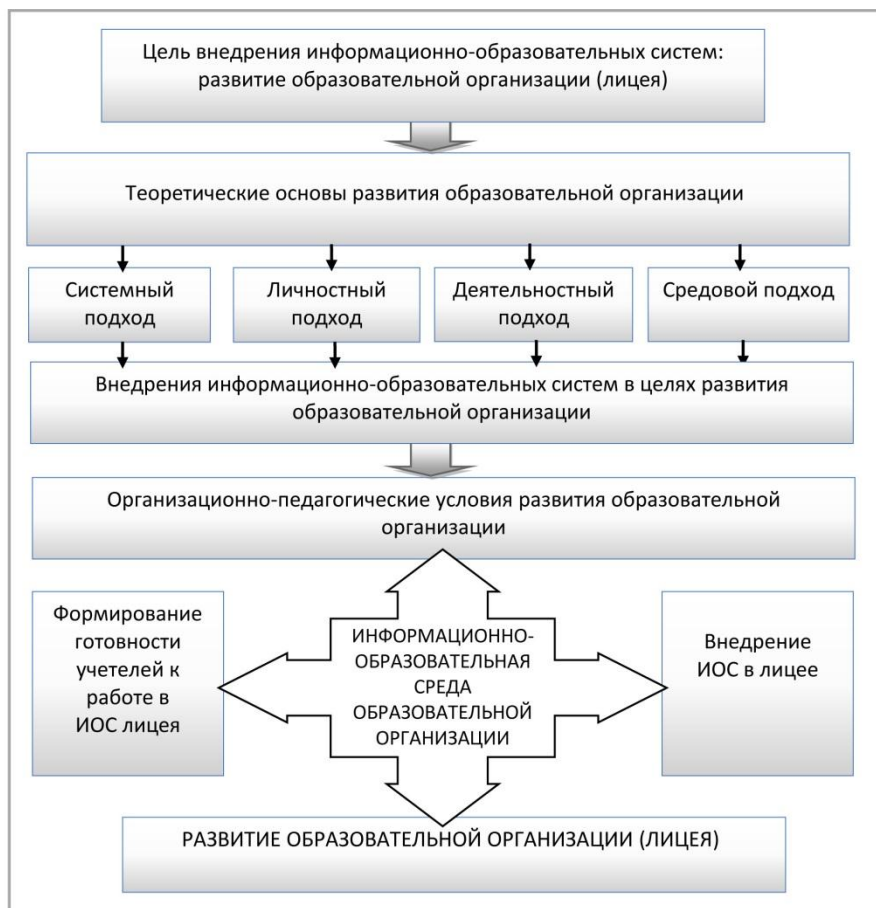

Рис. 2. Концептуальная модель процесса развития лица в условиях внедрения ИОС

Создание концептуальной модели процесса развития лица – это исследование, основанное на системном подходе и подразумевающее акцент на определенных параметрах модели, в результате которого должен появиться инновационный продукт – новое состояние образовательного учреждения.

Основываясь на исследованиях в области педагогической диагностики, а также опыте оценки эффективности развития образовательных организаций, мы предлагаем следующие критерии:

А – критерий эффективности или выявления соответствия стандартам и нормативам (показатели: рост или стабилизация результатов); методика выявления: экспертиза и объективные данные экспертизы, сертификации и др. комплексные

Б – критерий результативности на уровне роста научно-методического обеспечения (показатели: рост образованности педагогов, конкретные научно-методические разработки); метод обнаружения: эмпирический анализ.

В – критерии удовлетворенности всех участников процесса развития; методика выявления: опросы, анализ конфликтов.

Г – критерии "углубления развития", наличие тенденции к развитию всех подсистем школы; методы выявления: изучение ситуации во всех подсистемах учреждения.

Д – критерии роста достижений школы в целом и всех ее предметов (методы: анализ области достижений);

Е – критерий непротиворечивости и соответствия принципам развития системы более высокого порядка; метод обнаружения: целенаправленное обследование.

Г – критерий экономического и материального развития (объективные показатели трудовых ресурсов и т. д.)

Критерии А, В, Г – оценивают функционирование, остальные отражают развитие.

Основываясь на данных о качестве развития и его показателях, имеющихся в научно-педагогических источниках, мы считаем, что развитие является прогрессивным, если:

- образовательные результаты учащихся не снижаются, а растут;
- есть удовлетворение состоянием дел и своей позиции в системе образования со стороны коллектива и каждого учителя;
- гарантированный рост научно-методического обеспечения образовательного процесса (в том числе кадрового);
- ярко выраженная тенденция к развитию всех подсистем;
- материально-техническая база учебного процесса не ухудшается (возможно, улучшается);
- происходит процесс большей согласованности образовательной деятельности и концепции развития учебного заведения с достижениями системы высшего порядка;
- наблюдается выраженный рост личных и системных достижений.

Мы считаем, что динамика указанных показателей за ряд лет (в нашем случае 2 года) можно судить о развитии педагогической системы и учебного заведения в целом.

Основой анализа эффективности развития лицея в исследовании является сравнение полученных результатов, характеризующих достигнутое и предыдущее состояние образовательного учреждения по различным показателям. В работе представлены количественные данные по оценке изменений в соответствии с вышеуказанными критериями, свидетельствующие о положительной динамике развития образовательного учреждения, в условиях внедрения ИОС. Охарактеризуем эти данные как результаты компонентного анализа.

Представлены данные, полученные в результате реализации организационно-педагогических условий.

В таблице 3 приведены количественные данные по показателю готовности преподавателей лицея к инновациям. В исследовании приняли участие 30 учителей лицея.

Таблица 1

Уровни готовности педагогов лицея к инновационной деятельности, n = 30 (x/y)

Уровни готовности	Этическая готовность	Ориентация на изменение	Позитивность восприятия условий и др.	Готовность принять новшество	Готовность использованию инновационных методов технологий образовательной деятельности
Высокий		4/10			
Средний		12/14	9/17		5/25
Низкий	10/5	14/6	19/3	25/0	25/2

В данном случае мы выделяем несколько параметров готовности, которые были зафиксированы в ходе опроса: этическая готовность к инновациям, индивидуальная ориентация на изменение, позитивное восприятие условий инновационной деятельности, готовность к принятию инноваций, готовность к использованию инновационных методов и технологий в образовательной деятельности.

Данные, получены в ходе обследований и диагностических интервью. Отношение (x/y) показывает результаты до – (x) и после – (y) формирующего эксперимента в абсолютных числах.

Тенденция к развитию всех подсистем лицея проявилась в достаточно высоких показателях оценки деятельности учреждения по всем направлениям; в усложнении программ, проектов, разрабатываемых в лицее и их высокие оценки на фестивалях, конкурсах, конференциях и при аттестации; достижение в процессе их реализации концептуального единства педагогической и инновационной систем.

Факты признания того, что лицей работает в направлении, соответствующем потребностям общества и личности со стороны органов образования, общественности, педагогических сообществ, родителей, учащихся, а также обоснованность концепции развития лицея положениями государственных документов в образовании свидетельствуют о непротиворечивости его деятельности относительно системы образования в стране и регионе в целом [9].

Результативность научно-методического обеспечения образования в лицее подтверждается высоким качеством воспитательно-образовательных программ, достижениями педагогов в составе творческих коллективов, как в стенах лицея, так и за его пределами – в масштабах области и региона; в течение опытно-экспериментальной работы сложились творческие коллективы преподавателей по разработке и осуществлению различных инновационных направлений работы. О высоком уровне профессиональной

компетенции преподавательского состава образовательного учреждения свидетельствует тот факт, что каждый преподаватель в разном объеме осуществляет научно-методическую работу соответственно профилю специальности.

Об удовлетворенности субъектов педагогической системы собственным положением в лицее мы судили на основании опросов, которые проходили систематически в виде анкетирования и бесед, которые были направлены на выявление самочувствия человека, его потребностей в том или ином отношении к себе, в тех или иных условиях для самореализации.

Анализируя достижения в инновационном развитии лицея, мы уделили внимание выявлению морально-этических, нравственных ценностей, приоритетных для студенческого коллектива и коллектива педагогов в целом. В результате мы отмечаем стабилизацию и действенный характер морально-этических ценностей коллектива.

Учитывая, что развитие ИКТ-компетентности в педагогической системе образовательного учреждения значительно актуализирует процесс внедрения ИОС в образовательную организацию, мы уделили внимание выявлению степени осознанности преимуществ информационных технологий. Наличие ценностных ориентаций мы определяли по соотношению общественно значимых и личностных потребностей.

В таблице 2 приведена динамика ценностных ориентаций педагогического коллектива.

Таблица 2

Динамика сформированности ценностных представлений в области внедрения ИОС

(n = 30) — выборочные данные по годам

Год	2017 (чел.)	2018 (чел.)
Уровни представлений		
Высокий	8	12
Средний	11	10
Низкий	11	8
Всего:	30	30

Для обобщенного описания результатов внедрения в образовательную организацию концептуальной модели и реализации педагогических условий использована матрица баллов “Радар”. Эта матрица построена в рамках модели Европейского фонда управления качеством (Results – результаты, Approach – подход (прием), Deployment – развертывание (моделирование), Assesment and – оценка и Reviw – анализ). Критерии, по которым проводится оценка в “радиолокационной” логике, можно отнести к деятельности любой организации, поскольку они не противоречат показателям и критериям, которые используются в данном исследовании для совокупной оценки развития образовательной организации, поэтому их можно использовать для краткого выведения количественных показателей результатов исследования.

Выполняется следующее:

– результаты полностью показывают достижения организации; в случае успешного развития организации видна положительная тенденция, при этом поставленные цели достигнуты, задачи решены;

– деятельность организации имеет высокое качество; подход отражает планы организации, для достижения каких целей;

– если организация, развивающаяся, то ее подходы четко обоснованы, определены и интегрированы;

– акцентируются потребности потребителя;

– развертывание или моделирование показывает, какие меры предпринимает организация в целях реализации подхода;

– если организация развивающаяся, то она реализует подход систематически;

– оценка и анализ отражают то, что организация делает для оценки и анализа как подходов, так и подходов к развертыванию.

Подход и его внедрение в развивающейся организации измеряются регулярно, принимаются учебные меры, выводы измерения и обучения используются для определения приоритетов, планирования, совершенствования работы в целом.

Логика "Радара" гласит, что организация требует следующего:

– Определение результатов, планируемых организацией в рамках внедрения информационно-образовательной системы.

– Планирование и разработка комплексного набора оценочных подходов для получения стабильных желаемых результатов.

– Систематизировать реализацию концептуальной модели развития образовательного учреждения.

– Выделять приоритеты, планировать и внедрять улучшения там, где они необходимы.

Для оказания помощи исследователям в процессе повышения качества образования Европейский фонд управления качеством разработал две смежные технологии: поисковую карту и матрицу радиолокационных точек [10], которые использовались в данном исследовании для расчета динамики достижений, свидетельствующей о развитии учебного заведения.

В соответствии с матрицей баллов на контрольном этапе выявлена положительная динамика развития образовательного учреждения по суммарному показателю (обобщенному на целые числа):

– по элементам "результаты" (достижения организации), "подход" и "развертывание" (моделирование) - от 25 0/0 на констатирующем этапе

– до 75 0/0 на контроль;

– по элементу "оценка и анализ" – на концертах до 75 0/0 на контроль.

Полученные результаты свидетельствуют о значительных достижениях образовательной организации в плане развития и повышения в целом качества образовательной деятельности в результате целенаправленного внедрения информационно-образовательных систем в лицее и подтверждают обоснованность выдвинутой гипотезы.

В дальнейшем планируется расширить перечень критериев развития образовательной организации и продолжить исследование в направлении

анализа психолого-педагогической и здоровьесберегающей составляющей развития образовательной организации.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Роберт, И. В. Толкование слов и словосочетаний понятийного аппарата информатизации образования / И. В. Роберт // Информатика и образование. – 2014. – № 5.
2. Хеннер Е.К. Информационно-коммуникационная компетентность учителя: структура, требования и система измерения [Текст] / Е.К. Хеннер, А.П. Шестаков // Информатика и образование. – 2014. – № 12. – С. 5–9.
3. Брызгалова С.И. Формирование в школы готовности учителя к педагогическому исследованию: теория и практика: монография / С.И. Брызгалова. - Калининград, 2014. - 151 с.
4. Куликова Н.Ю. Информационные коммуникационные технологии как средство повышения профессионального мастерства преподавателей специальных дисциплин. //Журнал «Вестник РУДН» серия «Информатизация образования», 2018, №1
URL:<http://ido.rudn.ru/vestnik/2008/2008-1/04.pdf>. (Дата обращения 13.04.2019)
5. Галеева Н.Л., Заславская О.Ю. Информационные и телекоммуникационные технологии как ресурс управленческой деятельности учителя. // Вестник РУДН: серия «Информатизация образования», 2010, №4 URL: http://imp.rudn.ru/vestnik/2010/2010_4/13.pdf. (Дата обращения 02.03.2019 г.)
6. Использование информационных и коммуникационных технологий в общем среднем образовании <http://www.ido.rudn.ru/nfpk/ikt/ikt6.html>. (Дата обращения 07.02.2019 г.)
7. Тряпицына А.П. Концентрационный подход к конструированию основной образовательной программы квалификации бакалавр педагогического образования [Текст] / М.В. Потапова // Внедрение европейских стандартов и рекомендаций в системы гарантии качества образования: сб. материалов шестой Всероссийской науч.-практ. Конф. Гильдии экспертов в сфере проф. образ. – М., 2014
8. Берталанфи Л. Общая теория систем.
https://studopedia.ru/5_127693_obshchaya-teoriya-sistem-l-bertalanfi.html. (Дата обращения 12.04.2019 г.)
9. МБОУ «Лицей им. Н.А. Назарбаева» г. Грозный. Официальный сайт. <https://lyceum1.edu95.ru/> (Дата обращения 23.01.2019)
10. Высококачественная модель Европейского фонда управления качеством. Перевод с английского - Санкт-Петербург: издательский отдел Петровского колледжа, 2002. с. 38

АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

Май 2019 г.

ВЫПУСК 5(49)

Часть 4

Ответственность за новизну и достоверность результатов научного исследования несут авторы

Ответственный за выпуск: Водяной О.
Дизайн и верстка: Вовкодав А.

Учредитель: ОО "Институт социальной трансформации"
свидетельство о государственной регистрации №1453789 от 17.02.2016 г.

Подписано к печати 5.06.2019.
Формат 60x84 1/16.
Тираж 300 шт. Заказ №042
Изготовитель: ФЛП "Кравченко Я.О."
свидетельство о государственной регистрации В01 №560015
Адрес: 03039, Украина, Киев, просп. В. Лобановского, 119
тел. +38 (044) 561-95-31

Адрес ред. коллегии:
08400, Украина, Киевская обл., г. Переяслав-Хмельницкий,
ул. Богдана Хмельницкого, 18
тел.: +38 (063) 5881858
сайт: <http://iscience.in.ua>
e-mail: iscience.in.ua@gmail.com

